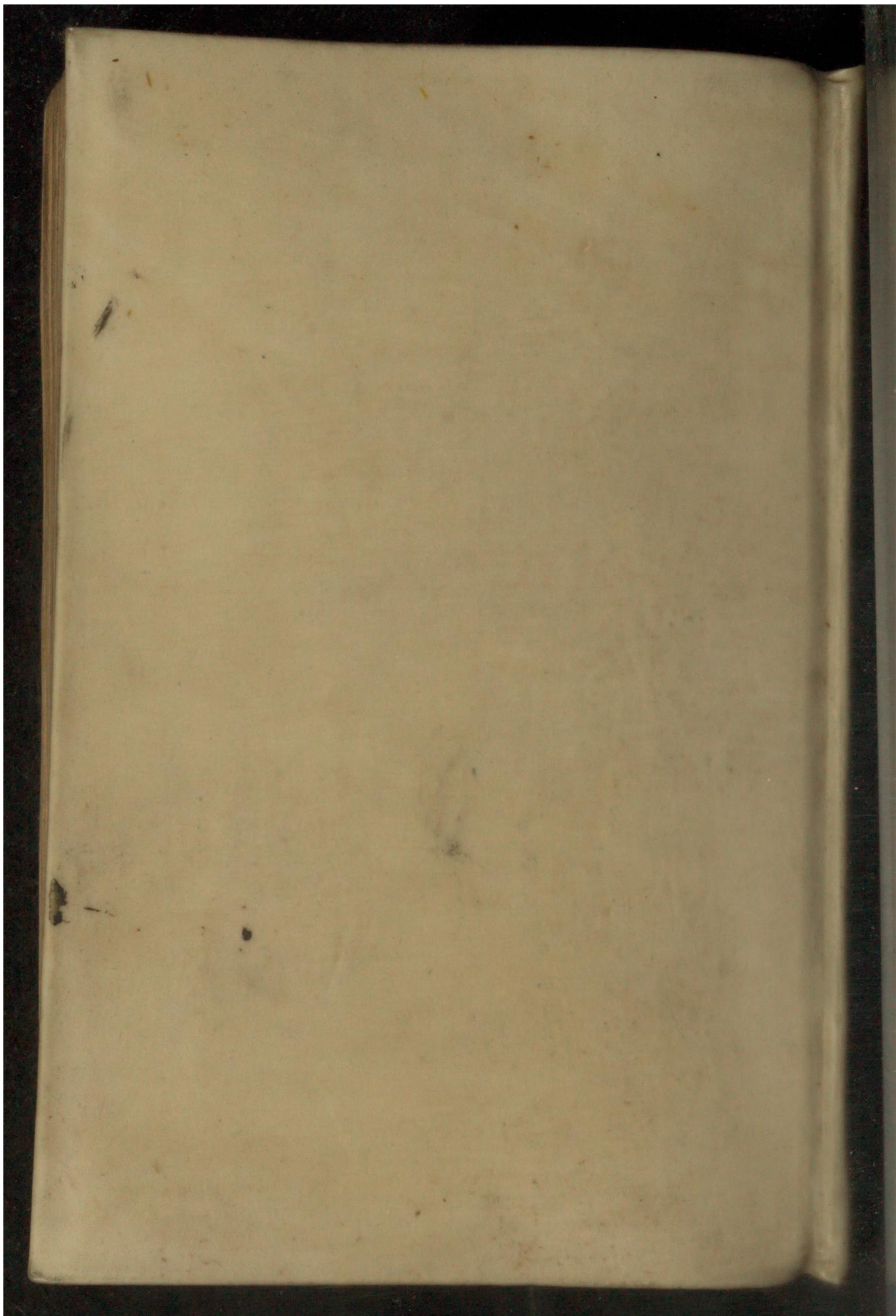
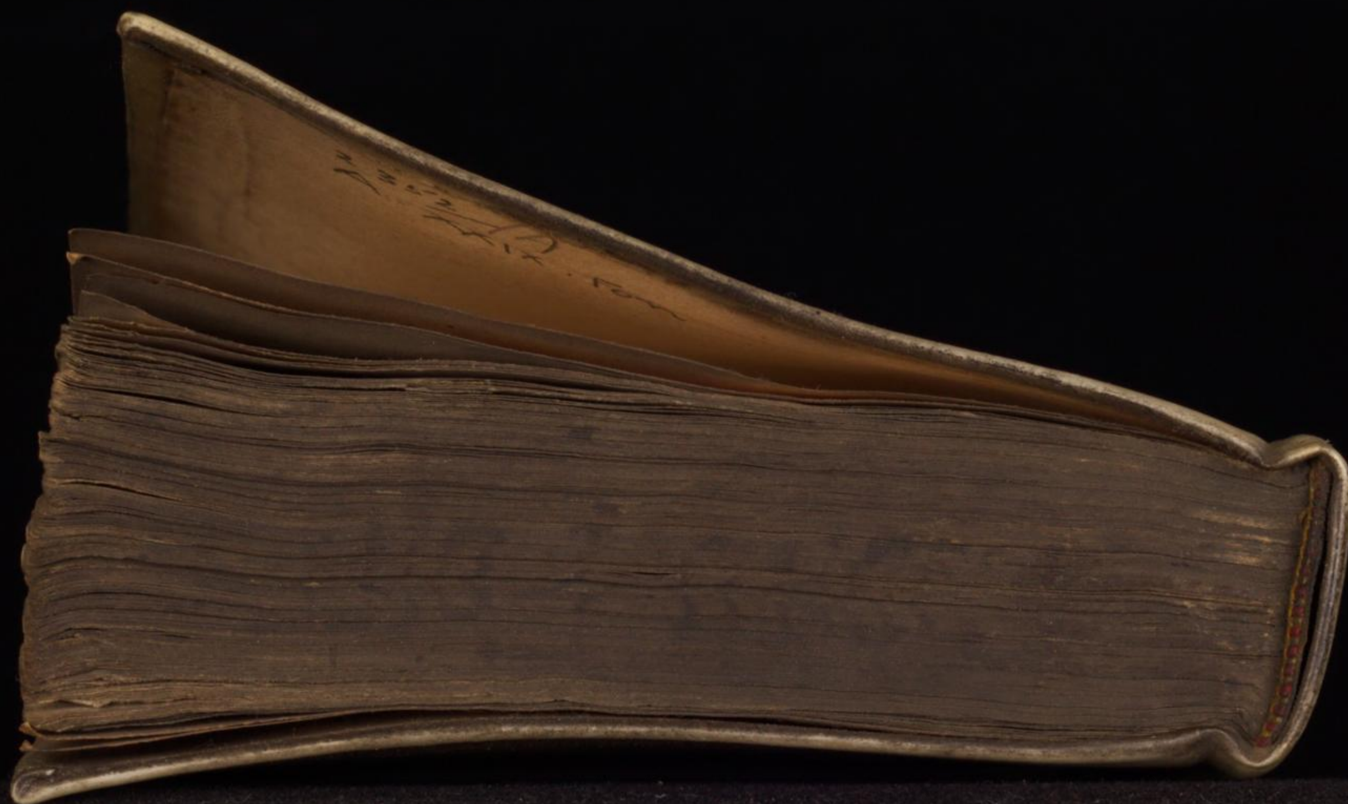
DE MORBIS INTERNIS

FONTANONUS

VENETIIS 1553

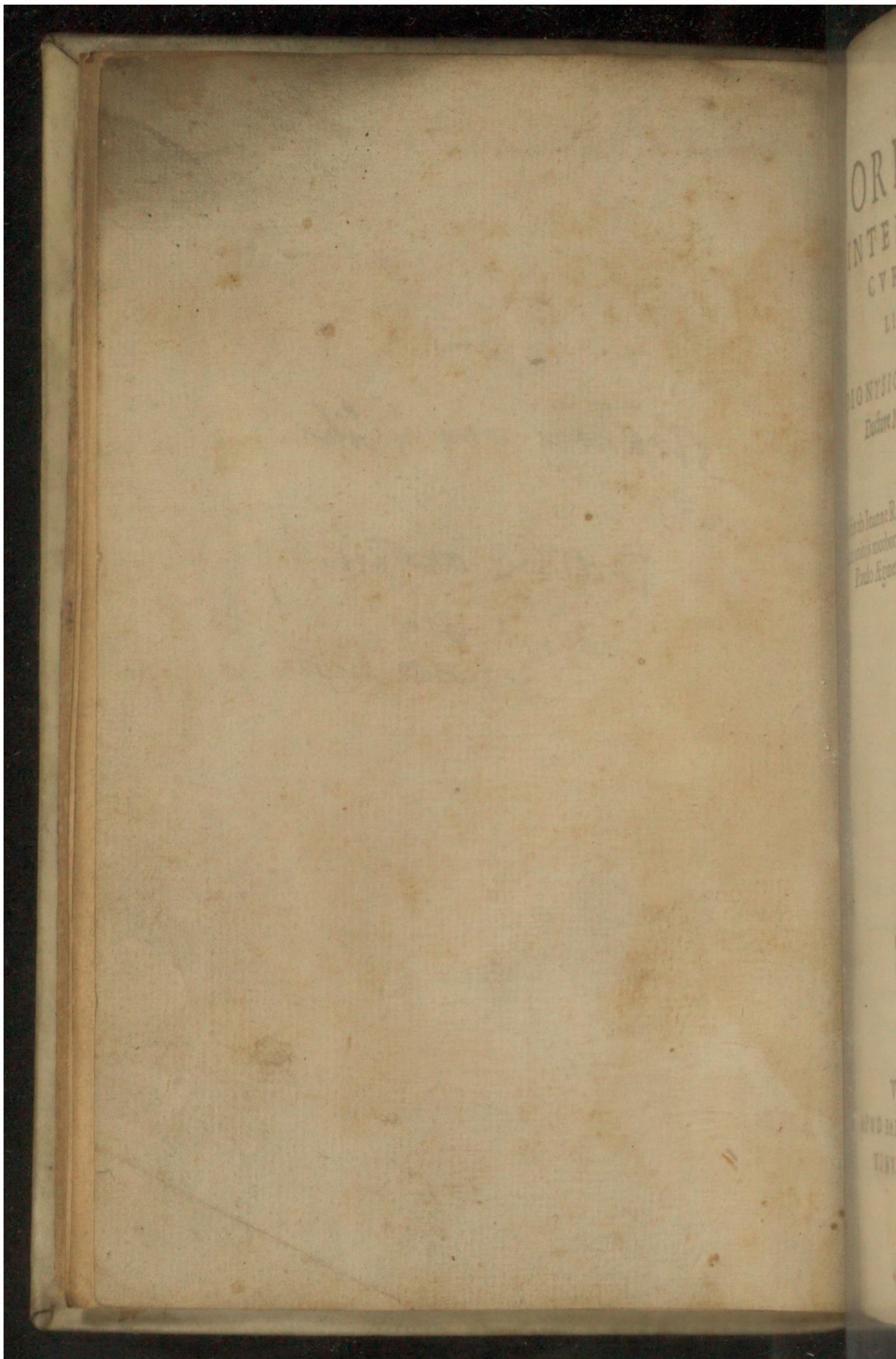
[illegible]

Stephanus [illegible] lib.

Fratibz autem.

[illegible]

[illegible]

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE LIBRI IIII.

DIONYSIO FONTANONO
Doctore Medico Mompessulensi
Authore.

Adiectis ab Ioanne Rænerio Medico in singulis Capitum initijs morborum causis, & signis, ex Galeno, Paulo Ægineta, atque Aëtio desumptis.

VENETIIS,
APVD BALTASSAREM CONSTANTINVM. M D LIII.

OANNES RAENERIVS MEDIcus Philiberto Girineto apud Lugdunensem diui Ioannis ædem equiti. γνωριμωτάτῳ. S.

NNO superiore proximo Dionysii Fontanoni, mei in re medica præceptoris, apud Mompessulum quondam celeberrimi, omniq; laude dignißimi, practicam Græcanico uocabulo ap-
atam imprimendam curaui. Quam quidem ad rem
ndam, Ioannem Frellonium bibliopolam, & typo-
hum solertißimum delegi, quòd eius ea sit laus, ut
iosorum utilitati magis, quàm suo quæstui studeat.
nim quæ ex sua officina chalcographica prodeunt,
m emendatißima sint, eorum hanc ad rem literato-
, nulli parcens sumptui, conducit, qui οὐ μόνον ἔμ-
σθεν, ἀλλὰ καὶ ὄπισθεν ὄμματα ἔχουσι. In li-
nari aūt prioris editionis epistola lectorē monui, ex-
tißimū illū uirum, cuius sapiētiæ claritas, et incom
abilis doctrinæ fama innumeros à remotißimis re-
nibus Mompessulum perducebat, morborū interno-
curandi rationem singulis propè annis, ijs qui ipsi
ram dabant, dictare solitum fuisse, cùm alijs abeun-
s alij succederent, se illi in medicam disciplinam tra-
tes. Cuius rei testis est numerosa medicorum caterua,
ex eius ludo arte medica instructißimi prodiere, nūc
uaria orbis loca sparsi, dispalatiq; languentibus salu
restituentes, peneq; mortuos ab interitu uindican-
Porrò hæc Frellonij typis excusa, omnium postrema

 fuit,

fuit, ut quæ uno aut altero anno prius, quàm rebus
manis excederet, ab eo dictata est. In qua sanè se ip
perauit suauius morti uicinus canens, olorem imita
qui, ut ait poeta.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cygnus funeris ipse sui.

Hæc autem dictare homo laudis minimè cupidus, u
lucem emissum iri aliquando speraret, nunquam est
gressus, satis illi erat eos ad praxim formare, atque
stituere, quos erudiendos susceperat. At sanè iniqu
erat tantum uirum merita gloria, & tot artis me
studiosorum millia tanta cōmoditate fraudari. Hoc e
authore, longißimo medicorum operum usu exercita
simo, remediorum syluam, curandiq; ordinem nem
licius tradidit. Morborum autem causas, eorumq
tas non unà cum remedijs dictabat, discipulos excip
tes ad Galenum, quem per idem tempus magna cum
ria profitebatur, ut hac in re ipsis abundè satisfac
rum, allegabat. Ego uero ne quid studiosus lecto
practico mei præceptoris opere desideraret, eas ex G
leno, Paulo Aegineta, Aetio, alijsq; homotechnis u
desumptas, quàm potui maximè in compendium re
ctas, adieci. Indoctis enim nihil satis est longum,
ctis uerò φίλα ἔπεα δι᾽ αρκεῖ. At uerò quoniam nos
ætate medicinæ plurimum pristini sui nitoris accep
ac multum antiqui splendoris recuperauit, rudiorq;
ctio fastidiri cœpta est, orationem paulò cultiorem
didi, barbaras officinarum uoces sustuli, earumq; in
cum à Dioscoride, Galeno, alijsq; eiusdem claßis u
usurpatas suffeci. Porrò ubi prior editio euulgata fu

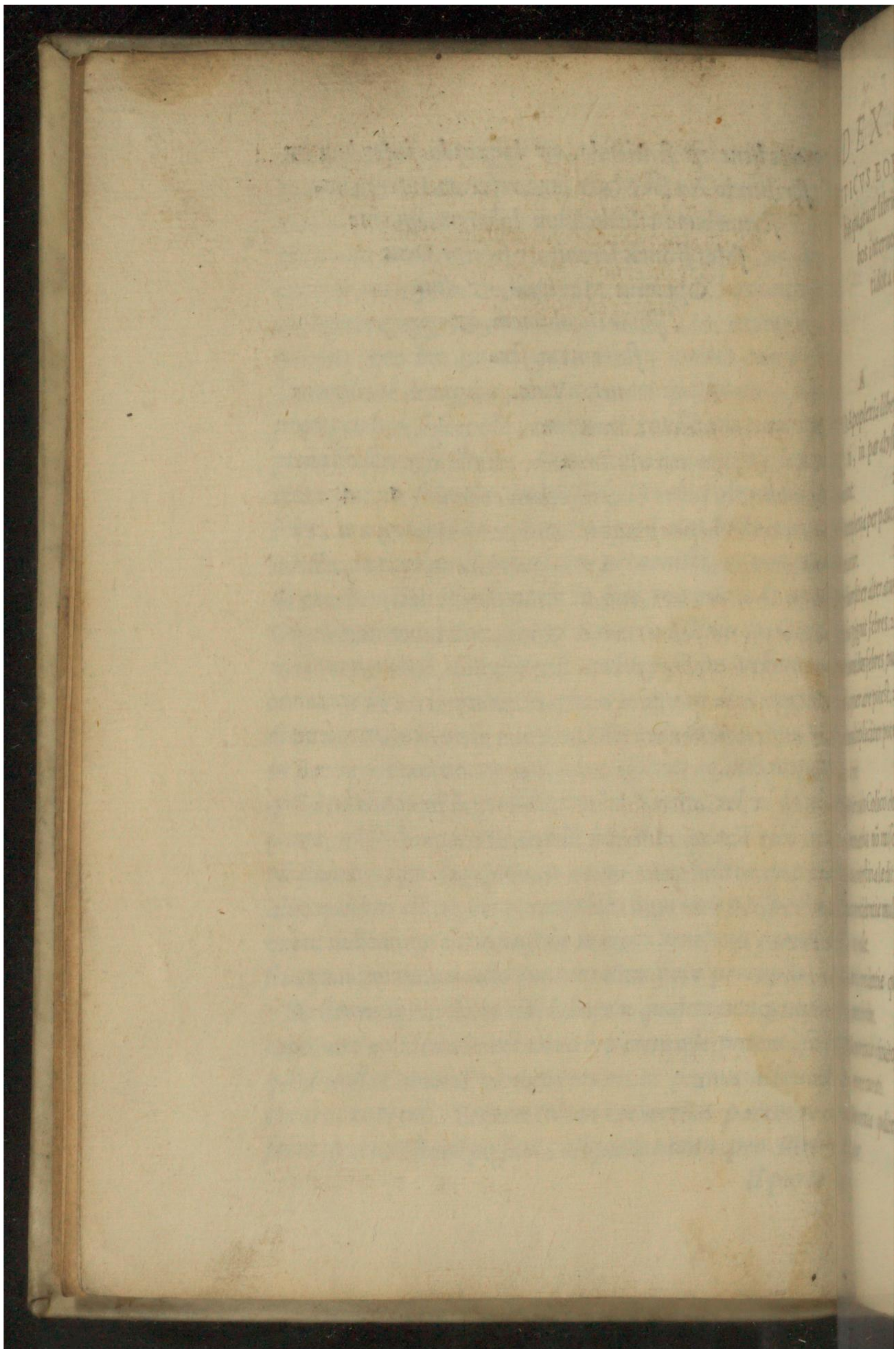
ἐκ παρόδου, καὶ ἀρχῆς ἄχρι κορωνίδος relegi, &
t dicitur, ἀτενὲς ἑώρακα: mutata multa deprehēdi, mul
a prætermissa. Id quod cùm in alijs operibus, quando
rimùm typis excuduntur, quod malè picta sunt, ut fe-
è sunt, euenire est facile, tum in opere medico, cuius uo-
abula, & notæ, quibus & pondera, & mensuræ desi-
nantur, non omnibus nota sunt. Totum itaque hoc
pus incudi reddidi, mendis emaculaui, mutata restitui,
uæ prætermissa deerant, suis locis reposui. Ipsum au
em in libros quatuor partitus sum, habita ratione ca-
itis, thoracis, uentris imi, & generis uenosi, de quarum
artium morbis separatim libris illis adamußim disse-
it. Nunc igitur nitidum, numerisq; omnibus absolu-
um publicum accipit. Verùm cùm anno superiore in
ucē αὖθις ὑπερασπιστοῦ exisset, multorum imperito-
rum calumnijs impetitum fuit, quibus quiduis facilius
carpere, quàm aut imitari, aut facere. Quod homi-
num genus Deorum gaudia tum demum se assecutum pu
tat, si doctiores re uel minima reprehendere poßit, ex
aliena obscuratione clarius sibi nomen proferre existi-
mans. Hæc apud illiteratos agunt, apud quos illis est
αἰσχρὸν σιοπᾶν, ne ineruditi uideātur. Sine cuiusquam
igitur patrocinio rursum in lucem prodire recusabat,
illos reformidans, atque eos, qui etiam ἐν θεῶν ἀγορᾷ
malè ominata loquuntur. Multis autem illi oblatis,
qui ipsum à calumniantium sannis inconcussum tueri
possent, te, humanißime Girinete, cunctis prætulit, no-
menq; tuum sibi inscribi efflagitauit, quo & fieret ho-
nestior, & aduersus maledicos instructior. Neque id
temere, cùm fide, & obseruantia, ac incredibili stu-

dio in amicos, præcipua in cunctos beneficentia, om-
nium sis & beneuolentia & amore dignißimus. Ben-
mediusfidius sibi consuluit sub tui nominis auspicio i-
publicum prodire uolens, cùm uir sis impigro, ac acr-
ingenio, multiplici eruditione exculto, qui si quempiam
oppugnare aggrederis, nunquàm nisi eo expugnat-
quiescis: pro his autem, quos tibi in animo tueri est
strenuißimè depugnas, nec unquam quisquam, quem
protegendum suscepisti, tuum aut consilium, aut ince-
ptum frustra esse sensit. At uerò ista tua ingenij dexte-
ritate, atque solertia, indefessoq; in rebus obeundis la-
bore, ac uigilanti cura, haud uulgari cum doctrina con-
iuncta, in tantam claritudinem peruenisti, ut non mo-
dò excellentibus illis dominis in diui Ioannis *æde apud*
Lugdunum *comitibus, sed &* Reuerendißimo D. Cardi-
nali Ferrariensi, Lugdunensi *archiepiscopo uehemen-*
ter carus sis, teq; omnes magis ac magis in dies ample-
ctantur. T*antũ quoq; tuæ prudenti industriæ tribuunt,*
ut per te res omneis & arduas, et asperas agant: quippe
qui ὡς ἱαύος ἄλλος εἴδεις τά τ' ἔοντα, τά τ' ἐσσό-
μενα, πρό τ' ἔοντα. *His accedit ingenita quædã tibi mo-*
rũ suauitas, & elegantia, ac animi munificẽtia, quæ cũ
alijs quidem est cognita, tum mihi in primis perspecta,
quem multis, & ὡς ἀληθῶς *magnis beneficijs cumula-*
sti, quorum memoriam immortalem fore percupio.

N*ostrum igitur hunc tibi laborem qualemcumq; nun-*
cupo, non quòd tuis in me meritis parem esse putem, sed
quod nostri amoris monumentum, ac pignus aliquod
extare exoptem. E*tenim tuis in me meritis parem re-*
ferre gratiam haud possum, aliquam tamen pro uiri-
li parte

parte bene & ſentiendo, & loquendo, interdum & ſcribendo λαβῦς ζηθείσης, referam. Interea noſtrum hunc tibi dicatum laborem, qua me ſoles frontis ſerenitate ſuſcipe. Deus Optimus Maximus, & diutißime incolumem, & florentem ſeruet. Vale.

* *
*

INDEX ALPHABETICVS EORVM QVAE IN his quatuor libris continentur, Morbos internos, & eorum antidota complectens.

cum

Febris

Febris

Para=

R

S

FINIS.

DIONYSII FONTANONI DOCTORIS MEDICI MONSPESSVLANENSIS

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE LIB. 4.

CEPHALAEGIAE SANGVINEAE Curatio. Caput I.

DOLOREM [illegible]

[illegible]

[illegible]

DIONYSII FONTANONI DOCTORIS MEDICI MOMPESSVLENSIS.

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE LIB. I.

CEPHALALGIAE SANGVINEAE Curatio. Caput. I.

OLOREM hunc facere possunt, quæcunque plenitudinem in corpore procreant: ut sunt cibi, & potus huberiùs sumpti, et ij præsertim, qui boni sunt succi, cum sudoris, balneorum, & exercitiorum, aliarumq; uacuationum & naturalium, & artificialium neglectu. Causæ.

Oculi hoc morbo laborantis cum facie rubent, uenæ tenduntur adeò, ut non solùm maiores, sed etiam minores, & quæ anteà ob paruitatem latebant, uisumq; effugiebant, appareant. Pulsus magnus redditur, ac uehemens. Venæ temporum pulsant. Vrina flaua & crassa. Qui sentitur dolor, grauatiuus est. Signa.

Victus ratio sit refrigerans, & siccans. Versetur igitur in aere frigido et sicco: aer igitur cubiculi Aquilonem spectet, non Solem. Quòd si talis natura non sit, arte paretur, aere frigidiore per euripos immisso, & floribus & folijs nympheæ, salicis, uitis, arundinum, & iuncorum sparsis per cubiculi aream. Arcea- Victus ratio.

 tur

tur inde hominum turba, ne suo halitu, & transpiratu aerem calefaciat. Vitet copiosè nutrientia, qualia sunt oua sorbilia, & carnes. Vescatur piscibus carne friabili præditis, ptisana hordeacea, oleribus frigidis, utroque intybo satiuo, portulaca, lactuca, cucumere, cucurbita. Vinum fugiat, aquam pluuiam bibat, aut aquam cum hordeo coctam. Quòd si aut consuetudo, aut uirium imbecillitas aliter suadeat, aut morbi paruitas, uinum nō negetur, sit tamen imbecillum, oligophorum, ac etiā aqua multa dilutum. Condimentum ex omphacio, aceto, arāciorum succo, aut citreorum, aut oxalidis utile est. Et nisi frigida, uentriculi intemperies repugnet, sint hæc omnia actu frigida, aut si opus fuerit, calefiant, deinde refrigerentur. Motus & corporis, & animi sint remißi, somnus mediocris, et solito parcior. Venus nulla, gaudeat, omnisq; animi perturbatio absit.

Curatio. Curandi ratio statim à uenæ sectione (re quidem nulla repugnante) auspicanda. Incidatur igitur primùm (si magna quidem plenitudo fuerit) uena interna brachij, matutino tempore, ieiuno uētriculo, postridiè uerò humeralis eiusdē brachij: aut media, si per humeralem malignè fluxerit sanguis. Si pars una capitis altera magis doleat, incidendæ erunt uenæ iā dictæ brachij eiusdē partis: si uerò totum caput æquè doleat dextri. Quantitas autem sanguinis mittendi sit pro ratione uirium et plenitudinis. Porrò prius quàm uena secetur, corporis excrementa deijcienda sunt, quòd si sua sponte non contigerit, hoc enemate, aut decocto subducatur aluus.

Enema.

Recipe maluæ, altheæ, uiolariæ, betæ, hordei. ana. m. i. pruna

i.pruna damaſcena.x.quatuor ſeminum frigidorum maiorum, ana drach.i.oxyphœnicωn, un.i.decoquantur in ſ.q.aquæ ad tertias. Dein accipe iuris decocti per colum transfuſi lib.i.ß.caſ.recens extractæ, ſaccha.rub. ana unc.i.olei uiolacei, unc.iij. omnibus commiſtis fiat enema, quod mane ante paſtum infundatur.

Decoctum.

Recipe trium florum communium, ana pugil.i.quatuor ſeminorum frigidorum maiorum ana.drach.i.pruna damaſcena.viij.oxyphœnicωn.unc.ß. Coquantur in ſ.q.aquæ fontanæ donec dimidium abſumatur, posteà manibus exprimantur & colentur, deinde accipe decocti huius un.quatuor.ß.caſ.recens extractæ, unc.i.ſerapij uiol.unc.ß.commiſtis omnibus, fiat potio, quæ detur diluculò, prandeat horis pòſt quatuor ad ſummum, non expectata operatione potionis: uertetur enim in alimentum ſi diutiùs inediam ſuſtinuerit. Poterit loco unc.i.caſ.poni.unc.i.ß.mannæ.

Aut in forma boli.

Recipe caſ. recens extractæ.unc.i. baccas oxyacanthæ.iiij.cum ſacch.q.ſ.fiat bolus, quem capiat diluculò, prandeat hora non inſolenti, ad ſummum quarta à bolo ſumpto. Cùm utetur enemate, eodem die fiat uenæ ſectio, enemate eiecto ſtatim: cùm uerò utetur decocto, aut bolo, poſtridie circiter ſeptimam horam incidatur uena. Poterit & bolus dari hora una ante cœnam, et poſtridie ieiuno uentriculo uena incidi. Si uerò aut ætas, aut uirtus imbecilla, uenæ ſecandæ conſilium interpellet, affigantur cucurbitæ non quidem capiti, ſed partibus capiti continuatis, & coniunctis. Quòd ſi

dolor his perfectis intra diem quartum aut quintũ non ledetur, appareatq́; adhuc in oculis, fronte, & facie rubor, sanguinis fluxus è naribus excitetur, immißis setis porcinis. Vel aperiantur uenæ frontis, præcipuè si dolor sit in posteriore capitis parte, aliâs aperiãtur uenæ temporum. Deinde purgetur, humore priùs cocto in hunc modum. Recipe serap. nympheæ, serap. acetati simp. an. un. i. ß. stillatitiorum liquorum, oxalidis, cichorij, buglo ßi, ana unc. iij. Misceantur omnia, & iiij. unc. appetente diluculo à ieiuno bibantur per triduum. Recipe trium santal. unc. ß. utatur cum serapiis.

Solutiuum.

Recipe pruna damascena. xij. florũ nympheæ, trium florum communium. ana p. i. quatuor seminum frigidorum maiorum. ana drach. v. coquantur in. s. q. quæ donec dimidium absumatur, accipe decocti huius unc. iiij. ß. in quibus macerentur corticum myrobala. flauarum, confricatarum oleo amygdal. dulc. drach. iij. manè lento igni fricentur, & colentur, adiectis cas. recens extractæ unc. ß. antidoti è succo rosa. drach. ij. serapij uiolacei, unc. ß. commistis omnibus fiat potio purgans.

Sumat hora quarta, prandeat decima, sed horæ dimidio antè quàm prandeat utatur hoc lotorio. Reci. pul. sacch. rub. unc. ß. aquæ hor. unc. vi. aut iuris pulli salis expertis tantundem, misceat, & bibat. Postridie diluculo edat conser. rosa. unc. ß. Si uerò ægrotus opulentus fuerit, mutabis antidotum è succo rosato in rhabar. selecti unc. i. semis, spicæ grana quinque, quæ minutatim concisa singula macerabis in stillatitij liquoris intybi satiui latioris. & uini albi. q. s. superet autem stil-

latitius liquor uinum. Ad curbitulis sine scarificatu affixis scapulis, & lotione brachiorum, & crurum facta ut infra. Recip. folior. salicis, florum & foliorum nymphcæ, foliorũ uitis albæ satiuæ. an. m. ij. coquãtur in sufficienti aqua, qua calida lauẽtur crura, et brachia ante pastum. Alteranda prætereà est inẽperies calida à calidis humoribus relicta, frigidis. Idq; potest fieri statim post uenæ sectiones dictas. Recipe olei rosac. unc. iij. ol. nymph. unc. i. ß. aceti unc. i. commista applicentur fronti frigida actu, æstate: hyeme, tepida.

Aut sic fiat.

Recipe succi lactucæ, succi foliorum salicis, stillatitij liquoris rosarum, ana. unc. iij. aceti unc. i. his commistis immergatur pannus lineus, qui fronti applicetur. Quòd si magna sit caliditas, addatur caphur. scru. i. Prætereà lauetur facies stillatitiis liquoribus rosar. & plantag. Ista etiam quæ fronti applicantur, non diu retineantur ad frontem, ne fiat reflexio caloris ad caput. Meminerit ægrotus frequenter olfacere stillatitium liquorem rosar. cum pauco caphuræ.

CEPHALALGIAE BILIOSAE simplicis Curatio. Cap. II.

INedia, ira, dolor, labor, uigiliæ, exercitatio nimia, uictus ratio ex biliosis cibis, ut alliis, porris, & similibus, & quæcunque uniuersum corpus, atque adeò caput calefaciunt, & exiccant, unde flaua bilis procreatur, hoc genus doloris capitis efficiunt. Huc accedit hominis temperatura calidior, anni tempus, ætas uigens, uitaq; sollicita, quæ omnia faciunt ad flauæ bilis coaceruationem. Qui sic dolent, facie pallent, Signa.

Causæ. (margin)

oris adest amaritudo, cum linguę, narium, & oris sic-
Victus ratio. citate. Deligendus aer, in quo moretur ægrotus, qui na-
turâ sit frigidus, & humidus, aut qui nostra indu-
stria sic præparatus sit, sparsis floribus, ac germini-
bus frigida facultate præditis per solum cubiculi, qua-
les sunt rosæ, uiolæ, nympheæ flores, uitium capreo-
li, & id genus alia. Aer quoque refrigeretur aqua fri-
gida de uase in uas subinde transfusa. Sit ægrotans hi-
laris, omnes animi perturbationes declinans. Somno
longiore, quieteq́; utatur. Cibi quibus uescetur, sint hu-
midi, boniq́; succi, qualis lactuca, portulaca, intybus,
oxalis, spinacium. Conueniunt fructus etiam crudi,
poma, pyra accida, & saxatiles pisces. Vino pror-
Curatio. sus abstinendum, potas sit aqua. Sectio uenæ in hoc
affectu non inutilis, præsertim si bilis à sanguine non
multum distet. Deinde utemur bilis impetum obtun-
dentibus, eiusq́; furorem reprimentibus in hunc modū.

Recipe serapij acetati simpl. serap. nympheæ, se-
rap. uiolacei. ana. unc. i. ß. stillatitiorum liquorum, inty
bi satiui latioris, bugloss. cichorij. ana. unc. iij. Miscean
tur omnia, & appetente diluculo ab ægrotante ieiu-
no, unc. iiij. bibantur. Recipe trium santal. unc. ß. uta-
tur cum serap.

Potio purgans.

Recipe Rhabar. selecti. drach. i. spicę gr. v. oxiphoe-
nicωn, unc. i. macerentur in stillatitio liquore intybi sa
tiui latioris & pauco uino albo per noctem minutatim
priùs concisa, deinde ualidè exprimantur et colentur,
adiectis serap. rosa. purgatorij. unc. ij. fiat potio pur-
gans, quæ circiter crepusculum sumatur, horis quinque

ante

ante quemuis pastum.

Vel fiat sic.

Recipe cas.recens extractæ.drach.vi.antidoti è succo rosa.drac.iij.serapij rosati solut. unc.i.cum decocto prunorum,trium florum communium, & hordei fiat potio purgans,quæ sumatur ut dictum est.

Vel in forma boli.

Recipe cas. recens extractæ, unciam unam.rhabar. selecti drach.i. antidoti è succo rosa.drach.i.ß.cum saccharo fiat bolus: capiatur dictum est.

Vel in forma pilularum.

Recipe pil.aggreg.scrupu.iij.ß. cum stillatitio liquore intybi latioris fingantur pil.vij. quæ sumantur circiter mediam noctem finitis serapijs. Postridie uerò appetente diluculo edat conseruæ rosa.unc.ß. Localia remedia adhibeantur ut dictum est in Cephalalgia sanguinea, uerùm maior refrigeratio in hoc affectu requiritur, fiat igitur in hunc modum. Recipe ole. uiolacei, ole. nymphεæ, ole. de salicibus. ana. unc.i. ß. Commistis omnibus linantur frons & tempora frigidè manè & uesperi, & inijciantur in nares & aures. Præterea olfaciat sæpè caphuram dissolutam in stillatitio liquore rosarum. Fiant quoque lotiones crurum & brachiorum, ut dictum est capite proximo superiore. Quòd si dolor intensus sit,nec predictis præsidijs cedat,dissoluantur gr.ij. opij in stillatitio liquore rosa. quæ in nares & aures inijciantur: cæterum istud rarenter fiat: frequens enim huius præsidij usus magis obesset,quàm prodesset.

CEPHALALGIAE BILIOSAE COMpositæ Curatio. Caput. III.

Causæ. Curatio. Fit autem hic affectus, ubi flaua bilis cum pituita misceetur. Curandi ratio auspicanda statim à materiarum communium uacuatione. Vacuabuntur autem & educentur aut hoc, aut simili enemate. Recipe maluæ, altheæ, betæ, uiolarum. ana. M. i. florum chamæmeli, P. i. ß. oxyphœnicωn. unc. ß. coquantur in. s. q. aquæ fontanæ ad tertias, & colo transfundantur. dein accipe iuris decocti, & colati lib. i. ß. cas. recens extractæ, saccha. semel duntaxat cocti. ana. drac. i. ß. mel. ros. col. unc. ij. ole. uiola. & chamæmeli. ana unc. i. ß. commistis omnibus fiat enema: detur ante pastum. Quod si in ægroto plenitudo apparuerit, humorq́; morbi causa nō multùm à sanguine recesserit, fiat sectio uenæ humeralis. Dein de concoquatur humor, hoc est alteretur, & edometur, naturæq́; obsequens reddatur, ut per loca euacuationi cōuenientia sine molestia purgante medicamento trahatur. Id quòd ad hunc, aut similem modum fiet.

Recipe Serapij acetati simpl. unc. ij. mel. ros. colati. unc. i. ß. serapij è succo intybi satiui latioris unciam unā. Stillatitiorum liquorum, betonicæ, cichorij, buglossi. an. unc. iij. Misceantur omnia, & appetente diluculo bibantur à ieiuno unc. iiij. per triduum. Si bilis non fuerit (ut loquuntur) citrina, sed uitellina, pro melle rosaceo substituatur oxymeli simplex, uel scilliticum. Recipe Diarrhod. abb. unc. ß. utatur cum serapijs.

Potio purgans.

Recip. Rhabar. selecti. scru. iiij. agar. in pastillorum formam redacti, scrup. ij. cinnamomi optimi. gra. v. Infun-

fundantur stillatitijs liquoribus beton.& intybi satiui latioris, ac pauco uino albo horis xij. deinde exprimantur, & colentur adiectis serapij rosa. purgatorij unc. ij. fiat potio purgans. Potest aliquando addi scrup.i. rhabar. puluerati ad partes debiles roborandas.

Vel sic.

Recipe Cathol.unc.ß.diaphœnici drac.ij.ß.antidoti è succo rosa.drach.i.serapij adianti.unc.ß. excipiantur communi medicinæ decocto, fiatq; potio. Sumatur ad crepusculum finitis serapijs concoquentibus.

Aut in forma Boli.

Recipe Cathol.unc.i. antidotorum è succo rosar.& diaphœnici.ana.drach.i.ß.cum saccharo, fingatur bolus, qui sumatur hora quarta à media nocte.

Aut in forma pilularum.

Recipe pilu.aggr.scrup.iiij. cum stillatitio liquore beton. fingantur pilu.vij. quæ sumantur ad mediam noctem. Recipe, conser.rosa.& buglo.ana.drach.i.ß.pulu. diamoschi dul.scrup.i.misceantur, & sumantur postridie mane.

Vel sic.

Reci. Theria.ueter.scru.ij.conser.rosa.et buglos.ana drach.i.misceantur, et sumantur sex horis ante pastum. Deinde utendum apophlegmatismis, errhinis, & sternutamentum cientibus.

Apophlegmatimi.

Recipe Mastich. unc.ß. fingantur pastilli mansiles lupinorum forma, quorum unus à ieiuno horæ dimidium mandatur.

Errhina.

Recipe iuris decocti sampsuch.unc.i.ß.mannæ granulosæ. drach.vi. misceantur, & per nares attrahantur à ieiuno.

Aut sic.

Recipe succorum betæ & sampſ.ana.unc.i.mel.com. unc.ß. misceantur, & fiant errhina. Sternutamentum cient pul.pip.aut zinzib.in nares immissus. Vti licebit tam apophlegmatismis, quàm errhinis, ac sternutamentum cientibus dies quatuor, aut ad summum quinque post purgationem. Deinde adhibenda erunt localia præsidia. Recipe Alo.unc.ß.farinæ fabarum, uncias duas, ole.ros.q.s.aceti parum, misceantur, & temporibus, & fronti admoueantur. Recipe Ole. chamæmeli.ole.rosa.ole.aneth.ana unciam unam, aceti, unc.ß.misceantur, & inijciantur intra nares, & aures.

CEPHALALGIAE PITVITOSAE Curatio. Cap. IIII.

Causæ. OLera, pisces, fructus, otium, somnus, curis, & solicitudine uacans uita, satietas, aliaq; item id genus, quæ pituitam in uniuerso corpore, atque adeò in capite procreare sunt nata, ut in aere frigido, & humido uersari, & ijs denique cibis uti, qui ea sunt facultate

Signa. præditi, sunt hæc omnia in huius doloris causa. Somnolentia, pigritia, sensum inertia, excrementorum capitis copia, capitis grauitate, faciei albore, humiditateq; deprehenditur hic morbus.

Victus ratio. Victus ratio calefaciens sit, & siccans. Versetur itaque ægrotus in aere calido, & sicco, qui si talis naturâ non est, industria fiat, luculento igne, suffitibus aromatum, ut caryophyllorum, cinnamomi, thuris, ligni aloes,

aloes, & similium, quæ uidelicet calida sint, & sicca. Inedia huic affectui salubris est, quare alimenta pauca sint, & rara, eaq; sinapi, aut alio similibus uiribus condimento prædito condita. Inter olera, saluiam, hyssopum, satureiam, apium, thymum, maioranam, sibi esse usui norit ægrotus. Carnes, quibus uescetur, natura excrementosæ parum sit. Magna autem ex parte sint assæ, odoramentorum (ut dictum est) accessione conditæ. Vino in potu utatur tenui: purgato tamen corpore, uti uino generoso poterit, etiam armatibus medicato, sed parcè. Panis sit fermentatus, salsus, ualde coctus, habens anisum, aut melanthium, aut aromata, aut saccharum admistum. Motu totius corporis celeri, uehementiq; in aere, præsertim calido, siccoq; poterit ægrotus ieiunus exerceri. Vigiliæ, uehementesq; animi curæ ad hunc affectum curandum conducunt. Curandi ratio initium sumet ab eductione materiam communium. Recipe maluæ, altheæ, braßicarum rub. ana. M.i. chamæmeli, meliloti, stœchados Arab. ana. p.ij. Coquantur in s.q. aquæ ad tertias, & colo transfundantur. Deinde accipe iuris decocti & colati lib.i.ß. caßiæ recens extractæ, saccha. semel duntaxat cocti. ana. unc.i. mell. anthosati. unc.i.ß. diaphœnici, uel hieræ picræ. unc. ß. ole. com. unc.iij. salis. drach.i. fiat enema, detur ante pastum. Quòd si displicuerit enema, aut circa uentriculum grauitas apparet, medicamento hoc, aut simili sumpto educantur. Curatio.

Recipe Vuarum paß. detractis uinaceis, glycyrrhizæ. ana. unc.ß. hyssopi, bugloss. ana. M.ß. stœchados Ara. P.i. coquantur in s.q. aquæ fontanæ usque

ad

ad dimidij consumptionem, quod supererit coletur. Deinde accipe decocti huius un. iiij. cas. recens extractæ. un. i. mel ros. col. un. ß. fiat potio, quæ horis quatuor ante prãdium sumatur. Quòd si ægrotus sit iuuenis. appareatq́; in eo plenitudo, mittatur sanguis ex humerali uena dextri brachij ad. unc. v. Quoniam autem materia phlegmatica plerunque multa est, minuatur sumpto medicamento priusquàm concoquatur.

Recip. Pilul. asaier. agar. in pastillorum formam redacti, ana. drach. ß. cum serap. stœchad. fiant pilul. v. quæ capiantur post primum somnum. Deinde concoquatur humor, si crassus quidem fuerit, in hunc modum.

Recip. Mel. rosacei col. unc. ij. ß. oxymel. scillitici, unc. ij. Stillatitiorum liquorum betonicæ, sampsuchi, florum sambuci. ana. unc. iij. Misceantur, & ubi diluxerit, à ieiuno bibantur. un. iiij. per triduum. Altero statim triduo rursum idem fiat: non enim facilè hic humor concoquitur. Recip. Diamoschi dulc. unciam, i. utatur cum serapijs. Si uerò materia non ita crassa sit, concoquetur ut sequitur. Recip. Oxymel. simpl. serapij, stœchad. serapij adianti. ana. unc. i. ß. Stillatitiorum liquorum, betonicæ, melissophylli, sampsuchi. an. unc. iij. Misceantur, & triduo. unc. iiij. à ieiuno bibantur diluculò. Altero item triduo repetantur. Recip. Diamoschi dulc. unciam unam, utatur cum serapijs.

Aut fiat apozema ut sequitur.

Recipe Radicis acori, quinque rad. com. maceratarum in aceto ana. unc. ß. melissophylli. betonicæ, sampsuchi. ana. manipul. i. thymi, cassutæ. ana. tertiam partem manipuli unius, uuarũ passarum detractis uinaceis.

unc.

unc.ß.ſeminum,apij,aniſi,fœniculi,ana unc.ij.florum ſtœchados, helichryſi, & roriſmarini,ana pugil.i.ß. Coquantur in.ſ.q.aquæ,donec dimidium abſumatur,colo pòſt transfundatur. Dein accipe decocti illius lib. unam.ß.& adiecto melle.q.ſ.ſuaue reddatur, fiatq; ſerapium mediocris conſiſtentiæ depuratum. Adijciantur drach.una nucis moſchatæ, & drach.ij.cinnamomi ſelecti iucundioris & odoris,& ſaporis gratia. Vtetur autem ſex diebus appetente diluculo,ieiunus. Solemus enim decoctis uti cùm herbarum eſt copia,quarum cùm eſt penuria ſerapijs utimur.

Potio purgans.

Recipe uuarum paſſarum detractis uinaceis, glycyrrhizæ,ana.unc.ß. hyſſopi,manip.ß. florum ſtechados Arabi.pugil.unum. Decoquantur in.ſ.q. aquæ donec dimidium relinquatur, quod colo transfundetur: accipiantur autem illius decocti unc.iiij.caſ.recèns extractæ.unc.i.diaphœni.unc.ß. ſerapij ſtœchados unc.ß. fiat potio purgans, quæ ſumatur more aliarum medicinarum.

Aut in forma pilularum.

Recipe Pil. coci.drach.i.cum ſtillatitio liquore beton. fingantur pil.v. ſumantur ab ægroto ubi primùm à ſomno excitatus fuerit. Recipe Theria.ueter.ſcrup. ij.conſer. florum ſtœchados,conſer.bugloſſ.ana.drach. i.ß. miſceantur, & ſumantur poſtridie ſex horis ante paſtum.

Aut in forma boli.

Recipe Diaphœnici unc.ß.cum ſaccha.fingatur bolus,qui ſumatur hora quinta mane.

Aut

Aut poterit uti hoc puluere.

Recipe Turpeti scelecti drach.i. zinzib. drach.ß. pul. stœchados, pul. seminis peoniæ, ana scrup.i. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, qui detur diluculò cũ iure cicerum rub. uel cum iure pulli. Postridie uerò detur theriaca ut suprà. Corpore purgato utatur errhinis, sternutamentum cientibus, & gargarismis, ac postremo cerebrum corroborantibus.

Errhina.

Recipe nigellæ torrefactæ drach.i. cum succo maioranæ fiant errhina, quibus utetur tepidis ieiunus.

Vel sic.

Recipe succi rutæ unc.ij. hieræ picræ, uel benedictæ, aureæ Alexandrinæ ana drach.ij. fiant errhina, quibus tepidis ieiunus utetur.

Vel sic.

Recipe succi maioranæ, succi betæ, ana unc.i.ß. uini albi unc.i. zinziberis, pyrethri. ana scrup.i. misceantur, & fiant errhina, ut dictum est. Possunt etiam fieri è succo iridis, cum succo helenij.

Sternutamentum cientia.

Recipe piperis, pyrethri ana drach.ij. fiat puluis, qui in nares immittatur. Potest etiam fieri de puluere radicis ellebori albi pulueratæ.

Gargarismus.

Recipe hysso. manipul.i. saluiæ, thymi ana manip. ß. Decoquantur in. s.q. aquæ ad tertias. Deinde accipe iuris decocti lib.i. oxymel. scillitici. unc.iij. misceantur, & fiat gargarismus, quo utatur ægrotus manè, uentriculo uacuo.

Cere-

Cerebrum hæc roborant ſumpta.

Recipe electa. diamoſchi dul. aut pliris cum moſcho, aut diamb.unc. ij. fingantur orbiculi, aut morſuli in rhombi formam pro ægrotantis arbitrio, de quibus unum ſumat tribus horis ante poſt paſtum quater per hebdomadam, quo deglutito, bibat parum ſcillatitij liquoris, aut ſucci melliſſophylli. Tempore uerò calido, ſemel in hebdomada ſumat.drach.i.theriaueteris, manè ſex horis ante paſtum. Nec temere dictum eſt ſumenda eſſe ſupradicta electaria quater in hebdomada: nam ſi quotidie ſumerentur, parum prodeſſent, ut quæ fierent nutrimentum potiùs, quàm medicamentum, propter aſſuefactionem.

Cerebrum hæc roborant admota.

Recipe Milij torrefacti partes tres, ſalis communis torrefacti partem unam, de panno lineo raro fiant duo ſacculi, in quibus illa concludantur, & calidè capiti applicentur manè ante paſtum alter poſt alterum, idq; fiat per horam. Aut fiat ſacculus in modum pileoli, ubi hæc quæ ſequuntur inſuantur.
Recipe meliſſoph. beton. ſampſuchi, uerbenæ, pulegij. ana manip.ß. cocci infectorij, drach.ij.maceros, drach.i.abſinthij ſicci, manipul.ß. florum ſtœchados, florum roriſmarini, ana p.i.ß.radicis cappar. drach. ij.hæc diligenter trita in panno ſericeo, rubro, & raro inſuantur, fiatq; in modum pileoli, qui nocte dieq; duos aut tres menſes feratur. Perſeuerante autem dolore cum intemperie frigida, irrigetur pileolus ſtillatitio uini liquore. Poteſt & epithema ex ſolo ſtillatitio liquore uini fronti admoueri.

CEPHALALGIAE VENTRICVLI uitio ortæ Curatio. Caput. V.

Causæ. COaceruatur nonnunquam acris quidam humor, & tenuis in ore uentriculi, à quo uapores praui excitantur, sursumq; ad caput feruntur, unde fit hic dolor. Sunt plerunque humores hi biliosi, quòd bilis flaua sua leuitate promptè efferatur. Signa. Dolor mordax cum nausea in ore uentriculi sentitur, simul cum capitis dolore. Quòd si diutius inediã tulerit, augetur illius humoris malitia, prauitasq; tuncq; magis dolent: sumpto autem cibo mitigatur dolor, plerunque etiam sedatur. Curatio. Curandi ratio auspicanda ab humoris concoctione. Recipe Serapij rosa. de rosis siccis, serapij de omphacio, serapij de succo intybi satiui latioris, ana.unc.i.ß. stillatitiorum liquorum, oxalidis, absinthij, cichorij, ana unc.iij. Misceantur, & à ieiuno unc.iiij. diluculò bibantur per triduum. Recipe Electa. trium santalo. unc.ß. utatur cum serapijs. Recipe Myrobala. flauarum. drac.ij. rhabar. selecti. scru.iiij. oxiphœnicωn. unc. ß. macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris horis.xij. diem ualidè exprimantur, et colentur, et adiectis serapij rosac. purgatorij. unc.ij. fiat potio purgans, quæ sumatur finitis serapijs hora quarta à media nocte. Recip. Conser. ros. unc.ß. sumat postridie manè. Infestante dolore, uentriculo per inediam uacuo, sumatur frustulum panis intinctum citranguli succo, aut in omphacio. Idem præstabit malorum granatorum succus, si de eo quantum uulgare cochlear capit, hauserit. Curatur etiam hic dolor uomitu, præsertim si ægrotus ad uomitum procliuis sit, cui tunc solus aquæ tepidæ potus

potus ad uomitum prouocandum est satis: si uerò ægrè uomat, ualidioribus uomitum lacessentibus opus erit, Oritur autem hic dolor nonnunquam non à calidis, de quibus dictum est, sed à frigidis humoribus, pituitosis, aut acidis, aut salsis, sed hi magis in uentriculi amplitudine, quàm in ore continentur. Porrò hic dolor omnium facillimè curatur, quòd hi humores, facilè ad intestina detrudātur.

Recipe pil. de hiera simpl. pil. asaieret. ana. drach. i. ß. agar. in pastillorum formam redacti. drac. i. Cum mel. rosaceo è drach. fingantur pil. vi. de quibus sumantur tres, bis in hebdomada, hora una ante cœnam. Pro pil. de hiera sumi possunt pil. alephang. atque hæ ac illæ interdum sumantur à laborante, cùm lectum ingredi uolet, duabus non minus horis à cœna. Prohibendi sunt etiam uapores ne à uentriculo ad cerebrum attollantur, quod sic commodè fieri poterit. Recipe Coriandi præparati unc. iiij. anisi, fœniculi, cinnamomi optimi. ana. unc. iiij. pul. diacydonites siue speciebus. drach. iij. ß. maceros. scrup. ij. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, qui sumatur statim à pastu, potusq; sumpto puluere in longū tempus differatur præstereà os uentriculi roborādum, firmandaq; ipsius uentriculi concoctrix facultas. Recipe Pul. aromat. ros. maioræ ex descriptione Gabrielis, pul. diamoschi dul. ana. drach. i. ß. corticis citri saccharo conditi, conser. ros. ana. drach. ij. sacchari dissoluti in stillatitijs, liquoribus absinthij & melissophylli. q. s. fingātur morsuli in rhombi formam, sint autem singuli ponderis drach. ij. ß. Sumatur unus diluculò horis quatuor ante pastum quater per hebdomadam. Negligenda quoq; non sunt localia præsidia.

Recipe Cerati Gal. emendantis uitia stomachi, olei

nardini.ana.unc.ij. misce, iungatur regio uentriculi ca-lidè manè & uesperi ante pastum.

CEPHALALGIAE A PITVITA per proprietatem cerebri Curatio. Cap. VI.

FIt etiam nonnunquam dolor capitis à pituita per proprietatem cerebri, qui curatur iniectione oleorum quæ mox dicentur, in nares & aures. Recipe Iasmelæi, olei nardini, ana.unc.ij. Inijciantur guttę duæ tepidæ in nares, & aures. Quòd si dolor ualde diuturnus fuerit, nec prædictis curetur: excitentur uesicæ post aures in parte inferiore. Recipe Cantharid. abscisis capitibus & alis.iiij.redigantur in puluerem, misceantur cum fermento, & aceto forti, fiatq; in conspersionis modum, quæ applicetur post aures in parte inferiore, ibiq; maneat per diem & noctem, donec uesiculæ existant. Si autem ualidus id efficere uolueris, misce iam dicta cum melle anacardino. Vbi autem uesicæ extiterint, rumpantur, illisq; superponatur folium braßicæ, ibiq; hæreat, donec quicquid est aquei humoris expulsum fuerit. Cùm autem uesicæ locum curare, exiccareq; uolueris, ungatur unguento albo Rasis caphurato. Possumus etiam uti, si res postulet, cauterio hoc, quod accipit calcis uiuæ.q.v.misceatur cùm sapone, melle, & succo asphodelorum. Applicentur autem loco dicto.

CEPHALALGIAE MELANCHOLICAE Curatio. Cap. VII.

Curatio. HVius doloris & causæ, & signa posteriùs dicentur in capite de melancholia. Curandi ratio initium sumat ab euacuatione excrementorum communium.

Recipe

Recipe Maluæ, altheæ, uiolar. linozostidos, stœchados Arabi. maioranæ, ana manipul. unum. Coquantur in s. q. aquæ ad tertias, deinde exprimantur, & colentur, accipianturq́; iuris illius decocti lib. i. ß. cas. recens extractæ, saccha. semel duntaxat cocti. ana. unc. i. cathol. drach. vi. mel. uiolacei. unc. i. ß. olei commu. unc. iij. fiat enema, quod ante pastum immittatur. Quòd si enema displicuerit, sumat potionem sequentem. Recipe Pruna damasc. x. uuarum passarum detractis uinaceis. unc. ß. stœchados Arab. trium florum communium ana. pug. unum. ß. polyp. quer. folliculorum sennæ ana unc. ß. oxyphœnicωn. drach. vi. Coquantur in sufficienti. q. aquæ usque ad dimidij absumptionem, dein accipe huius decocti. unc. iiij. cas. recens extractæ unc. i. serapij uiol. serapij stœchados ana. unc. ß. Commistis omnibus, fiat potio, quæ sumatur diluculò horis quatuor ad summum ante pastum: nec in longius tempus differatur sumptio cibi. Quo die enema immissum fuit, aut postridie quàm potionem sumpsit, si ægrotus iuuenis fuerit, colore subnigro, apparueritq́; plenitudo uel mediocris, incidatur uena interna brachij dextri, sanguisq́; mittatur ad unc. iiij. præsertim si fluens sanguis niger sit. Deinde concoquatur humor melancholicus in hunc modum. Recipe Serapij uiolacei, serapij stœchados, oxymel. scillitici ana unc. i. ß. Stillatitiorum liquorum melissophylli, buglossi, lupi salictarij ana unc. iij. pul. diamoschi dul. drac. i. misceantur, & ab ægrotante ieiuno bibantur triduo unc. iiij. circa diluculum. Id quod altero triduo repetetur.

Aut utatur apozemate sequenti.

Recipe Corticis rad. cap. y. rad. com. maceratarum in

aceto, ana.unc.ß.mellissophylli, sampsuchi, buglossi integri, extremitatum lupi salictarij, ana.M.i.v.herbarum capillarium, an.M.ß.uuarum passarum detractis uinaceis.unc.i.florum stœchados Arab.trium florum com. an.P.i.thymi manipul.sem.folliculorum sennæ unc.sem. polyd.quer.unc.i.sem.Concoquantur in.s.q.aquæ, donec dimidium absumatur, deinde exprimantur, & colentur, iuris decocti accipiantur lib.ij.& sacharo semel duntaxat cocto.q.s.adiecto, dulce reddatur, depuretur, & adiectis scrup.iiij.pul.diamoschi dul.& drach.i.nucis moschatæ, sapore suauiore, odoreq; gratiore fiat.Bibat ægrotus diluculò.unc.iiij.diebus sex.

Potio purgans.

Recip.chatol.drach.vi.antidoti hamech.drach.iij.serapij uiolacei, serapij stœchados.ana.unc.sem.cas.unc. sem. excipiantur uncijs quatuor apozematis suprascripti, fiatq; potio purgans, quæ sumatur ad auroram. Toto uerò eo die domi se contineat. Hora autem quinta à potione sumpta, sequens lotorium bibat. Recipe Saccha. semel duntaxat cocti unc. sem.cum iure cicerum rub. misceatur. Recipe Mitrid.drach.i.conser.buglos. drach. ij. misceantur, & sumantur postridie mane. Quòd si Mitrid.displicuerit, fiat in hunc modum. Recipe Conser. buglos.unc.ß.pul. diamoschi dulc. scrup.ß. sumat ut dictum est.

Aut in forma pilularum.

Recipe pil.ind.drach.i.pil. cocci.scrup.i. cum stillatitio liquore melissophylli, fingantur pil.v.sumantur ad dimidium noctis, obseruenturq; omnia supradicta.

Aut in forma boli.

Recipe Caſ.recens extractæ,cathol. ana. unc.ß.anti doti hamech.drach.iiij. cum ſaccaro fiat bolus,ſumatur hora quarta à media nocte, cæteraq; obſeruentur ſuprà. Præterea apophlegmatiſmis,gargariſmis,ſternutamentum cientibus,& ſacculis utendum: ut in Capite Cephalalgiæ pituitoſæ dictum. Porrò apophlegmatiſmi magis ex uſu erunt,ſi de ſucco maioranæ, aut eius decocto fiant. Fricationes quoque ad reuellendum faciendæ,& affigendæ cucurbitule,ut ſupra eſt dictum. Sumendæ præterea quotidie, cùm aliud non ſumitur, electuarij ſolidi diamoſchi dulc.drach.ij.

CEPHALALGIAE A GALLICO morbo Curatio. Cap. VIII.

IN feſtat hic dolor magna ex parte anteriorem capitis partem, & tempora, nonnunquam etiam poſteriorem. Signa. Curandi ratio ſtatim auſpicanda ab enemate molliter reuellente, ne tanta & uaporum, & humorum copia ad caput efferantur. Curatio. Recipe Maluarum, mercurialis, betæ . ana.M.i. furfuris frumenti, chamæmeli,ana.M.ß.calaminthæ,maioranæ,ana tertiam partem.M.i. Decoquantur in.ſ.q.aquæ uſque ad ſextæ partis conſumptionem. Exprimantur, & colentur. Deinde accipiantur iuris decocti libr.i.ß.caſiæ.unc.i.ß. ſacchari ſemel duntaxat cocti, mellis à ſpuma purgati,ana.unc.ß.benedictæ laxat hieræ Archigenis.ana. drach.ij. olei antiqui.unc.ij. butiri ueteris. unc.i. ſalis foßilis.drach.i.Miſceantur omnia, fiatq; enema, quòd immittatur ante paſtum. Deinde concoquatur humor. Recipe Serap.conſeruat.acori,ſerapij,fumariæ, ſerapij bugloſ.ana.unc. ij. Stillatitiorum liquorum

chamæpityos, melyssophylli, lupi salictarij, buglossi, ana.un.iij. misceantur, et à ieiuno diluculò bibantur per quatriduum. Reci.electar.diamoschi dul.un.ß.utatur cum serapijs. Vbi herbarum copia fuerit, præstiterit hoc apozemate uti. Recipe radicis acori, glycyrrhizæ. ana.unc.i.quinque radi.com.maceratarum in aceto, & uino albo an.unc.sem. mellyssophylli, betonicæ, summitatum lupi salictarij, fumariæ, buglossi integri, cirsii ana.manip.unum. hermodactylorum unc. sem. uuarum passarum detractis uinaceis unc.i. trium florum com. florum rorismarini.ana.pugil.unum.thymi drach. tres, foliorum sennæ unc.sem.polypodij quer.unc.i.ß. Decoquantur in.s.q. aquæ donec dimidium absumatur, dein exprimantur, & colo transfundantur. Accipiantur iuris decocti colati unc.uiginti, quæ saccharo dulces reddantur, adiectisq; cinnamomi selecti drach. duab.& pul.diarrhodi abb.drach.una, reddantur iucundioris & saporis, & odoris. Sumatur à ieiuno.unc.iiij. diluculò diebus quinque.

Potio purgans.

Recipe pruna damasc.xij.glycyrrhyzæ, expurgatæ, oxyphœnicωn, uuarum passarum detractis uinaceis, uiolarum.ana.unc.ß.hordei pugil.i.seminum anisii, & fœniculi.ana. drach.ij. polypodij quer.unc.ß.foliorum sennæ, unc.i.ß. hermodactylorum drach.ij. Decoquantur in.s.q.aquæ fluuialis, aut fontanæ usque ad dimidij consumptionem. Dein accipe huius decocti.unc.iiij.cathol.drach.sex.compositionis hamech, diaphœnici.ana. drach.ij. serapij buglos. unc.i.ß. Commistis omnibus fiat potio purgans, quæ detur hora quarta à media nocte,

cte. Eo die domi se contineat, & post horam nonam bibat lotorium sequens. Recipe Sacchari semel duntaxat cocti, unc. sem. cùm iure cicerum rub. fiat lotorium. Recipe Theria. ueteris, drach. unam. conser. buglos. drach. duas, misceantur, & sumantur postridie, sex horis ante pastum.

Aut purgans pilulis.

Recipe Pil. fœtidarum, pil. indarum. ana drach. sem. excipiantur stillatitio liquore melissophylli, fiantq; pilul. v. quæ sumantur circiter noctis dimidium, aut cùm primùm experrectus fuerit. Cætera deinde ut suprà fiant. Vbi autem quieuerit tres aut quatuor dies, utatur decocto sequenti. Recipe Scobis tenuißimæ ligni sancti libr. i. decoquatur in lib. quatuor aquæ fontanæ, usque ad dimidiæ partis consumptionem. Cùm autem ad decoctionis terminum propè accesserit, addatur melyssophylli, betonicæ, chamæpityos, buglosßi integri, fumariæ, lupi salictarij summitatum. ana. manipul. unum. Iuris huius decocti. unc. vi. bibat dies quatuor, hora quinta matutina, & prouocetur sudor (ut humores, qui hulcera plerunque cicatrice obduci prohibent, qui in totius corporis ambitu sunt, nedum capitis, discutiantur) qui quidem accuratè abstergatur. Quòd si ægroto post epotum hoc decoctum somnus obrepat, dormire licebit. Herbæ autem illæ, quæ decocto ligni santi admiscentur, ligentur, ne se scobi commisceant, ab eaq; ut facilè segregari queant. Rursumq; scobs illa, detractis herbis, coquatur in sex libris aquæ fontanæ usque ad tertiæ partis absumptionem. Et hoc secundo decocto utatur reliquo tempore quoties sitiet: cui poterit adijci modicum uini, si

quidem debilis ualde fuerit ægrotus. His perfectis, topicis præsidijs utendum. Recipe emplastri nobilis ab Ioanne de Vigo compositi lib.ß. emplastri filij Zachariæ, emplastri de meliloto, emplastri diuini, emplastri ceronei, emplastri diachyli, cui iris adiecta sit, ana unc. tres, farinæ seminis lini, farinæ fœnogreci ana unc.ß. bdellij, ammoniaci dissolutorum in oleo de lil. ana drach. tres, croci drach. sem. adiecta terebinthina q.s. commisceantur, & ex omnibus fingatur massa emplastri, magdaleonem appellant, de qua sumatur q.s. ut super alutam extendendo fingatur pileolus, qui capiti superponatur, nec inde auellatur, nisi sedato dolore. Nec tantùm id capiti fiat, sed et alijs corporis partibus, si qua sit, quæ ob hunc morbum dolore infestetur. Intereà singulis hebdomadis utetur catapotijs sequentibus. Recipe Pil. assaieret, agarici in pastillorum formam redacti, ana drach. ij. pil. fumariæ, pil. sine quibus ana drach. i. hermodactilorum scrup. iiij. mastich. scrup. i. myrobalanorum flauarum, myrobalanorum cærulearum confricatarum ol. amygd. dul. ana drach. i. cum serapio conseruationis acori fingatur globus, qui diuidatur in drach. & singulæ drachmæ, in pil. vi. de quibus tres sumet singulis mensibus ter, horis quatuor post cœnam frugalem, & tenuem. Tempore quoque frigido proderit ægroto non mediocriter sumpsisse drach. unam, theriacæ ueteris cum drach. i. sem. confer. bugloss. sex horis ante pastum singulis hebdomadibus semel. Conducet etiam plurimùm, si quid aliud, sequenti uti enemate singulis mensibus, quater, usq; ad perfectã huius affectus curationem, quòd & humores, & uapores, qui sursum efferuntur, et

iam

iam elati sunt, qui sanè doloris sunt in causa, reuellet: & pharmaci solutiui uicem deplebit. Recipe Maluarum, *linozostidos, helxines, origani, calaminthæ, betonicæ, rutæ, melissopyhlli, saluiæ, ana manip. unum, hyssopi, pulegij, ana manip. sem, seminum anisi, fœniculi, cumini, ammeos, ana drach. ij. centaurij minoris manipul. i. polypodij quer. drach. vi. agarici, medulle colocyn. ana drac. ij. foliorum sennæ scru. iij. florum stœchados florũ rorismarini, florum chamæmeli, ana. p. i.* Decoquãtur *in. s. q. aquæ, donec dimidium absumatur, deinde colentur, & recipiantnr uiris decocti unc. xvi. hieræ picræ, benedictæ laxatiuæ an. unc. ß. compositionis indi maioris dra. iij. diaphœnici dr. i. succi betæ un. i. mel. ros. colo transfusi un. i. ß. olei chamæmeli, ol. rutæ, ol. anethi, ana unc. i. salis foßilis drach. i. ß.* Commistis *omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur, cæterisq́; enematibus diutiùs ab ægrotante retineantur. Vtetur prætereà ægrotus sequenti compositione quotidie, uno tamen aut altero die p hebdomadã prætermisso.* Reci. *conseruæ acori, cõseruæ radicis bugl. ana un. ij. ß. pul. diamoschi dul. drac. ij. pul. diarrhodi abb. pul. rosatæ nouelle, ana drac. i. ß. pul. diamargar. frigidi drachm. unam, excipiantur serapio conseruatiuo acori, fiatq́; electarium molle.* Magnæ *autem auellane magnitudo indicabit quantum de hoc electa. sumpturus sit ægrotus, duabus aut tribus horis ante pastum matutinum.*

SCOTOMATIS CVRATIO.

Cap. IX.

E*St autem scotoma, morbus, quo hebescant ægrotantis oculi, ipsisq́; tenebræ obuersantur.* Fit au-

tem interdum cerebro primogenia affectione laborante, interdum quia ori uentriculi consentit. Vtriusque & causas, & notas qui fusiùs scire uolet, legat Galenum in Tertio de locorum affectorum notitia. Quòd ad uictus rationem attinet, ægrotus aerem deuitet nebulosum, & crassum, in puro, lucidoq; commoretur: paroxysmo tamen ingruẽte, præstabit ipsum in aere obscuro, & quieto collocari, ubi spiritus & uapores moti faciliùs ad quietem deducuntur. Boni succi cibis, & concoctu facilibus utatur, qui flatus (quod faciunt herbæ, et legumina) minimè gignant, quales sunt caporum, perdicum, phasianorum, uitulorum, piscium saxatilium carnes, oua quoque sorbilia, & alia id genus multa. Cane peius & angue ea oderit omnia, à quibus uapores sursum feruntur, ut sunt species, allia, cepæ, porri, sinapi, acetum, & quæ simili sunt facultate prædita. Vinum bibat album, tenue, & oligophoron. Animi perturbationibus prorsus uacuus sit. Res non intueatur, quæ in gyrum rotantur, aut celeriter mouentur. Hæc enim malum hoc exasperant. non in præcipitijs ambulet, neque in profunda conijciat oculos. Exercitium mediocre utile, per horæ dimidium ante cibum. Interdiu à cibo ne dormiat, noctu lectũ dormiturus non accedat, ante horam à cœna secundam. Si hic affectus à plenitudine fuerit, curatur ut Cephalalgia sanguinea. Si à bile, ut Cephalalgia biliosa. Si à pituita, ut Cephalalgia pituitosa, nisi quòd subtiliantia à principio non sunt exhibenda. Fiet igitur in hunc modum. Recipe Oxymel. simplic. unc. ij. mel rosacei colati unc. i. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, buglossi, melissophylli. ana. unc. iij. misceantur omnia, fiatq; in zulapij modum, quòd depuretur,

Victus ratio.

Curandi ratio

&

& adiecta drach.i.nucis moschatæ suauiore reddatur & odore, & sapore. Cùm serapijs aut apozematibus aromata ad saporem iucundiorem efficiendum adijcimus, electaria solida non exhibemus: sin minus, contrà. Si tollatur igitur de præcedenti serapio nux moschata, cùm eo sumatur unc.ß.elect.solidi.diamoschi dulcis, quòd in rhombi fingere solent figuram. Cætera omnia fiant, quæ dicta sunt in Cephalalgia pituitosa demptis errhinis, quæ in hæc mutabuntur. Recipe Succi maioranæ unc.iij.aut tantundem iuris decocti eiusdem, quòd tepidè ieiuno uentriculo naribus attrahetur.

PHRENITIDIS NON VERAE Curatio. Cap. X.

PHrenitis non uera non proprie morbus est, sed morbi alterius symptoma, puta febris sanguineæ, aut biliosæ, aut quorundam abscessuum, quos grauißimæ febres commitantur. Fitq; à uaporibus putridis, ad humoribus calidis resolutis. Cognoscitur hic affectus febre, uigilijs, mentis alienatione. Et nisi accuratè illi succurratur, ueram phrenitidem plerunque parit. Frequens est in febribus paulò antè dictis hora crisis. Crisim tamen interdum præuenit, & cum ipso morbo ingrauescit. Vehementior itaque est in febris augmento, & statu, quàm in principio, & die exacerbationis, quàm quietis. Cæterùm tutius ei est quietis hora mederi, quàm paroxysmi. Curandi ratio in primis respicit morbi depulsionem, unde originem trahit. Intereà tamen & illi occurrendum, & primùm materiæ communes educantur.

Causæ.

Signa.

Curandi ratio.

Recipe cas.recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti.ana. unc.i. olei uiolacei. unc.iij. cum lib.i. & semisse

deco-

decocti herbarum, quas remollitiuas appellant, addendo foliorum lactucæ, & cucurbitæ, ana manipuli semissem, fiat enema, quod immittendum ante pastum, eoq́; utetur quoties sua sponte excrementa aluus non deiecerit. Capiti admouenda sunt in ipso statim principio uapores repellentia. Recipe Olei rosacei uncias tres, aceti unciam unam. Misceantur & fronti tepida applicentur.

Aut sic.

Recipe Stillatitij liquoris rosar. uncias iij. olei omphac. rosacei. unc. i. ß. aceti unciam unam. Misceantur, & fronti tepida admoueantur. Ad conciliandum autem somnũ, ubi insomnis permaneret, ungatur unguento populeo. Quod ubi non satis esset, addatur unc. i. unguenti populei scrup. i. ß. opij, & ungatur. Proderit etiam plurimùm & brachiorum, & crurum lotio in hunc modum. Recipe foliorum salicis, foliorum uitis, foliorum lactucæ, florum nympheæ, ana. M. ij. rosf. rub. P. iij. Decoquantur in aqua, & decocto lauentur brachia & crura. Quòd si hæc somnum non conciliauerint, utatur potionæ sequenti. Recipe, serapij de papauere unc. i. ß. stillatitij liquoris, lactucæ, uel nymphcæ. un. iij diamargariti frigidi. scru. i. Misceantur, et bibãtur cùm lectũ dormiturus ingreditur. Perseuerante phrenitide hac non uera, ubi uapores iã fluxerint, resoluentia cum repellẽtibus admista admoueantur in hunc modum. Recipe ol. rosacei, ol. chamæmeli. ana. unc. i. ß. aceti unc. i. Misceantur & tepida fronti applicentur. Horum loco, cùm certè phrenitis hæc remittitur, catulus per tergum incisus, detractis intestinis, calidus uer-

tici admoueatur, ad partem anteriorem declinando. Quem ubi refrixisse senseris, aquæ calide immerge, sicq; calefactum rursum admoue. Idem præstat arietinus pulmo calidis, aut pullus, pullâue, itidem à tergo incisa.

Et ad somnum conciliãdum, si hoc quoque tempore uigiliæ molestæ sint, aspergatur puluis seminis papaueris albi super ægroti caput, & per catuli exenterati interiora, deinde admoueatur, ut dictum est. Pretereà reuulsiones fiant fricationibus brachiorum, & crurum, & cucurbitulis sine scarificatu affixis spatulis, & natibus. Potißima autem cura sit in curando morbo, qui huius phrenitidis causa est. In hoc affectu, illud memoriæ mandãdum, topica nulla adhibenda esse remedia capiti, si sit rheuma, uel humorũ moltitudo deorsum fluentiũ.

PHRENITIDIS VERAE Curatio. Cap. XI.

Tres phrenitidis species Libro quarto de Affectorum locorum notitia à Galeno scribuntur, quæ magis ad phrenitidem non ueram pertinent. Est alia phrenitis cerebro ipso propria, primariaq; affectione laborante, quæ est morbus acutißimus, symptomata grauißima inuehens, quæ, ut ait Galenus libro de Symptom. Causis, est cerebri, aut eius meningum inflammatio. Oritur autem aut ex sanguine exuperante, aut ex humore bilioso cerebrum, aut eius meningas occupante. Quibus sanguis morbi in causa est, hi cum risu insaniunt: quibus uerò bilis mali huius author est, immanite rinsaniunt, sæuiũtq;, ut eos uinculis cohibere sit necesse: præsertim si bilis perusta fuerit. Priusquam autem inualescat, hæc signa præcedere solẽt. Quæ dicunt, quéue

queue faciunt non meminerunt, abolita memoria. Febris continua cum amentia comitatur, præterea uigiliæ, somni, difficiles, & interdum turbulenti, ut exurgant ægroti exilientes, et furibūdè uociferantes, uerba nullo ordinè nulloq; sensu loquētes. Interrogati nihil appositè respondent, & qui sani mansuetißimi fuerant, nunc furibūdo quodam tumultu uerba effundunt. Quum uerò proximè ad phrenitidem accedunt, oculos sæpe perfricant, cruentos, & squallidos, quos tamen nonnunquā habent aridos, nonnunquā lacrymantes. Lingua tactu aspera percipitur, atq; è naribus aliquādo destillat sanguis. Floccos auellere, & festucas è uicinis stragulis carpere uidentur. Pulsus illis exiguus, & languidus, sed quodam modo durus. Spiratio magna, & ex longis interuallis. Phrenitis non uera magna ex parte uerā antecedit, hoc est, in principio mitis adhuc est, paulatim enim per cerebri affectū phrenitis euenire solet, cùm morbi pars iam genita est, pars adhuc gignenda. Quo quidem tempore danda opera ut genita materia resoluendo et uacuādo curetur, gignenda sublata causa prohibeatur. Accedēdum igitur ipso statim principio ad hunc morbum curandum, ne absoluta inflammatio fiat, quæ si iam est, in ancipiti est salus. Augeri autem materia primùm uictus ratione prohibeatur.

Victus ratio. Sit igitur uictus tenuis, qui refrigeret, et astringat. Cibus itaq; erit ptisanæ cremor. hìc tamen ubi largiore cibo assueuimus, ne ægrotum fame enecuisse medicus insimuletur, hor. farina aqua cocta concedetur, addito aut omphacio, aut citreorum, aut granatorum succo, aut simili, qui humores densare, ac cogere poßit, ut ægrius ad caput ferri ualeant. Olera quoq; quæ refrigerare, atq; humectare

sunt

ſunt idonea, ut intybus lactuca, maluæ, et quæ ſimili ſunt facultate prædita, cõcedantur. Potus ſit hordei decoctum cum ſerapio nymph. aut uiol. aut roſaceo, qui per interual la tamen, non confertim exhibendus eſt. Viribus autẽ debilibus, uentriculoq́; natura imbecillo, ac frigido, ubi qui dem ſe febris uehementia remiſerit, uinum oligophoron, aqua dilutum, non negandum: præſertim ſi ſani uinum bi bere conſueuerint. Quieſcat ægrotus, neq; huc, atque illhuc moueatur, nam ſic fatigatur, uireſq́; atteruntur. Si igitur diues eſt, famulorum et domeſticorum adminiculo retineatur: ſi pauper, uinculis. Corpore uacuato, eoq́; arido, ac ſquallido exiſtente, aquæ dulcis tepidum balneum conferet, quòd non ariditatem ſolùm, ſed etiam immodicas uigilias, mentiſq́; alienationem, unà cum febre profli gare poteſt. Animi perturbationes ſummoperè uitandæ: quare quæ aut mœrorem, aut bilem concitare poſſunt, prorſus auertenda. Gratiſſimi itaq; amici ipſum adeant, leniter, blandeq́; alloquantur, non tamen intempeſtiuè in terpellent, licebit tamen ubi opus erit, acerbiùs increpare. Quantum ad curandi rationem attinet, ſi nihil obſti terit, nullum ſalubrius, aut præſentius remedium, quàm ſanguinem mittere. Incidenda igitur uena ſtatim, nulla ha bita ratione aut temporis, aut horarum diei, etiam uentri culo pleno: priùs tamen materiæ communes educendæ im miſſo enemate. Recipe Maluarum, helxines, linozoſtidos, betæ ana. m.i. foliorum lactucæ, foliorum cucurbitæ ana. M.ß. ordei. M.i. quatuor ſeminum frigid. maiorum ana drach.i. pruna. xij. Decoquantur in. ſ.q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti. libr.i.ß. caſ. recens extractæ, ſacchari ſemel duntaxat cocti. ana. drach.i. ol. Curatio.

uiolacei unc.iij. fiat enema, quo immißo, et emiſſo, quæcunque illius operatio fuerit, incidatur uena cubiti exterior. Si tamen plenitudo magna fuerit, uena cubiti interna prior incidatur: ſex, aut ſeptem horis pòſt, aut poſtridie manè, externa. Tantum autem ſanguinis educendum, quantum uires ferre poterunt, non tamen uſq; ad animi deliquium: & hoc in affectibus ſanguineis, nam in biliosis, cum ſanguis bilem cohibeat, & contemperet, multa ſanguinis eductio bilem feruere, et furere permittit: paucus igitur in hoc affectu, cùm bilioſus eſt, ſanguis uacuetur, auerſionis duntaxat, & tranſpirationis cauſa. Si uerò aut ætas, aut uires, aut aliud quidpiam uenæ ſectioni obſtiterit, tunc cucurbitulæ ceruici & omoplatis cum ſcarificatione admouendæ, nam ad cerebrum humorum defluxum in contrariũ auertent. Poterunt etiam affigi his, quibus uena ſecta fuit, ſed ſine ſcarificatione. Non abſurdum erit poſtridie, quàm uena ſecta fuerit, pharmacum ſolutiuum ſumere, quòd ſoleat ſanguis in bilem mutari. Recipe caſ. recens extractæ un.i. ſerapij uiolacei unc.ß. cum aqua fructuum Meſuæ fiat potio, quæ ſumatur horis quatuor ante prandium.

Aut ſic.

Recipe rhabar. ſelecti. drach.i.ß. macerentur conciſa minutatim in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, per noctem, dein exprimantur, & colentur, & adiectis ſerapij roſacei laxatiui de infuſione roſarum unc.ij. fiat potio purgans, quæ ſumatur matutino tempore horis quinque ante paſtum. Proderit ægroto ſequenti electario uti, quod mirè confert ad partium internarum calorem mitigandum. Recipe conſer. roſarum, conſer.

nymphea, conser. bugloss. ana. ℥. vi. diamargariti frigid. ℥. ß. coral. rubri. drac. i. fragmentorum com. preciosorum. ana. ℈. ij. seminis portulacæ, seminis oxalidis, seminis intybi satiui latioris ana. ℥. ß. bracteas auri, vi. sacchari. q. s. fiat electuarium auro coopertum, quo utetur sæpe cum aqua cocta, aut cum aqua hordei, & sine aqua cùm uolet. Sitis in hoc affectu per quàm molesta esse solet, cui sic occurrendum. Recipe Serapij de succo citri, uel de ribes. unc. v. ut atur cum aqua cocta cum sitiet. Et cùm calor magnus est, ipsum à corde arcere oportet, epithemate infra posito. Recipe stillatitij liquoris rosa. lib. ß. stillatitij liquoris nymphea, stillatitij liquoris buglossi, ana. ℥. iij. omnium santalorum, coral. rubri, ana. ℥. i. caphuræ, gra. ij. aceti (quod in pauca quantitate admisceri debet, quoniam uigilijs infestantur) ℥. ij. croci ℈. ß. Misceantur, & fiat epithema, quo tepido regio cordis linatur ante pastum. Confert etiam epithemate testiculos refrigerare. Recipe stillatitij liquoris rosa. ℥. viij. uini albi ℥. ij. omnium santalorum, ana. ℥. i. fiat epithema, quo testiculi linantur. Eandem ob causam lauentur crura, & brachia in hunc modum. Recipe foliorum salicis, foliorum arundinum, foliorum uitis albæ uiniferæ, rosarum rubrarum, ana. q. v. Decoquantur in aqua, & decocto lauentur brachia, et crura. Si uigiliæ ualde infestent, addatur cortex papaueris albi cum eiusdem semine. Vt à capite quoque humores auertantur, nõ parum conferunt uincula extremis corporis partibus iniecta, pedum item & brachiorum fricationes cum sale, & aceto. Quoniam autem perpetuis pene uigilijs infestantur, somnum hunc in modum prouocabimus. Recipe syrup. de papauere,

℥.i.ß.stillatitij liquoris lactucæ,uel nympheæ, unc.tres. pulueris diamargariti frigidi, scrup.i. Misceantur, & bibantur ab ægroto ad horam somni. Quòd ad remedia topica attinet,primo quidem die repellentia admouenda sunt. Recipe olei rosacei, uncias tres. aceti unciam i. Misceantur, & tepida fronti & temporibus applicentur: & propter uigilias si nimiæ fuerint, adijcere licebit ℈.ß.opij. Recipe unguenti populei,℥.quatuor applicentur fronti,& temporibus. Quòd si rheuma sit, aut humorum multitudo deorsum fluentium, non sunt adhibenda topica remedia capiti.

LETHARGI CVRATIO.

Cap. XII.

Hic affectus Phrenitidi contrarius est. Nam in Phrenitide ægroti in somnes permanent,in lethargo uerò in expugnabilis est dormiendi necessitas. Fit ab humore pituitoso,præter naturam sua frigiditate, & humiditate cerebrum,& maximè partem eius posteriorem imbuente, & in somum impellente. Morbum hunc comitatur febris continua lenta, quoniam est à pituita, lento humore, putrescente. Pulsus lethargicorum rarus,magnus,& undosus. Spiratio rara,& imbecilla. Ad uociferationem oculos quandoque aperiunt, & mox claudunt,ad somnumq; redeunt. Si quis uocem attollens eos interroget, respondent quidem nonnunquam, sed uix & tardè. Oscitant frequenter, & biante ore, tanquam id claudere obliti, persistunt. Qui huic morbo obnoxij sunt, somnolenti, inertes, desidiosi obliuiosi,dementesq; sunt. In cubiculo lucido,& tepido decumbant. Vtatur cibis attenuantibus,exiccantibus, & incidenti

Causæ. Signa. Victus ratio.

dentibus, apio, aniso, cumino, cinnamomo, pipere, caryophyllis, & similibus odoramentis, conditis. Vescatur auiculis montanis, pullis gallinaceis, perdicibus, turdis, alijsq; id genus. Inter olera, porris uti licebit, asparagis, fœniculo, & ijs quæ sunt eiusdem facultatis.

Hydromeli bibat, aut uinum album, tenue, & oligophoron: sit tamen subastringens. Celeriter huic morbo, medendum, non propter aut necessitatem, aut difficultatem, sed propter partis, quæ laborat præstantiam. Si uires permiserint, nihilq; aliud obstiterit, initiò statim sanguinem mittere conducit, prius tamen enemate fæcibus eductis. Curandi ratio.

Recipe Maluarum, betæ, linozostidos, chamæmeli, furfuris, ana. Manipul. i. Decoquantur in quantitate sufficienti aquæ ad tertias, deinde colentur. Accipiantur iuris decocti sesquilibra, cas. sacchari semel duntaxat cocti, ana. unc. i. mellis ros. col. sesquiuncia, olei commun. unciæ tres, salis communis drach. ij. Commistis omnibus fiat enema, quòd mox immittatur, & eo emisso, incidatur cubiti uena humeralis, aut media, sanguinesq; ad ℥. iiij. educantur. Postridie ante pastum enema sequens paretur, & immittatur. Recipe Maluarum, origani, calaminthæ, chamæmeli, centaurij minoris, ana. Manip. i. agarici albi ʒ. iij. colocynth. ʒ. ij. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. i. ß. elect. indi. maioris ʒ. iiij. diaphœnici ʒ. ij. (Et si ualde somnolentus fuerit, addatur hieræ Archigenis, aut hieræ Logadij, ℥. i. ß.) mel. anthosati ℥. i. ß. ole. com. & rutæ, ana. ℥. i. ß. salis fossilis. ʒ. ij. Commistis omnibus fiat enema, ut dictum est. Si forté immitti non posset, balani fingantur

in hunc modum. Recipe mel.comm. q.s. decoquatur perfectè, adiecta hieræ picræ, aut benedictæ laxa.℥.i. cum salis foßilis ℥.ij. balani magnæ fingantur, quæ filo ligatæ, & ole.rosa. irrigatæ immittantur in anum, & agitentur ad irritandam facultatem expultricem. Et hæ balani, aut enemata, repetantur. Non enim est satis illis semel uti. Post hæc eliciatur uomitus in hunc modum. Recipe seminis atriplicis, seminis anethi, seminis raphani, uel radicis eius, ana ℥.semissem. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur, accipiantur iuris decocti un. quatuor, oxymelitis scillitici unc.ij. Misceantur & tepida bibantur ab ægroto. Si non sponte propter somnolentiam, sumpta ea potione uomat, penna intincta in oxymelite scillitico, cui sinapi admistum sit, in os immittatur, & circa palatum & fauces agitetur. Postridie excitata natura, si salutis spes fuerit, ad noctis dimidium sumat pil.cocc. drach.i. Aut utatur potione sequenti. Recipe Diaphœnici drach. iij. elect. indi maioris scrup.iiij. agarici in pastillorum formam redacti, infusi in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus betonicæ, & melissophylli per noctem, & ualide expressi, drach.i. serapij stœchados, unc.sem. cum iure communis decocti medicinarum, cui additus sit sampsuchi M. semis, stœchados Arab. P.i. fiat potio purgans, quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe theriacæ ueter. drac.i. conser. bugloss. drac.i.ß. Misceantur, & sumantur postridie manè, sex horis ante pastum. His peractis, non antè, exhibeantur errhina, gargarismi, & sternutamentum cientia, ut dictum suprà in Cephalalgia pituitosa. Remedia quoque topica non prætermittenda.

mittenda. Recipe radicem ſcillæ ſub prunis coctam, uel cæpe, deinde ſubigatur cum oleo irino, & pauco euforbij, fiat cataplaſma, quòd occipiti applicetur. Ab ipſo ſtatim principio reuulſiones fieri debent, uinculis in partes inferiores iniectis, ipſarumq́; fricationibus, & cucurbitulis primæ & ſecundæ uertebræ affixis, deinde natibus, & partibus inferioribus. Probat Gal. oxyrrhodinon in ipſo principio occipiti admotum, ad depellendos à capite humores, quicunque fuerint, quòd posterioribus parum placet, niſi aliquid caſtorei admiſceatur, quoniam materia frigida eſt, primoq́; die tranſacto, ab oxyrrhodino abſtinendum.

CARI PITVITOSI CVRATIO. Cap. XIII.

Caros, ſomnus eſt profundus præter naturam, obſtructis meatibus ſupremi uentriculi cerebri, aut ab humoribus, aut craßis ſpiritibus, unde ſenſuum, & uniuerſarum motionum ſequitur priuatio, ſpirandi facultate illæſa manente. Differt in hoc ab apoplexia caros, quòd in apoplexia ſpiratio læditur, in caro nequaquam. Prætereà apoplexiæ ſuccedere ſolet paralyſis, finito ſopore, bona ualetudo magna ex parte ſubſequitur. Hoc quoque diſcriminis inter carum & lethargum, quòd caro laborantes tanta ſomni profunditate occupantur, ut quamuis ſtimulentur, et ſentiant neque tamen oculos aperiunt, neque loquuntur: contrà in lethargo. Prætereà caros morbis comitialibus ſuperuenit, & cerebri compreßionibus, cerebro aut à cranio uentriculos anteriores comprimente, maximeq́; medium coartato, aut meninge ambiẽte anteriores ipſos ce- Cauſæ. Signa.

rebri uentriculos compressa. Subsequitur etiam caros uehementiores febres, earumq; potissimum accessiones, quòd propter uehementes dolores concidat robur spiritus animalis. Lethargus autem morbus est, propriam quandam semper consistentiam obtinens: febrisq; lethargum comitatur. Caros interdum proprius est, & primarius cerebri affectus, interdum est per consensum, aut totius corporis, aut uentriculi, aut matricis: interdum ab intemperie frigida, aut humida, sine materia. Cùm est cerebri proprius affectus, aut est à larga sanguinis copia in capite, & tunc curatur ut Cephalalgia sanguinea, ijsdemq; notis cognoscitur. Aut est à pituita, id quòd ferè est, & tunc ut Cephalalgia pituitosa curabitur, aut ut Apoplexia. Præcedit autem capitis dolor, & grauitas. Curabitur etiam commodè sequentibus præsidijs. In primis, si aluus astricta fuerit, hoc enemate laxetur. Recipe maluarum, altheæ, betæ, linozostidos, furfuris, an. M. i. florum chamæmelli. P. i. & dimidiatum. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. Recipiantur iuris decocti libr. i. & dimidiata. cas. sacchari semel duntaxat cocti, ana. unc. i. mel. rosacei colati. unc. i. & dimidata, olei comm. unc. tres, salis triti. drach. ij. Commistis omnibus fiat enema, quo immisso, & emisso, non multò post inijciatur sequens acrius. Recipe helxines, hyssopi, maluarum. an. M. i. & dimidiatum, origani, calaminthæ, centaurij minoris, sampsuchi, ana. Manipul. unum. agarici albi, seminis cartami, ana. unc. i. polypodij quer. unciæ dimidium. stœchados Arab. P. ij. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidium tantùm relinquatur. Recipiantur iuris decocti libra

una.& dimidiata, diaphœnici.drach.vi.hieræ picræ Galeni unc.i.olei rutæ. unciæ tres, ſalis foßilis unc. dimidium. Commiſtis omnibus fiat enema, quòd immittatur priore emiſſo, ut dictum eſt.hoc enemate utetur tribus prioribus diebus. At intereà irritetur uentriculus ad uomendum,in hunc modum. Recipe ſeminis anethi,ſeminis atriplicis, ſeminis raphani, ana.unc. dimidium. Decoquantur: accipiantur iuris decocti.unc.v. oxymelitos ſcilliticiunc.ij. Miſceantur, & ab ægroto bibantur,qui nares pòſt claudat, & dentes conſtringat. Deinde mox, ſi quidem experrectus uideatur, hieræ picræ.unc.i.in uno diſſolutam bibat,aut pilul.coccia.drach. i.ſumat. Poſtridie uerò drach.i.theriacæ ueter.conſeruæ bugloſ.drach.i.ß.ſumat ante diluculum, ſex certè horis ante quemuis paſtum. In ipſius morbi principio ſtatim & brachiorum, & crurum fricationes fiant duræ & ualidæ : cucurbitulæq; & ſcapulis,& natibus ſine ſcarificatione affigantur. Olfaciat iugiter ægrotus acetum forte. Purgato uniuerſo corpore,errhina, gargariſmi, & alia, quæ in capite de Cephalalgia pituitoſa dicta ſunt,exhibeantur, non ante. Magnò quoque poſtremò uſui erunt topica præſidia. Radatur igitur caput ablutum iure decocti ſequentis. Recipe ſampſuchi, betæ, melliſſophylli, foliorum lauri, florum chamæmeli, ſtœchados, helychryſi, pſeudonardi, ana. q.ſ. Decoquantur in lixiuio, quo caput irrigetur,deinde radantur capilli. Fricetur deinde capitis pars & anterior, & poſterior caſtor. unc.i. cum oleo rutæ miſta. Nec hoc prætermittatur, quod plurium quoque conferet.

Recipe Capillorum hominis.q.ſ. comburantur, de

quorum puluere recipiantur. unc. ij. castor. ʒ. dimidium. misceantur cum succo rutæ, in linimentiq; formam redigantur, quo caput, ubi ipsius partem & anteriorem & posteriorem ualidè fricueris, lines. Denique olfaciat humanos capillos super prunas positos, qui antè aceto madefacti fuerint.

CARI PER CONSENSVM
totius corporis Curatio.

HOc plerunque contingit in pituitosis febribus, & tertianis nothis, in paraxysmorum principijs. Fiant reuulsiones uinculis partibus extremis iniectis, quæ antè non segniter fricentur. Detur sæpe olfaciendum acetum. Robur cerebro addatur oleo rosacco, & aceto, an. q. v. siue oxyrrhodino, fronti tepidè admoto.

CARI PER CONSENSVM
uentriculi Curatio.

COgnoscitur ex præcedente uentriculi dolore. Irritetur uentriculus ad uomitum, ut suprà dictum est: aut hiera picra cum oleo epota. Quàm si nolit sorbere, penna in ea intincta fricentur fauces, & palatum. Quòd si non uomuerit, aut nihil uomitus profuerit, sumat hieræ picræ. unc. sem. cum iure decocti hyssopi. Si uiderimus unico uomitu materiam totam non fuisse uacuatam, repetatur. Cerebrum deinde roboretur applicando fronti tepidè olei ros. & aceti, an. q. v. Postremò prohibebimus uapores ad cerebrum efferri acribus enematibus, fricationibus, & affixis cucurbitulis, ut suprà dictum est.

Cari

CARI PER CONSENSUM UTERI, Curatio.

COgnoſcitur quoque ex præcedente uteri dolore. Vtendum reuulſionibus, & balneis, euocandi menſes. Proderit & ſanguinem è ſophena mittere.

CARI A FRIGIDA, AVT humida intemperie cerebri, ſine materia Curatio.

COmpoſitionibus calefacientibus hic uti expediet, tam ſumptis, ut conſerua acori, diamoſcho dulci, theriaca, compoſitione anacardina, & alijs eadem facultate præditis: quàm admotis, ut oleis caſtor. ſpicæ, coſtino, rutaceo, nardino, irino, chamæmelino, quibus pars anterior capitis linatur.

EPHIALTAE CVRATIO. Cap. XIIII.

DIcitur hoc morbi genus Latinis Incubus, ab incubando, quòd qui eo laborat, noctu graue pondus ſibi incumbere, ſupraq; ſe ſtare putat, reſpirationem opprimens, & uocem impediens, ab alioq; ſe inuadi arbitratur. Quòd ſi quam tunc uocem emittat, indiſcreta, incertaq; eſt. Ex aßidua cruditate uentriculi, & crapula naſcitur hoc mali; cùm præſertim ex hoc genita pituita craſſa, et lenta, aut etiam ipſi cibi concoctu admodum difficiles os uentriculi opprimunt, reſupino iacente corpore. Inde enim uapores frigidi, & craßi ſurſum feruntur, poſterioreſq; cerebri uentriculos replent, unde prohibetur animalis facultas per neruos diffundi. Partes autem extremæ primæ hoc incommodi ſentiunt, ſpiritibus priuatæ torpent, uixq; mouentur: repit autem

Cauſæ & ſigna.

paulatim sursum, destituunturq; deinceps cæteræ partes animali spiritu: tandem constringitur septum transuersum, pectus, pulmo, cor, ad iustum modum non dilatantur, hinc suffocationis, & ueluti cuiuspiam ingruentis imaginatio. Anxij admodum, attenuatis tandem spiritibus, & discußis, meatibusq; apertis repentè excitantur. Paruam esse epilepsiam inquit Galenus, cui non subscribo, quòd materia Epilepsiæ causa uenenata sit; in Incubo ueneni nihil est. Prætereà Epilepsia non sine conuulsione fit, quæ in Incubo nulla est. Morbus hic pueris frequens, & ijs, qui cibis multis, ac pituitosis uictitant. Fit tamen nonnunquam à sanguine crasso, interdum à melancholico humore: à bile etiam craßiore, quam uitellinam appellant. Huic malo quamprimùm occurrendum, nam si perseuerarit, grauius aliquod malum prænuntiat, ut Maniam, aut Epilepsiam, aut Apoplexiam: quòd crassus humor in cerebris uentriculis sensim colligatur. Victus ratione tenui utantur, & cibis, qui flatus haudquaquam generent. Vino abstineant: si permittere fuerit necesse, sit oligophoron. Interdiu ne dormiant. Sit duarum horarum intercapedo inter cœnam et somnum nocturnum. In summa, nihil intersit inter rationem uictus horum, & eorum qui Comitiali morbo laborant, de quibus posterius. Si sit hic affectus à sanguine crasso, & multo, primùm educantur materiæ, ut loquuntur, communes aut hoc, aut simili enemate. Recipe casiæ recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana unc. unam, olei uiolacei, olei chamæmeli, ana. ℥. i. ß. Cũ iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante pastum immittatur: quo emisso, sanguis

Victus ratio.

Curandi ratio.

dè

de sophena ad uncias tres mittatur, postridie hora matutina opportuna ex humerali mittantur unc. quinque, et hoc quidem fiat, si neque uires, neque ætas, neq; aliud quidpiam obstiterit. Affigantur & cucurbitulæ crurum suris. His uerò accuratè perfectis, si nihilo secius hoc uitij perseueret, secetur uena aut frontis, aut temporum, aut sub lingua. Post hæc prohibendi uapores, ne post pastum à uentriculo sursum efferantur. id quod fiet sumptis uncijs duabus carniũ cotoneorum saccharo conditarum sine odoramentis. Si uires permiserint, nec uino, nec carnibus utatur ægrotus, solo hordei cremore cõtentus. Nec satis sit hæc semel fecisse, sed iterum, atq; iterum, si quidem perrexerit Incubus, repetantur, ne aut Epilepsiam, aut aliud quidpiam longè grauius inducat. Cæterùm si ab humore pituitoso, id quod ferè fit, oriatur, principiò minuatur humor, morbi causa, antequàm ipsius concoctionem adiuuemus. Recipe pil. de agar. pilul. cocci. ana. drach. ß. cum stillatitio liquore betonicæ fingantur pil. v. quæ ad dimidium noctis sumantur, aut ubi à somno excitatus ægrotus fuerit: eo die ne prodeat foras. Recipe iuris decocti cicerum rub. unc. sex, sacchari semel duntaxat cocti, unc. ß. Fiat lotorium, quo utetur hora quinta & dimidiata à sumptione pilularum. Recipe theriacæ ueteris drach. i. conser. bugloss. ℥. i. ß. misceantur, & postridie diluculò ab ægroto sumantur, prandiumq; in sex horas differat. Deinde concoquatur humor. Recipe oxymel. simpl. ℥. iij. serapij stœchados. unc. i. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, absinthij, buglossi, ana unc. tres, seminis uel radicis pæoniæ drachm. ß. Et adiecta drach. i. nucis mo-

schatæ

ſchatæ iucundiore & ſapore, & odore reddantur. Per triduum à ieiuno appetente diluculo bibantur. Idem altero triduo faciendum ſuadeo, ſi humor nondum ſatis coctus appareat. Non ſunt in hoc affectu ſtillatitij liquores nimium incidentes, attenuantes, & meatus dilatantes exhibendi, ne materia nimiùm attenuata, uapores exciten-tur. Concoctis humoribus purgetur in hunc modum. Recipe pil. cocci. drach. i. cum ſtillatitio liquore meliſſophylli fiant pil. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur. Poſtridie uerò theriacam ſumat, ut ſuprà dictum. Humore multo exiſtente, qui non unica purgatione uacuetur, unius aut alterius diei interuallo, rurſum eo concocto purgetur ægrotus. Vtetur quoque enematibus acribus, quorum formulæ ex ſuperioribus petendæ ſunt, ubi de Cephalalgia pituitoſa egimus. Corpore recèns uacuato, utatur errhinis, apophlegmatiſmis, ſternutamentum cientibus, gargariſmis, quorum formulas ſuprà poſuimus, ſingulis autem per dies quatuor. Cerebrum deinde roborandum ſumpta ʒ.i. theriacæ ueteris ſemel in hebdomada. Cæteris diebus, quibus nihil aliud ſumet, tribus horis ante cibum quater in hebdomada ſumat conſeruæ acori tantum, quanta eſt caſtanea. Curet prætereà electar. diamoſchi dulcis unc. ij. in rhomborum formam fingendas, de quibus unum ſumat horis duabus à cœna, lectum ingreßurus. Eodem quoque tempore ſequenti puluere caput aſpergat. Recipe corticis citri ſicci, drac. tres, cyperi, caryophyllorum, ana ʒ. ij. cocci infectorij, ℈. iiij. coriandri præparati, ʒ. ij. ß. ſampſuchi ſicci, betonicæ ſiccæ, ana drach. ſem. ſtœchados Arabi. roſarum rub. an. ℈. ij. fiat puluis. Hic autem puluis mirificè confert cerebro

rebro à materia frigida affecto.

EPILEPSIAE CVRATIO. Cap. XV.

EST autem Epilepsia, uniuersarum corporis partium conuulsio, non quidem perpetua, sed quæ ex temporum interuallis accidit, cum mentis & sensuum oblæsione. Tripliciter hic morbus gignitur, aut enim cerebrum primogenia affectione laborat, aut gignitur propter consensum oris uentriculi malè affecti, aut propter consensum cuiuspiam alterius partis. Fit à cerebro primaria paßione laborante, crasso, frigido, & pituitoso humore, aut etiam crasso humore melancholico in cerebri uētriculis spiritus meatum obstruente, tuncq; cerebrum neruorum principium, seipsum quatit, ut quod noxium est excutiat. Hunc morbum antecedere solet tristitia, corporis animiq; inconstantia, cum motu minimè uoluntario, obliuio, turbulenta somnia, capitis dolor, faciei pallor: lingua quoque inordinatè mouetur, quam etiam nonnulli mordent. Qui hoc malo corripiuntur, statim concidunt, conuelluntur q;, plerunque stertunt, interdum uociferantur, tremunt alij, & circumaguntur, ex oreq; spuma emergit. Si cui hic morbus acutißimus fuerit, crebris acceßionibus, & symptomatum magnitudine breui ipsum tempore iugulabit. Huic morbo pueri, quòd humidiore sunt cerebro præ cæteris sunt obnoxis, deinde adolescētes, hoc est, qui annum uigesimum quintum nondum attigerunt, post hos ætate consistentes, minimè omnium senes. Morbus Comitialis qui ante pubertatem fuerit, si non adueniente pubertate curetur, aut mensium initio, aut dum uterum ferunt, ferè

Causæ.

Signa.

adusque uitæ extremum producitur, nisi idoneis fuerit à medico curatus præsidijs. Primùm uictus rationem congruam constituere expedit, quæ calfaciat & siccet, si quidem morbus fuerit ab humore pituitoso. Cubiculum in quo morabitur ægrotus, si tale naturâ non fuerit alteretur igne luculento, suffitibus, cum caryophyllis, cortice citri, roremarino, sampsuco, saluia, stœchade, & alijs id genus. Cauendum tamen ne uaporum multitudo caput repleat, aut materiam exagitet. Cibus, quo uescetur, uaporosus ne sit, paucus sit, itidem & potus, præsertim in cœna, quòd ciborum copia uapores multi efferantur, accessionem epilapticam, aliaq; capitis uitia irritantes. Legumina, & pisces uitentur, carnes quoque, demptis montanis auibus, & quæ eiusdem facultatis sunt. In primis uitentur caprarum grandium carnes, quòd excitandi, & detergendi Epilepsiam, uim habeant, uti gagates lapis, bituminis odor, olus atrum, iecoris caprini, aut hircini aßi odor: id quod multò magis efficiet, si edatur. Lactuca, portulaca, & alijs herbis quæ frigido sunt & humido temperamento, abstinendum. Non reijciendæ uerò calidæ, ut saluia, sampsucus, & præter cæteras hyssopus. Capparis esus mirum in modum confert. Vinum aromaticum, aut aliter calidũ permittatur, sed paucum: aliâs tenue sit, & aquosum, atque etiam dilutum. Præstabit autem, si eo ægrotus carere poßit, mulsa uti. Vinum aromaticum in exigua etiam quantitate omnino negandum, cùm aeris intemperies calida uiget, aut cùm citra capitis, aut uentriculi noxam, ægrotus eo uti non potest. Exerceatur ante cibum, fricetur quoque, post cæteras autem partes, capiti fricationes adhibeantur. Coitu

Victus ratio.

uti

uti licebit, ſed moderato. Nocturnus ſomnus ſit medio=cris, diurnus impenſè uitetur, Curandi ratio in hac Epi=lepſia ab humore frigido, & pituitoſo, ſtatim auſpican=da ab eductione materiarum communium, quod aut hoc, aut ſimili enemate commodè fiet. Recipe maluarum, betæ, linozoſtidos, ana. Manipulum unum. furfuris, Ma=nipulum unum & dimidiatum. Decoquantur in ſufficien ti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. i. ß. caſ. recens extractæ, ſacchari ſemel duntaxat co cti, ana. ℥. i. mellis deſpumati, ℥. i. ß. olei commu. ℥. iij ſalis, ʒ. i. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum im mittatur. Deinde concoquatur humor in hunc modum.

Recipe ſerapij de hyſſopo (in hoc affectu ualde pro=batur) ſerapij ſtœchados, oxymelitos ſcillitici à Demo=crito traditi, ana unc. ij. Stillatitiorum liquornm, betoni=cæ, primulæ ueris, melliſſophylli, an. unc. iiij. miſceantur, & per quatriduum in quatuor partes partita à ieiuno appetente diluculò bibantur.

Aut utatur apozemate ſequenti.

Recipe hyſſopi, ſampſuchi, betonicæ, melliſſophylli, ſaluiæ, ana Manipulum unum. primulæ ueris Manipu=lum unum, ß. radicis pæoniæ Luna decreſcente collectæ, unc. ß. ſeminis eiuſdem ſimili quoque tempore collecti, drach. ij. florum helichryſi, ſtœchados, cirſii, bugloſſ. an. P. i. ß. agarici recens in paſtillorum formam redacti, unciam unam, medullæ cnici, drac. vi. Coquantur in ſ. q. aquæ donec dimidium abſumatur. Recipiatur iuris deco=cti libr. i. ß. melleq; adiecto. q. ſ. fiat in ſerapij mediocris conſiſtentiæ formam, quod depuretur, & adiectis nu=cis moſchatæ, & cinnamomi ſelecti, ana drach. i. ß.

iucundiore

iucundiore & sapore, & odore reddatur. Postremo toti apozemati misceantur scrup.ij. seminis peoniæ pulueratі. Quinque ad meatus aperiendos idoneæ radices in hoc affectu minimè conueniunt, humores enim nimiùm attenuant, & uapores excitant. Purgetur deinde in hunc modum. Recipe pilul.cocci.ʒ.i.cum stillatitio liquore hyssopi, fingantur pilul.v. quæ ad dimidium noctis sumantur. Recipe theriacæ ueter.drach.i.conseruæ bugloss.drach.i.ß. misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Purgato corpore, utentur sequentibus errhinis, apophlegmatismis, & gargarismis: singulis autem per dies quatuor.

Errhina.

Recipe succi sampsuchi, unc.i.ß.succi rutæ, unc.i.mellis unc.ß.misceantur, & tepida à ieiuno naribus attrahantur.

Aut aliter.

Recipe succi sampsu.ʒ.iij.radic.peoniæ pulueratæ ʒ.ß.muniæ.ʒ.ij.misceantur, & utatur ægrotus ut dictũ est.

Apophlegmatismi.

Recipe pyrethri, mastich.ana.ʒ.i.adiecta cera fingantur morsuli auellanarum magnitudine, qui mandantur, semper expuendo, horæ dimidio, ieiuno uentriculo, per dies quatuor.

Gargarismi.

Recipe Sampsuchi, hyssopi, stœchados Arab.calaminthæ, ana.manipul.unum, sinap.ʒ.ß.Decoquantur ad dimidij consumptionem aquæ. Recipiantur iuris decocti unciæ sex, adiectis oxymelitos scillitici uncijs duab.fiat gargarismus, quo utatur manè, ante pastum. Hæc autem

fiant ab ægrotante bis quotannis, Vere quidem Martij principio, autumno uerò ad dimidium Septembris. Post hæc cerebro robur addet, sumpta ʒ.i. theriacæ ueter. semel in hebdomada, sex horis ante pastum. Aut cùm lectum dormiturus ingreditur, sumat diamoschi dulcis, aut pliris cùm moscho morsulum unum, qui in rhombi figuram fingi solet, quater in hebdomada. Et hæc quidem uere & autumno fiant, reliquo uero tempore, hoc est æstate, & hyeme, utatur pil. sequentibus. Recipe Pil. asaieret, agarici in pastillorum formam redacti, ana. ʒ.ij. seminis pæoniæ, ʒ.ß. excipiantur serapio. stœchad. finganturq́; pil. vi. ponderis. ʒ.i. de quibus sumet tres lectum ingrediens, semel, aut bis in hebdomada. Aestatis uerò tempore præstabit eas cum oxyphœnicωn pulpa fingere. Hyberno tempore sequenti compositione molli utetur. Recipe conseruæ florum stœchados. conser. acori col. conser. rorismarini, ana. ℥.i.ß. corticis citri saccharo conditi. ʒ.i. cineris cuculli, cineris hirundinum, cineris ungulæ asini, cineris cranij masculi (pro masculo) fœminini (pro fœmina) coral. rub. an. ℥.ij. seminis uiticis, seminis pæoniæ, seminis satyrij basilici, an. ʒ.iij. radicis pæoniæ collectæ Luna decrescente. ʒ.ß. Cū serapio de hyssopo fiat cōpositio mollis, de qua sumat ad castaneæ amplitudinem, tribus horis ante pastum, quater in hebdomada: qua sumpta, mox bibat. ℥.iij. iuris hyssopi decocti. Aestate uerò utetur compositione sequenti. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diamoschi dul. ana. ʒ.ij. conseruæ florum stœchados, conseruæ rorismarini, ana. ℥.i.ß. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus ros. & hyssopi. q.s. fiat compositio solida, quæ in rhombi figuram fingatur. Sint autem singuli rhombi ponderis. ʒ.ij.ß. E quibus

ſumat unum matutinis horis, ante paſtum, quater in hebdomada. Eoq; ſumpto, mox bibat. ℥.ij. iuris decocti hyſſopi, & cichorij. Radicem quoque pæoniæ collo appenſam, Luna decreſcente collectam, aßiduè geſtet. Quòd ſi his non curatus fuerit, fiat cauterium ferro ſuprà commiſſuram capitis anteriorem, ubi coniungitur commiſſura ſagittalis cum coronali. Si uerò cauterium ferro factum, durius ægroto uideatur, ea admoueantur, quæ ſua facultate idem præſtant, quæ dicta ſunt ſuperiùs in Cephalalgia pituitoſa per proprietatem cerebri.

EPILEPSIAE PROPTER CONſenſum oris uentriculi Curatio.

ORe uentriculi male affecto, ab ipſo ad cerebrum feruntur uapores, quos cerebrum ut noxios excutere nititur. Prouidendum ut æger probè concoquat. Et niſi ægrotus ægrè admodum uomat, uomitu primùm tentandum uentriculum expurgare, in principio quidem leuiore, irritamento, hunc in modum. Recipe Aquæ tepidæ. ℥.vi. oxymelitis, ſimpl. ℥.i.ß. miſceantur, & bibantur. Poſt horæ dimidium, ſi non uomat, penna in oleo de lilio intincta palatum & fauces fricare expedit, ut ſic uomitus irritetur. Rurſum irritamento fortiore eliciendus uomitus. Recipe Seminis atriplicis, radicis raphani, ſeminis anethi, ana ℥.ß. Decoquantur in aqua. Accipiantur iuris deco. ℥.vi. oxymel. ſcillini à Democrito traditi, ℥.ij. miſceantur, & tepida bibantur, fiatq; ut dictum eſt. Deinde euacuandus humor, qui uentriculi ſuperficiei infixus eſt. Reci. hieræ picræ Gal. ℥.ß. uel. ʒ.vi. ſumantur appetente aurora, cum cinnamomo. Aut ſumatur pilul. hieræ picræ Gal. ʒ.i.ß. manè cum iure cicerum rubr. aut cum

cum absynthij liquore stillatitio. Aut pilul. euacuetur. Recipe pilul. de hiera simpl. Gal. aut alephangi, agar. in pastillorum formam redacti, ana. ℨ. i. ß. Cum melle rosa. fingantur è pondere ℨ. i. pil. vi. de quibus bis per hebdomadam horis duabus ante cœnam tres sumantur. Confert etiam eas interdum sumere, cùm lectum dormiturus ægrotus ingredietur. Vtatur etiam electario molli, scripto Capite proximo superiore, addendo aromatici rosacei à Gabriele in literas relati ℥. ß. Topica deinde adhibenda præsidia. Recipe emplastri mastich. emplastri stomachici, ana. ℥. unam. coral. rubr. ℨ. ij. galangæ, ℨ. i. ß. adiecto oleo nar. q. s. misceantur, & fingatur emplastrum idoneum ad uentriculi regionem tegendam: applicetur uentriculo aut in parte anteriore, aut in parte posteriore. Hoc quoque unguentum plurimùm conferet. Recipe olei absinthij, olei nardini, olei mastich. olei ex contoneis, ana. ℥. i. ß. mentæ siccæ, cardamomi, caryophyllo, coral. rubr. ana. ℨ. ij. coriandri præparati, sesquidrachmam ceræ parum. Fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi, manè, & uesperi ante pastum. Vtatur & hoc puluere à pastu, qui uapores ad cerebrum ferri prohibet. Recipe coriandri præparati, ℥. iiij. pul. diacydonitæ sine speciebus. ℨ. iij. seminis pæoniæ collecti Luna decrescente, maceris, ana. ℨ. i. cinnamomi selecti, anisi, fœniculi, ana. ℨ. iij. sacchari ad pondus omnium, Fiat puluis, quo post pastum utetur: quo sumpto, ne bibat. Diarrhodum à pastu ne sumatur, nam penetrat, & quæ ea sunt facultate à cibo sumpta, succos crudos in uenas deferunt.

EPILEPSIAE PER CONSENSVM cum parte aliqua subiecta Curatio.

INterdum hoc mali ex parte quapiam subiecta inuadere percipitur, elato inde prauo quodam, & uenenoso uapore, ad cerebrum. Si spiritalis illa substantia uene nata ex aliquo mẽbro, quòd supra poßit uinculum excipere, putà ex pede aut manu, ascendat, ubi commoueri incipit, pars superposita fortiter deligetur: ut uia uapori illi præcludatur. Deinde post acceßionem illam, uacuandum corpus uniuersum, quo expurgato, ad particulam à qua aura illa frigida, & uenenosa emergit curandum accedendum. Primùm concoquantur humores. Recipe mel. rosacei col. serapij conseruationis acori, serapij stœchados, ana. ℥. i. ß. Stillatitiorum liquorum, chamæpityos, betonicæ, hyssopi, ana. ℥. iij. misceantur, & à ieiuno partita in tres partes, per triduum diluculò bibantur. Recipe pilul. de agar. pil. fœtid. ana. ℨ. ß. Cùm stillatitio liquore hyssopi fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. ℈. ij. conseruæ acori, conseruæ buglos. ana. ℨ. i. ß. misceantur, & postridie manè sumantur. Vtatur prætereà & compositione illa molli cerebrum roborante, scripta paulò antè in Capite de Epilepsia ab humore pituitoso frigido. Corpore itaque inanito, lues illa deinde topicis præsidijs à parte unde ascendit uacuanda: partem etiam cauterijs hulcerando. Recipe Cantarid. abiectis capitibus & alis, ℨ. i. ß. misceantur cùm fermento, & melle anacard. subigantur in conspersionis modum, applicenturq; parti illi, unde uenenosus uapor exurgere solet, ibiq; tantisper persistant, dum uesicæ existant, quæ post rumpantur, & humore inde manente expulso, tegantur, aut ficubus, aut braßicæ folijs. Postquam autem exiccatæ fuerint, &

abolitæ,

abolitæ, inibi cucurbitulæ affigantur, nec ſine ſcarifica-tione. Non leue quoque adiumentum ſentiet, ſi ſemel aut bis in hebdomada pil. ſequentibus uſus fuerit. Recipe pil. aſaieret, agar. in paſtillorum formam redacti, ana. ʒ.ij. cum melle roſ. fingantur è pondere ʒ.i. pilul. vi. de quibus ſumat tres, lectum iugrediens, ut dictum eſt.

EPILEPSIAE ET A SANGVINE, & à bilioſo humore Curatio.

SI ſanguinis copia uentriculos cerebri occupauerit, ſpirituumq; meatus obſtruxerit, quæ huius morbi ac ceßionem procreet, in primus mittatur ſanguis (præimmißis enematibus emollientibus, quorum formulæ multæ ſuperiùs multis in locis ſunt traditæ) é ſophena, deinde (ſi ſanguis affluxerit) de humerali: ſin minus, de humerali tantum, aut de uena frontis mittetur. Capiti deinde oxyrrhodinum apponatur. Cætera omnia fiant ut in eo affectu, quem multa bilis, ſanguini miſta, procreauerit. Perrarò tamen uſu uenit, ut à bile hoc mali oriatur. Si quando tamen contigerit, ſic curetur. Primum humor, hunc in modum concoquatur. Recipe ſera. de ſucco intybi ſatiui latioris, ℥.iij. oxymel. ſcillini. ℥.i.ß. ſtillatitiorum liquorum, bugl. cichorij, oxalidis. ana. ℥.iij. miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Reci. electarij trium ſantalorum ℥.ß. utatur cum ſerapijs. Recipe pil. aggre. ʒ.i. cum ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, fingantur pil. v. quæ ſumantur ab ægroto, ubi experrectus fuerit, circiter noctis dimidium.

Aut fiat potio purgans.

Recipe rhabar. ſelecti ℥.i.ß. cinnamomi gra. iiij. macerētur in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, horis xij.

deinde exprimantur, & colentur, adiectis caſ. recens extractæ ℥.i. ſerap. roſ. purgatorij, ℥.ß. cum iure communis medicinarum decocti, fiat potio purgans, quæ hora quarta à noctis dimidio ſumatur. Recipe *conſer. roſarum, conſer. bugl. ana.℥.i.ß. conſer. acori.℥.i. miſceantur, & poſtri die manè ſumantur.* Epilepſia *interdum oritur à retentione ſpermatis, curetur coitu.* Epilepſia *cùm ſit ab humore melãcholico, curetur remedijs in* Capite *de* Melãcholia *dicẽdis, ſeruata tamen methodo pituitoſæ* Epilepſiæ *curãdæ.*

APOPLEXIAE CVRATIO.

Cap. XVI.

APoplexia *eſt omnium corporis partium motus, & ſenſus priuatio, ſubitò ſuperueniens, patiente cerebro, communi neruorum principio.* Ab *hoc morbo perpauci liberantur.* Quòd *ſi quempiam effugere hoc mali contigerit, in paralyſim incidit, manetq́; plerunque uiolata ratio. Senes temperamento pituitoſiores, quique ſua uictus ratione, temperamentum hoc aluerunt, huic morbo obnoxij ſunt.* Huius *mali magnitudo cognoſcitur ex noxæ, quam ſpirationi infert, uehementia.* Vbi *enim ſpiratio multùm egreditur naturalem ordinem, magnam in cerebro noxam conijcimus, ſi uerò parum, paruam. Spiratio illa omnium eſt peßima, quæ intermittitur, et magna cum uiolentia trahitur.* Hoc *malo correpti, ut dormientes, oculis clauſis, decumbunt, & nonnunquam ſtertunt. Spiratio in illis nonnunquã tã eſt exigua, et debilis, ut ſenſum effugiat, iacentq́; mortuis ꝑſimiles, ij præſertim, qui corde ſunt minus calido.* Lana *igitur carpta, aut accenſa candela horum naribus, & ori admoueatur, aut poculum aqua plenum pectori, quæ ſi moueantur, reſpirationis &*

Signa.

uitæ

uitæ sunt indicia. Speculum quoq; naribus et ori admotũ, si maculetur, aut caliginæ obducatur. Et quanquã nullum uitæ indicium appareat, ante tertium diem exactum sepeliendi non sunt, nam multi sunt reuixisse uisi. Præcedit plerunq; hoc mali capitis dolor uehemens, tumor quoq; uenarum iuguli, refrigerãtur nulla ratione partes extremæ, palpitat uniuersum corpus, difficulterq; mouetur: urina quoq; pauca est, & nigrescens, cum farinaceo sedimento. Oritur interdum hæc paßio ob aerem admodùm frigidum ambientem, cerebri humiditates, & excrementa constringentem. Interdum ob casum, aut ictus, qui cerebrum concutientes efficiunt ut ad ipsum humores confluant. Frequẽtißima est, aut à pituita crassa, frigida, & lenta, à cruditatibus, et crebris ebrietatibus procreata, præcipuos cerebri uentriculos cumulatim implente, cerebri etiam substantia læsa: aut fit à sanguine, & huius curandi rationem priùs exequemur, illius posteriùs. Principiò, si os clausum, dentesq; constricti fuerint, ponatur inter dentes ligni frustũ, osq; teneatur aptum. Deinde fiat uenæ sectio, ob magnam spirituum obstructionem, ne suffocẽtur. Fiat autem lata incisio: ut sanguis qui ueluti cõgelatus craßior est, faciliùs exeat. Et si magnæ plenitudinis sanguinis indicia adfuerint, primùm mittatur sanguis è sophena, ad reuellendum. et euacuãdum: deinde è uena externa cubiti. Si uerò plenitudinis signa non adsint, satis erit è uena externa, aut è uenis nasi, aut frõtis mittere. Si uehemens nõ fuerit Apoplexia, ante uenæ sectionẽ immittatur enema eductiuũ materiarũ cõmunium, nõ acutum, ne magis inflammes, piculumq; sit præfocationis ægroti. Si uerò uehemens fuerit priùs incidatur uena, et misso sanguine immittatur enema sequens.

Causæ.

Curandi ratio.

Recipe betæ, linozostidos, maluarum, furfuris, an. M. i. Decoquantur in s.q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. i. ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. an. ℥. i. mel. rosac. col. unc. i. ß. ol. communis unc. iij. salis triti. ℥. i. ß. fiat enema, quod immittatur ut dictum est. Si in principio sanguinis fluxus ad caput appareat, inhibeatur in hunc modum. Recip. ol. rosacei, aceti, an. ℥. ij. Misceantur, et admoueantur fronti tepida, post uenæ sectionem, & immißionem enematis. Multis immißis enematibus, sternutamenta ciere expediet. Recipe pulueris piperis, pulueris pyrethri, ana. ℥. i. ß. insufflentur in nares. Cæterùm si enemata immitti non possent, fingantur balani ex sapone duro, in felle bubulo infusæ, in quo sal dissolutus fuerit, longitudinis. viij. digitorum, quæ filo alligatæ, in anum immittantur, & agitentur ad irritandum facultatem expultricem. Apoplexia si à pituita fuerit lenta, crassa, et frigida, plethoraq; appareat, hoc est, si sit ægrotus succulentus, & corpulentus, reuulsionis gratia incidatur uena humeralis, minus tamen sanguinis mittatur, quàm in Apoplexia à sanguine. Deinde immittatur sequens enema. Recipe origani, calaminthæ, saluiæ, stœchados Arab. chamæmeli, ana. Manipul. i. agarici albi. ℥. i. medullæ cnici. ℥. ß. centaurij minoris. M. ß. colocyntidos. ℥. ij. Decoquantur in s.q. aquæ tantisper dum pars dimidia absumatur. Recipiantur iuris decocti libr. i. ß. hieræ picræ. ℥. ij. hieræ Logadij. ℥. ß. mel. anthosati. ℥. i. ß. olei rutæ, olei chamæmeli, an. ℥. i. ß. salis foßilis. ℥. ij. fiat enema, quod immittatur statim à uenæ sectione, sæpeq; immittatur, deplet enim uicem solutiui pharmaci, quod per os assumi non potest: eo igitur utēdum, donec bona materiæ pars euacuata fuerit.

Quod

Quod ubi perfectum uidebitur, utendum apophlegmatiſsmis, ſternutamentum cientibus, & gargariſmis dictis in Cephalalgia pituitoſa. Si ore quidpiam deglutire poterit, ſumat compoſitionis anacardinæ. ℥. ij. cum hydromelite aut mithridat. ℥. ij. aut theriacæ ueter. Lamina quoque ferrea uel adeò calefacta ut capillos urere uideatur, ſuperponatur capiti. Embrocha deinde utendum, quæ ſic paretur. Recipe ſaluiæ, roriſmarini, foliorum lauri, ſtœchados, helychryſi, origani, calaminthæ, an. q. ſ. Decoquantur in aqua, iure decocti irrigetur caput, quo irrorato, & loto, radatur: raſum ſequentibus linatur. Recipe caſtor. ʒ. ß. ſinapi. ʒ. i. ß. puluerentur, & adiecto aceto forti fiat linimentum, quo caput raſum calidè linatur.

Aut ſic.

Recipe ol. de euphorb. olei rutæ, olei nard. ana. ℥. ij. pyrethri, piperis, ſinapi, nucis moſchatæ pulueratorum, an. ʒ. ij. ſucci rutæ ſeſquiunciam. Adiecta cera fiat unguentum, quo unguatur caput raſum. Immittatur etiam in nares, & aures oleum rutæ. Cùm autem expergefactus fuerit, & loqui incipiet, tertio quidem aut quarto die à morbi principio, ſi per os aliquid ſumere queat, ſumat ſequentes pil. Recipe pil. cocci. Almanſoris. pil. de euphor. ana ʒ. ß. cum ſtillatitio liquore betonicæ, fingantur pil. v. quæ ſumantur circiter dimidium noctis.

Aut ſumat potionem ſequentem.

Recipe diaphœnici, bdelli, elect. indi. maioris, an. ʒ. ij. ß. ſerapij ſtœcha. ℥. ß. excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis polypod. quer. ℥. ß. agar. albi. ʒ. ij. fiat potio, quæ ſumatur hora quarta matutina. Recip. theriacæ ueter. ℥. i. ſumatur poſtridie ſex horis ante paſtum.

Vomitus magis in morbi processu, quã in initio laudatur.

MANIAE CVRATIO.

Cap. XVII.

FIt hic morbus patiente cerebro aut per seipsum, aut ꝑ compatiendi rationem. Et à sola cerebri nonnũquam calidiore intemperatura sine humore uitioso, & hæc similis est illi, quæ ex ebrietate contingit. Oritur interdum ab humoribus mordacibus & calidis, qualis est flaua bilis, cerebrum occupantibus, ipsumq; cũ membranis suis stimulantibus. Nascitur etiam interdũ à sanguine incorrupto, etiã temperato, sed multitudine tantùm cerebrum lædente. Et hæc quidem mania minùs periculosa est: comitantur eam frequentes risus, ridiculis quibusdam uisis ob oculos obuersantibus. Quòd si sanguini flaua bilis admiscetur multa, iracũdi, temerariјq; euadunt. Si uerò etiam super assa fuerit, craßiorq; effecta, ferinus erit furor. Estq; hæc Mania omnium periculosißima. A phrenitide autem differt Mania, quòd hæc citra febrem sit, illa uerò cum febre. Antecedere plerunque solet hanc insaniam capitis imbecillitas, ipsiusq; uibratio, & grauitas, cum aurium tinnitu, rarus somnus, & is per breuis, oculis quoq; splendores quidam apparent. Progressu temporis augentur hæc omnia, atque increbrescunt, oculi excauantur, ac minimè mutãt. Excitantur rabidi quidam appetitus, & maximè ad uenerem. Victus sit tenuis, cibi sint liquidi et sorbiles, aluum ad excretionem procliuẽ reddentes, et qui nullius, aut certè perquàm pauci sanguinis generatiui sint. Vitetur satietas. A uino prorsus abstinendum. Curandi ratio statim à sanguinis mißione auspicanda, siue fuerit plenitudo, siue mensium, aut hæmorrhoidum, aut alicuius

Signa.

Victus ratio.

Curandi ratio.

cuius cõsuetæ euacuationis sanguinis suppreßio, enemate tamen priùs iniecto. Recipe maluarum, altheæ, uiol. ana. M. i. lactucæ, foliorum cucurbitæ, ana. M. semissem pruna. x. quatuor seminum frig. maiorem, ana. ʒ. i. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Recipiantur iuris decocti libr. i. ß. cas. recens extractæ sacchari semel duntaxat cocti, an. ʒ. i. olei uiolacei. ʒ. iij. fiat enema, quod ante pastum inijciatur, cui sal addi non debet, quoniam desiccat. Enemate eiecto incidatur sophena, postridie uerò mediana dextri brachij, aut illius partis, in qua grauitatis sensus apparet. Fiat autem incisio lata. His peractis si plenitudo non satis imminuta uidetur, secetur humeralis, deinde uena frontis, aut irritetur sanguinis fluor è naribus. Si uerò hoc mali à bile flaua nascatur, è uena media duntaxat mittatur sanguis, qui si niger, crassusq; uideatur, permittatur effluere: sin tenuis, sistatur. Materia deinde, siue fuerit Mania sanguinea, siue biliosa, & cõcoquatur, & euacuetur in hunc modũ. Reci. serapij acetati simp. ʒ. iij. serapij uiolacei. ʒ. i. ß. Stillatitiorum liquorum nympheæ, bugloßi, lupi salictarij, an. ʒ. iij. Misceantur, et per triduum in tres æquas portiones diuisa à ieiuno appetente diluculo bibantur. Recip. elect. trium santalo. ʒ. ß. utatur cũ serapijs. Præstabit cùm herbarum erit copia, hoc apozemate uti. Reci. foliorũ circij, bugloßi integri, extremitatum lupi salictarij, & fumariæ, intybi satiui latioris nõ loti, cichorij, an. M. i. hemionitidis, adianti recentis, an. M. ß. iiij. seminum frigi. maio. ana. sesquidrachmam. pruna. xij. trium florum com. florum nympheæ, an. P. i. ß. foliorum sennæ, polyp. quer. ana. ʒ. vi. epithymi (cæteris plenè decoctis addatur) M. ß. Decoquãtur in s. q.

aquæ

aquæ fontanæ, tantisper dum pars dimidia tantùm relinquatur. Accipiatur iuris decocti lib. i. ß. & adiectis serapij simp. de pomis redolentibus, serapij de bugl. an. ℥. ij. & sacharo, fiat serapium mediocris consistentiæ, quod depuretur, dein addendæ. ʒ. ij. pul. diamargar. frig. cum. ʒ. i. agallochi, ut suauiore reddatur & sapore & odore. Et ipsum in quinque partes æquas diuisum, diebus quinque ieiunus ægrotus diluculò bibat. Vacuetur deinde idoneo solutiuo, quod in forma liquida magis conuenit quàm solida (nisi potio ægrotanti displiceat) cũ in hoc affectu humectare summopere expediat, utetur igitur potione sequenti. Reci. cathol. ℥. ß. compositionis hamech. ʒ. ij. serapij uio. ℥. ß. excipiantur iure decoctorum prunorum, uuarum passarum, glycyrrhizæ, & trium florum com. adiectis decoctione penè absoluta epithymi, ʒ. iij. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina.

Aut hac.

Recipe foliorum sennæ à stipitibus purgatorum, polypo. quer. an. ℥. ß. rhabar. selecti. ℈. iiij. oxyphœnicωn. drachm. vi. macerentur in sero caprino horis xij. deinde exprimantur, & coletur: ac adiectis serapij rosacei de infusione rosarum siue diagrid. ℥. ij. fiat potio, quæ sumatur ut suprà dictum est. Si potio displicuerit, utatur pil. sequentibus. Recipe pil. indarum pil. de lapide Armen. ana drach. ß. cum stillatitio liquore buglossi fingantur pil. v. quæ sumantur ad noctis dimidium.

Aut hoc puluere laxatiuo.

Recip. lapidis Armenij quinquagies loti in stillatitio liquore buglossi. ℈. ij. croci. ℈. ß. epithimi. ℈. i. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quem sumat exceptum

stillatitio

ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, aut iure pulli, aut ſero caprino. Robur deinde & cerebro, & cordi addendum, ad quod, ſi quid aliud, conferet hæc mollis cõpoſitio. Recipe Conſeruæ rad. bugloßi, conſeruæ roſarum, conſeruæ nymphecæ, an. ℥.i.ß. conſeruæ adian. ʒ.vi. pul. diamarg. frig. coral. rub. an. ʒ.ij. fragmentorum precioſarum com. ana. ʒ.ß. compoſitionis alchermes, compoſitionis de hyacintho, an. ℈.iiij. doronici Romani. ʒ.i. excipiantur ſerapio de pomis redolentibus, fiatq́; electarium molle, de quo ſumetur inſtar caſtaneæ circiter auroram tribus horis ante paſtum, mox deinde bibat ſtillatitiorum liquorũ intybi ſatiui latioris & bugloßi. ℥.i. Poterit & fieri electarium ſolidum, ſi eo ægrotus magis delectetur. Reci. pul. diamarg. frig. ʒ.ij. pul. elect. de gemmis. ʒ.i. doronici, ſerici pulverati, an. ʒ.ß. conſeruæ roſarum, conſeruæ bug. ana. ʒ.i.ß. ſacchari. q.ſ. diſſoluatur in ſtillatitijs liquoribus roſa. & bugloſſ. fingaturq́; electarium ſolidum in rhomborum figuram, quorum ſinguli ſint ponderis. ʒ. ij. Sumet unum quotidie manè duabus horis ante paſtũ, bibendo poſt ſtillatitios liquores ut ſuprà. Adhibeatur deinde cordis regioni epithema ſequens. Recipe ſtillatitij liquoris roſarum, ℥.viij. ſtillatitij liquoris bugloſ. ℥. v. ſtillatitij liquoris nymphecæ, ℥.iij. pul. diamarg. frigidi, coral. rub. ana. ʒ.i.ß. paſtillorum de caphura, drac. ß. croci. ℈.i. aceti, ℥. ſemiſſem. Miſceantur, fiatq́; epithema cordi tepidè manè & ueſperi ante paſtum. Hepar quoque non negligendum, quod & ſequenti epithemate iuuabitur. Recipe ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris lib. i. ſtillatitij liquoris roſarum. lib. ſemiſſem, omnium ſantalorum, an. ſeſquidrachmam, ſeminis oxalidis,
ſeminis

seminis portulacæ, seminis intybi satiui latioris, an. ℈. ij. caphuræ gra. ij. spicænardi, scrup. i. aceti, unc. semissem. Misceantur, & fiat epithema hepati manè & uesperi ante pastum tepidè. Declinante morbo supra modum conferet ægrotum balneo in hunc modum parato uti. Recipe maluarum, foliorum salicis, foliorum uitis albæ uiniferæ, foliorũ lactucæ, foliorum nympheæ, ana Manip. iij. florum uiolarum, florũ cirsii, florum bugl. an. P. ij. florum chamæmeli, florum meliloti, ana Manip. ß. Decoquãtur in aqua, in qua tepida collocatus ægrotus aliquantisper lauetur ante pastum, deinde lectum ingrediatur, nec multis, aut densis stragulis opertus sudorem eliciat. Sudor enim exiccat. Embrocha tamen è iure decocti balnei ante, quàm balneum ingrediatur, caput irrigatum et lotum radatur, et in egressu balnei, rursum eodem decocti iure caput lauetur. Deinde spinalis medulla, & pectus, unguento sequenti moderatè calido ungantur, statim scilicet ab egressu balnei. Recipe olei uiolacei, olei amygdalarum dulcium, olei nymphEæ, pinguedinis recentis porci, ana unc. iij. ceræ albæ parum, fiat unguentum, quo ungatur, ut dictum est. Quòd si his peractis curatus non fuerit, cauterij utendum, aut è ferro candenti, aut ex his compositis, quæ corrodendi hulcerandiq; facultate sunt prædita, quæ superiùs crebro tradita sunt. Et his potius utemur, donec tanta corrosio facta sit, ut os nudum appareat. Admoueatur autem ubi coronalis commissura cum sagittali coniungitur. Osse uerò denudato, de eo particula integrè auferatur, maneatq; locus ille apertus per mensem. Vehemens admodum erit Mania illa, quæ his curari non poterit.

Melan-

MELANCHOLIAE CVRATIO. Cap. XVIII.

Hic morbus, desipientia quædam est, et mentis alienatio sine febre, ex humore melancholico cerebrũ occupante, & mentem immutante orta. Cuius tres sunt differentiæ. Vna cùm uniuersus in uenis sanguis melancholicus est effectus, obq; id commune uitium, ipsum quoque cerebrum læditur. Quod ut cognoscatur, uniuersi corporis habitus est considerandus. Si enim ægrotus macilentus fuerit, niger, hirsutus, uenas habens latas: aut rufus, aut flauus multis laboribus qui se fatiget, uigilijs, & solicitudine, tenui quoque uictu educetur: ad hæc cibis ne hic melancholicum sanguinem suapte natura parientibus sit usus, inquirendum est: quærendum quoque an hæmorrhois aliqua restricta sit, aut alia quæpiam sanguinis cõsueta uacuatio, ut in mulieribus menses. Notæ enim hæ sunt uniuersi in uenis sanguinis melancholici effecti. Altera Melancholiæ species est, cùm reliqui corporis sanguis prorsus syncerus, & innotuus, solus uerò is qui in cerebro continetur, melancholicus est: atque id bifariam fit. Aut enim aliũde in cerebrum deriuatur, aut in ipsomet humor melancholicus genitus est, cũ uidelicet internus calor flauam bilem, aut crassum atrumq; sanguinem superassauit. Internoscere autem an solum cerebrũ sanguis melancholicus occupet, an uniuersum corpus magni est ad curationem momenti. Siquidem ubi uniuersum corpus sanguinem melancholicũ continet, à uenæ sectione curationem incipere oportet, ubi uerò solũ cerebrum, sanguinis detractione non indiget. Tertia Melancholiæ species hypochondriaca nominatur, de qua posterius

Causæ.

Signa. rius dicetur. Harum autem triũ differentiarum notæ communes sunt mœstitia, uitæ, & hominum odium. Et quanquam uitam damnat, nõ tamen omnes mori cupiunt. Alij mortem pertimescunt, et tamen mortem sibi consciscunt. Timent omnes, & facilè terrentur. Etenim quemadmodum externæ tenebræ omnibus ferè hominibus pauorem inducunt, sic atræ bilis color mentis sedem tenebris persimilem reddens, timoris causa est. Varia illis sunt uisa. Alij enim bruta se esse animalia credunt, ipsorum uoces & gestus imitantur. Alij se uasa fictilia factos esse putant, ob id occurrentibus cedunt, ne collidantur. Sunt alia infinita huiusmodi eorùm uisa, quæ singula percenseri non possunt. Cæterùm quoniam non in promptu est internum discernere, utrum in solo cerebro, an in uniuerso corpore humor melancholicus contineatur, alijs quidem signis consentientibus, alijs pugnantibus, quò certior habeatur notitia, cubiti uena secanda media. Quòd si sanguis fluens melancholicus appareat, sperabis reliquum similem in uniuersi corporis uenis, uacuabisq́; ut paulò pòst dicetur. Si uerò talis non uideantur, statim supprimatur, quòd solo cerebro humorem illum continente, sanguinis detractione non sit opus, nisi fortè præseruationis

Victus ratio. gratia, aut nisi plenitudo aliud suadeat. Victus ratio eiusmodi sit, quæ melancholicum humorem minimè generet. Cibi boni sint succis, humidi, & temperati: quales sunt phasiani, capi, gallinæ, perdices, pisces saxatiles, & alij id genus. Elixis utantur cibis, non aßis, nec frixis. Vinum album, & tenue bibant. Equitent, ambulent, nauigent per loca amœna, & uiridia. Somnus plurimùm confert, qui si non sponte obrepat, conciliandus modis

ſuperiùs locis aliquot traditis. Confert & coitus, modũ non excedens. Amici, & hi imprimis quos ægrotus caros habet, ipſum frequẽter uiſant, iucũdisq; ſermonibus exhilarent. Cantus audiat, & muſica inſtrumenta hilaritatem excitantia. Curandi ratio ſtatim à uenæ ſectione auſpicanda: ſi quidem uniuerſus uenarum ſanguis melancholicus fuerit, priùs tamen enemate iniecto. Recipe maluarum, uiolar. betæ, ana. Manip. i. florum chamæmeli, florum meliloti, ana. P. i. Decoquantur in ſ. q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. i. ß. caſ. recèns extractæ, ſacchari ſemel duntaxat cocti, ana. ℥. i. mellis uiolacei. ℥. i. ß. olei comm. ℥. iij. fiat enema, inijciatur matutinis horis, ante paſtum. Quo emiſſo, Galeni ſententia, ut paulò antè dictum eſt, mittendus ſanguis è media uena. Arabibus autem & poſterioribus conſultius uiſum humerariã incidi, partis quidem illius in qua maior gratius percipitur. Quòd ſi (affectu, ut dictum eſt, dubio) ſanguis craſſus, nigerq; fluxerit, fluere permittendus pro laborantis corporis habitu. Si uerò dilutior, tenuiorq; fuerit, ſupprimendus. Poſtridie autem, ſi plenitudo multa erat, mediam incidere licebit. Si hæmorrhoidum, aut menſium ſuppreſsio fuerit, euocentur. Melancholicus humor deinde concoquatur, & uacuetur. Recipe oxymelitos ſimpl. ℥. iij. ſerapij uiol. ℥. ij. ſerapij de pomus dulc. ſimpl. ℥. i. Stillatitiorum liquorum bugloſ. fumariæ, lupi ſalictarij, an. ℥. iij. Miſceantur & adiectis ℈. ij. pul. diamoſchi dulcis, et ℥. i. cinnamomi ſelecti reddatur iucundiore & ſapore, & odore. In ipſo principio hæc ſatis ſint, in progreſſu poterunt alia ad cõcoquendum humorem exhiberi, quæ ipſum magis attenuabunt, corporisq; meatus magis patefacient.

Curandi ratio.

Hac deinde potione uacuetur.

Recip. caſ. recens extractæ, catholici, ana. ℥. ß. compoſitionis hamech. ℥. ij. ß. ſerapij uiolacei. ℥. i. excipiantur ſero caprino, aut iure cõmunis medicinarum decocti, adiectis epithymi. ʒ. ij. folior. ſennæ. ʒ. iij. fiat potio, quæ poſt ſerapia ſumatur hora quarta matutina. Recipe conſeruæ radicis bugloßi, ℥. ſemiſſem, ſumat poſtridie manè. Vacuatus utetur molli electario ſequenti. Recipe conſeruæ radicis bugloßi, conſeruæ cirſii, an. ſeſquiunciam, pul. diamoſchi dulcis, pul. elect. de gemmis, ana ſeſquidrachmam, compoſitionis alchermes. ʒ. i. utriuſque behen, ſeminis ocymi, ana. ℈. ij. pul. diamargar. frigid. coral. rub. ana. ʒ. i. adiecto ſerapio de pomis redolentibus fiat electarium molle, de quo ſumat magnæ auellanæ inſtar, manè, horis tribus ante paſtum, quo ſumpto, mox bibat parum ſtillatitij liquoris bugloßi, aut parum uini eodem liquore diluti. Deinde cor epithemate roboretur. Recipe ſtillatitij liquoris bugloßi. ℥. iij. ſtillatitij liquoris mellyſſophylli, ſtillatitij liquoris florum uiolarum, ſtillatitij liquoris florum nympheæ, ana. ℥. i. behen. albi, & rubri, ſeminis ocymi, ſerici crudi, an. ℥. ß. ſeminis oxalidis, coral. rubri. ana. ℈. i. ambari. gra. iij. uini odoriferi. ℥. ſemiſſem. fiat epithema cordi tepidè ante paſtum. Non prætermittatur balnei uſus in hoc affectu perquam neceſſarius, qui ſic paretur. Recipe chamæmeli, meliloti, M. iij. ſeminis lini, ſeminis fœnogr. an. unc. iiij. capitum ueruecum, q. v. Decoquantur in ſufficienti quantitate aquæ, in qua butyri recentis, q. ſ. diſſoluatur. Hoc balneo irrigetur, & lauetur ægrotus manè ante paſtum, & ueſperi, horis ſex à prandio. Cùm autem balneum ægreditur, inungatur

tur spina dorsi his oleis tepidis. Recipe olei amygdal. dulcium, olei uiolacei, axungiæ recentis pullæ, ana ℥.iij. Misceantur, & fiat ut dictum est in exitu balnei. Embrocha quoque tepida utendum è ueruecum capitibus, chamæmelo, artemisia tenuifolia (matricariam appellant) & althea in aqua decoctis parata, matutino quidem tempore per multos dies. Confert etiam plurimùm pulmo arietinus calidus, è cadenti adhuc corpore recens extractus, & sic capiti admotus. Aut in aqua calida calefiant, dein leniter exprimatur, sicq; capiti applicetur. Idem præstabit agnus per dorsum diuisus, et exenteratus, adhuc calens capiti superpositus. Pulli accipitris, & noctuæ comesti hîc quoque commendantur.

MELANCHOLIAE HYPOchondriacæ Curatio.

OB hypochondriorum, & uentriculi offensionem, paßio hæc constat. Nam inflammatis hypochondrijs, partibusq; uentriculo uicinis, & ob id ipso quoque uentriculo plus caloris quàm decet habente, sanguis qui illis in partibus continetur, fit craßior, & atræ bili conformis. Et quemadmodum uidemus elatis ex uentriculo ad oculos fuliginosis, & fumosis quibusdam exhalationibus, ac craßis uaporibus, qualia in suffusione accidentia contingunt, ita à partibus illis, crassoq; sanguine in ipsis contento elata ad cerebrum euaporatione, melancholica symptomata circa mentē eueniunt. Quos hic affectus habet, æstum in præcordijs sentiunt, cibisq; refrigerantibus iuuari uidentur. Ructus illis frequentes acidi, uentriculi cruditas, & flatus. Sūpto cibo coctu difficili, humido sputo abundant. Ventriculus illis interdū uehementer dolet, Causa. Signa.

doloŕq; nonnullis ad dorsum usque procedit. Euomunt nonnunquam crudos cibos, et pituitam uel sub amaram, uel acidam, adeò ut dentes plerunque torpedine afficiantur. Ventres desiccantur, somnus per breuis est, cum turbulentis somnijs. Venæ, quæ circunstant oculos, à uaporibus, & flatibus elatis intumescunt: qui in auribus sonitũ quoque efficiunt. Vertigine crebro infestantur. Curationis initium à uenæ sectione sumetur, priùs tamen sequenti enemate aluo subducta. Recipe betæ, braßicarũ, artemisiæ leptophylli, chamæmeli, an. M. i. polypodij, seminis cnici, ana. ℥. ß. cassuthæ, epithymi, an. quartam partem. M. i. Decoquatur in s. q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. i. ß. caſ. recens extractæ, sacchari rub. ana. ℥. i. mellis uiola. ℥. ij. olei communis, olei de lilio, ana ℥. i. ß. hieræ picræ Gal. ʒ. ij. Fiat enema, quod ante pastum immittatur, eoq́; semel in hebdomada utatur. Emisso enemate, si ægrotus iuuenis sit, in eoq́; sit plenitudo, incidatur uena iecoraria dextri brachij, aut saluatella sinistri. Si uerò totius corporis plenitudo non adsit, sed tantùm circa lienem, aut renes affluere uideatur sanguis saluatella tantũ incidenda est. Humor deinde in hunc modũ concoquatur. Recipe serapij bizantini sine aceto (propter exiccationem) ℥. ij. serapij de epithymo. ℥. i. serapij simpl. de pomis redolentibus, ℥. ß. Stillatitiorum liquorum hemionitidos, buglosśi, lupi salictarij, ana unc. ij. misceantur, & à ieiuno manè per biduum bibantur, repetendo alijs post octo diebus. Recipe diamoschi dulcis, unciam unam, utatur cum serapijs. Concoctis humoribus sic uacuetur. Recipe catholici ʒ. vi. compositionis hamech, ʒ. ij. uel. iij. pro ægrotantis uiribus, serapij de

Curandi ratio.

de buglos. ℥.ß. excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis foliorum sennæ, polypodij quer. ana ℥. iij. epithymi (quod cæteris penè decoctis admisceri debet) ℥. ij. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ rad. buglos. ℥.ß. sumatur postridie manè. Si autem ægrotus extenuatus sit, & uiribus imbecillis, omissa compositione hamech, sumat duntaxat ℥.i. catholici cum iure dicti decocti. Vbi dies aliquot quieuerit, rursum humor concoquatur, & purgetur. Intereà uerò enemate paulò antè tradito utetur. Rursum igitur in hunc modum concoquatur humor. Recipe serapij de pomis redolentibus, compositi. ℥.i.ß. serapij byzantini. ℥.i. serapij de epithymo, ℥.ß. Stillatitiorum liquorum buglossi, fumariæ, lupi salictarij, ana. ℥.ij. Misceantur, & ab ægroto ieiuno diluculò bibantur per biduũ: idemq; facere pergat alijs octo proximis diebus, uacuetur iterum potione purgãte supra proximè tradita, sumpta, fiat deinde fotus super uentrem ex his quæ sequuntur. Recipe chamæmeli, meliloti, artemisiæ leptophylli, abrotani, an. Manip. i.ß. polypodij quer. sennæ, epithymi, an. ℥.ß. Decoquantur in aqua, et uino albo, cum pauco aceti scillini, et in huius decocti iure immersis spõgiis foueatur uenter manè & uesperi antè pastum. Deinde ungatur unguento sequenti. Recip. ol. de lilio, ℥.ij. olei amygdal. dulcium. olei de capparibus, olei rutæ, an. ℥.i.ß. olei chamæmeli, ℥.ij.ß. cinnamomi, ninigellæ, seminis anethi, seminis brassicarum, hemionitidos pulueratæ, florum genistæ pulueratorum, ana. sesquidrachmam. croci, ℈.i. ammoniaci dissoluti in aceto cillino, ℥. semissem. Commistis omnibus fiat unguẽtum, quo calido ungatur regio uentriculi, partesq;

uicinæ, manè & uesperi, post fotum. Vtendum embrocha, balneo, cum unctionibus in exitu balnei, ut Cap. proximò superiore traditum est. Fiant duntaxat cordi epithemata, quæ ibidem sunt demonstrata. Hîc postremò admonendus Medicus, ne in hoc morbo uolens uentriculi cruditatibus consulere, ea exhibeat, quæ uehementer & calefaciunt, & siccant.

CATALEPSEOS CVRATIO.

Cap. XIX.

Signa. CAtalepsis est subita deprehensio, & occupatio tum mentis, tum corporis motu, sensuq; priuati. Qui hoc malo corripitur eam retinet partium corporis figuram, qua erat cùm correptus fuit, rigidis uidelicet neruis, à frigido, & sicco concretis. Si enim sedebat, sedens permanet; si genua flexerat, flexa manent. Oculi autem manent aperti, quòd musculus palpebram superiorem aperiens, rigidus manet, sensu & motu priuatus, ut cæteræ corporis partes, quoniam non solum cerebrum, sed etiam spiritus animalis in singulis corporis partibus cōcretus manet ab intemperie frigida & sicca, aut humore frigido, & sicco, & ad permeandum neruosa corpora, ac mouendum ineptus. Oritur enim hic morbus
Causæ. non solùm ab intemperie frigida & sicca, sed etiam ab humore melancholico frigido, & sicco, cerebri posteriora potißimùm infestante. Differt hic morbus à Catoche, quòd fiat à frigida, & sicca intemperie, aut à frigido, & sicco humore: Catoche uerò à bile flaua largiore, cum largiore etiam pituita in cerebro permista, ex quibus hæc frigida, & humida, somnum: illa calida, & sicca uigilias inducit, magis tamen, & minus, pro uincentis humoris quan-

quantitate & qualitate. Ab Apoplexia quoque differt, quòd spiritus habeat affectos, & à frigido & sicco ueluti concretos, & propter id inepti redduntur ad uim & mouendi, & sentiendi in neruosa corpora transuehendam: sed quibus locis intercepti fuerint, quieti manent, fiuntq; partes illæ rigidæ: in Apoplexia uerò spiritus sunt integri, sed per obstructionem uentriculorum cerebri prohibentur in neruos sentiendi & mouendi facultatem cõuehere. Manent itaque partes laxæ, & resolutæ, corpusq; situm, & priorem partium figuram commutare potest. Et à Lethargo differt, quòd in Lethargo refrigeratio immista sit humiditati, in Catalepsi uerò, siccitati. Respiratio in hoc morbo manet, sed exigua, illæsis adhuc quibusdã spiritibus manentibus, qui ob uitæ necessitatem respirationi potissimùm seruiunt. Victus ratio pro causarum uarietate mutetur. Sit admodum tenuis, alatur ægrotus ptisanæ cremore, bibat mulsam, ad ignem accuratè coctam. Nutriatur aliâs singulis diebus, aliâs uno interposito die, pro medici prudentia. Quod ad curandi rationem attinet, si fuerit hic morbus ab intemperie frigida, & sicca, sine humore, fiat in hunc modum. Recipe dialtheæ, ℥.ij. olei costini, unguenti martiati, ana. ℥.i.ß. misceantur, & inungantur pars posterior capitis calidè, & linteum super ponatur calidum. Cùm uerò à paroxysmo liberatur, utatur electario solido, in rhomborum figuram ficto, quem diamoschum dulcem nominant. Sumat rhombum unum manè, lectum egrediens: & uesperi, lectum ingrediens. Quando uerò hoc mali ab humore frigido et sicco originem traxerit, curationis gratia primùm hoc enemate utendum. Recipe betæ, linozostidos, thymi,

Victus ratio.

Curandi ratio.

epithymi stœchados Arab.ana. Manip.i.polypodij quer. sennæ, ana. ℥.ß. Decoquantur in s.q.aquæ, ad tertias. Recipiatur iuris decocti libr.i.ß. catholici, sacchari rub. ana.℥.i.mellis anthosati,ʒ.i.ß.olei chamæmeli,olei de lilio,an.℥.i.ß. Commistis omnibus fiat enema,quod quacunque hora immittatur. Post hæc inungatur unguento superiùs proximè tradito pars capitis posterior. Vbi uerò à paroxysmo liberatus ad se redisse uidebitur, concoquatur humor, deinde uacuetur. Recipe serapij de buglosso, serapij de epithymo,serapij de stœchade,an.℥.i.ß. Stillatitiorum liquorū melissophylli,fumariæ,buglosi, ana.℥.iij. Misceantur,& à ieiuno per triduum appetente diluculo in tres æquas partes diuisa bibantur. Recipe diamoschi dulc. aut pliris cum moscho. aut diambræ.℥.ß.utatur cum serapijs. Deinde uacuetur. Recipe catholici.ʒ.vi. compositionis hamech.ʒ.ij.ß.serapij de buglos. ℥.ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis polypodij quer.℥.ß.folior.sennæ.ʒ.iij.stœchados Arab.P.i.fiat potio purgans,quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter.℈.ij.conseruæ buglos.ʒ.ij.sumantur postridie manè sex horis ante pastum. Magno quoque usui erit sequens electarium solidum, in rhomborum figuram,ut solet,formatum. Recipe pul.pliris cum moscho,pul.lætitiæ Gal.pul.diamoschi dulc.an.ʒ.ij.conseruæ rad.buglos.ʒ.ij.ß.sacchari dissoluti in stillatitio liquore melissophylli.q.s.fiat electarium,ut dictum est,sumat rhombum unum quotidie, & manè cùm lecto egreditur,& uesperi cùm lectum ingreditur.

PARALYSEOS CVRATIO. Cap. XX.

Paralysis

PAralysis affectus est neruorum totius corporis, aut partis, dempto capite. Nam cùm caput, & reliquæ omnes corporis partes & mouendi, et sentiendi uim amiserunt, hæc affectio non paralysis, sed Apoplexia appellatur. Cùm uerò omnes corporis partes sub facie constitutæ motum & sensum, amiserunt: aut ubi alteri laterum dextro, aut sinistro id accidit. Paralysis nominatur. Quòd si alicui membrorum id euenerit, illius membri Paralysis esse dicetur, etiam si motum tantùm amiserit, non sensum. Nam ubi partium aliquarum sensus tantum perijt, non resolutæ, sed sensus expertes dicuntur: cùm Paralysis hoc est, resolutio, potissimum dicatur, ubi motus deperditus est. Tunc autem uniuersæ corporis partes sub capite constitutæ, faciei partibus illæsis, sensu & motu priuantur, cùm spinæ initium afficitur, ibi facta aliqua dispositione, per quam cerebri facultas ad ipsam peruenire prohibetur. Si uerò pars tantùm dimidia eius primi spinæ processus affecta fuerit, aut dextra, aut sinistra, omnes suppositæ partes resoluentur, dextræ quidem dextra affecta, sinistræ sinistra. Pars autem aliqua tunc resoluitur, cùm neruus, qui eius motioni deputatus est, aut musculus affectus est. Hæ omnes resolutiones magna ex parte fiunt à multis humoribus crassis, & lentis, aut neruos, aut neruorum principia obstruentibus, & prohibentibus animalem facultatem, quæ sensum præbet & motum, ad membra transmitti. Frigus ingens, fortis quoque neruosorum corporum compressio, ut propter casum. Paralysim efficere possunt. Multis indicijs ad huius affectus cognitionem nihil opus: partem enim eam, quæ motu priuata est, Paralysi laborare nemo nescit. Causæ.

A qua uerò causa, cùm ex ægri sermone, tum ex his quæ dicta sunt facile erit deprehendere. Victus ratio in universum calfaciens, siccans, atque attenuans esse debet, quæ pituitæ generationem prohibeat. Moretur igitur ægrotus in aere calido, & sicco, qui si talis natura loci non habeatur paretur industria, ignibus luculentis, suffitibus ex caryophyllis, & alijs id genus. Principiò primis saltim tribus diebus, tenuißimo utendum uictu. Sustineat itaque ægrotus inediam, solius melicrati contentus usu, aut pauco ptisanæ succo. Cibis posteà boni succi, & concoctu facilibus, natura calidis, & siccis uescatur, ut auiculis, perdicibus, ouis sorbilibus, amygdalis, & alijs id genus. Idem quoque cibi arte calidi & sicci reddantur, id quod fiet, si aut frixi, aut aßi fuerint.

Victus ratio.

Panis sit biscoctus, aniso aut melanthio sacchara admisto. Ex oleribus, fœniculum, hyssopus, sampsucus, saluia, satureia conducunt. Humida, & frigida uitentur, ut fructus, & pisces. Sitis quanta maxima potest ferenda, sitq; exiguus potus. Vino prorsus abstinendum, donec morbus desierit. Bibatur mulsa, cui saluia incocta sit, aut cinnamomum. Quòd si à uino ægrotus ob consuetudinem ægrè arceri potest, aut uirium imbecillitas, uini usum suadeat, permittatur quidem, sed modicum, atque oligophorum, in morbi declinatione præcipuè, & minore periculo. Interdiu non dormiendum. Nocturnus uerò somnus sit mediocris. Exercitium, si eo ægrotus uti poterit in primis utile. Omnes animi perturbationes uitet, lætusq; uiuat. In summa, omnia tam sumenda, quàm admouenda, facultate quadam naturali & calfaciendi, & siccandi prædita esse debent. Principiò tamen

men multùm calfacientia cauenda ſunt, ſiquidem hic morbus à cauſa interna fuerit, ne fluens initiò materia magis colliquetur, & fuſa calore per uias ab ipſo calore latiores redditas ad fluendum magis prouocetur. Curandi ratio à ſanguinis miſsione auſpicanda, ſi quidem plenitudinis adfuerint indicia, atque ætas, corporis habitus, et ſimilia permiſerint. Sanguis autē à latere incolumiore mittendus, & moderatè, ne corpus refrigeretur. Cæterū ante quàm uena incidatur, aut hoc, aut ſimili enemate molliatur aluus. Reci. catholici, ſacchari rub. an. ℥. i. mellis roſa. col. ℥. ij. olei chamæmeli. ℥. iij. ſalis com. ʒ. i. Excipiantur iure communis enematū decocti, adiecto florum chamæmeli, meliloti, ſtœchados Arab. an. P. i. ante paſtum inijciatur. Eductis fæcibus ſi omnia (ut dictum eſt) conſentiant, mittatur ſanguis. Humores deinde concoquantur, & uacuentur. Recipe mel. roſacei. col. ℥. v. Stillatitiorum liquorum ſaluiæ, melliſſophylli, primulæ ueris, ana. ℥. v. Miſceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per dies quinque. Recipe diarrhodi abb. ℥. i. utatur cum ſerapijs. In hoc affectu oxymelite non utendum, quòd neruis propter acetum noceat: nec diamoſcho, quòd ſit calidior. Deinde uacuetur. Recipe agar. in paſtillorum formam redacti, & in melle roſa. col. ſtillatitijſq; liquoribus betonicæ, & melliſſophylli infuſi. ʒ. i. deinde exprimatur, fiatq; potio purgans, quæ ſumatur hora quarta matutina. — Curandi ratio.

Aut utatur catapotijs.

Recipe pil. aſaieret, agarici in paſtillorum formam redacti, ana. ʒ. ß. cum ſtillatitio liquore ſaluiæ fiant pilul. γ. Sumantur in introitu lecti. Has pilulas non

admodum efficaces sentiet ægrotus, cuius etiam rei admoneri poterit. Recipe conseruæ acori col.ʒ.ij. sumantur postridie manè. Post hanc purgationem ungatur origo neruorum oleo chamæmelino, eoq; solo. Quiescet ægrotus dies aliquot, alia non sumens pharmaca: sed interea utetur enemate sequenti. Recip. betæ, helxines, linozostidos, saluiæ, hyssopi, origani, calaminthæ, ana M. i. centaurij minoris. M. ß. agarici albi. unc. i. stœchados Arabi. florum chamæmeli, florum meliloti, ana. P. i. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidiũ absumatur. Accipiatur iuris decocti lib. i. ß. hieræ Gal. ℥. i. mellis anthosati. ℥. ij. ol. de lilio. ℥. iij. salis foßilis. ʒ. ij. Cõmistis omnibus fiat enema, quod reliquo omni pòst tempore, quoad sanus sit, bis in hebdomada inijciatur ante pastũ, fæcibus prius eductis, altero enemate suprà proxime dicto iniecto. Diebus aliquot à prima uacuatione transactis, humores pituitosos rursum extenuabimus, & expulsioni idoneos reddemus diebus sex, in hunc modum. Recipe mel rosacei col. ℥. ij. serapii stœchados, ℥. i. stillatitiorum liquorũ primulæ ueris, saluiæ, betonicæ, ana ℥. ii. misceantur, & à ieiuno ad diluculum per duos dies bibantur. Repetantur alijs post quatuor diebus. Recipe rosatæ nouellæ unc. i. utatur cum serapiis. Deinde uacuetur. Recipe pil. asaieret, pil. de agarico, an. ℈. ij. cum stillatitio liquore primulæ ueris fingantur pil. vii. sumantur ab ægroto cùm primùm experrectus fuerit. Recipe conseruæ acori col. ʒ. ii. pul. diamoschi dulc. ℈. ß. misceantur, & postridie manè sumantur. Post hanc secundum purgationem inungatur origo neruorum oleo chamæmelino, cui tertia pars olei de lilio immista sit. Quiescat iterum dies aliquot,

aliquot, nulla sumens pharmaca, sed tantùm utens enemate paulò antè tradito, ut dictum est. Tertiò, ubi dies aliquot quieuerit, concoquentur humores, in hunc modũ. Rec. serapii stœchados, serapij cõseruationis acori, oxymelitos scillini à Democrito traditi, an. ℥. iiii. stillatitiorum liquorũ, saluiæ, primulæ ueris, betonicæ, sampsuchi, ana ℥. v. Misceantur, & à ieiuno per dies quatuor diluculò bibantur, & uesperi ante cœnam horis tribus, ut uis eorum feratur ad cerebrum. Repetantur aliis quatuor diebus si expedire uideatur. Recipe diamoschi dulc. ℥. i. ß. utatur cum serapiis, Deinde purgetur.

Recipe pil. fœtidarum Mesuæ, pil. cocci. pil. de agarico, ana. ℈. i. Excipiantur stillatitio liquore betonicæ, fingantur pil. v. sumantur ad noctis dimidium. Recipe pul. sacchari semel duntaxat cocti. ℥. ß. cum iure cicerum rub. fiat lotorium. Bibatur horis septem à sumptione pil. abstergendi uentriculi gratia. Recipe theriacæ ueter. ʒ. i. conseruæ florum rorismarini. ʒ. i. ß. misceantur, & postridie manè sumantur, sex horis ante pastum. Confert plurimùm, his peractis, huic malo febrem ephemeram arcessere, id quod efficient theria. mitridat. anacardina compositio. Hæc quoque compositio mollis, huic morbo, est admodum utilis. Recipe conseruæ acori col. ℥. iii. conseruæ anthos, cõseruæ florum stœchados, an. ℥. i. pul. diamoschi dul. pul. pliris cum moscho, an. ʒ. ii. seminis pæoniæ. ʒ. i. chamæpit. recentis. M. ß. (si desit recèns, substituatur siccæ. M. i.) cum serapio conseruationis acori, fiat cõpositio mollis, de qua sumatur instar paruæ castaneæ alternis diebus, manè, et uesperi, cũ lectum ingreditur. Theriacæ quoq; sumpta. ʒ. i. cum stil-

latitio

latitio liquore uini, sex horis ante pastum, semel in hebdomada, iuuabit eximiè. Anacardinæ quoque compositionis ʒ.i. sumpta manè et uesperi ab ægroto lectum ingrediente, uicem deplebit cõpositionis mollis prædictæ. Vbi ter, ut dictum est, ægrotus uacuatus fuerit, utatur errhinis, apophlegmatismis, gargarismis, sternutamentum cientibus, dictis in Cephalalgia pituitosa. Deinde laconico, aut hypocausto in hunc modum utatur. In uas idoneum immittantur lapides igniti, uino calido irrigati, aut huius decocti iure. Recipe saluiæ, hyssopi, chamæpityos, sampsuchi, foliorum lauri, pseudonardi, florum rorismarini, stœchados Arabicæ, florum chamæmeli, florum meliloti, an. q. v. Decoquãtur in uino, & huius decocti iure lapides illi irrigẽtur. Ingrediatur uas illud ægrotus, in eoq; moretur, quàm poterit diutißime mane, & uesperi. Poterit horum loco ægrotus balnea naturalia adire sulphurea, & aliquantulum aluminosa. Egressurus autem aut laconicum, aut balnea, sumat. ʒ.i.ß. compositionis mollis paulò ante traditæ, aut ueteris theriacæ: sic se deinde in lecto componat ut sudet. Vbi sudauerit, sudorq; abstersus fuerit, ungatur origo neruorum aut oleis, aut unguento paulò mox dicendo.

Olea.

Recipe olei costini, olei terebinth. olei de lateribus, ana ʒ.ij. Misceantur, & fiat ut dictum est.

Vnguentum.

Recipe unguenti Martiati, unguenti Agrippæ, ana. ʒ.i.ß. olei costini, olei nardini, olei de piperibus, ana. ʒ.i. sagapeni, opopanacis dissolutorum in uino, ana ʒ.ij. ceræ parum, fiat unguentum, quo neruorum origo ungatur calide,

lide, ut dictum est. Potest & ex his commistis destillatio per ascensum fieri, & stillatitio liquore inde manante neruorum origo ungi. Vnctio quoque inibi facta ex axungia uulpis, aut taxonis, aut anseris, aut anatis plurimùm confert. Postremò cucurbitæ affigantur circa ipsam neruorum originem, deinde cæteris partibus, sensim ad membrum resolutum descendendo.

PARALYSEOS LINguæ Curatio.

PRincipiò utendum enematibus, serapijs concoquentibus, & pharmacis uacuantibus uniuersalibus & particularibus, dictis Capite proximo superiore, quibus peractis, pars capitis posterior & ceruix & tempora ungantur oleis sequentibus. Recipe olei costini, olei nardini, olei de lilio ana. ℥.i.ß. Misceantur, & ungantur partes suprà dictæ tepidè, deinde pelle aut uulpina, aut leporina calefacta tegantur. Postremò uesicæ in ceruice excitentur, admotis cantharidibus (ablatis antè capitibus & alis) cum fermento, aut axungia. Rumpantur deinde, & ficus fructus aut braßicæ folia superponantur, & inde uacuata aqua mox loqui incipiet. Vtetur quoque ægrotus mollibus compositionibus corroborantibus neruos, Capite proximò superiore traditis, & sequenti. Recipe nucis moschatæ, ℨ.i. castor. ℨ.ij. cum succo saluiæ fingantur orbiculi lupini similes, quos in ore sæpe habeat, aut nucis moschatæ frustum. Corpore quoque, ut dictum est, uacuato, uenas, quæ sub lingua sunt, incidere conferet, & mento cucurbitulam admouere. Aegrotus autem loqui perpetuò nitatur, linguamq; non segniter exerceat.

VESICAE RESOLVTAE CVRATIO.

Cura-

CVrabitur purgantibus medicamentis superiùs traditis, & unguentis, & oleis. Conferent & hæc plurimùm. Recipe olei nardini, olei costini, olei mastichini, ana.℥.i.ß. Misceantur, & his ungantur imus uenter, & inter fœmineum manè & uesperi calidè.

ANI PARALYSEOS CVRATIO.

PVrgetur ægrotus, utatur roborantibus compositionibus, ungatur, ut proximè dictum est. Cæterùm & unctiones circa dorsum fiant.

PARALYSEOS A CASV, aut percussione Curatio.

PAralysis, quæ casum, aut ictum repentè subsequitur, desperata est. Si uerò paulatim, curari potest. Ipso igitur statim principio uena secanda, aluo tamen priùs mollita, fæcibusq; eductis. Recipe cathol. sacchari semel duntaxat cocti, ana.℥.i. mellis à spuma purgati, ℥.i.ß. olei comm.℥.iij. Fiat enema cum iure communis enematum decocti, quod nulla mora inijciatur. Ipsoq; eiecto incidatur uena media, etiam si plenitudo non adsit, modò tamen ætas, & uires non repugnent. Tantum autem mittatur sanguinis, quantum exercitato Medico uidebitur expedire. Vtetur deinde ægrotus uacuantibus medicamentis, & compositionibus mollibus neruos roborantibus superiùs traditis. Postremò origini neruorum partis resolutæ, ipsi quoque parti admouebitur sequens emplastrum. Recipe farinæ fœnogreci, lib.ß. ammoniaci, ℥.ij. bdellij.℥.i.ß. axungiæ anseris, ℥.ij. (facta iam paralysi, non ante) axungiæ uulpis, ℥.i. ceræ, q.s. fingatur emplastrum, quod locis antè dictis admouebitur.

PARALYSEOS, A SANGVIne Curatio.

INcidenda ſtatim uena, aluo tamen priùs enemate mollita. Recipe cathol.℥.i.mel.uiolacei.℥.ij.olei chamæmeli, olei uiolacei, ana.℥.i.ß.cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante paſtum immittatur, eoq; emiſſo, incidatur manè iecoraria uena primùm, dein de ueſperi humeraria, poſtridie incidātur uenæ ſub lingua. Si alius quoque humor exuperare uideatur, uacuetur, habita ratione & humoris ipſius, & uirium ægrotantis. Vtatur deinde compoſitionibus mollibus temperatis, in hunc modum. Recipe conſeruæ acori col.conſeruæ roſarum, conſeruæ bugloßi, ana.℥.i.ß. pul.diamoſchi dul.pul.pliris cum moſcho, ana.ʒ.ij.pul.diarrho.abb. pul.electar.trium ſantalo.ana.ʒ.i.ß.Excipiantur ſerapio conſeruationis acori, fiatq; compoſitio mollis de qua ſumat inſtar caſtaneæ matutinis horis, ante paſtum, & ueſperi cùm lectum ingreditur. Vngatur quoque ſequentibus oleis. Recipe olei chamæmelini.℥.iij. olei de lilio, ℥.ij.olei coſtini, ℥.i.Miſceantur, & illis calidis neruorum origo ungatur. A flaua, & atra bile rarenter Paralyſis oritur. Curandi ratio.

SPASMI CVRATIO.
Cap. XXI.

SPaſmus eſt, inquit Gal.qui neruos, muſculosq; in eū cogit affectum, in quem ab animali facultate, cùm naturalem habitum ſeruarent, ducebantur. In hoc enim malo nerui & muſculi in eas partes attrahuntur, quibus innaſcuntur. Nanque attractio fieri non poteſt, niſi ad ſuam originem retrahatur muſculus. Hac autem ſola ra-

tione pasmus in conuulsis partibus à motu naturali differt, quòd præter uoluntatem fit. Hic autem motus inuoluntarius fit aut à repletione, & humorum plenitudine, aut à uacuatione, & ariditate, aut per consensum alicuius partis: nonnunquam à flatibus: de quibus posterius dicetur. Conuellitur interdum uniuersum corpus, faciei partibus illæsis: tunc certum est, communem omniũ qui sunt infra faciem neruorum originem, hoc est primas spinalis medullæ partes, affectam esse, ipsiq; adaptanda remedia. Si uerò simul cum uniuerso corpore faciei partes conuellantur, ut sæpenumero labra conuulsa uidentur, oculi, cutis frontis, tota mandibula, linguæ radix, partibus illis sic laborantibus, non solùm spinæ initium, sed etiam cerebrum affectum est. Conuellitur plerunque pars aliqua tantùm corporis, cuius conuulsio declarat neruum, qui eius motioni deputatus est, aut musculum esse affectum. Conuulsionis autem uniuersi corporis tres sunt species. Prima Grecis τέτανος, Latinis rigor dicitur. Est autem cùm ceruix unà cum reliquo corpore immobilis manet, neutramq; in partem inflectitur, sed recta in utranque partem iuxta intenditur. Altera Græcis ἐμπροσθότονος, hoc est, ad anteriora tensio, dicitur. Est autem cùm caput, ceruix, corpusq; reliquum in pectus cõtrahitur. Tertia, ὀπισθότονος dicitur, hoc est, ad posteriora tensio. In hac enim caput et ceruix cum reliquo corpore in dorsum conuellitur. Fit autem omnis conuulsio, uti diximus, aut à repletione, aut ab inanitione, aut à flatibus, aut per alicuius partis consensum. Spasmos à repletione esse cognoscetur, si sanum quempiam repentè, aut statim ab initio morbi, uel non multò post principia corri-

Causa.

Causæ & signa.

corripuerit, præsertim si temulentus fuerit, ac plenus homo, in otio uidelicet degens. Nerui enim frigidis, & glutinosis humoribus, ex quibus etiam nutriuntur, replentur: unde conuulsionē patiuntur, quemadmodum uidemus lora & chordas, cùm humiditate multa madent, in humorem præter naturā attolli, sicq; interdum tendi ut rumpātur. Victus ratio in hac conuulsione, calida sit, & sicca, sicut priùs dictum est in Cephalalgia pituitosa, Apoplexia, & Paralysi. Quod ad curandi rationem attinet, iisdem enematibus, serapiis concoquentibus, uacuationibus, & uniuersalibus, & particularibus, ut in Paralyseos curatione utēdum, iisdem quoque compositionibus mollibus, neruosa corpora roborantibus. Toto ritè purgato corpore, balnea præsertim naturalia, ut sulphurea, salsa aluminosa adeunda, aut quæ à nobis ex sulphure, alumine, & sale in aqua coctis fieri possunt: aut quæ ex herbarum decocto hūc in modum parantur. Rec. maluarum, altheæ, an. M. ij. chamæpityos, saluiæ, betonicæ, stœcha, helichrysi, chamæmeli, pseudonardi, fol. lauri, an. M. i. ß. seminis lini, semi. fœnogræci, an. ℥. iiij. caput unum, aut duo, canis, aut uulpis. Decoquantur in aqua, qua lauetur ægrotus, totus quidem uniuerso corpore conuulso, aut ea tantum pars, quæ conuulsa est: idq; fiat manè ante pastum, & uesperi ante cœnam. Cùm autem balneum egredietur, ungantur tota ceruix, et uertebræ dorsi unguento sequenti. Recipe olei de lilio, ol. lumbricorum, medullæ cruris uaccæ, pinguedinis caudæ arietis, an. ℥. i. ß. ol. costini, ol. terebin. an. ℥. ij. castor. pipis, an. ʒ. i. ß. pyrethri. ʒ. ij. ceræ parum, fiat unguentum, quo partes prædictæ ungantur. Si autem à sanguinis copia cōuulsio fuerit, uacuetur, secta cubiti media uena, parciùs

Victus ratio.

Curandi ratio.

tamen quàm copia exigit, ne uires symptomati occursuræ deijciantur. Præstat igitur uacuationem partiri, quàm semel quantum necesse est uacuare. Ante tamen sanguinis mißionem mollientibus enematibus aluus eluenda, ut antè sæpe monuimus: deinde acribus utendum, & unctionibus superiùs demonstratis. Valenter quoque conuulsæ partes continendæ sunt, & motibus inordinatis resistendum. Spasmus ab inanitione, & siccitate motus uehementes, sudores, & labores, uigilias, alui deiectiones, sanguinis eruptiones, uomitus modum ualde excedentes, famem, curas, solicitudinesq; subsequi solet. Si enim hæc præcesserint, sequaturq; conuulsio non immeritò siccitas illius causa existimabitur. Si uerò ex febribus ardentibus exiccato toto corpore conuulsio accidat, malum hoc maximum est. Nam omnium conuulsionum, quæ ex siccitate fiunt, hæc est peßima. Omnes autem conuulsiones à uacuatione, aut ariditate sunt curatu admodum difficiles, quoniam longum tempus exigitur ad neruorum siccitatem remouendam, morbi autem acerbitas tempus non expectat, quin subitò uires resoluit, et exitium affert.

Victus ratio.

Victus ratio sit humectans. Iusculis utatur carnium succulentis, carnibus optimis contusis. Principiò utatur aqua hordei, in qua cancri fluuiatiles, & testudines decoquantur, non autem uino, quia materias in neruos penetrare facit. Tandem tamen eo utetur, sed dilutiore. Diluetur autem aqua hordei solùm. Et eo quidem utetur tantùm in pastu, extra pastum autem, aqua superius dicta. Balneo etiam utetur aquæ dulcis tepidæ. Quòd si caliditas appareat, decoquantur lactucæ, uiolæ, folia cucurbitæ, folia salicis in aqua balnei. Cùm autem balneum egre-

egreditur, ungatur totum dorsum oleo aut uiola. aut rosa. aut cucurbitino, ne humiditas balneo quæsita exhalet. Plurimùm etiam huic affectui confert balneum ex capitibus & intestinis ueruecum, & oleis clementibus. Inter pastus autem utatur electario sequenti. Recipe conser. uiolarum, conser. bugloss. an. ℥.i. nucleorum nucum pinearum mundatorũ (neruorum enim humiditatem reparant) maceratorum in stillatitio liquore rosarum. ℥. ß. carnium testudinum præparatarum. ℥.ij. pul. electa. resumptiui, pul. diatrag. frig. an. ʒ.ij. sacchari dissoluti in stilla. liquore florum uiola. q.s. fingantur morsuli ponderis. ℥.ß. In uniuersum, qui hoc malo infestantur, ut hectici curentur. Spasmus à flatibus, Arabes Alcuzen appellant, citò fieri, & desinere solet. Qui si fortè non cesset, resoluantur flatus illi locum fricando pannis calentibus, et ungendo oleis digerentibus, qualia sunt oleum lumbricorum, & chamæmelinum. Vtq; non redeat, dissoluatur theriaca in aliquo dictorum oleorum, & locus ungatur. Spasmus per consensum alicuius partis fit non ob materiam, quæ neruosa corpora implere posit, aut ob inanitionem, materiæq; penuriam, sed fit ubi à parte primò patiente substantia quædam aut spiritalis, aut fluida, alteratis per continuitatem partibus ad cerebrum effertur, quæ quidem substantia mole interdum est minima, cæterùm qualitate est maxima. Sic autem contingere solet ijs, qui morbo Comitiali per partis alicuius consensum laborant, aut qui à scorpio, aut alia uenenata fera icti sunt. Hanc uerò noxiam aut substãtiam, aut qualitatem, cerebrum ut à se expellat hoc motu concutitur. De hac autem morbi Comitialis specie superiùs est dictũ. Si ue

rò ob alicuius uenenatæ feræ ictum conuulsio accidat, adnitendum initiò erit, ut uenenum extrahatur, id quod efficiet, si parti percussæ aut galli, aut gallinæ anum deplumatum admoueris, rostro compresso, ut ano etiam respiret. Suctu ani uenenum extrahet. Theriaca quoque parti punctæ apposita aut uenenum, aut eius qualitatem è profundo attrahet, atque euacuabit. Idem præstabit cucurbitula illi uulnusculo affixa, ipso tamen priùs latiore facto, locoq́; toto in circuitu scarificato. Confert etiã cauterijs latioribus ignitis inurere uulnus, ipsum autem deinde porri seminibus cum sale tritis, aut alliis, aut cepis crudis, aut coctis, aut ipsarũ succo illinere oportet. Vbi aũt crusta ceciderit, ante diem quadragesimũ, aut sexagesimũ, prohibendum uulnus cicatrice induci. Ad quã si properabit, aut uitis, aut ficulneo cinere uulnus rursus aperies. Spasmus uerò si neruo pũcto non à uenenata quidem fera, sed ferro acuto contigerit, teneatur foramen apertũ, ut sanies expiret, quæ retenta putresceret. Quod si quidem angustius fuerit, ferro latius fiat. Vnguentum deinde multum siccans, ac digerens, tenuium partium, quale est unguentum apostolorum dictum: aut quod eo fortius est, basilicum. Quoniam autem puncto neruo dolores plerunque uehementißimi adsunt, ad eorum mitigationem loco puncturæ imponatur oleum de euphorbio, siquidem ægrotus robustus fuerit: sin delicatus, terebinthina oleo rosa. mista, aut oleum sabinũ, aut quoduis aliud mite, quale est oleum cui terræ lumbrici fuerint incocti: his enim oleis parte puncta fota dolor sedari solet. Si tamen ipsum hisce remedijs non uinci contingeret, stupefacientibus utẽdum, ut pane cum albi papaueris decocto:

cocto: aut quod uehementius erit, cum ipso opio. Si nec sic quoque dolor compescatur, neruus transuersus secetur, dorsi autem spina oleo de lil. aut ol. terebinth. ungatur.

CYNICI SPASMI CVRATIO. Cap. XXII.

Est autem musculorum mādibulariorum resolutio, in qua os, et nares, et omnino media faciei pars in obliquum declinant. Pars autem ea, quæ peruersa apparet, non resoluta est, sed opposita. Nam ut resoluto musculo qui dextram labri partem mouet, pars ea in sinistram deflectitur: sic si is, qui sinistram mouet, resolutus fuerit, ea in dextram declinat: haud aliter & totam mandibulam in aduersam partem deflecti contingit. Si fuerit hæc affectio cum delirio, fortè arguit Apoplexiam: si cum ratione, à neruis è ceruicis uertebris procedentibus efficitur. Potest hoc pathema & à conuulsione, & à Paralysi oriri. Si sit à conuulsione ex plenitudine, fit subito: si uerò à cōuulsione ex ariditate, paulatim. Siue autem à conuulsione ex plenitudine fuerit, siue à Paralysi, ea omnia conducunt medicamenta, quæ in Paralyseos, & Spasmi curatione produximus, præter gargarismos, errhina, & sternutamenta cientia. Vniuerso igitur corpore, ut ibidem dictum est, purgato, sequentibus utemur.

Gargarismus.

Recipe origani, hyssopi, thymi, ana. Manipul. i. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. Accipiantur iuris decocti, unc. xvi. oxymel. scillini, unc. ij. Misceantur, fiatq; gargarismus, quo utatur manè ante prandium, & uesperi ante cœnam.

Aut sic fiat.

Recipe sinapi,℥.i.ß.decoquatur in libr.i.uini ad tertias,adiectis oxymelitos scillini,℥.ij.hieræ picræ,℥.ß.fiat gargarismus,quo utatur,ut dictum est.

Errhina.

Recipe nigellæ Romanæ maceratæ horis xij.in aceto, ʒ.i.pyrethri,℈.ij.Excipiantur succo maioranæ,fiantq́; errhina,quibus tepidis utatur ieiunus.

Sternutamentum irritantia.

Recipe piperis,pyrethri,euphorbij,ana.ʒ.ß. fiat puluis qui in nares flando immittatur.Si paßio hæc à paralysi fuerit,ungantur ceruix,frons,& tempora,oleis sequentibus calidis. Recipe olei costini,olei terebinth.olei lumbric.ana.unc.iij.Misceantur,& fiat ut dictum est. Si uerò fuerit à conuulsione,ungantur prædictæ partes sequentibus. Recipe ol.de lilio,olei costini,olei terebinth. olei lumbricorum,ana.℥.i.ß.Misceantur,& fiat ut dictū est. Cucurbitulæ primæ ceruicis uertebræ affixæ,& secundæ,summam quoque opem afferent. Sanguinis itidem mißio è uenis,quæ sub lingua sunt. In hoc affectu, etiam ab utrauis causa,confert in ore tenere frustum nucis moschatæ. Dimidia autem nucis moschatæ pars oleo costino paulisper macerata,si in ore frequenter habeatur,multò plus auxilij feret. Victus ratio in hoc malo eadem cum ea,quæ obseruari solet in Spasmo,aut Paralysi à plenitudine,prout ab altero illorum ortum habet, præterquàm quod hoc morbo laborantem in tenebroso loco morari oportet. Hic morbus,si febres sequatur,incurabilis est. Multa de morbi huius curatione,haud sane contemnenda,in Philonio uidere est.

Stu=

STVPORIS CVRATIO.
Cap. XXIII.

SI crura, aut membrum aliquod ſtupeat, racemorum calcatio confert, aut in muſto particulam affectam immergere. Stupor enim Paralyſis eſt imperfecta, curatur igitur iiſdem penè præſidiis: non enim tam uehementia medicamenta adhibenda ſunt.

CATARRI CVRATIO.
Cap. XXIIII.

TRes ſunt de fluxus humorum è cerebro in ſubiectas partes differentiæ. Aut enim ad os, & fauces humor delabitur, & tunc Græcis κατάῤῥος, Latinis Deſtillatio dicitur. Aut ad nares decumbit, κόρυζα, Græcis, Latinis Grauedo uocatur. Vbi uerò ad aſperam arteriam deſtillat humor, βράγχος Græcis, Raucedo Latinis appellatur. Horum autem defluxuum frigiditas interdum cauſa eſt, humores qui ſunt in cerebro conſtringens. Interdum caliditas, humores eoſdem diſſoluens. Omnia quoque quæ caput immodicè replere poſſunt, huiuſcemodi defluxum excitant: qualia ſunt uinum immoderatius ingeſtum, balnea calidiora, cibus crudus, qui in uentre permanet, neque excernitur. Præterea illa, quæ uaporum copiam ad cerebrum tranſmittunt, ut allia, cepæ, ſinapi, raphanus, & odoramenta ſupra modum calida. Vitentur igitur hæc omnia. Vtendum cibis facilibus concoctu, & boni ſucci, Liberaliùs prãdendum, quàm cœnandum his, qui deſtillatione laborant. Iidem interdiu ne dormiant, nec ſupini noctu iaceant. Ventos Auſtrinos fugiant, qui & cerebrum replent, et humores diſſoluunt. Vitent & Aquilonios, qui humores conſtringunt. Viten-

Cauſæ.

tur autem hæc omnia non solùm ab his, qui destillationibus iã iã laborant, sed et ab his, quibus cerebrũ humiditatibus plenum est, & ad destillationes occasione uel leuissima paratum. Caput autem humoribus refertum cognoscitur ex ipsius grauitate, ex insolenti somnolentia, & ad motus uoluntarios pigritia, & cùm ueluti in seipso languidus homo apparet. Ex uisu solito caliginosiore, auditu quoque hebetiore. Principiò etenim neruorum humectato, hæc omnia euenire necesse est. Humor autem, qui è cerebro in subditas partes delabitur, interdum calidus est, nonnunquam frigidus: & causa interdum calida, ut dictum est, interdum uerò frigida. Si igitur materia sit calida, à calore liquante destillans: aut frigida, à frigore comprimente delabens, materia & causa eadem remedia requirunt. Si uerò materia sit frigida, & causa calida, aut contrà: materia, & causa remedia contraria postulant. Vrgentioris igitur maior habeatur ratio, altero interim non neglecto. Humor autem destillans si calidus fuerit, acris plerunque est, ac tenuis, caputq́; incalescit: atque eum defluxum febris magna ex parte comitatur, isq́; humor ad os, & nares ferè decumbit, rubetq́; nasus. Quòd si facies quoque rubescat, & oculi, cum tensione uenarum, incidatur uena cubiti dextri exterior, (si quidem nihil sit, quod sanguinis mißioni repugnet) aut media. Sanguis autem pro laborantis uiribus mittatur. Antè tamen quàm uena secetur, molliatur aluus enemate sequenti. Recipe maluarum, altheæ, linozostidos, helxinos, an. M.i. quatuor sem. frig. maior, an. ℥.i.ß. hordei. P.i.ß. decoquantur in s.q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib.i.ß. cas. recens extractæ, ℥.i. sacchari semel

Curandi ratio.

dunta-

duntaxat cocti.℥.i.ß.ol.uiolacei.℥.iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur, eoq; eiecto, et fæcibus eductis, incidatur uena, ut dictum est. Materia deinde concoquatur in hunc modum. Recipe serapij de ziziphis, serapij uiolacei.ana.℥.ij.ß.iuris decocti hordei.℥.ix. Misceãtur, et appetẽte diluculo à ieiuno bibãtur p triduũ.

Aut hoc apozemate utatur.

Recipe glycyrrhizæ.℥.i. ziziphorum, mixorum, an.℥.ß.quatuor semi.frig.maior, an.ʒ.ij.ß. seminis papauer.albi.ʒ.i.ß. trium florum com.an.P.i. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur. Recipiatur iuris decocti colo transfusi lib.i.ß.adiectoq; sacchara.q.s. dulcedo inducatur, dein depuretur, & santalorum citreorum.ʒ.ij. additis, sapore, & odore iucundiore reddatur. De hoc apozemate in aurora bibat ad.iiij.℥. per dies quatuor. Humoribus concoctis, purgetur ut sequitur. Recipe rhabar. selecti.ʒ.i.ß.oxyphœnicωn.℥.ß.macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, horis, xij. Dein ualidè exprimantur, & colentur, & adiectis serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum.℥.ij.fiat potio purgans, quæ hora quarta matutina sumatur. Si uerò ægrotus inops fuerit, & superior potio carior uideatur, utatur sequenti uiliore, nec minùs utili. Recipe cas.recens extractæ.ʒ.vi.electar.de succo rosa.ʒ.iij.serapij uiolacei.℥.i. iuris decocti pectoralis.℥.iiij.ß. Commistis omnibus fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Nec sit Medicus unica euacuatione contentus, si humor abundare uidetur, rursum igitur uacuetur, deinde ad ea, quæ humorum defluxum sistunt accedendum hunc in modum, si materia non admodum calida sit.

Recipe

Recipe boli arme. lotæ in ſtillatitio liquore roſa. ℈.ij. puluerentur, & cum ſerapio uiolac. q. ſ. miſceantur, & ſumantur ab ægroto cùm lectum ingreditur. Si humor, qui deſtillat, ſalſus percipiatur, addatur ſpicæ nard. ℈. ß. Aut utatur electario ſequenti, ipſo ſomni tempore. Recipe boli Arme. lotæ in ſtillatitio liquore roſa. ʒ. iij. amyli. ʒ. ij. tragacanthæ, gummi Arabici, ana. ʒ. i. ß. ſacchari candi. ℥. i. Adiecto ſerapio uiolaceo, aut (ſi materia ſit ualde calida) ſerapio de papauere. q. ſ. fingantur orbiculi in lupinorum modum, quos in ore ſæpe habeat, præcipuè noctu inter dormiendum. Interdiu quoque ſequenti electario frequenter utetur. Recipe pul. diatrag. frig. pul. diapapauer, ana. ʒ. ij. ſacchari dißoluti in ſtillatitio liquore roſa. q. ſ. fingatur electarium ſolidum, in rhombi figuram, habeat ſæpe in ore. Si uerò materia non admodum calida ſit, ſatis ſit parum diatrag. frigidæ in ore habere, idq́; frequenter. Quòd ſi iam dicta non faciant ſatis, hæc addantur. Recipe conſeruæ roſa. antiquæ. ſeſquiunciam, diacodij. ʒ. ij. pul. diatraga. frigidæ. ʒ. iij. excipiantur ſerapio roſa. fiatq́; in eclegmatis modum, habeatur in ore frequenter, paulatimq́; deglutiatur. Suffitus quoque non parum conferunt. Olfaciat igitur acetum effuſum ſuper lapidem ignitum. Torreantur fabæ, quas in aceto maceratas odoretur, frons deinde, & teſticuli in uiris, in mulieribus mammæ, & pedum ſoleæ oleo uiolac. & ol. nymph. æquis portionibus miſtis linantur. Hic quoque puluis anteriori capitis parti inſpergatur, cùm lectum ægrotus ingreditur. Recipe omnium ſantalo. ana. ʒ. ij. baccarum myrthi. ʒ. iij. coriandri præparati. ℥. ſemißem. roſarum rubrarum, florum nymphea, ana. P. i. ß. fiat pul-

uis.

uis, quo utendum, ut dictum est. Humor autem destillans si frigidus fuerit, frons plerunque & caput undiq; distenditur ossaq; ethmoidea clauduntur, ita ut non uox per nares libere transmeare queat. Stillat quoque è naribus crassus, & pituitosus humor. Corpus uacuandum per ea, quæ pituitam purgant, quam quidem ad rem plurimùm confert ualidi enematis iniectio, quale est hoc quod sequitur. Recipe maluarum, helxines, betæ, ana. M. i. betonicæ, origani, calaminthæ, ana. M. semißem, florum chamæmeli, florum stœchados Arab. florum rorismarini, ana. P. i. & dimidiatum. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidiæ partis absumptionem. accipiantur iuris decocti sesquilibra, cas. recèns extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana. ℥. i. mellis anthosati. ℥. i. ß. olei com. ℥. iij. salis. ʒ. i. Commistis omnibus fiat enema, immittatur ante pastum, eoq; utatur quotiès alui subductione opus fuerit. Concoquatur deinde materia hunc in modum. Recipe serapij de hyssopo, serapij stœcha. mellis rosacei colati, ana. ℥. i. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, sampsuchi, adianti, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno in tres æquas partes partita, diluculò per triduum bibantur. Signa.

Aut utatur apozemate sequenti.

Recipe glycyrrhizæ. ℥. i. radicum rusci, asparagi, graminis, acori, ana. ℥. semißem. betonicæ, mellissophylli, hyssopi, sampsuchi, adianti recentis, ana. M. i. uuarum passarum, detractis uinaceis, ficorum pinguium (propter pectus) ana. sesquiunciam, florum stœchados Arab. rorismarini, & sambuci, ana. P. i. ß. trium florum communium, ana. P. i. Decoquantur in aqua iustæ quantitatis tantisper dum dimidium absumatur, dein colo trasfundantur. Acci-

piantur

piantur iuris decocti.℥.xvi.tantum admisceatur saccha-ri,quantum ad dulcedinem inducendam satis eſse uide-bitur. Dein depuretur,& adiectis cinnamomi ſelecti, pulueris iridis, ana.ʒ.i.ß. nucis moſchatæ.ʒ.iij. iucun-diore & odore,& ſapore reddatur.Diebus quatuor,aut quinque ab ægroto.℥.iiij.appetente diluculo bibantur. Deinde uacuetur. Recipe pil.cocci.℈.ij.pil.de agar. (propter humorem in pectus iam delapſum)ʒ.ß.cum ſtil latitio liquore hyſſopi fingantur pil.vij. quæ ſumantur circa noctis dimidium. Domi poſtridie manendum, ho-risq;.vij. à ſumptione pil. utatur lotorio ſuperiùs fre-quenter repetito. Si pilulæ diſplice ant, utatur ſequenti potione. Recipe cathol.℥.ß.agarici recens in paſtil-lorum formam redacti, in oxymelite ſimplici, & ſtil-latitijs liquoribus betonicæ,& adianti macerati,& ex-preßi.ʒ.i.ß. diaphœnici.ʒ.ij. ſerapij adianti.℥.ß. Exci-piantur iure decocti pectoralis,adiecto ſtœchados Arab. P.i. fiatq; potio purgans,quæ ſumatur hora quarta ma-tutina.

Aut bolo ſequenti utatur.

Recipe cathol.℥.ß.diaphœnici.ʒ.iiij.adiecto ſaccharo fingatur bolus,qui circa crepuſculum ſumatur. Recipe theriacæ uet.ʒ.i.conſeruæ bugloßi.ʒ.i.ß. Miſceantur, & poſtridie manè ſumantur.vi.horis ante paſtum.Vniuer-ſi corporis uacuatione præmiſſa,capiti tãdem, quod ma-li fons eſt,topica ſunt adhibenda remedia,tum quæ ip-ſum peculiariter purgent,tum roborent. Vtẽdum autem hanc ad rem primùm errhinis,ſternutamenta cientibus, apophlegmatiſmis,& gargariſmis.

Errhina.

Recipe

Recipe ſucci betæ.℥.i.ß.iuris decoctæ maioranæ.℥.iij. mellis.℥.i. ferueant una parumper ad ignem, & inde fiāt errhina, quibus dies aliquot utatur ieiunus. Poterit & ualentioribus uti, in hunc modum. Recipe ſucci radicis betæ.℥.ij.pyrethri, piperis nigri, ana.℈.i.uini albi.℥.i. ß.Miſceantur, & utatur ægrotus, ut ſuperius dictum. Pro ſucco radicis betæ, ſubſtituere licebit ſuccum radicis plantaginis.

Aut ſic fiat.

Recipe ſucci radicis iridis.℥.iiij.ex eo errhina fiant. Poſſunt & fieri ex felle capræ, aut bouis, eruntq́; longè uehementiora. Cæterùm non hæc fiant, niſi materia maiori ex parte, ut dictum eſt, uacuata. Sternutamenta autem excitentur puluere ueratri albi, aut piperis nigri.

Apophlegmatiſmi.

Recipe maſtich.℥.i.corticis radicis cappar.ʒ.ij.pyrethri.drach.iij.piperis nigri.ʒ.i.ß.uuarum paſſarum.℥.ß. Commiſceantur, & in panno raro lineo inuoluta manducentur ꝑ horæ dimidiū ante paſtum manè, & ueſperi.

Aut ſic fiant.

Recipe maſtich.℥.i.cubebarum.ʒ.ij.piperis.ʒ.i.corticis radicis capparis.ʒ.i.ß.fiat puluis, de quo, quantum capit argenteum cochlear, à ieiuno, quanto tempore ſuperius dictum eſt, ſemper expuendo mandatur. Gargariſmis poſtremo utendum loco, principiò ſanè catarrhum magis irritarent. Hunc autem in modum fiant. Recipe hyſſopi.M.i.ß.ſaluiæ.M.ß.uuarum paſſarum detractis uinaceis.℥.ß. cubebarum ʒ.ij.ß.pyrethri.ʒ.iij.corticis radicis cappar.ʒ.ij.Decoquantur in aqua iuſtæ quantitatis ad tertias. Recipiantur iuris decocti libr.i.oxy-

melitos

melitos scillini.℥.ij.misceantur, fiatq; gargarismus. Porrò ne materia rursus accumuletur, pilulis sequentibus utendum. Recipe pilul.de hiera simpl.aut asaier.ʒ.ij. agarici in pastillorum formam redacti.℈.i.ß. Misceantur, adiecto melle rosaceo.q.s. fingantur inde pil.vi.ponderis.ʒ.unius, è quibus sumantur tres, bis per singulas hebdomadas ab ægrotante horis duabus à cœna, cùm se in lecto dormiturus componet. Si enim in pilulis, quæ sumi debent, aliquid de scammonio, aut turpeto, aut aliquo alio id genus pharmaco uehementer laxatiuo fuerit, sumantur saltem quatuor horis à cœna: si uerò totæ uehementer solutiuæ fuerint, sumendæ sunt circa noctis dimidium. Ea percurrimus, quæ cerebrum perculiariter purgant, nunc ea dicenda sunt per quæ toti capiti robur addi potest, partim sumpta, partim admota. Hæc autem quæ sequuntur sumenda sunt. Recipe electar. diamoschi dul. in rhomborum aut tessellarum solidam formam redacti, ℥.ij. Sumat ægrotus tessellam unam duabus horis à cœna, cum lectum ingreditur. Prætereà sumat ʒ.i. theriacæ uet. manè horis sex ante pastum semel in hebdomada tempore frigido. Quibus autem diebus nihil aliud sumpturus est, utatur electario sequenti. Recipe pul. diambræ, pul. diamoschi dulc. ana.ʒ.ij. conseruæ acori, conseruæ florum stœchados, ana ʒ.ij.ß. sacchari in stillatitio liquore sampsuchi dissoluti, q.s. fingatur electarium solidum in rhomborum figuram. Sint autem singuli ponderis, ʒ.ij.ß. Sumat ægrotus rhombum unum quotidie manè horis tribus antè pastum, siquidem aliud nihil sumpturus est. Si fortè ægroto mollis consistentiæ electarium magis placeat, fiat in hunc modum.

Recipe

Recipe conſeruæ acori col. conſeruæ florum roriſmarini, conſeruæ ſtœchados, ana. ℥.i.ß. pul. pliris cum moſcho, pul. diamoſchi dul. ana. ʒ.ij. cubebarum, nucis moſchatæ, ana. ʒ.i.ß. Miſceantur adiecto oxymelite ſcillino q.ſ. fiatq; electarium molle, quo utatur loco electarij ſolidi prædicti: & ſumat de eo quotidie mané quando (ut diximus) nihil aliud ſumpturus eſt, inſtar auellanæ magnæ. Si quicquam adhuc é cerebro defluere uideatur, hoc pacto reprimatur. Recipe ſpicæ nardi, ʒ.i. maſtich. ʒ.ij.ß. boli Armeniæ lotæ in ſtillatitio liquore roſa. ʒ.ij gummi tragacanthæ, gummi Arabici, ana. ʒ.i. ſacchari candi (ad uoluptatem) ℥.i. adiecto ſerapio de ziziphis fingantur orbiculi lupinis ſimiles, qui retineantur in ore, noctu præſertim inter dormiendum, quo quidem tempore deſtillationes maximé uigent. Sola quoque ſpica in ore, interq; dentes retenta, nocturno tempore, huiuſcemodi humorum defluxum ſiſtere poteſt. Quæ ſequuntur exteriùs admota capiti, ipſum roborant, materiamq; exiccant. Recipe meliſſophylli, betonicæ, ſampſuchi, origani, ana Manip.ß. nucis moſchatæ, caryophyllo. ſandaracæ, ana. ʒ.ij. cocci infectorij, maceris, ana. ʒ.i.ß. thuris, maſtichis, ana. ʒ.iij. roſarum rubr. P.ij. hæc in tenuiſſimum puluerem redacta panno ſericeo rubro, & raro inſuantur, fiatq; in pileoli modum acu interpuncti, quem gerat, auferens interim aliquid de cæteris capitis tegumentis, ne capite nimium calefacto rarefiant pori, ſicq; faciliùs ab externis nocumentis lædatur. Qui quidem pileolus ſi diſplicuerit, cumq; gerere recuſet, illius loco utendũ ſequenti puluere, qui anteriori capitis parti inſpergatur ægroti, cùm lectum dormiturus adit. Recipe nigellæ Romanæ torre-

factæ cocci infectorij, ana. drach. i.ß. corticis citri sicci, drach.iij. caryophyllorum, drachm.ij.ß. agallochi, drac. ij. melli sophylli, sampsuchi sicci, ana. drach.i. rosarum rubr.℈.ij. fiat puluis, quo utatur ut dictum est. Aestate uerò addantur santalorum citreorum & baccarum myrti, ana.drach.ij. Inopes uerò uiliore hoc utentur præsidio, non minùs tamen utili. Recipe millij torrefacti partes tres, salis torrefacti partem unam, è panno lineo raro fiant sacculi duo, qui calidè admoueantur parti anteriori capitis, alter post alterum ante pastum. Hanc quoque ad rem odorifera plurimum conferunt, qualia sunt hæc. Recipe ladani, ℥.ij styracis calamitidis, galliæ moschatæ, ana.℥.ß. agallochi, caryophyllorum, cubebarum, ana.ʒ.i. cum muccagine gummi tragachante extracta cum stillatitio liquore maioranæ fingatur globulus, qui in medio perforetur, huncq; ægrotus frequenter odoretur, Nigella quoque Romana torrefacta, panno aut lineo, aut sericeo raro inclusa, sæpeq; olfacta confert. Non minori sunt usui suffitus, in hunc modum parati. Recipe aristolochiæ rotundæ, thuris, mastichis, caryophyllorum, ana.ʒ.i.ß. arsenici citrei, ʒ.iij. adiecto butyro, aut adipe uaccino fingantur pilulæ, quæ pruris superponanturq;, fumumq; hauriat ægrotus ore & naribus, manè, & uesperi ante pastum. Aut pyrethro, & arsenico citreo simul æquis portionibus mistis, adiecto recenti butyro fingantur pilulæ, quibus superpositis prunis utatur ægrotus ut dictum est. Aut ex arsenico, & pyrethro, addito oui recentis uitello, fiat in consperсionis modum, qua panni albi particulæ, linguæ figuram habentes oblinantur in acutiore extremo, dein prunis superponatur extremum illud, quod ubi

ubi mediocriter exustum fuerit, fumans in os immittatur. Fumum illum hauriat ægrotus non unius tantùm particulæ, sed plurium manè, & uesperi ante pastum, ut iam dictum est. Cùm iam humoris defluxus minui uidetur, suffiatur linteum asperum suffitu sequenti, & eo deinde manè ante pastum caput fricetur. Recipe thuris, mastichis, ladani, styracis calamit. ana.℥.ß. Misceantur, & ex his suffitus fiat, ut dictum est. Capitis quoque lotio supra modum conducit. Lauetur igitur lotione in hunc modum parata. Recipe sampsuchi, betonicæ, mellissophylli, ana.M.i. florum helichrysi, stœchados, florum rorismarini, florum chamæmeli, ana.P.iij. nigellæ Romanæ, ʒ.iij. Decoquantur in lixiuio facto de cineribus corni, & buxi, eo lauetur caput tonsum, dein siccetur, & accuratè tergatur linteo aspero suffito, ut paulò antè dictum est, & rursum, mox ubi abstersum fuerit, stillatitio liquore uini lauetur, ipsum manu ualidè fricando. Quòd si dicta parum aut nihil contulisse uideantur, persistatq; catarrhus, cauterio hunc in modum utendum. Recipe cantharidum (abscißis capitibus & alis) ʒ.ij. misceantur cum fermento, & anteriori capitis parti tonsæ admoueantur. Vbi uesicæ extiterint, rumpantur, ipsisq; braßicæ folia incisa superponantur, aut ficus, ut totus inde aqueus humor expellatur.

Vel fiat sic.

Recipe olei rutæ, ℥.ij. sinapi, stercoris columbini, ana. ℥.ß. piperis sesquidrachmam, ceræ parum. Commistis omnibus fiat unguentum, quo pars anterior capitis tonsa ungatur. Licebit & candente ferro cauterium facere, ea in capitis anteriore parte, ubi digitorum maximus desinet,

net, passa manu, eiusq; radice nasi radici admota. Prætereà non parum conducet manus, testes, pedesq; uirorum, mammas uerò mulierum manè & uesperi oleis sequentibus ungi. Recipe olei de lilio, olei chamæmelini, olei nardini, ana. ℥.ij. Misceantur, fiatq; ut dictum est.

OPHTHALMIAE CVRATIO.

Cap. XXV.

Ophthalmia duplex quidē est, una enim uera est, altera uerò non uera. Vera autem Ophthalmia phlegmone est tunicæ, siue membranæ, quæ cohærens, siue adnata appellatur, frequentiùs à sanguine, aut bile prouenie ns. Cùm enim membrana illa, siue tunica, quæ forinsecus adnata est alijs tunicis, quæ oculum ipsum constituunt, estq; toti oculo ligamentū ad circumiacentia ossa, inflammatione laborat, uera Ophthalmia est. Huius mali triplex potest esse causa. Aut enim ex plenitudine fit, quæ uniuerso grauis est corpori, ob quam cohærens membrana, humoribus quoque referta tenditur. Aut fit à biliosorum humorum acrimonia uehementer erodente. Aut ob crassorum humorum, & flatulentorum spirituum intensionem. Si ex plenitudine hæc inflammatio contracta fuerit, dolor ingens oculos affligit, tenduntur cum rubore, & calore permagno, magnaq; feruidarum lacrymarū defluit copia. Si uerò à biliosis humoribus orta sit, lacrymæ fluentes salsæ sunt: & acres, calideq; corpus uniuersum prauis abundat humoribus, cacochymumq; est. Quòd si nihil horum apparuerit, è craßis humoribus, & flatulentis spiritibus esse dicemus. Cognoscetur autem hæc affectio ex rubore membranæ cohærentis ob sanguinis confluxum, ex lachrymis quoque ex oculis resudanti-

Causa.

Signa.

dantibus,& purulentis sordibus in maioribus oculi angulis aceruatis. Moretur ægrotus in aere obscuro,& tenebroso,quoniam humores lumen commouet,spiritusq; resoluit:sit autem pro causæ diuersitate aut frigidus,aut calidus,qui,si talis natura non est,industria paretur. Si liberose credere cælo ægrotum sit necesse,linteum atrum, aut cæruleum,aut uiride oculis obducat,hi etenim colores uisum recreant,si aut fatigatus,aut morbo affectus fuerit; Tenui autem prorsus utendum uictu,ciboq; parciore, ut inanitæ partes auidiùs quos habent humores retineant, ne at oculum confluant. Vino ad usque declinationem abstinendum, intereà aut hordei, aut cinnamomi decoctum bibatur. Permittatur autem uinum, quando sanguinis copia craßioris in oculorum uenulis continetur sine plethorica in toto corpore dispositione,utpote sanguinem diffundens atquè euacuare potens suiq; motus uehementia obstructiones aperiens. Præstat in hoc affectu quiescere,quàm exerceri. Animi perturbationes procul absint,ut quæ humores inflamment. Cæterum, quæcunque Ophthal. causa fuerit,uenæ sectio(si quidem uires & ætas, cæteraq; ad eam opportuna permiserint) confert,maior tamen, aut minor sanguinis mißio fiat, pro humorum,causæq; ratione. Si igitur ex plenitudine,aut biliosis humoribus huius mali origo sit,principiò incidatur cubiti uena exterior,quæ è directo est,manè opportuna hora,aluo tamen priùs iniecto enemate mollita. Si à plenitudine fuerit, eodem die à prandio sanguinis mißio repetatur,eadē uena reclusa. Si uerò à bilosis humoribus, nō item. Hoc autem enemate antè sanguinis mißionem sub ducatur aluus. Recipe cas.recens extracte sacchari rub.

Victus ratio.

Curandi ratio.

an.℥.i.mel.uiol.℥.i.ß.ol.uiolacei.℥.iij. Cum iure decocti quatuor herbarum aluum mollientium, et prunorum fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Eo fæcibus eductis, incidatur uena, ut dictum est. Postridie, non expectata humorum concoctione, præsertim si à bile hæc lues profecta sit, sumatur hora quarta matutina solutiuum pharmacum sequens: ne si tempus in humorum concoctione teratur, intereà acris ille, & biliosus humor, oculi tunicas erodat. Recipe cas. recens extractæ. ℥ß. electa. de succo rosa.℥.iij. serapij uiolacei.℥.ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectisq; oxyphœnicωn. ℥.vi. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Si locuples ægrotus fuerit, utatur potius potione sequenti. Recipe rhabar. selecti.℈.iij. myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygdalarum dulcium.℥.ij. oxyphœ.℥.ß. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo, horis xij. Dein exprimantur, & colentur, adiectisq; serapij rosa. laxatiui. ℥.ij. electar. de succo ros.℥.i. fiat potio purgans, quæ hora quarta matutina exhibeatur. Recipe conser. rosa.℥.ß. sumatur postridie manè. Si uerò à craßis humoribus, & flatulentis spiritibus hic morbus natus sit, uena quoque (ut dictum est) incidi potest, cæterùm minor sanguinis copia mittenda, quàm si ex alijs iam dictis causis oriretur. Ante uerò sanguinis mißionem, fæces sequenti enemate educantur: quo etiam utetur laborans quoties aluus, ut conuenit, excrementa non deijciet. Recipe cas. recens extractæ, catholici, an.℥.vi. mellis rosa. col.℥.i.ß. hieræ Gal.℥.ß. olei com.℥.iij. Excipiantur iure communis enematum decocti, fiatq; enema, inijciatur ante pastum. Eo eiecto secetur

cetur uena, ut dictum est. Materia deinde concoquatur, & purgetur, in hunc quidem modum. Recipe serapij de bisant. serapij adianti, serapij stœchad. ana. ℥. i. ß. stillatitiorum liquorum euphrasiæ, fœniculi, buglossi, ana. ℥. iij. Misceantur, & diluculò bibantur à ieiuno per triduum. Recipe diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs. Reci. pil. cocci. pil. aggregat. pil. lucis maior, ana. ℈. i. Excipiantur stillatitio liquore euphrasiæ, finganturq́; pil. v. sumantur circa noctis dimidium. Eoq́; die domi manendum est, quod in alijs pharmacis ualentioribus, (etiam si non dicatur) obseruandum: sumendum quoque lotorium hora opportuna, quale suprà frequenter commemoratum est. Recipe conser. acori col. conser. bugloss. ana. ℥. ij. Misceantur, & postridie à ieiuno sumantur. His peractis utendum collyrijs sequentibus. Recipe muccaginis seminis psyllij extractæ in stillatitio liquore rosarum, tragacanthæ, gummi Arab. an. ℥. ij. liquidioris humoris albi oui diu agitati, q. s. Misceantur, fiatq́; collyrium, quo utatur ægrotus mane, & uesperi, si à bilioso sanguine hic affectus ortus sit. Porrò si appareat sanguinem ad oculos defluere à cranio, per uenas externas, id quod indicat uenarum frontis, & temporũ amplitudo, admoueatur sequens cataplasma fronti, & temporibus, repellendi facultate præditum.

Recipe boli Armeniæ, sanguinis draconis, terræ sigillatæ, mastich. ana. ℥. i. ß. Misceantur cum albo oui, & aceto, fiatq́; ut dictum est. Vbi uerò morbus hic in augumento fuerit, adhibeantur oculis repellentia cum paucis resoluẽtibus, siquidem dolor non uehemens ualde fuerit, qui si uehemens foret, sequenti narcotico mitigetur, cui non addatur opium, nisi magna adhoc necessitas compulerit.

Recipe rosarum, balausti, ana Manipulum. ß. seminis papaueris albi, ʒ. ij. Decoquantur in aqua plantaginis, huiusq; decocti ius oculo imponatur. Si uerò dolor non ita uehemens fuerit, sequenti collyrio utendum. Recipe collyrij albi Rasis sine opio. ʒ. ij. dissoluatur in stillatitio rosarum liquore, & lacte muliebri. Eodem autem tempore lac mulgendum, collyrioq; miscendum, quo imponitur oculo. Horis dein post tribus, aut quatuor lauetur oculus stillatitio liquore rosarum. rursum idem collyrium imponatur, postq; lauetur oculus iure decocti fœnogræci, bis, aut ter loti aqua frigida, ut ab arena purgetur. Hoc autem pathemate in uigore existente, id quod ex calore, & palpebrarum conglutinatione cognitu est facile, sic illi medendum. Recipe tuthiæ præparatæ. ʒ. ij. caphuræ, lycij, ana. ℈. ß. puluerentur, & cum stillatitiis liquoribus rosarum, & fœniculi fiat collyriũ, quo utatur ægrotus manè, & uesperi. Plurimum quoque conducit lac muliebre oculo impositum, calens quidem, ut ab ubere exit. Si uerò dolor infestet, & lippitudo, propterq; humoris acrimoniam hulcerationes factæ fuerint, discutientibus uti oportebit. & uisum clarificantibus, qualis est puluis hic citrinus. Recipe sarcocollæ nutritæ. ʒ. x. aloes, ʒ. ij. myrrhæ. ʒ. i. lycij. ʒ. i. ß. redigantur in tenuissimum puluerem, qui oculo imponatur, aut solus, aut in stillatitio liquore euphrasiæ dissolutus. Non parui quoque momenti erunt. ʒ. ij. fœnogræci loti aqua frigida bis aut ter, in qua deinde cocti, si in ea calente, panno lineo duplicato immerso, aut spongia foueatur oculus, deq; eo iure dum fit fotus, aliquid oculum ingrediatur. Lauatio denique in balneo, declinante morbo,

bo, aptißima est, si à calore originem habeat: nam fluxionem, quæ ad oculos fertur, sistit, eius maxima parte inter lauandum per totum corpus excreta, quod autem relinquitur, contemperatur. Ouum quoque coquendo duratum, calens oculo superpositum, materiam coquit, & digerit. Ophthalmia uerò à frigiditate orta declinante, uini meracioris potus ex usu est. Ophthalmia autem non uera, intemperies tantùm est oculi calida, cum rubore pauco, citra tumorem, nisi à casu, aut percußione fuerit. Excitatur autem hoc mali à causis externis, ut à casu, aut percußione, à sole, à fumo, ex humorum à uehementi motu corporis agitatione. Causa autem ablata, hæc quoque paßio quiescere solet, siquidem corpus purum fuerit. Principiò, quæcunque fuerit prædictarum causarum, in aere frigido morari conferet, lac quoque mulieris puerum lactantis, cum stillatitio rosarum liquore, & albo oui diu agitati, oculo impositum, utile admodum est: humores enim hæc ab oculis depellent, eorumq; motum reprimient. Si in incremento hoc mali fuerit, iure decocti rosarum (ad repellendum fluentem materiam) & seminis fœnogræci (ad eam, quæ iam fixa est, resoluẽdam) foueatur oculus. Sin in uigore, solius fænogræci decocti ius satis erit. Ad ruboris autem reliquias tollendas, ouũ coquendo durum factum, oculoq; calens admotum, ut paulò ante dictum est, eas reliquias potenter digeret. Pomum quoque (modò adstringenti facultate non sit) aut putre, aut coctum, & calens appositum, idem præstabit.

LACHRYMARVM EX OCVLIS manantium Curatio. Cap. XXVI.

HAE lacrymæ nonnunquam ſunt calidæ, nonnunquam uerò frigidæ, ſenſu autem ſatis diſtinguuntur. Calidæ autem ab externis cranij uenis plerunque fluunt: quarum curationem ab hoc linimento auſpicabimur. Recipe ſang. draconis, boli Armeniæ, maſtich. ana.unc.i.Miſceantur cum albumine oui, & pauco aceto, fiatq; linimentum, quo frons & tempore linantur. Si plenitudo in uniuerſo corpore apparuerit, incidatur externa cubiti uena eiuſdem lateris: ſanguiſq; pro medici arbitrio mittatur. Humores deinde concoquendi hunc in modum, & purgandi. Recipe ſerapij uiolacei, ſerapij intybi ſatiui latioris, ſerapij nympheæ, ana.unc. i.ß.ſtillatitiorum liquorum cichorij, euphraſiæ, oxalidis, ana.unc.iij.Miſceantur, & à ieiuno, appetente diluculò per triduum bibantur. Recipe elect.trium ſantalo.ʒ.ß. utatur cum ſerap. Recipe caſ.recens extractæ.ʒ.ſelect. de ſucco roſa.ʒ.iij.ſerapij roſa. purgatorij ſine ſcammo. unc.i.Cum iure communis medicinarum decocti, addendo oxyphœn.unc.ß.fiat potio purgans, quæ ſumatur ad auroram, eoq; die domi manendum eſt, & lotorio ſuperiùs frequenter memorato utendum.

Aut ſic.

Recipe rhabar. ſelecti, drachm.i.ß.oxyphœnic.unc.ß. myrobalanorum confricatarum, ol.amygdal.dulc. drach. ij.ß.quæ in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, & pauco uino albo, horis xij. macerentur, deinde exprimantur: liquori expreſſo, adijce ſerapij roſ.purgatorij ſine ſcammon.ʒ.ij.elect.de ſucco roſa.϶.iiij.ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris.q.ſ. fiat potio purgans, quæ ſumatur ad auroram: ut dictum eſt.

Aut

Aut sic.

Recipe pilul. de quinque generibus myrobala. pil. aggregatiu. pilul. sine quibus, ana. ℈.i. Excipiantur stillatitio liquore intybi satiui latioris, finganturq; pil. v. quæ circiter noctis dimidium sumantur. Recipe conser. rosa. ℥.ß. sumatur postridie manè. Corpore purgato, sequens collyrium, oculis manè & uesperi impositum, opem non pœnitendam afferet. Recipe cerusæ ablutæ, sarcocol. nutritæ, lycij, acaciæ, libani, ana. ʒ.ij. oßium myrobala. adustorum, coral. albi, & rubr. ana. ʒ.i. margaritar. ʒ.ß. succi mali punici ad dimidij absumptionem co-cti, q. s. fiat collyr. quo utendum ut dictum est. Solus quoque malorum punicorum succus coctus donec dimidium absumatur, hasce lacrymas calidas curat. Præstat idem uua acerba combusta, & pulucrata, & oculis imposita.

LACRYMARVM FRIgidarum Curatio.

Lacrymæ uerò si frigidæ fuerint, sic curentur. Recipe mel. ros. col. ℥.iij. serapij stœchad. ℥.i.ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, euphrasiæ, fœniculi, an. ℥.iiij. Misceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per triduum.

Recipe elect. diamoschi dulc. ℥.ß. utatur cum serapijs.

Recipe pil. cocci. pil. lucis maiorum, an. ʒ.ß. cum stillatitio liquore euphrasiæ fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe Theriacæ ueter. ʒ.i. conser. buglos. ʒ.i.ß. Misceantur, & sumantur postridie manè sex horis ante pastum. Vtendum deinde sequenti puluere ad cerebrum exiccandum. Recipe cyperi, caryophyllorum. ana. ʒ.ij. corticis citri sicci. ʒ.iij. styracis calami-

lamitidis.ʒ.i.ß.cocci infectorij,coriandri præparati, ana ℈.iiij.sampsuchi sicci,betonicæ siccæ, ana.ʒ.ß.rosa.rub. ℈.ij.fiat puluis,qui anteriori capitis parti inspergatur, cùm ægrotus lectum ingreditur. Vtetur & collyrio sequenti. Recipe Thuris,mastich.nucis cypreßi,myrrhæ, aloes,ana.ʒ.ij.tuthiæ præparatæ, sarcocol. nutritæ,ana. drach.i.ß. sanguinis draconis, rhois absoniorum, baccarum oxyacanthæ,rosarum rub.ana.℈.i. puluerentur tenuißimè,et excipiãtur stillatitio liquore fœniculi, fiatq; collyrium,quod oculo flenti manè, & uesperi imponatur.Quod si lacrymæ perseuerarint,nec prædictis remedijs cesserint, utatur ægrotus pil. sequentibus. Recipe pil.asaieret.ʒ.ij.pil. lucis maiorum pilu. sine quibus.ana. ℈.ij. Excipiantur serapio stœchad. finganturq; è.ʒ.ii pil.vi.è quibus sumantur tres,tribus, aut quatuor horis à cœna, semel per hebdomadam.

HYPOCHYMATIS CVRATIO.
Cap. XXVII.

Causæ. HIc affectus aut proprio oculi uitio contingit, aut per consensum eius cum cerebro,aut uentriculo,aut parte alia. Per consensum oculi cum cerebro plerunque fit ob frigiditatem,per quã spiritus uisorij imbecilli fiũt: senibus igitur,& ijs,qui longis laborarunt morbis magis euenit. Hæc quoque paßio interdum ob uehementiorem fit uomitum, & ictum. Sæpenumero per oculi cum uentriculo consensum nascitur. Cæterùm hæc suffusio à uera suffusione,quæ proprio oculi uitio contingit,sic discriminanda est. Si enim hoc mali ob humorum in uentriculo contentorum uitium obortum fuerit, uterq; oculus similiter afficitur. Quæ uerò oculo proprio pathemate

affecto

affecto apparent, neque simul in utroque apparere oculo incipiunt, neque similiter accidunt. Ex ipso quoq; tempore discernuntur. Nam si quatuor, aut etiam pluribus mensibus hypochymatos symptomata apparuerint, contemplantiq; tibi pupillam, tenebrosum apparuerit nihil, à stomacho hoc mali procedere non temere dices. Si uerò non ita pridem suffusionis symptomata apparere cœperunt, rogandus ægrotus, an ex quo hoc mali incœpit, singulis diebus perpetuò similiter apparere perseuerarint, nullo interposito die, quo hoc malum mitius fuerit, & an ullo aliquo die exactè conualuisse sibi uisus sit. Nam assiduitas suffusionem ueram, intermißio uerò è stomacho prodijsse indicat. Quò enim uentriculus meliùs concoxit, hoc suffusionis symptomata oculis debiliùs apparere, & ubi perfectè concoxit, nullum sibi uisum apparere si fateatur ægrotus, manifestißimum est indicium, huius mali fontem uentriculum esse: idq; multò magis, si cùm uisa apparent, in ore uentriculi dolorem mordicus percipit: maximè uerò, si remordente post hæc uomendo eiecta mitigata symptomata fuerint. Vbi uerò pupillarum altera non exactè pura uidetur, sed tenebrosior, aut turbidior apparet, ueræ suffusionis initium esse censendum est. Cuius causa est lentus & crassus humor, glaciei modo concretus, iuxta pupillam inter corneam & crystalloidem collectus: quo uisus catenus saltem impeditur, ut rerum discretas species, neque colores poßit apprehendere. Hoc inchoante malo ueluti pusilli culices oculis obuersantur: interdum quasi lucentia quædam corpuscula, interdũ uti caliginosa oculis se offerunt. Nonnullis ueluti lanarum filamenta, & aranearũ telæ apparent: quibusdam circa

lucernas

lucernas circuli uidentur. Aucto autem malo, symptomata quoque augentur. Hic quidem affectus si per oculi cum cerebro, aut uentriculo, aut parte alia consensum cōtingerit, parti primario affectæ primùm quidem prospiciēdum, deinde oculo: ubi uerò proprio oculi uitio, ueraq; est suffusio, si quidem absoluta, confirmataq; fuerit, solius ocularij Chirurgi ope curari potest, qui eam acu puncto ad angulum paruum oculo deturbabit, modò nec liquidior sit humor, nec oculi tunicis tenacius hæreat, sed mediocri sit consistentia, quā oculo aliquantisper compresso facile est obseruare. Vbi uerò nondum absoluta est, citra Chirurgi operam curari potest. Quoniā autem huius mali materia uaporosa est, & aquosa, uictus ratio tota sit calida, & sicca. Sit itaque aer, in quo uersatur ægrotus calidus, et siccus aut natura, aut industria: talem enim, si desit, & igni, & suffitibus moliri possumus. Victus sit attenuans & exiccans: estq; huic malo inedia salubris. Quòd si ægrotanti nō satis sit comedisse semel, leuißimè saltem cœnet. A uino toto medicationis tempore abstineat ægrotus, aquam mulsam bibat, aut cinnamomi decoctum. Fugiat pisces, fructus, iuscula, & deniq; quicquid corpus humectare potest. Curandi ratio, nisi si quid obstet, à uenæ sectione auspicanda. Incidatur igitur cubiti humeralis uena eiusdem lateris: aluo tamen priùs mollita enemate sequenti. Recipe chamæmeli, meliloti stœchad. Arab. ana. P. ij. furfuris frumenti. M. ß. euphrasiæ: herbæ fœniculi, ana. M. i. seminum anisi, & fœniculi, an. ℨ. ij. Decoquantur in s. q. aquæ usq; ad dimidij absumptionem. Recipiantur iuris cocti. libr. i. ß. catholici, sacchari semel duntaxat decocti, an. ℥. i. mellis anthosati. ℥. i. ß. hie-

Victus ratio.

Curandi ratio.

ræ

ræ Galen.ʒ.vi.olei chamæmeli, olei de lilio, ana. unc.i. ß.salis foßilis.ʒ.i.ß.Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur: eoq; eiecto fiat, ut dictum est, uenæ sectio, præsertim si plenitudo magna appareat, alioqui non facienda, ne per eam refrigeratum cerebrum aquas largiùs cumulet, ac in oculum transfundat. Enemate autem proximè dicto semel in hebdomada toto medicationis tempore, reuulsionis gratia, utetur ægrotus. Materia deinde in hunc modum concoquatur, & uacuetur. Recipe oxymelitos scillini, serapij conseruationis acori, serapij stœchad.ana.unc.i.ß. Stillatitiorum liquorum fœniculi, betonicæ, euphrasiæ, ana.ʒ.iij. Misceantur, & à ieiuno diluculo per triduum bibantur. Recipe diamoschi dul.ʒ.ß.utatur cum serapijs. Recipe pil.cocci. pil.lucis maiorum, ana.ʒ.ß.cum stillatitio liquore fœniculi fingantur pil.v.quæ circa noctis dimidium sumãtur. Recipe theriacæ uet.ʒ.i.conseruæ bugloss.ʒ.i.ß.Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Vtatur & pil.sequentibus ægrotus: ut dicetur. Recipe pil. asaieret.ʒ.ij.pil. sine quibus, pil.lucis maiorum, ana.ʒ.i. agar.in pastillorum formam redacti.℈.ij. Excipiantur melle rosa. finganturq; è drachma pil.vi.è quibus sumantur tres, horis quatuor à cœna, semel in hebdomada. Lectum quoque ingressurus ægrotãs, anteriori capitis parti puluerem capitalẽ inspergat. Vtq; uapores à cibo prohibeantur ad cerebrum ascendere, utatur puluere sequenti. Recipe coriandri præparati.ʒ.ij.anisi, fœniculi, ana ʒ.i.ß. cinnamomi.ʒ.iij. euphrasiæ siccæ. drachm.ij. pul. diacydonitæ sine odoramentis. drach.ij.ß.pul.sene.℈.ij. maceros.drac.i.sacchari ad pondus omnium, fiat pul.quo utendum

utendum statim à pastu, nihil pòst bibendo. Ad robur quoque uisui addendum, magni momenti est sequentis electarij usus. Recipe euphrasiæ, betonicæ, ana. ℥.i. seminis fœniculi. ʒ.ij. cubebarum, maceris, caryophyllorum, cinnamomi selecti. an. ʒ.i. succi rutæ depurati. ℥.i. mellis depurati libr.i. pulueranda puluerentur, deinde mel & succus simul decoquantur usque ad idoneam absumptionem, in fine autẽ decoctionis addantur pulueres supradicti, fiatq; electarium molle, de quo castaneæ paruæ instar sumatur quotidie mané, quando aliud sumendum non est. Hoc prætereà cauterium occipitio, aut post aures appositum mirificè confert. Recipe cantharid. vi. abscißis capitibus et alis, misce cum fermento, admoueantur alteri locorum supradictorum, ibiq; teneantur, donec uesicæ existant, quibus ruptis, applicentur ficus cum melle permistæ. Maneant autem apertæ, si fieri potest, quinque aut sex mensibus. Adhæc sequentibus etiam collyrijs utendum. Recipe Stillatitij liquoris mel. libr.i. de quo guttam unam, aut alteram affecto oculo impone mané & uesperi. Aut hoc utatur ægrotus, quod multò uehementius est. Recipe pul. capitum hirundinum. ℥.i. dissoluatur in stillatitio liquore mellis, & fiat collyrium, quod oculo, ut dictum est, imponatur. Fortius autem fiet, si adijciatur zinzib. ʒ.ß. Aut hoc utatur, prædictis longè ualidius. Reci. fellis perdicis, fellis bouis, ana. ʒ.ij. succi fœniculi depurati. ℥.i. cum stillatitio liquore mellis fiat collyrium, quod oculo mané & uesperi imponatur. Quòd si inde nimius in oculo ardor orirteur, lac mulieris in oculum mulgeatur. Priùs quàm autem quis dictis collyrijs utatur, fumum decoctionis fœnogr. maluarum, & altheæ oculis sustineat.

Aut sic fiant.

Recipe fœnogr. aqua frigida loti. ℥.i.ß. seminis lini. ℥. ß. seminis altheæ. ℥.iij. conterantur, deinde pannis raris insuantur in sacculorum modum, acu interpunctorum, quibus aquæ calidæ immersis, foueatur oculus ante collyriorum impositionem.

FISTVLAE LACRYMALIS Curatio. Cap. XXVIII.

ORitur nonnunquam cauernosum quoddam hulcus in oculi angulis, cum foramine paruo, aliquando non sensili, cuius latera callosa sunt. Curari autem nullo pacto potest, nisi callositas illa prorsus auferatur. In maiore oculi angulos magis quàm in minore id fieri contingit, quòd in illo natura constituerit carnem quandam à cerebro prodeuntẽ, humiditatis retinendæ gratia, quæ humectando oculo necessaria est, qui in uigilijs semper mouetur. Exemplo nobis sunt duæ illæ glandulæ, quas in laringe ad humectandam linguam natura produxit. In minore autem oculi angulo caro talis non habetur. Atque hæc quidem caro pars est spermatica, regenerari igitur nequit. Ad hanc interdum maior quam par est aquæ copia confluit, quæ ibidem tandem putrescit: putrefacta, uicina sibi loca sua acrimonia erodit, hinc hulcus illud cauernosum fit, cuius latera indurantur. Sæpius autem à materia fit frigida, cuius curatio à concoctione humorum & purgatione auspicanda. Recipe serapij stœchados, serapij buglossi, mel. rosa. col. an. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum fœniculi, betonicæ, lupi salictarij, ana. ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno ad auroram, per triduum bibantur. Recipe diamoschi dul. ℥.ß. utatur cum serapijs. Recipe pil.

aggregat. pil. cocci, pil. lucis maiorum, ana. ℈.i. cum stillatitio liquore euphrasiæ, fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe mithridat. ʒ.i. conseruæ buglossi, ʒ.i.ß. Misceantur, & postridie mane sumantur sex horis ante pastum. Vtendum deinde puluere capitali sequenti. Recipe pul. capitalis, ʒ.ij. adijce santali citri, baccarum myrti, an. ʒ.i.ß. hæc puluerata & commista inspergantur anteriori capitis parti ægroti lectum ingressuri. Lauandum prætereà cauernosum hoc hulcus sequenti decocto, quoties à Medico ægrotum uisente retegetur. Recipe eupatorij, balaustij, fol. oliuæ, rutæ, partes æquales. Decoquantur in uino rubro, hoc decocto lauetur hulcus, ut dictum est. Quoniam autem foramen paruum est, immittatur turunda de gentiana, aut spongia, aut stupa, hermodactylorum puluere aspersa. Collyrio denique sequenti utetur. Recipe aloes, thuris, ana. ʒ. i. sarcocol. nutritæ, balausti, antimonij, sang. draco. aluminis, ana. ʒ.i.ß. æruginis æris rasilis gra. v. cum decocto gallarum uiridium permisceantur, & guttæ tres alia post aliam cum aliquo interuallo in hulceris foramen immittantur. Iaceat deinde æger super partem oppositam horas tres, aut quatuor. Post priorem purgationem, toto medicationis tempore, & aliquot etiam pòst mensibus, utetur pilul. sequentibus. Recipe pilul. asaier. ʒ.ij. pilul. fumariæ, pil. lucis maiorum, pilul. sine quibus, ana. ʒ.i. cum serapio stœchad. fingantur è drachma pil. vi. è quibus sumatur tres, tribus, aut quatuor horis, à cœna semel in hebdomada.

SVRDITATIS CVRATIO.

Cap. XXIX.

SVrditas si à primo statim ortu hominem comitata
fuerit, curationem non admittit. Si uerò non multò
ost ortum, hominem prehenderit, fueritq; absoluta, im=
edicabilis quoque manet. Quæ uerò surditas absoluta
uidem non est, diuturna tamen, aut curationem non ad=
ittit, aut sanè quam ægrè curatur. Omnes autem sur= Causæ.
itas aut ob biliosum humorem sursum uergentem contin
it, aut ob crudos crassosq; humores, auditum obstruen=
es. Si igitur ex crudis, craßisq; humoribus surditas pro=
nata fuerit, non absoluta, neque ita diuturna, curari po=
st. Curatio autem ab humorem concoctione, & euacua= Curandi
ione auspicanda. Recipe oxymelitos scillini, ℥.i.ß. sera= ratio.
ij stœchad. ℥.iij. iuris decocti betonicæ, sampsuchi, mel=
ssophylli, ℥.viij. (Tempore autem hyberno, cùm herba=
um copia non est, stillatitijs liquoribus utendum.) Mi=
ceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per triduum, &
esperi, cùm lectum ingredi uolet ægrotus. Repetantur
ltero triduo, si non satis concocti humores uideantur.
ecipe diamoschi dul. sesquiunciam, utatur cum serapijs.
ecipe electa. indi maior. ʒ.iij. cathol. ʒ.vi. serapij stœ=
had. ʒ.ß. Excipiantur iure communis medicinarum de=
octi, adijciendo florum rorismarini, & stœchados, ana.
.i. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur.

Aut sic.

Recipe pil. cocc. ʒ.i. cum stillatitio liquore betonicæ
ingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.
ecipe theriacæ ueter. ℈. ij. conseruæ florum stœchad.
onseruæ bugloßi, ana. ʒ.i.ß. Misceantur, & postridie
imantur sex horis ante pastum. Similiter uacuetur
grotus singulis mensibus: tempore autem intermedio uta

tur errhinis, apophlegmatismis, gargarismis, & sternutamenta cientibus sequentibus.

Errhina.

Recipe succi sampsuchi, ℥.iij. uini albi, ℥.i.ß. staphidis agriæ, pyrethri, ana. ℈.i. Misceantur, pulueratis puluerandis, & fiant errhina. Sinapi quoque, quo in mensis uti solemus, in uino dissolutum, & naribus attractum, idem præstabit.

Apophlegmatismi.

Recipe mastich. ℥.i. piperis, pyrethri, ana. sesquidrachmam. Misceantur, & per horæ dimidium manducentur idq; ante pastum.

Sternutamenta cientia.

Recipe pyrethri, zinzib. ana. ʒ.ij. ellebori albi, ℈.i. fiat ex his commistis puluis, qui flando in nares immittatur, quæ mox paulisper claudantur, idq; ante pastum fiat.

Recipe origani, calaminthæ, sampsuchi. ana. M.i. stœchados Arab. P.i.ß. sinapi, ʒ.ij. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur, accipiatur iuris decocti lib.i. in qua dissoluantur oxymelitos scillini, ℥.ij. hieræ Gal. ℥. ß. fiat gargarismus, quo utatur manè ante pastum. Vtatur quoque ægrotus sequenti puluere statim à pastu, prohibente fumos, & uapores ad cerebrum efferri. Recipe coriandri præparati, ℥.ij. cari præbulliti in aceto, anisi, fœniculi, cinnamomi selecti, ana. ℥.i. pul. diacydonites sine speciebus, ʒ.iij. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quo utendum in fine pastus, multoq; pòst tempore à potu abstinendum. Inspergat etiam puluerem capitalem anteriori capitis parti lectum ingressurus. Præterea singulis hebdomadibus semel sequentibus pilul. utendum.

Gargarismus.

dum. Recipe pilul. as aieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana. ʒ.ij. cũ oxymelite scillino fingãtur è drachma pil. vi. è quibus tres sumat ægrotus cùm lectũ ingredi uolet, horis à cœna tribus, aut quatuor. His peractis, præsidijs topicis utendum. Recipe olei amygdal. amararum, olei nardini, ana. ℥.i.ß. succi cepæ. ℥.ij. duæ ex his commistis guttæ tepidæ in aurem affectam immittantur manè, & uesperi. Aut sic fiat, & multo maioris est energiæ. Recipe ellebori albi, instar oßis dactyli, misceantur cum melle, guttaq; una tepida in aurem manè, & uesperi immittatur. Aut aristolochiæ rotundæ, ℥.ß. dissoluatur cum oleo baccarum lauri, unaq; aut altera gutta in aurem, ut dictum est, immittatur.

SVRDITATIS A CAVsa calida. Curatio.

Surditas à causa calida, ut à biliosis humoribus sursum uergentibus, plerunque post febres contingit, & nonnunquam malum hoc sua sponte soluitur, bile inferiùs descendente. Quòd si citra febrem hoc mali contigerit, bilioso abundante sanguine, qui sursum ascendens auditus meatus obstruxerit, à uenæ sectione curatio inchoanda. Incidetur igitur humeralis cubiti uena lateris eiusdem, si auris una altera magis sit affecta: si uerò utraq; ex æquo, ex humerali brachij dextri, sanguis mittatur. Materia deinde concoquatur, & uacuetur in hunc, aut similem modum. Recipe serapij uiolacei, serapij nympheæ, serapij intybi satiui latioris, ana. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum cichorij, oxalidis, buglosßi, an. ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per triduum. Recipe elect. trium santalo. ℥.ß. utatur cum serapijs. Si ægrotus rerum inops

sit, hac uacuetur potione purgante. Recipe elect. de succo rosa.ʒ.ij.serapij rosat. purgatorij, ℥.ij. excipiantur stillatitio liquore intybi satiui latioris, & nymph. fiatq́; potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Si uerò diues sit, hoc uacuabitur modo. Recipe rhabar. selecti. ℈.iiij. oxyphœnicωn. ℥.ß. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectisq́; serapij rosacei purgatorij.℥.ii.fiat potio purgans, quæ sumatur ut dictum est.

Aut sic.

Recipe cas. recens extractæ.℥.ß. oxyphœnicωn. ʒ.iii. electarii de succo rosa.ʒ.ii.ß. cum sacch. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur. Diuiti autem ægroto pro elect. de succo rosa. substituantur.℈.iiii.rhabar. Recipe conser.rosa.℥.ß. sumatur postridie mane. Remediis deinde localibus utendum est. Recipe ol.uiolacei, ol.nymphea, ana.℥.i. Misceantur, duæq́; guttæ tepidæ in aures mane, & uesperi instillentur.

Aut sic.

Recipe stillatitii liquoris lactucæ, aquæ uitis, quæ defluit cum putantur uites, ana.℥.ii. Misceantur, duæq́; guttæ tepidæ in aures demittantur. Aut de lacte muliebri cum oui albo permisto similiter fiat.

Aut sic.

Recipe collyrii albi Rasis sine opio.q.v. misceatur cum lacte muliebri, in aures, ut dictum est immittatur.

Aut sic.

Recipe maluarum, foliorum uiolarum, foliorum salicis, foliorum altheæ, foliorum lactucæ, ana. M.i.

Deco-

Decoquantur in aqua, fumus in aures per infundibulum recipiatur.

PAROTIDVM CVRATIO.
Cap. XXX.

Tumores in glandibus, quæ auribus adiacent, emergentes. Parotidas appellare solemus. Oriuntur autem aut à sanguine copioso, calido: aut à bilioso: aut à pituitoso: aut à melancholico. Quæ à feruentis sanguinis copia existunt, phlegmonas referunt, uehementissimosq; pariunt dolores. Quæ à bilioso sanguine, erysipelata referre uidentur, nec ægrotum grauiter excruciant. Quæ autem à melancholico excitantur sanguine, duriusculæ quidem sunt, cæterùm nihil rubent, dolorq; non magno ægrotantem afficiunt. Quæ uerò à pituitoso sunt sanguine, fastigiatæ tument. Oriuntur interdum Parotides citra capitis affectum à reliquo corpore per morbos, maximè per febres, morbi impetu illhuc per crisim conuerso, & tunc naturæ auxiliandum attrahentibus, nisi magno cum impetu influyus irrueret, tunc enim nihil tentandum, sed totum naturæ permittendum, eaq; facienda, quæ paulò post dicentur. Oriuntur plerunque ex capite, humoribus scilicet ei impactis, & se per eam partem expurgante. In Parotidibus non utendum inter initia repellentibus, & astringentibus, ac infrigidantibus, quale est ol. rosaceum, sed contrà attrahentibus (idq; corpore purgato,) cùm natura pigra est. Nam si uehementi, ut dictum est, impetu influxus irrueret, nihil tentandum, totumq; naturæ permittendum, ne si aut cucurbitula, aut medicamentis admotis maior humorum copia ex alto ad cutem attraheretur, uehementior dolor hominem ap

Signa.

Causæ.

Curandi ratio.

prehendat, unde subortis uigilijs, febribusq; intensioribus effectis, uires exoluantur. Non igitur maior influxus promouendus, sed dolor qui uehemens est, ubi causa est calida, anodynis, hoc est medicamentis temperatè calidis ac humidis, mitigandus, corpore tamen priùs uacuato, nisi doloris uehementia, ante corporis uacuationem, doloris mitigationem postulet. Quæ quidem uacuatio, hoc affectu non per crisim oborto, à sanguinis mißione inchoanda est, fæcibus priùs enemate iniecto eductis.

Recipe cas. recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, an. ℥. i. olei uiolacei. ℥. iij. cum decocto maluarū, alth. uiol. betæ, prunorum, & quatuor seminum frig. fiat enema, quod ante pastum inijciatur, eoq; eiecto incidatur externa cubiti uena eiusdem lateris, sanguisq; pro plenitudine, & uiribus mittatur. Vacuetur deinde, si pauper quidem sit, in hunc modum. Recipe serapij rosat. purgatorij. ℥. ij. elect. de succo rosa. ℥. ij. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris. q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Si uerò diues sit, sic purgetur. Recipe rhabar. select. ℈. iiij. oxyphœnicωn. ℥. vi. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo, horis xij. Deinde exprimantur, et colentur, adiectisq; serapij rosacei purgatorij. ℥. i. ß. elect. de succo rosa. ℥. i. fiat potio, quæ sumatur, ut dictum est. Corpore uacuato, dolore uehementi manente anodyna hunc in modum admouenda. Recipe uitellos ouorum ij. butyri recentis. ℥. i. ß. olei oliuarū loti aqua calida. ℥. ij. muccaginis, seminis lini & fœnogræ. ana. ℥. ij. Misceantur, & loco dolenti admoueantur. Anodyna statim adhibenda sunt, cùm per crisim impetu morbi illhuc conuerso, dolor est uehe-

uehemens, siue multus sit humor, siue paucus, sed calidus, & interdum uenenosus. Mitigato dolore, humoreq; non cum impetu irruente, sed pauco, & eo maligno existente, naturaq; manente pigra, attrahentia apponenda, quibus si non satis pareat, cucurbitulæ affigendæ. Tumore deinde suppurationem medicante, siue per crisim sit, aut secus discutientibus simul, & suppurantibus medicamentis utendum, quibus aut discutietur, aut ad suppurationem perducetur. Fiat igitur in hunc modum. Recipe pollinis. ℥. ij. farinæ seminis lini, & fœnogræ. ana. ℥. i. ß. axungiæ recentis porci. ℥. iij. carycarum pinguium incisarum. ℥. ß. Misceantur cum decocto maluarum, altheæ, & florum chamæmeli, fiatq; cataplasma, quod loco dolenti apponatur.

PAROTIDVM A FRIGIDA causa, Curatio.

PArotidum uerò causa frigida cùm fuerit, ut quia à sanguine pituitoso, aut melancholico, curatio à materiæ concoctione auspicanda. Recipe mel. rosacei col. oxymelitos scyllini, serapij, stœchados, an. ℥. i. ß. stillatitiorum liquorũ, betonicæ, mellissophylli, buglosßi, an. ℥. iij. Misceantur, et à ieiuno per triduum diluculò bibãtur.

Recipe diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe pil. cocci. ʒ. i. cum stillatitio liquore betonicæ, fingantur pil. v. quæ sumantur circiter noctis dimidium.

Aut sic.

Recipe cathol. ℥. semissem, diaphœnici. ʒ. iij. serapij stœchad. sesquiunciam. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, cui tamen adijcere oportet stœchad. Arab. florũ rorismarini, an. P. i. fiatq; potio, quæ antelu-

eano tempore sumatur. Recipe theriacæ ueter. drach. i. conseruæ bugloss. drach. ij. Misceantur, & postridie manè sumantur, siue potionem, siue pilul. ægrotus sumpserit. Inspergatur deinde capitis pars anterior puluere capitali, cum lectum dormiturus ingredi uolet. Topica prætereà post hæc adhibenda præsidia. Recip. olei de lilio, olei chamæmeli, ana unc. ij. Misceantur, & doloris locus illis calidis ungatur.

Aut sic.

Recipe axungiæ antiquæ (quantò enim antiquior, tantò calidior) anseris, & gallinæ, ana uncias duas, olei de lilio, & mellis, ana sesquiunciam. Misceantur, & illis calidis locus doloris inungatur.

Aut sic.

Recipe fimi caprini, unc. ii. decoquatur in uino, deinde addatur oleum de lilio, & mellis, ana sesquiuncia. Quibus commistis ungatur locus doloris. Quòd si discuti non poßint, sed suppurari sit necesse, fiat ut sequitur. Recipe ceparum sub cineribus coctarum, unc. iii. farinæ fœnogræ. farinæ orobi, farinæ seminis lini, ana sesquiunciam. Permisceãtur simul cum oleo de lilio, fiatq; cataplasma, quod apponatur. Senecio quoque herba suppurationem accelerat. Dura nonnunquam materia illa efficitur, tenuiore exhalato humore, remanetq; circa aures pro parotidibus quædam cheradum species, quas sic curabis. Recipe seminis sinapi, seminis urticæ, sulfuris, spumæ maris, aristolochiæ rotundæ, bdellii, ammoniaci, ana. unc. ß. olei antiqui, ceræ, q. s. fiat emplastrum: diachyli, cui iris adiecta sint, unc. iii. additis. De quo super alutam pro magnitudine loci, ubi materia il-

la

la induruit, emplastrũ fingendũ, admouendumq́;, & decimoquinto quoq; die mutandum. Hoc autem emplastrũ incredibilis est efficaciæ ad cheradas, nodos, & scirros.

HAEMORRHAGIAE E' NARIbus Curatio. Cap. XXXI.

SAnguinis è naribus profluuium, si criticum fuerit, sisti non debet, nisi copia uires prosternat. Agnoscimus autem criticum esse, ex morborum, qui præcesserunt constitutione. non criticum uerò sistendum: cuius causæ possunt esse partim externæ, ut casus ex alto, percussio, uehemens exercitium, aut longa in Sole mora: partim uerò internæ, ut sanguinis copia, qui cum impetu ruit ad ora uenarum, quæ sunt in capite & naribus, quas reserat, idq́; maximè si acrem quampiam qualitatem habeat, qua uenarum ora erodit. Tenuitas quoque sanguinis huius profluuij in causa esse potest. Sanguine etenim tenuato, tunicis oris uenarum rarefactis, sudoris instar transmittitur. Victus ratio si refrigerans, & uias per quas sanguis fertur astringens. Versetur in aere frigido aut natura, aut arte parato per acetum, stillatitium liquorem rosarum, folia uitis, rubi, salicis, nympheæ, uiolarum. Cibi sint boni succi, glutinosi tamen, qui sanguinẽ incrassent (præsertim ubi biliosus est & tenuis) quales sunt pedes, capita uituli, ueruecis, aliorumq́; animalium, caseus recens, & pinguis. Coquantur cibi in aqua chalybata, sumantur autẽ ex omphacio, uino malorum punicorũ, et aranciorũ ad infrigidandum glaciandumq́; sanguinem, ut sic ad fluendum reddatur ineptior. Idem præstat esus lactucarum, & portulacæ, utriusque intybi, quæ uias etiam densant, & contrahunt ꝑ quas sanguis fluit. Vino utendũ

crasso,

crasso, & rubro, aqua chalybata diluto, non albo & tenui. Quiescendum tum corpore, tum animo: motus etenim utriusque humores exagitat, & ad fluendum concitat.

Curandi ratio. Curandi ratio ab ijs præsidijs, quæ sanguinem ad alias corporis partes auertunt, inchoanda. Primùm igitur si uires, ætas, & cætera sæpius memorata permiserint, incidatur cubiti lateris eiusdem uena externa, nec magna sanguinis quantitas detrahatur. Hora autem una intermissa, rursum modicè detrahes: sicq; pòst iterum atque iterum cum interuallo pro laborantis uiribus. Illis enim interuallis spiritus regenerantur, & uires reficiuntur, fricationes ualidæ manuum, brachiorum, et crurum plurimum conducunt. Cucurbitulæ quoque magnæ hypochondrijs affixæ, si ex dextra quidem nare super iecur, si ex sinistra uerò profluat sanguis, super lienem, si ex utranque, super utrunque, erumpentem sanguinem potenter retinent. Collo quoque & inter scapulio cum scarificatu in fortibus, sine scarificatu in debilibus affixæ cucurbitulæ plurimùm conferunt. Prætereà uincula dolorifica brachijs, & cruribus iniecta, fluentem auertent sanguinem. His peractis, uacuanda bilis, quæ sanguini permista ipsum acriorem, tenuioremq; reddit, in hunc modum. Recipe serapij rosacei de rosis siccis, serapij ex cotoneis, serapij myrthei, ana. ℥.i.ß. Stillatitiorum liquorum, portulacæ, oxalidis, plantaginis, ana. ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe elect. trium santalo. ℥.ß. utatur cum serapijs. Recipe rhabar. selecti puluerati. ʒ.i. serapij rosacei purgatorij infusione rosarum. ℥. ij. excipiantur stillatitio liquore portulacæ q. s. fiat potio purgans, quæ sumatur in aurora. Adhibeãtur deinde medica-

dicamenta aſtringentia fronti,& parti capitis anteriori hunc in modum. Recipe boli Armeniæ,ſang.dracon.ana. ℥.ij.cum albo oui,& ſucco plantaginis fiat cataplaſma, quod partibus antè dictis admoueatur,& præterea etiam teſticulis,ſi uir fuerit: ſi uerò mulier,mammis. In nares uerò ſequentia medicamenta immittantur: Recipe thuris partes duas,aloes partem unam,in puluerem redigantur,deinde ſubigantur cum albo oui, & molliſsimis pilis leporinis adiectis,fingatur turũda,quæ in nares immittatur. Quoties in nares medicamentum quodpiam immittitur, os liquore aliquo implendum eſt, puta, uino, uel aqua, ne in ipſum de medicamento quicquam incidat. Hoc quoque eximiè conducit. Recipe pollinis,ſucci polygoni,ſucci plantaginis, ana.℥.i.ß. ſucci ſtercoris aſinini. ℥.ij. Miſceantur,& turunda de lineo panno facta his madefacta in nares immittatur. Solum etiam ſtercus aſininum aceto diſſolutum, in nares immiſſum ſanguinem ſiſtere compertum eſt. Idem præſtat ſtercus porci, ſed aſinino debilius. Succus menthæ, ſuccus ocymi ſanguinis quoque fluxum cohibent. Omni ſanguinis è naribus profluuio frigida medicamenta hepati admota immodicè conferunt, qualia ſunt hæc. Recipe ſtillatitiorum liquorum intybi ſatiui latioris, roſarum, oxalidis, ana. unc. v. omnium ſantalo. ana. ℥.i. trochiſco. de caphura. drachm.i.ß. ſeminum oxalidis, portulacæ, intybi ſatiui latioris, ana. ſcrup.ij. ſpicæ nardi (ad naturalem partis temperiem tuendam) ſcrup.i. aceti parum. Miſceantur, fiatq; hepati epithema manè & ueſperi tepide.

Aut ſic fiat.

Recipe

Recipe cerati santalini.℥.v.olei nymphea, olei rosacei.an.℥.ij.lauentur hæc olea accuratè aqua frigida, dein de parum aceti addatur, cum spicæ nardi.℈.i. Commista hæc hepatis regioni tepidè admoueantur manè.

DIONYSII FONTANONI DOCTORIS MEDICI

Mompessulensis. De morborum internorum curatione.

LIBER SECVNDVS.

CYNANCHES CVRATIO. *Cap.* I.

EST autem hic morbus inflammatio quædam in gutture, aut faucibus. Malum autem est exitiosum admodum, atque acutißimum: uitæ nanque præsentaneum discrimen strangulatu infert. Latinis hoc mali Angina dicitur, cuius quatuor sunt differentiæ. Aut enim fauces, hoc est locus, ubi asperæ arteriæ, & gulæ partes extremæ conueniunt, inflammantur: aut neque fauces, neque reliquæ oris partes, neque ulla externarum inflammata apparet, periculum tamen suffocationis in gutture percipit ægrotus: aut extrinsecus circa fauces inflammatio apparet: aut gutturis partes & internæ, & externæ similiter affectæ sunt. Superest & alius ceruicis affectus, ubi ceruicis uertebræ ad anterio-

anteriorem colli partem luxantur, apparetq; in ceruice cauitas, percipiturq; dolor, si extrà attingatur. Intensos excitat angina dolores, cùm à sanguine fit copioso, & calido. Spiritum non nisi recta ceruice, aut ægrè admodum trahunt. Hiant ore aperto, atque ita aerem attrahunt. Rubet plerunque facies, & collum cum tumore, & transglutiendi difficultate, febreq; interdum laborant. Post quartum diem aut suppuratur, aut occidit. Auxilium ergo omnis præceps Angina requirit. Fiat igitur uenæ exterioris cubiti sectio, eiusdem lateris cum parte, quæ magis affecta uidetur. Parcè autem, non confertim, sed interpositis interuallis detrahatur sanguis. Ex cumulata enim sanguinis mißione, & non repetitis uicibus facta, periculum imminet leicothymiæ, & materiæ è faucibus ad pulmonem defluxus. Pòst has repetitas sanguinis mißiones, eodem die uena, quæ sub lingua est, incidatur, præsertim si fluxio constitisse uideatur. Ante tamen dictas omnes sanguinis mißiones, molliatur aluus enemate sequenti. Recipe cas. recèns extractæ. ʒ. x. sacc. semel duntaxat cocti. ℥. i. ol. uiolacei. ℥. iij. cum iure communis enematum decocti fiat enema, quo immisso, et emisso mittatur sanguis, ut dictum est. Postridie non expectata humorum concoctione, propter periculum ex breuitate temporis, sumat sequentem potionem purgantem.

Causa.
Signa.

Recipe cas. recèns extractæ. ʒ. vi. serapij uiolacei. ℥. i. elect. de succo rosa. ʒ. ij. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiecta oxyphœnicωn. ℥. i. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Quòd si neque pharmacum, neque cibum sumere posset, ob dolorem, uiarumq; angustiã, affigatur supra secundã ceruicis uerte-

bram

bram cucurbitula: uias enim dilatabit, sicq; minore molestia & cibum, & pharmacum cùm offeretur sumet. Hocq; fiat, quoties horum alterum faciundum erit. Quòd si neque sic quicquã transglutire queat, pro pharmaco inijciatur sequens enema. Reci. *cas. recens extractæ, sac. semel duntaxat cocti. an. ℥. i. elec. de succo ros. ℥. ß. ol. uiol. ℥. iij. cũ iure cõmunis enematũ decocti fiat enema, quod inijciatur, ut dictum est.* Primo die *ad dolorum, qui uehementes sunt, mitigationem, utendum gargarismo sequenti.* Recipe *balaustiorum, psidiæ, gallarum, rhois obsoniorum, ana. ℥. i.* Decoquantur *in stillatitio liquore plantaginis, accipiatur iuris decocti libr. i. in qua dissolue diamor. & dianuc. ana. ℥. ij. (postrema hæc duo iuuant inflammationes oris, uuæ, & anginæ: melle uerò rosar. die primo non utendum, ne inflammationem augeat) fiat gargarismus, quo morbi die primo utetur.* Vbi *eo semel atque iterum, aut etiam pluribus uicibus, usus fuerit, poterunt addi (perseuerante dolore) serapij uiolacei. ℥. ij. & eo gargarismo reliquo eiusdem diei tempore utetur.* Habeat *in ore diatragacantham frigidam. Sacculi quoque milio, & sale torrefactis pleni capiti apponantur.* Eodem *die pars colli anterior ungatur ol. chamæmel. aut ol. oliuarum calido, lana deinde succida tegatur.* Repellentia *in nullius anginæ specie exteriùs admota cõueniunt.* Secundo *die utendum gargarismo sequẽti, post potionem purgantem, aut enema, si potionem sumere non potuit.*

Recipe *lentium non excorticatarum, balaustiorum, psidiæ, gallarum, ana. ℥. i. rosa. rubr. P. i.* Decoquantur *in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. accipiatur iuris decocti lib. i. in qua dissolue diamor. dianuc. an. ℥. i. ß. mel.*

rosſ.col.℥.i. (ad abſtergendum) lactis mulieris, uel aſinæ (propter dolorem)℥.ii.caſ.recens extractæ.℥.ß.His commiſtis fiat gargariſmus, quo utatur. Oleis uerò ſequentibus colli partem anteriorem exteriùs calidè ungat, & poſteriorem: deinde lana ſuccida tegatur. Recipe ol.de lilio.ol.chamæmeli, ana ℥.i.ß. fiat, ut dictum eſt. Tertiò uerò die ſequenti gargariſmo utendum erit. Recipe caryca s pingues.vi.balauſti.℥.i.dactylos.ij.ſeminis lini, ſeminis fœnog.an.℥.ß.Decoquantur in ſ.q.aquæ, donec abſumatur dimidium. accipiatur iuris decocti libr.i. in qua diſſolue caſ.recens extractæ. ℥.ß. myrrhæ. ʒ.ii. croci ʒ.ß. lactis mulieris(propter dolorem) ʒ.ii. fiat gargariſmus. Exteriùs autem admoueantur ſequentia. Recipe nidi hirundinis.℥.iii. ſubigantur cum oleis de lilio, & amygdal.dul.fiatq́; cataplaſma, quod anteriori colli parti admoueatur. Quarto die gargariſmo ſequenti utatur ægrotus. Recipe dactylos.ii. carycarum pinguium.℥.ß. chamæmeli.P.i.ſeminis lini, ſeminis fœnogræci, ana.℥.i. Decoquantur in ſ.q. aquæ, uſque ad dimidii conſumptionem, recipiatur iuris decocti lib.i. in qua diſſolue pulueris hirundinum. drachm. iii. myrrhæ, drach.i.ß. croci. drach.ß. mel. com. ℥.i.ß. fiat gargariſmus. Quoniam autem eo die angina ſupurari ſolet, igitur poſt priorem gargariſmum ſequenti utetur. Recipe iuris decocti proximè dicti libr.i. in qua diſſolue uini cocti unc.ii. ſtercoris anſeris deſiccati & puluerati.unc.i. fiat garg. Vbi ſuppurata uidebitur angina, addatur gargariſmis ſinapi & pyrethri, an.ʒ.i.ß. Abſceßus autem ubi ruptus fuerit, gargariſmi fiant ex hydromelite ad abſtergendum, & mundificandum. Exteriùs autem appli-

cetur cataplasma sequens. Recipe pollinis. ℥.iij. farinæ seminis lini, farinæ seminis fœnogr. an. ℥.i. carycarum contusarum. ℥.ß. nidi hirundinis. ℥.i.ß. subigantur cum oleo de lilio, fiatq; cataplasma, quod anteriori colli parti sub mento apponatur. Victus in hoc affectu sit exquisitißimus, & refrigerans. In aere frigido moretur ægrotus. Inediam biduò, si uires ferre possunt, sustineat: si minus, sola aqua mulsa pro cibo per triduum utatur. Quæ si ægrotantis imbecillitati non respondeat, cremore solo ptysanæ, aut amylo aqua hordei soluto pascatur. Potus sit aqua mulsa, aut aqua hordei cum zulapio rof. aut malorum punicorum succo. Vbi autem inflammatio remissa apparebit, faciliusq; deglutire incipiet ægrotus, ouorum lutea perliquida exhibeantur. Omnino alimenta immodica uitentur, ac ea in primis quæ calfaciunt, & sanguinem augent. Somnus quoque summa diligentia uitandus, ne repens intrò sanguis, humorum ac locum patientem defluxum augeat.

CYNANCHES A CAVsa rigida Curatio.

CYnanches uerò causa si frigida fuerit, à pituitoso enim sanguine esse potest, eius quoque curatio, à uenæ exterioris cubiti sectione exordienda, si quidem plenitudo uideatur, uires quoque, & ætas permiserint. Multum autem sanguinis detrahendum non est, quoniam non euacuationis, sed reuulsionis tantũ gratia fit hæc sanguinis mißio. Qua facta, è uenis quoq;, quæ sub lingua sunt, sanguis detrahatur. Quòd si nihil deglutire poßit, pro pharmacis solutiuis, enematibus acutis uti oportebit in hũc modum. Recipe quinque herbarum communium, ana. Manip.i.

nip.i.centaurij minoris, sampsuchi, ana. Manip.ß. radicis acori, ℥.ß. furfuris frumenti, M.ß. florum chamæmeli, florum meliloti, florum stœchad. Arab. ana. P.i. Decoquantur in s.q. aquæ ad dimidij consumptionem, accipiantur iuris decocti libr.i. hieræ picræ compositæ, benedictæ laxat. ana.ʒ.vi. mellis anthosati, ℥.i.ß. olei chamæmeli, ℥.iij. salis foßilis, ʒ.ij. Commistis omnibus fiat enema, quod inijciatur ante pastum. Si uerò deglutire quicquam posset, quod etiam tentandum est, affixa secundæ ceruicis uertebræ cucurbitula, exhibeatur potio sequens. Recipe catholici, ℥.ß. elect. indi maioris, diaphœnici, ana.ʒ.ij. mel rosa. col.℥.ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiecto stœchad. Arab. P.i. fiatq́; potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Catapotia, si deglutire poßit, magis conferent. Sumat igitur, ʒ.i. pil. cocci. circa noctis dimidium. Cucurbitulæ loco dicto affigendæ sunt, quoties pharmacum, aut cibum sumit, qualem paulò antè memorauimus. Factis sanguinis mißionibus, sumptoq́; pharmaco solutiuo, aut eius loco iniecto enemate, utatur ægrotus gargarismis sequentibus. Hoc tamen uti poterit, post sanguinis mißione. Recipe nucum cipreßi, balaustio. ana M.i. mastich.℥.i. Decoquantur in aqua mulsa, recipiatur iuris decocti libr.i. in qua dissolue dianuc.℥.ij. mel. rosacei col. ℥.ij.ß. aluminis liqui, ʒ.ij. myrrhæ, croci, ana.ʒ.ß. fiat gargarismus, quo die primo utetur. Eodem quoque die colli pars anterior inungatur ole. de lil. & chamæmelino. Alijs diebus sequentibus hoc gargarismo utendum. Recipe uuarum passarum detractis uinaceis, ℥.i. caryc as pingues vi. seminum lini, & fœnugræ. ana.℥.ß. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimi-

dium absumatur, recipiatur iuris decocti libr.i. in qua dissolue pyrethri, sinapi, ana.ʒ.i ß. myrrhæ, croci, ana.℈.ij.pul.hirundinum,ʒ.ij. fiat gargarismus, quo utendum: ut dictum est. Exteriùs uerò parti colli anteriori, sequens unguentum admoueatur. Recipe nidi hirundinum, ℥.iij. unguenti dialtheæ,℥.iiij. Misceantur, fiatq; ut dictum est. Si non resoluatur hæc Angina, quod multò melius foret, quàm suppurari, gargarismo sequenti utetur ægrotus. Recipe carycarum pinguium, uuarum passarum detractis uinaceis, ana.℥.i. seminum lini, & fœnogr. ana ℥.i.ß. Decoquantur in s.q. aquæ, tantisper dum pars dimidia absumatur, recipiatur iuris decocti libr.i. in qua dissolue farinarum seminis lini, et seminis fœnogræ. ana ℥.ß. pul. hirundinum,ʒ.ij. fiat gargarismus. Exteriùs uerò admoueantur hæc. Recipe pollinis, farinæ seminum lini, & fœnogrœ. ana.℥.i.ß. subigantur cum axungia porci non salita, & ol.amygdal.dulc. fiatq; cataplasma, quod parti anteriori colli apponatur, donec Angina suppuretur. Rũpatur deinde abscessus digito altiùs immisso, aut scalpello, si cerni potest, idq; quando abscessum intus rumpi est necesse, nec perfecta maturatio expectetur, propter periculum loci. Rupto abscessu, hulcus, gargarismo aquæ mulsæ tergatur, glutinandum deinde bolo Armeniæ in ore retenta. Si exteriùs abscessum rumpi contigerit, curetur, ut cætera exteriora hulcera.

TVSSIS CVRATIO.

Cap. II.

Causæ. TVßis multiplices sunt causæ: frequẽtiùs accidere solet ab humoribus ad asperam arteriam, itemq; ad pulmonem, à capite destillantibus: qui quidem nonnunquàm

quàm sunt frigidi, craßi, & uiscidi, nonnunquam pituitosi, salsi, calidi, craßi, permisti cum frigidis: nonnunquàm tenues & calidi. Si frigidi craßiq; & uiscidi fuerint, per ea quæ incidunt, et extenuant medebimur hunc in modum. ℞ecipe serapij de glycyrrhiza, ℥.ij. serapij de hyssopo, ℥.i. ß. serapij stœchad. ℥.i. Stillatitiorum liquorum helenij, betonicæ, buglosi, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diaireos simpl. in rhomborum formam, unc. ij. sumatur rhombus unus cum serapijs: sæpeq; in ore de eo, quod supererit, habeatur, sensim deglutiendo. Recipe pil. de agar. pil. cocci. ana. ʒ. ß. cum stillatitio liquore hyssopi, fingantur pilul. v. quæ circiter noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ uet. ʒ.i. pul. iridis, ℈.ß. conseruæ buglosi ʒ.i.ß. Misceantur, & postridie manè sumantur. Vacuato corpore, ea adhibenda, quæ materiam in pulmonibus conceptam expui facilem reddunt, quale est eclegma sequens. Recipe eclegmatis de pino, eclegmatis sani et experti, ana ʒ.iij. penidiarum, ℥.ij. pul. irid. Florentiæ, ʒ.ij. pul. hyssopi, ʒ.i. elect. diatragacanthæ frig. (ad temperandum calorem) ʒ.i. uuarum passarum detractis uinaceis, ℥.ß. pulmonis uulpis præparati, ℈.ij. seminis maluarum, seminis goßipij, ana. ʒ.i. cum serapio de glycyrrhiza fiat eclegma, quod sensim, leniterq;, ori bacillo de glycyrrhiza illatum, deglutiatur. Errhino quoque sequenti dies aliquot utendum, corpore purgato. Recipe succi betæ, succi sampsuchi, ana. ℥.i.ß. mellis, ℥.i. zinziberis, ℈.i. Misceantur, fiatq; errhinum, quod à ieiuno tepidum naribus attrahendum est. Nec non hoc unguento pectus ungendum est calidè manè ante pastum, uesperi quoque ante cœnam. Recipe unguen-

ti resumptiui, uncias duas, muccaginis seminis altheæ, & seminis lini, ana unc. i. ß. olei irini, olei amygdalarum dulc. ana unc. ij. ß. croci (pectus enim dilatat) scrup. i. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo utendum, ut dictum est. Pilulis prætereà sequentibus utetur ægrotus semel, aut bis, singulis hebdomadibus, cùm lectum dormiturus ingredi uolet. Recipe pilul. asaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana drachmas duas, cum serapio de glycyrrhiza, fingantur pil. vi. è drachma, è quibus, tres sumantur: ut dictum est. Quoniam autem sunt leues, possunt statim à pastu sumi. Cerebrum etiam corroborandum, & exiccandum. Recipe nigellæ Romanæ, drach. i. ß. corticis citri sicci, drachmas tres, cyperi, caryophyllorum, ana drach. duas, maceros, cocci infectorij, ana drach. i. styracis calamitidis, drach. ij. ß. (ad odorem) rosa. rubr. scrup. ij. fiat puluis, quo pars capitis anterior inspergatur, cùm lectum ingredi uolet. Capitis quoque operimenta sequenti suffitu manè, & uesperi suffiantur. Recipe thuris, mastich. sandaracæ communis, ana. ℥. i. styracis calamitidis, ladani, ana ℥. ß. nigellæ Romanæ, ʒ. iij. Confringantur minutim, fiatq; ex his suffitus: ut dictum est. Perseuerante Tußi, utatur ægrotus suffitu tradito Cap. de Catarrho, qui fit cum arsenico citrino. Declinante hoc affectu, humorum defluxus sistatur in hunc modum. Recipe boli armeniæ, ʒ. ij. ß. spicæ nardi, ʒ. i. mastic. ʒ. i. ß. gummi tragacanthæ, gummi Arabici, an. ʒ. i. sacchari (dulcedinis gratia) candi, penidiarum, ana ℥. ß. cum serapio de ziziphis (ad incrassandum) fingantur orbiculi lupinis similes, quos in ore retineat ægrotans, præcipuè tempore somni. Tußi

uerò

uerò ab humore pituitoso salso, calido quadantenus, & tenui, cum frigido & crasso permisto, sic medebimur, ab humorum concoctione auspicantes. Recipe serapij adianti, serapij uiolacei, serapij de glycyrrhiza, ana ℥.i. oxymelitos simpl. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum betonicæ, intybi satiui latioris, hyssopi, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diatragacanthæ frig.℥.ij. in solidam rhomborum figuram effictas, sumantur singuli rhombi cum serapijs, qui supererunt, in ore frequenter habiti, ueluti lambendo, paulatim deglutiantur. Tunc autem supini iaceant: corpore enim supino iacente, gula clauditur, aspera uerò arteria retegitur. Recipe pil. aggregat. (utranque enim materiam, & calidam & frigidam euacuant) pil. cocci. pil. de agar. an. ℈.i. cum stillatitio liquore adianti fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

Aut sic.

Recipe agarici recèns in pastiliorum formam redacti ʒ.i. rhabar. selecti ℈.iiij. spicæ nardi gr. v. macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglośi, et pauco uino albo horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectisq; cas. recèns extractæ ℥.ß. diaphœnici ʒ.ij. serapij adianti ℥.ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ uet. ℈.ij. conseruæ buglośi, conseruæ uiolac. (quoniam mista est materia) ana ʒ.i.ß. Misceantur, & postridie sumãtur, sex horis ante pastum. Purgato corpore, danda opera, ut quæ in pulmonem defluxit materia facilè expui queat: quod sequens eclegma efficiet. Reci. penidiarum. ℥.ij. elect. diatragacanthæ frig. ℥.i.ß. eclegmatis de pino ʒ.iij. dactylum. i.

uuarum passarum detractis uinaceis.ʒ.ß.pul.irid. Florentiæ.drach.ij.seminis maluæ, seminis goßipij, ana drac.i. cum serapio adianti fiat eclegma, quo utendum ut iam de alijs eclegmatibus dictum est. Sequenti quoque puluere caput inspergendum ægroti, cùm lectum ingredi uolet.

Recipe corticis citri sicci, ʒ.iij. santali citrini, baccarum myrthi, cyperi, caryophyllorum, ana.ʒ.i.ß.stiracis calamitidis.℈.iiij.coriandri præparati, cocci infectorij, ana drach.i.ß.rosa.rub.ʒ.i. fiat puluis, quo ægrotus, ut dictum est, utetur. Pectus præterea sequenti unguento ungendum, manè ante pastum, & uesperi ante cœnam.

Recipe olei uiol.ol.amygdala.dulcium, olei irini, ana. ʒ.i.ß.unguenti resumptiui.ʒ.iij.butyri recentis.ʒ.ii. croci.℈.i.ceræ parum, fiat unguentum, quo pectus, ut dictum est, ungatur. Et capitis operimēta hoc suffitu manè, & uesperi suffiantur. Recipe Thuris, mastichis, ana.ʒ.iii. santalorum omnium, ana.ʒ.ß. styracis calamitidis, ladani, rosa.rub.an.ʒ.ii. Cōfringantur minutim fiatq; suffitus: ut dictum est. Ad hæc singulis hebdomadis semel, aut bis, utatur pil. sequentibus, easq; sumat, cùm lectum ingredi uolet. Recipe pil. asaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana.ʒ.i.ß.rhabar. selecti.ʒ.i. cum serapio uiol. fingātur pil.vi.è drachma, è quibus sumantur tres ab ægroto: ut dictum est. Hoc declinante malo, humorum defluxus hunc in modum sistatur. Recipe boli Armeniæ.ʒ.ß.spicæ nardi.℈.ß.fiat puluis, qui cū serapio uiolaceo mistus, in cochleari sumatur ab ægroto lectum ingredi uolente. Hi quoque orbiculi eandem ad rem plurimū conferunt sæpius in ore habiti, somni præsertim tempore. Recipe boli Armeniæ.ʒ.iii. amyli.ʒ.ii.

spicæ

ſpicæ nardi.℈.ii.gummi tragachanthæ, gummi Arabici, ana.ʒ.i.ſacchari candi.℥.i.cum ſerapio uiol.fiat orbiculi lupinis ſimiles, quibus utendum: ut dictum eſt. Affixæ præterea cucurbitulæ natibus, poplitibus, deinde ſcapulis ante paſtum, reuulſionis gratia plurimum cõducunt. Lauẽtur & crura decocto ſequenti. Recipe ſaluiæ, ſampſuchi, betonicæ, melliſſophylli, ſtœchad. Arab. chamæmeli partes æquales. Decoquantur in ſ.q.aquæ, qua calida crura lauentur manè, & ueſperi. Tuſſi uerò ab humorũ tenuium, & calidorum defluxu, hunc in modum proſpiciemus. Craſſantibus enim materiam pulmonibus immerſam utendum, ne tuſsientis conatum diſsiliendo eludat, ſed efflatione expellatur. Recipe ſerapij de ziziphis (nam incraſſat materiã) ſerapij uiolacei, mellis roſacei col. ana ℥.i.ß.ſtillatitiorum liquorum intybi ſatiui latioris, florũ uiol.bugl.an.℥.iij.Miſceantur, & à ieiuno per triduũ diluculò bibantur. Recip.diatragacanthæ frig.in ſolidam rhomborum figuram effictæ.℥.ij.ſumatur rhombus unus cũ ſerapijs. De eo quod ſupereſt, habeat frequenter ægrotus in ore, ſupinusq; iaceat: eo enim corporis poſitu aſpera arteria aperitur, gula uerò clauditur, itaq; ad pulmonem ſumpta melius tranſmittũtur. Reci.rhabar.ſelec.ʒ.i.ß.ſpicæ nardi, gr.v.Macerẽtur in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, & pauco uino albo horis xij.deinde exprimatur, & coletur, agarici in paſtillorum formã redacti.ʒ.i. maceretur quoq; in oxymelite ſimpli. & ſtillatitio liquore bugloſsi horis xij.exprimatur deinde, & coletur, adiectisq; ſerapij roſacei purgatorij.℥.ij. & (ſi robuſtus quidem ſit ægrotus) elec.de ſucco roſ.diaphœ.an.ʒ.i.cum decocto pectorali fiat potio quæ ſumatur hor.iiij.matutina.

Aut ſic.

Recipe pil.aggregat.℈.ij.rhabar.ſelecti,agar.in paſtillorum formam redacti,ana ℈.i.cum ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris fingantur pil.vij.quæ circa noctis dimidium ſumantur. Recipe mithridat.ʒ.ß.conſeruæ bugloſſ.conſeruæ roſa.ana ʒ.i.ß.Miſceantur, & à ieiuno poſtridie ſumantur ſex horis ante paſtum. Sequens elect.in ore ſæpe habendum. Recipe pul. diatragacanthæ frigi.pul.diapapa.ana ʒ.i.ß.ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore roſa.q.ſ.fingantur elect. ſolidum in rhomborum figuram,quo utendum,ut dictum eſt.Hæc quoque ſerapia ore retinenda,& ſenſim ueluti lambendo deglutienda.materiam enim expui facilem reddunt. Recipe ſerap.uiol.ſerapij de ziziphis, ana ℥.ij.ſerap. de papauere,℥.i.ß.Miſceantur,fiatq; ut dictum eſt.Cerebro deinde ſic robur addemus. Recipe trium ſantalorum,baccharum myrthi,ana ʒ.ij.corticis citri ſicci,drach.iij.maceros,drachm.i.cocci infectorij,℈.iiij.coriandri præparati,drach.i.ß.nigellæ Romanæ torrefactæ,drach.ij.roſa.rub.℈.ij. fiat puluis, qui parti capitis anteriori ægrotantis, cum lectum dormiturus ingredi uolet, inſpergatur. Vngetur præterea pectus unguento ſequenti calidè manè, & ueſperi ante paſtum. Recipe olei uiolacei, olei amygdalarum dulcium, butyri recentis,aut loti, ſi recens non habetur, ana ℥.ij.unguenti reſumptiui, ℥.iij.muccag. ſeminis altheæ, & tragacanthæ frigi.ana ʒ.i.ß.croci ℈.i.adiecta cera fiat unguentum,quo pectus, ut dictum eſt, ungatur. Declinante hoc affectu, hunc in modum deſtillatio ſiſtatur. Recipe boli Armeniæ, drach.iij.amyli, drach.ij.gummi tragacanthæ, gummi

Arabici, ana ℥.i. sacchari candi, penidiarum, ana. ℥.ß. cum muccagine psyllij extracta cum stillatitio liquore rosa. fingantur orbiculi lupinis similes, qui in ore sæpe habeantur, somni præsertim tempore. Singulis præterea hebdomadis sumet ægrotus bis, aut semel, dimidiatam drachmam pilul. sequentium, cùm lectum uolet à cœna ingredi. Recipe pil. asaieret ℥.ij. agar. in pastillorum formam redacti, ℥.i.ß. oxyphœnic. rhabar. selecti, ana ℥.i. Excipiantur serapio uiolaceo, & fingantur pil. vi. è drachma, è quibus tres sumantur: ut dictum est.

HAEMOPTYSIOS CVRATIO.

Cap. III.

TVßis ab altera harum causarum, hoc est à pituita aut crassa, aut tenui: & frigida, aut calida materia, sanguinis sputum aliquando excitat: quòd ubi contigerit, mittatur sanguis è uena interna, aut media, sanguinisq; ℥. circiter iij. detrahantur, exeatq; è foramine angusto. Sputum uerò sanguinis si copiosum fuerit, exhibeatur ℥.i. philonij Persici cum stillatitijs liquoribus plantaginis, & portulacæ ante pastum. Vtatur præterea eclegmate sequenti tantisper dum sanguis tußiendo excreabitur. Recipe conseruæ rosa. antiquæ, elect. diatragacanthæ frig. ana. ℥.i.ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosarum, drach. iij. amyli. ℥.ij. Excipiantur serapio myrtheo, fiatq; eclegma, quod paulatim ueluti lambendo deglutiatur. Portulacæ folia sæpe mandantur. Ius quoque frigidum decoctorum ziziphorum, in quo candens ferrum extinctum fuerit, frequenter bibatur. Et quæcunque sumentur, sint actu frigida, propter sanguinis excreationem.

Asthma-

ASTHMATIS CVRATIO.
Cap. IIII.

Causa. HOc malum crebram efficit respirationem citra febrem, qualis est ijs, qui citatiore fatigati sunt cursu, ob tenacium, & crassorum humorum copiam pulmonis branchijs, cartilaginibusue infartam. Signa. Qui hoc affectu laborant, magna quidem spirandi difficultate infestantur, tußiuntq́; cæterùm purulentum nihil aut tußiendo, aut excreando reiectant. Eoq́; id mali interdum procedit, ut corporis partes, quæ supra thoracem sunt, rectas habere cogantur, suffocari metuentes, nisi recta ceruice spirent. Victus ratio. Victus ratio calida sit prorsus, & sicca. Aer igitur uitetur frigidus, & humidus. Carnes sint non neruosæ, nec pingues, sed concoctu faciles, quales sunt perdicũ, montanarum auium, caporum, & pullorum gallinaceorum, & id genus aliorum. Potus multus prodesse quidem potest, quòd humectatione multa indigeant, ut faciliùs tußiendo efferantur humores craßi, & tenaces pulmonibus infarti, sed iam medicamentis abstergentibus, & repurgantibus, tusses cõmouentibus, repurgati, & abstersi, qui, nisi ualde humectentur, quãuis abstersi et repurgati, ob craßitudinem tamẽ non facilè excreando reijciuntur. Aliâs potus multus spirandi difficultatem auget, uentriculo multo potu distento diaphragma premente. Tutius igitur in pastu parcè bibere, à pastu uerò aliquantisper à potu prorsus abstinere, etiam si cordis calor minùs, quàm oporteat, refrigerati, uehementem sitim excitet: sed os et guttur potu colluere gargarisando licebit, & ex his quæ sputum promouent, aliquid in arterias transmittere. Vbi autem prior cibus uentriculum fuerit egressus, bibere quidem

quidem liberè tunc licebit, neque quicquam oberit. Cùm hic affectus in paroxysmo est, à fortibus medicamentis temperandum, alio tempore fiat, ut sequitur, materia uidelicet existente tenaci, & crassa, ac salsa, cum caliditate cordis, hepatis, & renum. Aluus autem in primis mollienda hoc enemate, & laxanda, si quidem astricta fuerit.

Recipe cas. saccha. rubr. ana. ℥. i. mel. uiolacei. ℥. i. ß. diaphœnici, hieræ Gal. ana. ℥. ß. olei chamæmelini, olei uiolacei, ana. ℥. i. ß. salis parum, cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Humores deinde hunc in modum concoquantur. Recipe serapij de glycyrrhiza. ℥. ij. mel. rosa. col. ℥. i. ß. serapij uiolacei, serapij stœchados, ana. ℥. ß. stillatitiorum liquorum buglossi, hyssopi, betonicæ, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Recipe diaireos simpl. in rhomborum figuram. ℥. ii. sumat rhombũ unum cum serapiis, de eo quod supererit habeat frequenter in ore. Recipe pilul. cocci. pilul. aggregat. pilul. de agar. (propter materiam, quæ ad pectus defluxit) an. ℈. i. cum stillatitio liquore adianti fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe aquæ mulsæ uncias sex, sacchari unciæ semissem, bibantur sex horis à sumptione pilularum pro lotorio.

Aut sic uacuetur.

Recipe agarici recens in pastillorum formam redacti. ℥. i. ß. maceretur horis xii. in oxymelite simpl. & stillatitio liquore buglossi, in quo uuæ passæ decoctæ fuerint. Deinde recipiantur rhabar. selecti. ℥. ij. spicæ nardi gr. x. macerẽtur in stillatitiis liquoribus intybi satiui latioris, buglossi, et pauco uino albo horis xii. deinde utraq;

expri-

exprimantur, & colentur, adiectisq; cas. recens extractæ ℥.ß. elect. de succo rosa. diaphœnici, ana drachm. i. serapij adianti ℥.ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Licebit autem ægrotanti per horam post potionis sumptionem dormire, quod itidem licet quoties solutiuum, quod sumitur, forte est. Recipe mithridat. ℈. ij. conseruæ rosa. conser. bugloss. ana drac. i. ß. Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Eo modo uacuetur ægrotus, proximè dicta potione utens, tertio quoque mense: medio autem tempore utatur pil. sequentibus singulis hebdomadibus semel, in introitu lecti. Recipe pil. asaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana ℥. i. ß. rhabar. selecti drach. i. Excipiantur serapio uiola. finganturq; è drachma pil. vi. è quibus sumantur tres: ut dictum est. Vacuato corpore, utetur dies aliquot ægrotus errhino sequenti, omißis apophlegmatismis, & gargarismis. Recipe succi radicis betæ, succi sampsuchi, ana ℥. i. ß. aquæ mulsæ ℥. ij. cubebarum, nigellæ Romanæ, nucis moschatæ, ana ℈. i. uini albi ℥. i. Misceantur, & tepida per nares attrahantur manè ante pastum, quinque, aut sex dies, statim post purgantem potionem. Partium quoque inferiorum fricationes fiant ante pastum: cucurbitulæ sine scarificatu affixæ spatulis horis matutinis ante pastum per dies aliquot plurimùm etiam conferunt. Conducet & crurum in sequenti decocto lotio. Recipe saluiæ, sampsuchi, betonicæ, ana M. ij. florum stœchad. Arab. chamæmeli, & meliloti, ana M. i. Decoquantur in s. q. aquæ, fiatq; ut dictum est. Atque, ut materia in pulmonibus cōcepta faciliùs expui poßit, utatur ægrotus eclegmate sequenti. Recipe eclegmatis de

pino,

pino, eclegmatis sani & experti, ana unc. ß. pulue. iridis Florentiæ drach.ij. ß. diatragacanthæ frigidæ, penidiarum, ana ℥.i.ß. conseruæ uiol. conseruæ adianti, ana unc.i. pulmonis uulpis præparati drach.i. uuarum passarum detractis uinaceis unc.i. Excipiantur serapio de glycyrrhiza, fiatq; eclegma, quo utetur ægrotus, & paulatim ueluti lambens deglutiat, ori bacillo de glycyrrhiza illatum.

Aut sic.

Recipe serapij de glycyrrhiza unc. iiij. serapij de hyssopo unc.ij. Misceantur, eisq; pariter, ut dictum est utendum.

Aut sic.

Recipe glycyrrhize, radicis fœniculi, ana un.i. adianti recentis. Manipul.ß. hyssopi tertiam partem. Manip.i. uuarum passarum detractis uinaceis, carycarum pinguium, ana ℥.i. croci scrupul.i. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur: accipiatur iuris decocti lib.i. adiectisq; saccharo, & melle q.s. fiat serapium perfectè coctum, quo utetur ægrotus, ut superiùs dictum est, lambendo. Puluis quoque sequens, si obsoniis, & iusculis immisceatur, magno erit usui. Recipe glycyrrhizæ, adianti recentis, ana ℥.i.ß. (minutim incidantur) cinnamomi drach.i. pulmonis uulpis præparati drachm.ij. croci ℈.i. sacchari ad dimidium ponderis omnium, fiat puluis quo utatur ægrotus, ut monuimus. Hoc præterea unguento pectus calidè ungendum ante pastum manè, & uesperi, mammam tamen sinistram, hoc est cordis regionem ne attingat, ne inflammetur.

Vnguentum.

Recipe

Recipe muccaginis seminum altheæ, & fœnogr. ana. ℥. i. ß. olei amygdal. dulc. olei de lilio, butyri recentis (aut loti, si recens desit) ana. ℥. i. ß. olei irini. ℥. i. croci ℈. i. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur pectus: ut dictum est. Asthma autem si fuerit à materia tenui, & aquosa, quadantenus frigida, decumbente in pectus, unde flatus cùm in cauitate pectoris, tum in uentriculo excitentur, indeq; uapores sursum ferantur, cuius paroxysmus eructatione, & uaporum emißione curatur, ei hunc in modum prospiciemus, dum paroxysmus quidem adest. Primum enim leuia quædam, humores in pectore conceptos, faciles expui reddentia, sumantur: ut diatragacantha in ore retenta, penidiæ, serapium uiolaceum, aut de ziziphis, aut de adiantho, paulatim ueluti lambendo deglutita. Manus, & pedes leniter fricentur. Vitandus supinus corporis positus, flexum ægrotantem genibus magis inniti expedit. Si rubor in facie cum quadam totius corporis inflammatione apparuerit, cum multa uaporem eleuatione, incidatur uena interior, aut media dextri brachij, detrahanturq; duæ, aut tres sanguinis. ℥. Rarentur loquatur ægrotans. Victu admodum tenui utatur. Solum hordei, glycyrrhizæ, & uuarum passarum decoctum bibat. Si uerò in lõgius tempus paroxysmus protrahatur, iure pulli, lacte amygda. dulciũ cum farina hordei, & pauco croci utatur. Neque eclegmata, neque pil. neque quicquam aliud, quod euacuet, exhibendum. Quietis uerò tempore materia hunc in modum concoquatur, & uacuetur. Recipe mellis rosacei col. ℥. ij. serapij adiãti, serapij uiolacei, ana. ℥. i. serapij de ziziphis. ℥. i. ß. Stillatitiorum liquorum buglosi, oxalidis, hyssopi, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno

uino per triduum diluculò bibantur. Recipe diatragacanthæ frig. in rhomborum figuram ʒ.ij.sumatur rhombus unus cum serapijs. De eo, quod supererit, sæpe habeat ægrotans in ore. Recipe pil.asaieret, pil.de agar.ana ʒ.ß.cum stillatitio liquore adianti fingantur pil.v.quæ circa noctis dimidium sumantur. Quòd si ægrotantis aluus non facilè soluatur, pro pil.asaier.substituatur, pil.aggreg. & cocci.ana.℈.i.

Aut sic.

Recipe agar.recens in pastillorum formam redacti ʒ.i.ß.maceretur in oxymelite simpl.& stillatitijs liquoribus betonicæ, buglossi, adianti, deinde exprimatur, & coletur, rhabar.selecti macerati in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglossi, & pauco uino albo cum spicæ nardi gr.v.horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectis cas.recens extractæ ʒ.ß.diaphœnici ʒ.i.ß. serapij adianti.ʒ.ß.cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta manè. Recipe mithridat.℈.ij.conseruæ adianti, conseruæ buglossi, ana ʒ.i.ß. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Eo modo bis quotannis uacuetur ægrotus, ad Februarij finem, & Septembris initium. Medio uerò tempore his utatur pilul.singulis hebdomadibus semel, cùm dormiturus lectum ingredi uolet. Recipe pilul. asaieret Auicennæ, ʒ.ij.agar. in pastillorum formam redacti ʒ.i.ß. rhabar.selecti, ʒ.i. cum serapio uiolac. fingantur pilul.vi.è drachma, è quibus sumat tres, ut monuimus. Vacuato corpore utatur errhino sequenti diebus octo. Recipe succi betæ ʒ.ij.aquæ hordei ʒ.i.ß.nigellæ torrefactæ ʒ.ß. fiat errhinum, quo tepido utetur ieiunus, ut dictum est. Nec apophlegmatis-

mis, nec gargarismis hoc in affectu utendum. Sequens autem eclegma magno usui erit sensim deglutitum ueluti lambendo, glycyrrhizæ bacillo ori illatum. Recipe uuarum passarum detractis uinaceis ℥.i.ß. seminis fœnogreci loti accuratè ʒ.ij. penidiarum ℥.ij. Excipiantur serapio uiolaceo, fiatq; eclegma, quo ægrotus utetur: ut dictum est. Sequens quoque puluis ferculis mistus ad hunc affectum non parui momenti futurus est. Recipe glycyrrhizæ, adianti, ana ʒ.i.ß. pulmonis uulpis loti & macerati in stillatitijs liquoribus scabiosæ, & adianti, deindeq; exiccat ʒ.ij. anisi, cinnamomi selecti, ana ʒ.i. croci ℈.i. sacchari ad pondus omnium: fiat puluis, quo cum obsonijs & iusculis utatur. Vngendus & uentriculus sequenti unguento calidè, manè, & uesperi ante pastum.

Recipe olei absinth. olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana ℥.i. coral. rubri, caryophyllorum, ana ʒ.i.ß. spicæ nardi, iunci odorati, ana. ʒ.ß. rosarum rubr. ℈.ij. adiecta cera q.s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur, ut dictum est. Crura prætereà lauentur decocto saluiæ, stœchados Arab. chamæmeli, & rorismarini. Cauterium uesicas excitans, quale superius sæpe commemoratum est, post aures admotum, aut radici manus, ipsiq; palmæ, humorem illum defluentem ui magna reuellit. Pectus ēt manè, & uesperi ante pastum calidè, caliditate quidem temperata, ungendum unguento sequenti, regione cordis uitata, ne inde inflammetur. Recipe ol. amygdal. dulcium, butyri recentis, ana ℥.ij. olei de lilio (propter uapores) olei chamæmeli (ad resoluendum) ana ℥.i. croci ℈.i. adiecta cera q.s. fiat unguentum, quo ut dictum est, utendum. Nec cerebri hoc in affectu negligenda cura, sic

igitur

igitur in tempore roboretur. Recipe pulueris capital. superiùs traditi ℥.ij. eo pars capitis anterior inspergatur ægroti, cùm lectum ingredi uolet. Aut pulueris loco fingatur pileolus, in quo quæ sequuntur, insuantur. Recipe sampsuchi, betonicæ, ana M.ß. coriandri præparati ℥.ß. cocci infectorij ʒ.ij. omnium santalorum, ana ʒ.i.ß. maceros, ʒ.i. rosarum rub. ℈.ij. caryophyllorum ʒ.i.ß. conterantur, rubroq; serico panno insuantur, unde fiat pileolus, qui gestetur.

PLEVRITIDIS CVRATIO.
Cap. V.

MEmbranæ interioris latera, costasq; succingentis inflammatio, propriè, signateq; pleuritis dicitur. Non enim omnis lateris dolor est pleuritis. Fit ferè pleuritis à sanguine copioso, & calido, ad dictam membranam præter naturam fluente, nonnunquàm à bilioso, aut pituitoso, aut melãcholico: id quod sputum demonstrat. Si enim rubrum, cruentumue fuerit, sanguinem exuperare indicat. Sin flauum, & sub pallidum, flauam bilem. Si album, leuiterq; spumosum, pituitam. Si sub nigrum, humorem melancholicum in sanguine excedere ostendit. Causæ.

Pleuritidis ueræ, quæ à sanguine bilioso magna ex parte fit, curandi rationem primùm aggrediemur: deinde illius, quæ à pituitoso est sanguine: postremò non ueræ pleuritidis curande methodum docebimus. Veræ autem pleuritidis notæ sunt, spirandi difficultas, tußis, febris continua, dolor uehementer pungens, pulsus durus, & serræ modo asper. Signa.

Victus ratio hoc in affectu tenuis admodum fit, siquidem uires ferræ poterunt, ad quartum usque diem, contentumq; ægrotum expedit esse hordei succo. Victus ratio.

Sì uires tot dies uictum tam tenuem ferre nequeant, duos certè dies feratur. Deinde ad septimum usque diem pane loto, ad salis, & fermenti calorem tollendum, aliaq; aqua cocta, sacchari, et butyri exigua portione ad saporis gratiam adiecta, uescatur. Post septimũ diem, lacte amygdalarum, aut hordeo ex iure pulli cocto. Si ueres tamen nimiùm collabi uiderit Medicus, pleniore ægrotum uictu uti permittat, ut pullorum, aut aliarum carnium cum mica panis contuso. A uino abstinendum, saltem ante septimum diem. Potus sit aqua decoctionis hordei, & glycyrrhizæ, cum serapijs uiolaceo, & adianti. Si uerò materia tenuis ualdè, subtilisq; sit, addatur dictis serapijs, serapium de ziziphis, ut sic cum serapij uiol. & serap. adianti, ana ℥.ij. mista ℥.i. serapij de ziziphis. Omnia autem quæ bibet, actu calida sint. Cuncta enim quæ in phlegmone pulmonis, aut thoracis, aut hepatis, aut uentriculi, aut renum, aut uteri bibenda exhibentur, actu calida esse debent, quoniam semper aliquid aut insensiliter, aut per sudores resoluitur, quam quidem resolutionem potus frigidus prohiberet: frigida enim poros addensant. Aqua frigida summè uitetur, quòd sputum incrudescere faciat. Virium autem imbecillitas, aut consuetudo uinum si ægroto bibendum dare cogat, sit oligophoron, & dulce, aquaq; saccharata diluatur, nisi lienis, aut hepatis phlegmone affuerit, aut obstructio, quam dulcia & excitant, & augent. Cubet ægrotus in latus affectum, quòd is decubitus sit indolentior: eoq; maior calore ea in parte quæratur, quo maior materiæ copia resoluitur. Animi perturbationes uitentur, & cuncta, quæ phlegmonem augere possunt. Curandi ratio aut à calorificis fotibus, aut à uenæ sectione inchoan-

Curatio.

choanda. Corpore enim neque plethorico, neque cacochymo existente, medicamentis & fomentis calorificis mox inter initia utendum, quæ dolorem & mitigant, & discutiunt. Sanguinẽ enim ibi collectum extenuant, & per halitum digerunt. Duoq; inde oriuntur commoda, & quòd sanguinis pars uacuatur, parsq; affecta propterea minùs distenta, mitiùs dolet. Atque eis fotibus mitigato dolore, uenæ sectio fiat, ut paulò pòst dicetur. Corpus uerò ægrotantis si plethoricum sit, aut malo succo redundans, per eos calorificos fotus curatio non auspicanda, fluxionem enim ad partem affectam maiorem excitarent, quæ illis calefacta plus traheret, quàm euaporaret, fieretq; inde dolor acerbior. Præuacuandum igitur uenæ sectione corpus, calorifica deinde fomenta admouenda. Incidatur igitur uena iecoraria, aut media, eo in brachio, quod lateris dolentis è directo est, sequenti enemate iniecto, si quidem aluus sua sponte excrementa, ut conuenit, non deiecerit.
Recipe cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana. ℥. i. ol. uiolacei, ℥. iij. salis parum, cum iure decocti quatuor herbarum remollientium, adiectis prunis x. & hordei M. i. fiat enema. Quo iniecto, & eiecto, incidatur uena, ut dictum est, quæcũque hora diei fuerit, sanguisq; pro plenitudine, & uiribus mittatur. Die pòst tertio, aut ad summum quarto, eadem rursus incidatur uena: sanguisq; auferendus donec color quouis modo mutetur. Siue enim primò bonus, syncerusq; sanguis exeat, dein sequatur malus, aut contrà, mox uenæ foramen, unde fluit sanguis obturandum. Post quartum diem sanguis mitti non debet, quòd eo tempore, sputum plerunque multiplicari incipiat, quod sanguinis mißio impediret, nisi magna admodum pleni-

tudo foret. Si uerò ægrotans puer fuerit annorum xiiij. aut senex annorum lx. cucurbitulæ natibus, & scapulis affigantur, uenæ autem sectio non fiat, nisi eo essent robore, ut ei pares esse possent. Sanguine misso, calorifica medicamenta, & fomenta lateri dolenti extrinsecus hunc in modum admoueantur. Recipe maluarum cum radicibus, florum chamæmeli, florum meliloti, ana Manip. i. seminis lini, seminis fœnogræ. ana ℥. i. ß. Decoquantur in s. quantitate aquæ. Decoctum autem illud calens in uesicam impositum, lateri dolenti admoueatur semel atque iterum. Aut spongia magna, mollisq; prædicto decocto immersa, deinde expreßa, calens lateri affecto apponatur, eaq; semel, atque iterum foueatur. Cæterùm præstat fotus è uesica eo decocto plena, quòd rara sit, & ferè carnea. Sanguis uerò si biliosus uisus fuerit, & tenuis, fotus fiat ex solo maluarum, & florum chamæmeli decocto, aut sola aqua calida, pro periti Medici arbitrio. Vbi autem latus affectum prædictis medicamentis fotum fuerit, sequentibus oleis ungatur. Recipe olei chamæmeli, olei amygdalarum dulcium, ana ℥. ij. Misceantur, eisq; calefactis post fotum latus dolens & pectus ungantur. fotus autem, & unctiones sæpe fiant, longè tamen à pastu. Ea etiam adhibenda, quæ ad sputi facilem excreationem conducunt. Recipe diatragacanthæ frigidæ, penidiarum, ana sesquiunciam. Misceantur sæpeq; in ore habeantur.

Aut hoc eclegma.

Recipe penidiar. ℥. ij. elect. diatragacanthæ, sesquiunciam, uuarum passarum detractis uinaceis ℥. i. seminis maluarum, seminis goßipij, ana sesquidrachmam. excipiantur

tur serapio uiolaceo, fiatq; eclegma, quod sensim, ueluti lambendo, deglutiatur. Quoties autem aluus excrementa, ut conuenit, sua sponte non deijciet, utatur ægrotus enemate suprà tradito, aut cas. bolo. Solutiuum pharmacum hoc in affectu minimè conuenit, nisi ubi materia fluxit, quod die quarto plerunque factum est, quoniam solutiuum pharmacum humores mouet. Quòd si detur, leue admodum sit. Tutius autem erit omnino, nisi præsens periculum aliter suadeat, ante diem septimum, solutiuo pharmaco non uti. Intereà autem materia hunc in modum concoquenda. Recipe serapij adianti, serapij uiolacei, serapij de ziziphis, ana sesquiunciam, iuris decocti hordei, uuarum passarum, & glycyrrhizæ, ℥.ix. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Quod altero triduo repetatur, usque post septimum diem. Post quem detur sequens potio purgans. Recipe rhabar. selecti macerati in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & buglossi, sesquidrachmam. deinde exprimatur, cui adde cas. recens extractæ, aut mannæ, ℥.i. serapij uiolacei, ℥. semissem, cum glycyrrhizæ, hordei, & uuarum passarum decocto: fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina.

Aut sic.

Recipe cas. recens extractæ. ℥.i. elect. de succo rosar. ʒ. ij. serapij uiolacei, ℥.ß. excipiantur decocto prædicto, fiatq; potio, quæ sumatur, ut dictum est. Solutiuis pharmacis modò dictis nō utendū, si febris uehemens, corpusq; extenuatum fuerit. Satis sit uenæ sectio, cum enemate, aut cas. bolo, enematis loco. Pleuritidi uerò, si à sanguine pituitoso fuerit, hunc in modū medebimur. Primùm inijciatur

tur enema ſequens. Recipe maluarum, linozoſtidos, helxines, ana M.i.ß.braßicarum rub.M.i. florum chamæ meli P.i.ß.Decoquantur in ſ.q.aquæ, donec dimidium ab ſumatur: accipiatur iuris decocti lib.i.ß.in qua diſſoluantur caſ.recens extractæ, ſaccha.rubri ana ℥.i.hieræ Gal. ℥.ß.mellis uiol.℥.i.ß.ol. com.℥.iij. fiat enema, quod ante paſtum inijciatur. Eodem utatur ægrotus, quoties aluum aſtrictam mollire fuerit opus. Enemate eiecto incidatur uena interior, aut media, brachij lateris eiuſdem. Maior autem uenæ diductio fiat, quàm in ſuperiore pleuritide. Latus deinde affectum ſequenti decocto foueatur.

Recipe maluarum cum radicibus, helxines, florum chamæmeli ana M.i.ſeminis lini, ſeminis fœnogræ. ana ℥.ij.Decoquantur in ſ.q.aquæ. Decocto autem foueatur latus affectum aut ſpongiæ, aut ueſicæ adminiculo, ut paulò antè dictum eſt. Decumbat etiam ægrotus in latus affectum. Poſt fotus calorificos ungatur latus dolens ſequenti unguento.

Vnguentum.

Recipe olei amygdal.dulcium, olei de lilio, olei chamæmelini, ana ℥.i.ß.muccaginis althæa, & ſeminis lini, ana ℥.ij.croci ℈.i.adiecta cera q.ſ. fiat unguentum, quo latus affectum, & pectus calidè ungantur, manè, & ueſperi longe à paſtu, idq; pluribus diebus. Sitis tempore hordei decoctum bibatur, cum ſerapio adianti, ſerapio uiolaceo, ſerapio de glycyrrhiza, & oxymelite ſimplici. Miſceantur autem ſerapij adianti. & uio. ana ℥.ij.cum oxymelit. ſimpl. & ſerapij de glycyrrh. ana ℥.i. Aut eadem cum aqua mulſa, in qua glycyrrhiza decocta ſit, miſceantur, & bibantur. Non enim tantùm hæc ſiti proſpiciunt,

ciunt, sed & ad sputi facilem excreationem conferunt. Quam quidem ad rem, & sequentes eclegma admodũ est utile. Reci. eclegmatis de pino ℥.ß. penidiarũ ℥.ij. pul. iri. florent ʒ.iij. elect. diatrag. frig. ʒ.i.ß. uuarum passarũ detractis uinaceis ℥.i. seminum maluarum, & goßipij, ana ʒ.i. excipiantur serapio de glycyrrhiza, fiatq; eclegma, quod ægrotus paulatim ueluti lambendo deglutiat. Post septimum diem pharmacum solutiuum exhibendum, humoribus ante diem septimum hunc in modum concoctis.

Recipe serapij uiolacei (propter febrẽ) serapii adianti. oxymelitos simpl. ana ℥.i.ß. stillatitiorũ liquorum buglosi, hyssopi, scabiosæ, ana ℥.iii. Misceantur, & per triduum à ieiuno diluculò bibantur. Quod altero triduo repetatur, usque post septimum diem. Recipe diairid. sim. ℥.iii. utatur cum serapiis: & de eo quod supererit, habeat ægrotus sæpe in ore. Post septimum diem humoribus, ut dictum est concoctis, sumatur sequens potio purgans.

Recipe cas. recens extractæ ʒ.vi. diaphœnici ʒ.iii. serapii adianti unc. semissem. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Aut sic.

Recipe agar. recens in pastillorum formam redacti ʒ.ii. macerentur in oxymelite simpl. aut scillino (si febris ualde remissa sit) & stillatitiis liquoribus adianti & buglosi horis xii. deinde exprimantur, & colentur, adiectaq; serapii adianti ℥.i. cum decocto pectorali fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta à noctis dimidio.

Recipe conseruæ bugloss. conseruæ adianti, ana ʒ.ii. pul. irid. ℈. semissem. Misceantur, & postridie manè sumantur. Quòd si Pleuritis ad diem decimumquartũ per-

uenerit, nec humor pleuritidem efficiens prædictis auxilijs resolui potuerit, permutationisq; in pus signa apparuerint, eam permutationem coadiuuabit Medicus, primùm quidem leuioribus utens auxilijs hunc in modum extrinsecus. Recipe maluarum, altheæ cum rad. ana M. i. ficorum pinguium ℥. ii. florum chamæmeli, florum meliloti, ana M. semissem. seminis lini, seminis fœnogr. ana ℥. ij. Decoquantur in s. q. aquæ calentiq; decocto immersa spongia exprimatur, eaq; calida latus dolens foueatur sæpe, longeq; à pastu. Vnguēto deinde sequenti ungatur.

Recipe ol. chamæmeli, ol. amygdalarum dulc. axungiæ gallinæ, ana ℥. i. ß. olei de lilio, muccaginis seminum lini, & fœnogr. ana ℥. ij. muccaginis seminis cotoneorum ℥. i. ß. croci. ʒ. ß. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo latus dolens post fotum ungatur. In eundem usum paretur & hoc emplastrum. Recipe radicis lilij in consperfionis modū subactæ ℥. iij. farinæ seminis lini ℥. ij. farinæ fœnogr. ℥. i. ß. ficos pingues. vi. axungiæ gallinæ, & anseris, ana ℥. i. ß. axungia porci ueteris ℥. ij. ß. commistis omnibus fingatur emplastrum, quod lateri dolenti admoueatur, eiq; post fotum semper hæreat. Intrinsecus autem hæc sumpta suppurationem iuuant. Recipe serapij de glycyrrhiza, serapij de ziziphis, serapii adianti, ana un. ß. decocti hordei, uuarum passarum, & glycyrrhizæ, uncias iii. Misceantur, & à ieiuno manè bibantur. Idemq; quotidie facere pergat ægrotus, donec materia suppurata sit. Intereà quoque temporis, cum sitiet misceat cum glycyrrhizæ, & hordei decocto serapij adianti, serapii uiolacei, serapij glycyrrhizæ, ana unc. ß. & bibat. Vbi autem pleuritis suppurata fuerit, quod cognoscitur

cùm

cùm ex febris, tum ex doloris remißione, fiant extrinsecus quæ sequuntur ad abscessum rumpendum. Recipe herbam uitri, hoc est, ex qua uitrum conficitur, (sondam appellant) subigatur cũ axungia porci antiqua, & butyro, fingaturq; emplastrũ, quod lateri dolenti apponatur.

Aut sic.

Recipe radicis lilii in conspersionis modum subactæ, unc. iiij. ficos decem. fimi columbini, unc. ij. fermenti, un. iii. axungiæ porci antiquæ, butyri, ana unc. ii. Misceantur simul, & subigantur, fingaturq; emplastrum quod lateri affecto admoueatur. Hæc quoque sumpta ad rumpendum abscessum ualde conducunt. Recipe fermenti tritici, aut hordei, q. v. fiat puls cum ficorum decocto, & edatur. Idem præstat puls è farina cicerum rubrorum. Panis quoque fermẽtatus ualde, & in aceto, aut in aqua mulsa maceratus, eandem ad rem utilis. Oua quoque sorbilia sumpta, & lac ut exit ab ubere adhuc calens. Fici in pastus principio sumpti, pityides uerò in fine. Si uerò per hæc non rumpatur, uomitus irritetur, & sternutamentum, corpusq; uehementer concutiatur. In cubili mobili iaceat, quod uehementer, celeriterq́; moueatur. Quòd si circiter diem uigesimum non rumpatur, desperatus est ægrotus. Si uerò rumpatur, habita ratione loci, ad quem pus decumbit, tergendum est. Si enim in pectus, & pulmones defluxerit, per sputum expurgetur, hisq; præsidiis eliciatur. Recipe eclegmatis de braßicis, eclegmatis de pino, eclegmatis sani, & experti, ana unciam. ß. penidiarum, drachmas duas, pulueris irid. Florentiæ, drachm. ii. carnium dactylorum, unc. unam, uuarum passarum detractis uinaceis, unc. i. ß. excipiantur

cipiantur serapio de glycyrrhiza, fiatq; eclegma, quod ægrotus ueluti lambendo deglutiat. Sequens quoque apozema summè est efficax ad pectus à pure & sanie purificandum. Recipe glycyrrhizæ, ℥.i. ziziphorum, mixtorum, ana ℥.ß. ficorum pinguium, uuarum passarum detractis uinaceis, ana ℥.i.ß. seminum altheæ, & goßipij, ana ʒ.iij. adianti recentis Manip.i.ß. hordei Manip.ß. Decoquantur in s.q. aquæ, tantisper dum dimidium absumatur. accipiantur iuris decocti colo transfusi lib.i.ß. & adiectis penidi. & melle. q.s. dulcedo inducatur. depuretur, & ʒ.ij. pul. irid. admistis cum ʒ.i.ß. cinnamomi selecti, sapore & odore iucundiore reddatur. Eo dies quinque ieiunus calido utetur: & repetatur usque ad perfectam pectoris purificationem.

Aut sic.

Recipe oxymelitos simpl. serapij adianti, serapij de glycyrrhiza, ana ℥.ß. stillatitiorum liquorum scabiosæ, buglosi, hyssopi, ana ℥.i. Misceantur, & à ieiuno manè bibantur, & repetantur usque ad integram pectoris abstersionem. Si uerò pus ad urinæ uias decubuerit, hunc in modum purificentur. Recipe quinque radic. communium maceratarum in uino albo, ana ℥.i. glycyrrhizæ ℥.i.ß. quatuor seminum frig. maiorum, ana ℥.ß. adianti recentis, Manip.i. cicerum rubr. M.ß. Decoquantur in s.q. aquæ usquæ ad dimidiæ partis absumptionem, adiectoq; sacchara q.s. dulce fiat. depuretur, & ʒ.ij. pulueris diarrhodi abbatis additis, iucundiore & sapore, & odore reddatur. Hoc apozemate utetur ægrotus diebus quinque manè ante pastum: & repetatur donec pus plane expurgatum fuerit. Sumat interdum ægrotus ℥.i. cas. disso-

dissolutam in decocto proximè tradito. Si autem ad intestina defluxerit, hoc aut simili enemate abstergantur, & lauentur. Recipe iuris decocti hordei, & furfuris, libr.i.ß. in quo dissolue sacchari rub. mellis rosacei col. ana ℥.i. fiat enema, quod ante pastum inijciatur: eoq; sæpius utendum. Sumatur prætereà matutinis horis serapium quodpiam astringens, quod intestina à pure exhulcerari prohibeat, quale est, hoc quod sequitur. Recipe serapij rosacei de rosis siccis, ℥.i.ß. stillatitij liquoris plantaginis, ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno sumantur: idq; pluribus diebus repetendum. Pleuritis uerò si notha fuerit, & non uera, cucurbitulæ dolenti lateri affigantur, quæ materiam foras, & ad partes externas trahant: id & sequens efficiet emplastrum, lateri affecto admotum. Recipe florum chamæmeli, P.i.ß. farinæ seminum lini, & fœnogr. ana ℥.ij. radicis irid. in conspersionis modum subactæ, ℥.iij. fimi columbini, ℥.i.ß. axungiæ gallinæ, ℥.ij. olei de lilio, olei chamæmeli ana ℥.i.ß. Misceantur, & adiecta cera fiat emplastrum, quod lateri dolenti admoueatur. Vbi autem apparente tumore materia ad cutem attracta uidebitur, eius suppurationem hunc in modum coadiuuabimus. Recipe farinæ tritici, & fabarum, ana ℥.ij. ficuum contusarum, ℥.iij. axungiæ porci ueteris ℥.iiij. croci ℈.ij. farinæ seminum lini, & fœnogr. ana ℥.i.ß. uitellos ouorum tres. Commistis omnibus fiat cataplasma, quod lateri affecto apponatur, super locum tumentem. Facta suppuratione, uocato Chirurgo rumpatur abscessus. Cætera omnia, ut enemata, uenæ sectio, & alia inter initia in hoc quoque affectu facienda, ex his quæ paulò antè tradita sunt, petantur.

PERIPNEVMONIAE CVRATIO. Cap. VI.

PEripneumonia, pulmonis est inflammatio, cum febre acuta, difficultate spirandi, grauitate, distentioneq; thoracis citra dolorem, nisi ipsius pulmonis membranæ, quæ thoraci secundum longitudinem connectuntur, inflammatæ fuerint, dolor enim tunc percipitur.

Causæ. Omnis inflammatio ex affluente fit sanguine, qui nonnunquam biliosus, nonnunquam pituitosus, nõnunquam melancholicus existit: id quod ex sputo, ut dictum est superiori Cap. discernitur.

Signa. Hoc malo correptis tota facies rubet, intumescunt oculi, fit nasus in summo, simus tußis sicca, linguæq; adest siccitas. Calidam prætereà sentiunt sic affecti expirationem, quocirca ubi plurimùm efflant, iuuari uidentur, aquam frigidam, magis uerò multum aerem frigidum attrahere concupiscunt. Si mortale malum hoc fuerit, uigiliæ adsunt perpetuæ, aut somnus certè perquàm breuis est, frigent extrema, liuescunt ungues, & incuruati uidentur. Hi quarto, aut septimo ad summum die intereunt. Si uerò ad salutem permutetur, sanguinis abundans eruptio, aut alui sequitur perturbatio, biliosis multis, ac spumosis deiectionibus exeũtibus. Interdum etiam inflammatione in pus commutata, si per urinarios meatus, aut uentrem pus excernatur, omni statim molestia liberantur. Si uerò aceruatim in pulmonem irruperit, aut suffocat, aut in tabem permutatur.

Curatio. Curatur autem hoc pathema, iisdem remediis quibus pleuritis: nisi quòd ea parti thoracis anteriori sunt admouenda.

PALPITATIONIS CORDIS Curatio. Cap. VII.

Cordis palpitatio, ſeu tremor, motus eſt cordis depravatus, cum uidelicet præter naturam dilatatur, aut conſtringitur. Proficiſcitur ab omni intemperie, ſiue cum humoris uitio, ſiue ſine humore. Fit nonnunquam ab humore in pericardio contento, cor ne attollatur impediente. Hac cordis palpitatione, ab humore in membrana cor ambiente contento nata, affecti, uenæ ſectione, quæ in cubito fit, & extenuante uictus ratione, medicamentisq; tam ſumptis, quàm admotis, quibus extenuandi, et corroborandi facultas ineſt, liberantur. Oritur autem plerunque hic affectus à cauſa calida, ut à ſanguine multo, & calido, aut à fumis, & uaporibus multis ad cor elatis. Si à ſanguine fuerit, incidatur cubiti dextri interior uena, ſanguisq; pro plenitudine, uiribus, & ætate mittatur. Cor deinde tam ſumptis, quàm admotis roboretur. Si uerò à uaporoſa repletione, incidatur iecoraria uena ſiniſtri cubiti, cordi deinde robur adijciatur medicamentis tam ſumptis, quàm admotis. Sin à bilis copia huius mali origo ſit, concoquatur primùm deinde uacuetur lenibus quidem medicamentis, nam à corde uacuatio forti medicamento fieri non debet. Recipe ſerapij de ſucco oxalidis, ſerapij intybi ſatiui latioris, ſerapij acetati ſimpl. ana ℥.i.ß. ſtillatitiorum liquorum buglosſi, cichorij, cirſii, ana unc.iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Si autem caliditas multa foret, pro ſerapio de intybo ſatiuo latiore, ſubſtituatur ſerapium de acetoſitate citri, aut deribes. Recipe diam.frig.℥.ß. utatur cum ſerapiis. Recipe rhabar. ſelect.ʒ.i.ß. myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygdalar.dulc.ʒ.ij. (aſtringunt enim cùm ita confricantur) oxyphœnicωn

Cauſæ.

Curatio.

nicon ℥.ß.maceretur in stillatitiis liquoribus intybi satiui latioris, buglossi, & pauco uino albo horis xii. deinde exprimantur, & colentur, adiectisq; serapii rosacei purgatorii de infusione rosarum ℥.ii. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe conseruæ rosa. conseruæ radicis buglossi, ana ʒ.ii. Misceantur, et postria die mané sumantur. Vacuato corpore sequenti electario molli utendum quotidie matutinis horis ante pastum, paruæ castaneæ instar: quod ubi deglutitum fuerit, bibatur parum stillatitiorum liquorum bugl. et oxalidis. Reci. conseruæ uiolarũ, conser. rosa. cõseruæ rad. cirsii, ana ℥.i. pul. diarrhodi abb. pul. trium sant. pul. diamar. frig. ana ʒ.ii. corallii rub. ʒ.i.ß. margaritarũ, fragmentorum preciosorum communium, an. ℈.ii. compositionis diamoschi dul. ʒ.ß. excipiantur serapio de acetositate citri, aut de ribes, fiat electar. molle, quo utendum, ut dictum est. Aut fiat electar. solidum. Recipe pul. diamarg. frigid. pul. trium santalor. pulu. diarrhodi abb. ana ʒ.i.ß. trochiscorum de caphura ℈.ii. pul. diambræ ʒ.ß. conseruæ rosarũ, conseruæ radi. cirsii, ana ʒ.ii. sacchari in stillatitio liquore rosarum dissoluti q.s. fingatur elect. solidum in tessellarum figuram: sint autem singulæ ponderis ʒ. ii. ß. Sumat ægrotus tessellam unam quotidie mané, & uesperi ante pastum horis ii. qua deglutita, parum stillatitii liquoris buglossi bibat. Fiat deinde cordi sequens epithema. Recipe stillatitii liquoris rosarum lib.ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, & bugloss. ana ℥.iiii. utriusque corallii, omnium santalorum, ana ʒ.i ß. caphuræ gra. ii. pul. diamar. fri. ʒ.i. croci. ℈.i. aceti parum, fiat epithema cordi mané, & uesperi ante pastum tepidé. Aut fiat sac-

culus pyramidali figura, de sericeo panno raro, cui pulueres sequentes insuantur. Recipe rosa. rubrarum siccarum florum buglossi, & cirsii siccorum, ana ʒ.i. omnium santalorum, an. ʒ.ij. corallii rub. ʒ.i.ß. behen, albi, & rub. ana drach.i.ß. fiat puluis, qui sacculo, ut dictum est, insuatur. Irrigetur autem stillatitij liquoribus rosarum, & bugloss. & regioni cordis applicetur. Possunt autem hæc cordi, corpore etiam nondum uacuato, extrinsecus admoueri. Palpitatio uerò cordis si à causa frigida, ut à pituita redundante fuerit, æger ualde pallidus apparet, pulsum habens tardum: frigetq́; & grauis est. Materia primùm concoquatur, deinde uacuetur. Recipe mel. rosa. col. ℥.ij. serapij de duabus rad. ℥.i. serapij de bugloss. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum mellissophylli (cor à melancholica materia purificat) hyssopi, sampsuchi, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe elect. diamoschi dul. ℥.ß. utatur cum serapijs. Reci. agar. recens in pastillorum formam redacti ʒ.i.ß. maceretur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus mellissophylli, & buglos. per noctem. deinde exprimatur, & coletur. a liectis deinde cath. ʒ.vi. serapij de buglos. ℥.ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Aut sic.

Recipe cathol. ℥.ß. diaphœnici ʒ.ij. serapij de bugloss. ℥.ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur, ut dictum est. Recipe theriacæ ueter. ʒ.i. conseruæ radicis cirsii ʒ.ij. Misceantur, & postridie manè sumantur, sex horis ante pastum. Si pilulis uti quis uoluerit, sumat pil. de hiera simpl. aut de agar. aut alephang. Quæ uerò sequuntur sumpta, cordi robor adijcient. Recipe corticis citri,

ſaccha.conditi.unc.ij.conſeruæ rad.cirſii.℥.i.ß. pulueris diamb.pul.diamoſchi dulc.pul.lætitiæ Gal.ana.℥.i.ß.compoſitionis de hyacintho.drach.ij.ſeminis citri (cor enim corroborat)drach.i. corallij rub. ℈.iiij. myrobalanum unam empeliticam conditam(ſi diues ſit) cum ſerapio cõſeruationis corticis citri fiat electarium molle, de quo paruæ caſtaneæ inſtar ſumatur manè, & ueſperi tribus horis ante paſtum, quo deglutito parum uini minimè diluti bibatur. Si quis electario ſolido magis delectetur, hunc in modum paretur. Recipe diamoſchi dul.pul.diamb.pul.elect.de gem.ana drachm.i.ß. corticis citri ſaccha.conditi conſer.rad.cirſii. ana drachm.ij.ſacchari diſſoluti in ſtillatitiis liquoribus meliſſophylli, & bugloſ. q.ſ.fingatur electarium ſolidum in teſſelarum figuram, ſintq́; ſingulæ ponderis, drach.ij.ß. Sumatur teßela una manè, altera ueſperi, duabus aut tribus horis ante paſtũ. Quibus deglutitis parum mox uini meri bibatur. Cordi uerò ſequens epithema fiat. Recipe ſtillatitiorum liquorum bugloſ.& meliſſophylli, ana libr.ß. uini aromatici, aut aruiſii.unc.iij.pul.electarij de gem.caryophyllorum, ana.drachm.i.ß.pul.diamb.℈.iiij.ſeminis citri, behen albi, & rub.ana.℈.ij.croci.℈.i.Miſceantur, fiatq́; cordi epithema calidè, manè, & ueſperi ante paſtum. Palpitatio cordis per uentriculi conſenſum nonnunquàm contingit. Qui ſic afficitur, ſumat alternis diebus unam, aut duas, aut tres pilul.de hiera ſimpl.aut alephang. per horam ante cœnam. Præterea compoſitionibus ſumendis, paulò antè dictis utatur, & potißimùm ſuperiùs proximè tradita, adiecta pulueris aromatici roſa. maioris à Gabriele traditi.drac.i. Ventriculo etiam robur adijciatur

empla-

emplastris, unguẽtis et sacculis posteriùs dicẽdis, cũ de illius affectibus dicetur. Si biliosus humor in uẽtriculo cõtineatur, uacuetur medicamẽtis traditis in palpitatione à cã calida. Palpitatio cordis si ꝑ cõsensũ aliorũ mẽbrorũ fit, curetur illorũ affectus: cor deinde roboretur: ut dictũ est. Palpitationis cã si uermes fuerint, interficiãtur sumpto puluere, qui posteriùs tradetur in Fame Canina.

SYNCOPES CVRATIO. Cap. VIII.

PRæceps uirium lapsus, Syncope appellatur: cuius causæ sunt multiplices. Nonnunquam fit ob crudorum humorum redundantiam in ore uentriculi. Qui in Syncopen, hanc ob causam incidunt, his hypocondria inflantur totumq; corpus maiore apparet mole, quàm pro naturæ modo, color ad albidius mutatur: corpus, ut semel dicam, aqua inter cutem laborantibus est simile: interdum tamen ad nigrus, aut liuidius accedit. Nonnunquam uerò ob uitiosorum humorum, & acrium copiam hoc mali contingit. At hi qui horum causa Syncopen incurrunt, aßiduas in ore uentriculi mordicationes, & uellicationes sentiunt. Interdum etiam Syncope corripiuntur nonnulli ob tenues quosdam succos, ori uentriculi ingruentes, cæterùm citißimè exhalãtes, in his sanè facies illa mortifera ab Hippocrate depicta, nasus acutus, oculi caui, & cætera, celeriter apparent. A Cordis quoque uitio hoc mali sæpenumero originem trahit, cùm uehementer intemperatum est. Accidit & frequenter ob multam sanguinis excretionem, sudores copiosos, uehementem motum, nimiam uentris inanitionẽ, multas uigilias, dolores insignes, ob omnes denique immoderatas euacuationes, animiq; perturbationes. Syncope autem Cau[illegible]

Signa.

laborantibus rarus, obscurusq; pulsus est, extremæ partes frigent, circa faciem sudor exilit, cutis nitor pristinus aufertur, anguntur animo, corpusq; iactatur. Causæ si externæ fuerint, auferendæ: si internæ illis medendum modis, in Cordis Palpitatione dictis, aut posteriùs dicendis, cùm de uentriculi affectibus sermo erit. Paroxysmo uerò hunc in modum succurrendum. Primùm inspergatur faciei stillatitius rosarum liquor moschatus, si haberi potest: sin minùs, solus stillatitius rosarum liquor, aut cum aceto permistus: utriusque defectu, sola aqua frigida. Ab alto autem demittatur in faciem, ut sopiti spiritus excitentur, & si qui adhuc in partibus externis remanserint, resolui prohibeantur: & hæc maximè fiant si ab æstu, aut febris incendio, aut alia causa calida Syncope sit, non autem si à causa frigida, aut immodico alui fluore, quem frigida intrò comprimens augeret. Secundò, nares, & os comprimantur, ut inspiratus aer interiora petens, & paulò mox egredi uolens, calfactus ad cor redeat, ipsumq; calfaciat, spiritusq; reficiat, & excitet. Tertiò, partes extremæ, ut crura & brachia uinculis uehementer constringantur, linteisq; modicè asperis perfricentur, ut spiritus qui ad cor se receperunt, reuocentur. Cæterùm hæc non fiant proximè dicta, ubi syncopes causa foret immodica uentris inanitio, aut sudores copiosi, aut fames, aut immoderata alia quæpiam euacuatio, ne pauci illi spiritus, qui supersunt, seque ad cor receperunt, dissoluantur. Porrò qui hanc ob causam Syncope corripiuntur, hausto (ut pòst dicetur) uino, & odoribus admotis, cæteris remedij omissis, quieti permittantur. Quartò, detur uinum aromaticum bibendum, nisi à fame, aut immodica aliqua euacuatione

Curandi ratio.

tione Syncope ſit, tunc enim edendum panis fruſtulum, uino diluto immerſum exhibeatur: quod ſi comeſſe nequeat, ſorbendum exhibeatur ius pulli, aut pullæ, aut aliarum recentium carnium cum uino. Cùm fit Syncope à ſpirituum reſolutione, quæ famem, & immodicas euacuationes con ſequi ſolet, uinum quod exhibetur, craſſum ſit, ſed aqua dilutum: ab alijs uerò cauſis ſi fuerit, tenui ſit & colore, & ſubſtantia. Huiuſmodi etenim uinum, ſpiritus celeritur inſtaurat, & reficit. Iucundis præterea odoribus facultate quidem calidis, ſi Syncopes cauſa ſit frigida, ſpiritus inſtaurandi, alendiq́; ſunt, qui non ſolùm naribus ægrotantis ſunt admouendi, ut olfaciat, ſed etiam inflando naribus immittenda odoramenta id tenuißimum puluerem redacta. Algalia, moſchus, ſtyrax calamitis, ladanum, & id genus alia permulta boni odoris, hanc ad rem ſunt idonea. Syncopes uerò cauſa ſi calida ſit, odoretur ægrotus ſantala præſertim citrina, quòd magis odorifera ſint: roſas, caphuram, & alia odorifera ſimili facultate prædita. Syncope uerò ſi à præfocatione ex utero ſit, à iucunda illis odoribus abſtinendum, quin grauiter olentia naribus quidem iniucunda, ſed ori uentriculi grata, adhibēda ipſis naribus ſunt, ut eorum odore percepto matrix ſubſidat, ſuauiter autem olentia uuluæ admoueantur. Quintò ſternutamentum prouocetur: ſpiritus enim excitat, & à corde, quò ſe receperunt, ad exteriora membra reuocantur. Sextò, os digitorum, aut cunei, aut cuiuſpiam alterius rei immißione diducatur, linguaq́; theriaca, aut mithridatio fricetur. Septimò, uociferationibus, altisq́; clamoribus ſpiritus circa cor ſopiti, excitandi.

DOLORIS VENTRICVLI Curatio. Cap. IX.

usæ. Ventriculi dolor à flatibus in ipso generatis plerũ que fit. Generantur autem, aut ex pituitosis humoribus in eo contentis, aut ex cibis in uapores ab imbecillo calore resolutis. Vnde magna uentriculi grauitas sentitur, & distentio, propter quàm spirandi difficultas adest, uentriculo distento septum transuersum comprimente. Leuantur cibo infimas ad uentris partes descendente, & flatibus siue per ructus, siue per aluum exclusis. Hic autem dolor summo studio statim anodynis placandus, quòd exacto sensu tactus præditus sit, os præsertim ipsius, quòd munus quoque ipsius sit alimentum in chylum toti corpori communem mutare, quo in sanguinem mutato, uniuersæ corporis partes nutriuntur. Hæc igitur ad doloris mitigationem fiant. Recipe florum chamæmeli, & meliloti. ana. M. i. seminum lini, & fœnogr. ana. ℥. ij. seminũ anisi, cari, & fœniculi, ana. ʒ. ij. absinthij, rosarum rub. ana. tertiam partem Manipul. i. Decoquãtur in s. q. aquæ, in qua calida madefiat spungia, quæ deinde expressa, uentriculo admoueatur, eaq; foueatur. Recipe ol. chamæmeli, olei anethini, olei de lilio, ana. ℥. i. ß. His cõmistis inungatur uentriculi regio post fotum. Humores deinde uacuẽtur, hunc in modum. Recipe pil. de hiera simp. aut alephãgina, ʒ. ij. agarici in pastillorum formam redacti, ʒ. i. ß. mastich. ℈. ß. Excipiantur melle rosaceo, finganturq; pilul. vi. è drachma, è quibus tres per horam ante cœnam semel, aut bis, singulis hebdomadis sumantur. Humor uerò si multus fuerit, uentriculoq; tenaciter hærens, atque ægrotans robusto fuerit corpore, hunc in modum uacuetur

(margin: a. ; uratio.)

tur

tur. Recipe diaphœnici unc.ß. aut drach.v.cum saccharo fiat bolus,qui potionibus maturiùs sumatur. Ventriculus deinde tam sumptis quàm admotis,roboretur. Sumptis quidem hunc in modum. Recipe elect.mollis aromatici rosa.maioris lib.ß.sumatur castaneæ instar quotidie manè,& uesperi duabus,aut tribus horis antè pastum, uno aut altero die per hebdomadam intermisso. Recipe coriandri præparati unc.iij.anisi,cinnamomi selecti,fœniculi, cari,ana.unc.ß.maceros drach.ij.maceros.ʒ.ß.pulueris diacydonites sine speciebus ʒ.ij.sacchari ad pondus omnium,fiat puluis,quo in fine pastus sumpto bibendum non est.Extrinsecus autem uentriculo hæc admoueãtur.

Recipe cerati Gal.stomachici,hoc est emendãtis uitia stomachi,olei nardini,ana.unc.ij.His commistis,uentriculi regio linatur calidè manè,& uesperi ante pastum.

Aut sic.

Recipe olei absinthij uncias.ij.olei nardini,olei masti ch.uel lentiscini,olei ex cotoneis,an.ʒ.i.caryophyllorum, menthæ siccæ, cardamomi,corallij rubri,mastich. an.ʒ.i. ß.rosarum rub.℈.ij. Adiecta cera.q.s.fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè,& uesperi ante pastum.Odoris autem gratia addi potest spicæ nardi drach. ß.styracis calamitidis,ladani,ana.drach.i.ß.

Aut fingatur emplastrum.

Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho,an.ʒ.i.galangæ ʒ.iij.styracis,calamitidis,ladani, an. ʒ.i.ß. subigantur cum oleo absinth. & fingatur emplastrum ea figura,qua sunt, quæ uulgo Medicorum scuta stomachalia appellãtur,regioniq; uẽtriculi admoueatur.

Aut fingatur sacculus.

Recipe *absinth. sicci. menthæ siccæ, sisymbrij, ana M. ß. coriandrè præparati ʒ. iij. caryophyllorum, cinnamo. selecti, ana ʒ. ij. ladani ʒ. i. ß. corallij rub. ℈. iiij. maceris ʒ. i. cocci infectorij ʒ. ß. terenda, & pulueranda puluerentur: commista deinde omnia panno serico purpureo insuantur, fingaturq; sacculus acu interpunctus, figura scuti (ut loquuntur) stomachalis, qui uentriculi regioni admoueatur.*

DOLORIS VENTRICVLI
à frigida causa Curatio.

DOlor *uentriculi si à causa fit frigida, calidis illi medicamentis succurendum. Sed si hepar sit calidum, uerendum ne dum uni mederis, alteri noceas, & calidis medicamentis uentriculum iuuans, hepatis caliditatem augeas.* Fiat *igitur hunc in modum.* Primùm *mitigetur dolor anodynis suprà traditis: obseruandum tamen ne hepatis regio fomentis illis attingatur.* Mitigato *dolore, his pilul. utendum, bis singulis hebdomadibus.* Recip. *pil. de hiera simp. (aloe lota in stillatitio liquore intybi satiui latioris) ʒ. iij. rhabar. selecti, oxyphœnicωn, ana ʒ. i.* Excipiantur *serapio rosaceo purgatorio, finganturq; è ʒ. pil. vi. è quibus tres per horam ante cœnam sumantur.* Ventriculus *deinde tam sumptis, quàm admotis roboretur. Sumptis quidem hunc, in modum.* Recipe *pul. aromat. rosa. maioris à* Gabriele *traditi, ʒ. ij. pul. electar. trium santal. pul. diarrhodi abb. ana ℈. ij. conser. rosarum, corticis citri saccharo conditi, ana ʒ. ij. ß. sacchari stillatitijs liquoribus rosa. & absinthij dissoluti q. s. fingatur electarium solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli ponderis ʒ. ij. ß. Sumatur unus quater per hebdomadam, horis*

ris tribus ante pastum manè: quo deglutito, bibatur parum uini rubri modicè diluti.

Aut fiat electarium molle.

Recipe corticis citri saccharo conditi, ℥.ij. conseruæ florum cicho. conseruæ rosa. ana ℥.ß. electar. mollis aromatici rosa. maioris ℥.ij.ß. pul. electar. trium santalo. pul. diarrhodi abb. ana ʒ.i.ß. pul. diagalangæ ʒ.i. Excipiantur serapio adianti, fiatq́; elect. molle, de quo paruæ castaneæ instar quater per hebdomadam sumatur manè tribus horis ante pastum. Poterit etiam, qui uolet, componi cum serapio conseruationis myrobalanorum empeliticarum. Extrinsecus autem uentriculo admoueantur aut unguenta, aut emplastra, aut sacculi, quorum paulò antè formulæ sunt traditæ. Hepati uerò extrinsecus sequentia admoueantur. Recipe cerati santalini unc. iiij. olei rosacei, olei nymphеæ, ana unc. i.ß. Lauentur aqua frigida, aut stillatitio liquore rosa. deinde adijciatur spicæ nardi. ℈.i. regioni hepatis tepidè simul mista admoueantur manè ante pastum, bis singulis hebdomadibus, toto medicationis tempore.

Aut sic.

Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris ℥.viij. stillatitij liquoris rosarum ℥.iiij. omnium santalorum, an. ʒ.i.ß. trochiscorum de caphura, ʒ.ß. seminum oxalidis, portulacæ, & intybi satiui latioris, ana ℈.ij. spicæ nardi ℈.i. Commistis omnibus fiat epithema hepati tepidè ante pastum manè, bis per hebdomadam.

Aut fingatur sacculus.

Recipe rosa. rubrarum, florum nymphеæ, florum uiolarum, ana. P.i.ß. seminum portulacæ, oxalidis, & intybi

satiui latioris, an.℈.ij.spodij.ʒ.ij.trochiscorum de caphura.ʒ.ß.spicæ nardi.℈.i.omnium santalorum, ana ʒ.i.insuantur sericeo panno purpureo & raro, fingaturq; sacculus acu interpunctus, qui irrigatus stillatitijs liquoribus rosa. & intybi satiui latioris regioni hepatis applicetur tepidè, ante pastum manè. Vbi autem frigescere cœperit, rursum tepefiat: idq; bis per hebdomadam fiat. Vtendum & sequenti puluere in fine pastus. Recipe coriandri præparati.unc.iiij.anisi, cinnamomi selecti, fœniculi, ana.ʒ.ij.ß.pul.diacydonites sine speciebus.ʒ.iij. maceris. ʒ.i.sacchari rosacei ad pondus omnium. Fiat puluis, quo in fine pastus sumpto, à potu abstinendum.

DOLORIS VENTRICVLI à bili, Curatio.

VEntriculi doloris, bilis nõnunquàm causa est, quæ si uentriculo innatet, uomitu euacuanda, qui hunc in modum eliciatur. Recipe aquæ tepidæ.℥.vi.serapii acetati simpl.unc.i.ß. Misceantur & post cibum bibantur, digito deinde aliquantò pòst in os, & fauces immisso, aut penna, uomitus eliciatur. Si uerò ægrotus suapte natura non facilè uomat, euacuetur sumpta potione sequenti. Recipe serapij rosacei purgatorii ℥.ij.rhabar. puluerati.drachm.i. myrobalanorum flauarum.drach.i. ß. Excipiantur stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & absinth.fiatq; potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Si uerò bilis ab hepate in uentriculum per interualla transmitti uideatur, utendum elect. molli sequenti.

Recipe carnium cotoneorum conditarum sacchara sine speciebus.unc.ij.conseruæ rosarum, conseruæ oxalidis, ana.℥.i.pul.electar.trium santalorum, et diarrhodi abb.

ana.drach.i.ß.myrobalanum unam conditam. Excipiantur serapio rosarum de rosis siccis, fiatq; elect. molle, de quo sumatur paruæ castaneæ instar, manè tres horas ante pastum alternis diebus. Prætereà uentriculi regio sequentibus oleis ungatur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, ana.q.v.olei mastich.parum, ungatur regio uentriculi calidè ante pastum. Alterantia deniq; hepatis regioni admouenda, quorum formulæ ex superiùs traditis petendæ sunt.

VOMITVS CVRATIO.
Cap. X.

Vomitus, ac uomēdi cupiditas, inanisq; irritatio fiunt à uitiosis humoribus calidis, aut frigidis in uentriculo contentis: qui aut in ipsius uentriculi amplitudine innatant, aut in eius tunicis infarti sunt. Iiq; humores, aut craßi sunt, & lenti, uiscidiq;, ac tunicis uentriculi instar uisci adhærent, ægreq; auelli possunt: aut serosi, & uelut aqua in spongia uentriculi tunicis immerguntur. In cauitate uerò uentriculi eo contineantur, an uerò eius tunicis sint infarti, ita dignoscemus. Nam si uentriculi amplitudine innatent nauseamq; excitent, uomitio magna ex parte sequitur, quæ nobis ostendit humorem uentriculo molestum, quòd eius pars unà cum cibis interdum euomatur. Si uerò uentriculi tunicis aut hæreāt, aut immersi sint, uomendi quidem cupiditatem inducūt, sed inanem, idq; magis ante cibum, quam eo sumpto. Atque hi humores aut in ipso uentriculo, ob eius intemperiem, nascuntur: aut ex aliqua corporis parte male affecta, puta ex iecore, liene, aut capite, interdum ex uniuerso corpore se expurgante in ipsum confluunt. Si ab

Causæ.

Signa.

uniuerso

uniuerso corpore in ipsum trasmittantur, quod contingit ubi uniuersum corpus uitiosis humoribus plenum est, id quod cum ex colore, tum ex pustulis circa cutem erumpentibus, & urina cognoscitur, prior cura totius corporis habenda, deinde uentriculi. Si uerò ex aliqua alia parte male affecta, itidem in primi illius habēda ratio: quarum curandarum methodum partim superiùs diximus, partim posteriùs dicetur suo quidem loco. Si ab intemperie uentriculi, uitiosi in ipso nascantur humores, intemperies illa primùm curanda, si calida, frigidis: si frigida, calidis. Humor *deinde in uentriculo contentus purgetur.* Qui *si frigidus, pituitosusq́; fuerit, siue in uentriculi cauitate innatet, siue eius tunicis hæreat, uitanda illius uacuatio uomitu, qui sic eliciatur.* Recipe *radicis raphani, unc. ij. seminis atriplicis, seminis anethi, ana ℥. i.* Decoquantur *in libr. ii. aquæ, donec dimidium absumatur, accipe iuris decocti ℥. vi. oxymelitis scillini, ℥. i. ß.* Commisceantur, *& bibantur post cibum quidem, si materia uideatur uentriculo ualde adhærens, aliâs ante cibum.* Deinde *deambulandum hora dimidiata, aut una.* Quòd *si sua sponte uomendi cupiditas non accedat, penna oleo imbuta ori, et faucibus imittatur.* Vbi *uomuerit, os uino rubro colluatur.* Deinde *enemate sequenti utendum.* Recipe *maluarum, betæ, linozostidos, helxines, chamæmeli, ana* M. *i. centaurii minoris,* M. *ß. seminum anisi, & fœniculi, an. ʒ. ii.* Decoquantur *in s. q. aque usque ad partis dimidiæ absumptionem. accipiantur iuris decocti lib. i. ß. cas. saccha. rubri, ana ℥. i. elect. indi maioris, aut diaphœnici unc. ß. olei chamæmeli ℥. iii. salis cum ʒ. i. ß.* Commistis *omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur.*

iiciatur. Purgantibus quoq; medicamentis uacuanda pituita, sed priùs dissecanda oxymelite simplici, in quo aliquod ex medicamētis, quibus incidendi, & extenuandi facultas inest, sit decoctum, ut hyssopus, iridis radix, satureia, origanum: marrubium. Vacuetur deinde sumptis hieræ picræ simpl. Gal. ℥. vi. aut unc. i. horis duabus ante pastum mané, aut sequentibus pil. Recipe pilul. de hiera simpl. aut alephang. drach. i. cum stillatitio liquore absint. fingantur pil. v. quæ post cœnam frugalem circa horam decimam sumantur. Materia uerò si multa fuerit, sumatur unc. ß. diaphœnici cum sacchar. in formam boli, hora quarta matutina.

Aut sic.

Recipe diaphœnici unc. ß. mel. rosa. col. ℥. i. Excipiantur stillatitio liquore absinth. fiatq; potio, quæ sumatur antelucano tempore. Pilulæ & boli in uentriculi affectibus magis probantur, quàm potiones. Roboretur deinde uentriculus sumptis compositionibus in dolore uentriculi traditis. Extrinsecus autem hæc admoueantur.

Recipe absinthii, iunci odorati, ana M. i. rosarum rub. P. i. caryophyllorum, mastic. ana ʒ. ii. cinnamomi, nucis moschatæ, ana ʒ. i. cyperi ʒ. ii. ß. Decoquantur in uino rub. aromatico, in eoq; calido madefacta spongia, & expressa foueatur uentriculi regio mané, & uesperi. Vngatur deinde unguento sequenti. Recipe olei absinth. olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana unc. i. corallii rubri, menthæ siccæ, caryophyllorum, ana ʒ. i. ß. spicæ nardi ℈. ii. rosarum rubr. ʒ. i. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo ungatur uentriculi regio mane, & uesperi ante pastum post fotum. Aut unguenti loco fingatur ceratum

ratum hunc in modum. Recipe mastich.ʒ.ij.ß. ladani ʒ. ij.coriandri præparati,corallij rub.caryophyllorum,an. ℈.ij.spicænardi,ʒ.ß.styracis calamitidis ʒ.i.olei absinth. olei nardini,ana parum,adiecta cera.q.s.fingatur ceratum,quod uentriculi regioni post fotum superiùs traditum applicetur.

VOMITVS A' BILIOSO HVmore, Curatio.

VOmitus interdum biliosus humor in causa est, quē testantur oris amaritudo,sitis uentriculi morsus,ructusq; nidorosi. Vomitu præterea, si biliosus is humor in uentriculi sinu contineatur,foras portio quædam efferetur.Si uerò uentriculi tunicis infartus sit, uomendi quidem cupiditatem irritat,sed inanem,idq; ante cibum præcipuè. Gignitor hic humor interdum in ipso uentriculo, ob eius intemperiem interdum uerò ab aliqua parte,putà hepate in ipsum transmittitur,id quod per interualla fit, ieiuno uentriculo. Siue autem hic humor in uentriculi cauitate innatet,siue eius tunicis sit infartus,eius uacuatio uomitu primùm tentanda est, hunc in modum. Recipe aquæ tepidæ unc.vi.sera.acetati simpl.ʒ.i.ß. Misceantur, & post cibum bibantur præcipuè si uentriculi tunicis is humor infartus sit. Concoquatur deinde, & euacuetur hunc in modum. Recip.serap.de omphacio,serap.acet. simpl.sera.intybi satiui latioris simpl.ana ʒ.i.ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, cichorij, rosarum, ana ʒ.iij. Misceantur,& à ieiuno per triduum diluculò bibantur.

Recipe elect.trium santalorum unc.ß. utatur cum serapis. Recipe myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygdal.dulc.drachm.ij. macerentur in stillatitio

titio liquore plantag. horis duodecim: deinde exprimantur, & adiectis rhabar. puluerati (sic enim maiorem habet) scrup. iiij. serapij rosacei purgatorij unc. i. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe carnium cotoneorum, sacchаro cōditarum, sine speciebus uncias duas, sumuntur drach. ij. statim à pastu. Si autem bilis in uentriculum ab hepate confluere uideatur, ei sic prospiciendum. Recipe cerati santalini unc. iiij. olei nymphеæ, olei rosacei, ana ℥. i. ß. Lauentur aqua frigida, deinde adijciatur spicæ nardi, scrup. i. Misceantur, & hepatis regioni tepide applicentur ante pastum. Deniq; compositiones uentriculum roborantes, fotus, & unguenta, petenda ex capite uomitus sanguinis paulò pòst dicendo.

SINGVLTVS CVRATIO.

Cap. XI.

Singultus uentriculi motus est, ab expultrice facultate noxia extrudere uolentis excitatus. Fit plerunq; à plenitudine, cui uomitus optimum est remedium. Aliquando ab inanitione, qui conuenientis alimenti aßumptione sanatur, & per ea, quæ defectū explent. Oris quoque uentriculi frigiditas, cibiq́; corruptio, singultum frequenter inducūt, idq; maximè in pueris. Spiritus autē retentio, quæ calorem auget, singultui à frigiditate præsens remedium est. In febribus nonnunquam fit singultus, aut stomacho, aut aliquo alio uicino uiscere inflammato. Fit plerunque ob acrium humorem mordacitatem, atq; ob cibum corruptum, in mordacemq; qualitatem mutatum. Piper quoq;, & quæ eiusdem sunt facultatis, immodicè ingesta singultū excitant, iis præsertim quibus oris uentriculi facilis est sensus. Singultus aūt ab humorib. acribus, Causæ.

& more

& mordacibus eorum uacuatione curetur, primùm quidem per uomitum hunc in modum. Recipe aquæ tepidæ ℥.vi. serapij acetati simp. ℥.i.ß. Misceantur, & bibantur: fiatq; ut de alijs uomitum elicientibus superiùs dictum est. Potione deinde hac purgante utendum. Recipe rhabar. selecti ʒ.i. maceretur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo horis xij. adiectisq; serap. rosa. purgatorij ℥.ij. fiat potio, quæ appetente diluculò matur. Dies deinde complusculos elect. trium santalo. manè ante pastum utēdū. Si uerò à pituitosis humoribus sit, curetur præsidijs in uentriculi doloribus à pituita dictis.

CHOLERAE MORBI CVRATIO. Cap. XII.

CHolera morbus est, quo uomitibus, & deiectionibus biliosa deijciuntur, tanto interdum impetu, ut cum humoribus, multis quoque uacuatis spiritibus, uires admodū langueant, sitiant ægrotantes ac sudent, tremor cordis, ac syncope succedant, nonnunquam & mors. Ex alimentorum prauitate aliquando oritur, plerunque autem ex uitiosorum humorum copia, ut à bile admodum corrupta, aut à pituita salsa putri. Hoc autem malum acutißimum est, danda igitur opera, ut ei acuratè sine mora succurratur. Moretur ægrotus in aere tēperatè calido, & temperatè frigido, parumq; luminoso. Nam lumen, & calor humores exagitant, & spiritus resoluunt. Frigus uerò etsi spiritus resolui prohibet, materias ad uentriculū, & intestina protrudens, nocet. Si metus sit, ne uires prosternantur, cibus paucus, coctuq; facilis exhibeantur: sin minùs, cibo abstinendum. Principiò quæ efferuntur cohibenda non sunt. Quin si nauseabundus est ægrotans

Causæ.

Victus ratio.

nec

nec liberè uomat, iuuandus est, propinandaq; ei aqua tepida cum serapio acetato simp. ut superius sæpe diximus. Materia autem maiori ex parte uacuata, quod in horis uiginti quatuor plerunque fit, leniter huiuscemodi cohibitionem incipere licebit. Bibet igitur ægrotus sitis tempore aqua coctam cum serapijs de acetositate citri, ex cotoneis, rosarum de rosis siccis, æquis inter se portionibus cum aqua cocta mistis. Vtatur & electa. molli sequente. Recipe conseruæ rosarum antiquæ, conseruæ oxalidis, an. ℥.i.ß. carnium cotoneorum conditarum saccharo, siue speciebus ℥.ij. pulueris crystalli ʒ.ij. omnium sant. ana ʒ.i. semin. citri ℈.ij. excipiantur serapio conseruationis myrobal. empeliticarum, fiatq; elect. molle, de quo sumatur instar dimidiatæ castaneæ per horam ante pastum manè, & uesperi. Extrinsecus autem sic roboretur uentriculus. Recipe olei è baccis myrthi. olei ex cotoneis, ana ℥.ij. olei mastich. ℥.i.ß. boli armeniæ ʒ.ij. corallij rubri, coriandri præparati, santali citrini, ana ʒ.i.ß. rosarum rub. ℈.ij. hypocistidos, acaciæ, ana ʒ.i. his commistis & temperatè calidis ungatur regio uentriculi manè, & uesperi antè pastum. Plerunque contingit ut post largiorem esum melonum, cucumerum, & aliorum id genus fructuum, uentriculus grauiter laboret, euomanturq; uiscida quædam, & pituitosa laborantisq; facies mortuo sit persimilis. Cæterùm nihil Medicus terreri debet, quòd nihil inde periculi grauioris impendeat. Cùm autem natura uomitu se expurgare contendat, hunc in modum iuuanda est. Recipe aquæ tepidæ ℥.vi. oxymelitos simpl. ℥.i.ß. Misceantur, & bibantur, fiatq; ut de aliis uomitum elicientibus, superiùs sæpe dictum est. Ventriculus autem uomitu ubi expurga-

tus fuerit, tam sumptis, quàm admotis roboretur. Sumptis quidem hunc in modum. Recipe corticis citri saccharo conditi. ℥.ij. conseruæ rosarum antiquæ. ℥.ß. radicis heptaphylli, radicis betonicæ, ana. ʒ.i.ß. seminis citri. ʒ.i. carnium cotoneorum conditarum cum speciebus. unc. ß. cornu cerui usti. ʒ.ij. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosarum. ℈.iiij. excipiantur serapio conseruationis corticis citri, fiatq; electarium molle de quo sumatur castaneæ instar ante, & post pastũ. Extrinsecus uerò sequenti unguento roboretur. Recipe olei nardini, olei absinth. olei mastich. olei cotoneorum, ana. ℥.i. menthæ siccæ. ʒ.i. caryophyllorum, cardamomi, agallochi, corallij rub. ana. ʒ.i.ß. adiecta cera. q.s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & uesperi ante pastũ calidè.

Aut utatur emplastro sequenti.

Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho, ana. ℥.i.ß. galangæ, corallij rubri. ana. ʒ.i.ß. Adiecto oleo nardino subigantur, fingaturq; emplastrum in figuram stomachalis, ut loquuntur, scuti: quod uentriculi regioni applicetur.

ANOREXIAE CVRATIO. Cap. XIII.

Causæ. *FAmes naturalis fit ob sensum exuctionis uenarum, qui quidem sensus si aut obtundatur, aut amittatur, aut exuctio ipsa non fiat, tunc Anorexia, hoc est Appetentiæ amißio contingit. Si corpus quoq; non inaniatur, accidere solet. Idem contingit, uentriculo intemperie calida laborante: aut sanguine immoderatè misso: aut si uenter, intestinaq; immodicè fluxerint. Plerunq; uerò appetẽtia prosternitur, humorum aut biliosorum, cum intemperie uentriculi calida, aut pituitosorum cum intemperie*

frigida,

frigida, in uentriculo contentorum uitio. Qui autem ob biliosos humores cibum auersantur, uentriculi morsu torquentur, siti, nauseaq; infestantur. Quòd si biliosus is humor in uentriculi cauitate contineatur uomitu uacuetur: qui sumptis ieiuno uentriculo. ℥.vi. aquæ tepidæ, & sesquiuncia. serapij acetati simpl. eliciatur, digitos etiam, aut pennam, ut superiùs sæpe dictum est, in os & fauces immittendo. Si uero in uentriculi tunicis infartus sit, experiũdum quoque an uomitu educi poßit, ipsum eliciẽdo, ut proxime dictum est. Quo quidem modo si non educatur, potione sequenti uacuetur. Recipe rhabar. selecti. sesquidrachmam, spicæ nardi gr. vi. myrobalano. flauarum confricatarum oleo amygdal. dul. drachm. ij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo per noctem, deinde exprimantur, & colentur, adiectisq; serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum unc. ij. cum stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & oxalidis fiat potio, quæ antelucano tempore sumatur. Signa.

Aut sic.

Recipe mannæ granulosi unc. ij. cas. recèns extractæ drach. vi. serapij uiolacei unc. i. excipiantur iure communis medicinarum decocti, aut stillatitio liquore intybi satiui latioris, fiatq; potio, quæ sumatur diluculò, Bilioso humore uacuato, calidi uẽtriculi intemperies hunc in modum alteretur. Recipe serapij de malis punicis, aut serapij de succo oxalidis, aut serapij de persicis unc. ij. sumantur horis duabus ante pastum. Persica quoque in pastus principio sumpta appetentiam irritant, si à causa calida prostrata sit. Serapium autem de persicis sic fit.

Recipe succi persicorum, quæ nondum plenam maturitatem sunt adsecuta, libr. iiij. Decoquantur usque ad dimidij consumptionem, permittantur subsidere fæces, deinde adijciantur succi malorum punicorum unc. vi. sacchariq; q. s. simul perfectè coquantur, depurentur, adiectisq; santalis citrinis. q. s. suauidre odore reddatur. De hoc serapio sumantur unc. ij. manè, & uesperi duabus horis ante pastum. Si persica desint, pro illis substitui potest succus pomorum acidorum redolentium, minimè dulcium. Aut horum loco utatur ægrotus elect. molli sequente.

Recipe conseruæ rosarum, conseruæ oxalidis, ana sesquiunciam corticis citri saccharo conditi unc. semissem, carnium cotoneorum saccharo cõditarum sine speciebus. unc. ij. pul. elect. trium santalo. ℈. iiij. coralliorum rub. ʒ. i. excipiantur serapio omphacino, aut de malis punicis, fiatq; elect. molle, de quo sumatur castaneæ instar, manè & uesperi horis duabus ante pastum.

Aut sic.

Recipe absinth. q. s. decoquatur in aceto forti, accipiatur decocti illius lib. i. adiecto saccharo. q. s. fiat serapium perfectè coctum. depuretur, adiectisq; santalis citrinis. q. s. odore suauiore reddatur. De hoc serapio sumantur. ℥. ij. ante pastum manè, & uesperi. Ventriculus prætereà fotu, sequenti foueantur. Recipe rosarum rubrarum M. i. foliorum oxalidis, & intybi satiui latioris, ana M. semißem, absinth. sicci tertiam partem. M. i. coriandri præparati unc. semißem, omnium santalorum, ana. sesquidrachmam, baccharum oxyacanthæ drach. ij. Decoquantur in s. q. aquæ, adiectis succi cotoneorum unc. iij. aceti parum. Huic decocto calido spongia immergatur, deinde expri-

exprimatur, eaq; calente uentriculi regio foueatur manè, & uesperi ante pastum. Vngatur deinde sequenti unguento. Recipe olei ex cotoneis, olei rosacei, olei myrthei, an. ℥.i.ß. olei absinth. ℥.i. corallii rub. coriandri præparati, santali citrini, & rubr. an. ʒ.i.ß. trochiscorum de caphura. ʒ.i.ß. rosarum rubr. ℈.ii. aceti parum, ceraq; adiecta. q.s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & uesperi post fotum. Huius autem unguenti uicem, ceratum santalinum deplere potest.

ANOREXIAE A PITVITOSO humore Curatio.

ANorexia uerò si à pituitoso humore in uentriculo contento, cum intemperie frigida orta sit, siue is humor in uentriculo tunicas sit impactus, siue secundum internam spatij latitudinem in eo contineatur, experiundum an uomitu educi, indeq; auelli poßit. Eliciatur autem, ut in uomitus curatione ab humore pituitoso dictũ est. Qui si uomitu non perfectè eductus fuerit, incidatur, extenuetur q; hunc in modum, deinde uacuetur. Recipe oxymelitos simpl. aut scillini (si quidem humor uiscidus ualde, craßusq; fuerit) ℥.iij. mellis rosacei col. unc. i. ß. stillatitiorum liquorũ absinth. menthæ, fœniculi, ana ℥.iii. Misceantur, & à ieiuno diluculò per triduum bibãtur. Repetantur autem donec materia probè cocta uideatur. Recipe aromatici rosa. maioris. ℥.ß. utatur ægrotus cum serapiis. Recipe hieræ picræ Gal. ℥.ß. aut. ʒ. vi. cum saccha. fingatur bolus. Aut dissoluantur in iure cicerum rub. sumanturq; circiter diluculum. Prandeat autem ægrotus neque maturiùs neque seriùs, quòd huius medicamenti operatio in diem sequentem plerunq; dif-

feratur. Quod si hieræ amaritudo displicuerit, sumat pilularum alephang. aut de hiera simpl. drach. i. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pilul. v. quæ horis quatuor à cœna sumantur. E drachma quoque prædictarum pilul. fingantur vi. pilulæ, è quibus tres per horam ante cœnam semel, aut bis, singulis hebdomadibus sumantur. Cæterùm si humores è cerebro in uentriculum defluant, sumantur ab ingrediente lectum ægroto post cœnam. Ventriculo deinde robur addatur tam medicamentis sumptis, quàm admotis. Sumptis quidem, hunc in modum. Recipe serapij de absinth. libr. ß. hauriat quantum duo argentea cochlearia capere poßunt horis duabus ante pastum manè, & uesperi. Poterit, qui uolet, misceri cum stillatitio liquore chamæmeli, qui plurimùm cõducit ad appetentiam irritandam. Loco autẽ serapij prædicti, utendum nonnunquàm elect. sequenti. Recipe corticis citri, saccharo conditi. ℨ. ij. compositionis mollis aromatici rosa. maioris. unc. iij. compositionis de cinnamomo. ℨ. i. ß. pul. rosatæ nouellæ à Nicolao traditæ, corallij rub. ana drach. ij. Misceantur, & excipiantur serapio conseruationis corticis citri, fiatq; elect. molle, de quo sumatur castaneæ instar, duabus horis ante pastum manè, & uesperi. Quo deglutito bibatur parum uini meri. Poterit aromaticum rosa. maius in teßellarum figuram formatum sumi alternis cum electa. molli prædicto. Naturam enim uarijs, eadem tamen facultate præditis, uti iuuat. Extrinsecus autem uentriculo hæc admoueãtur. Recipe absinth. M. i. menthæ, sisymbrij origani, calaminthæ, an. M. semissem, seminum cumini, anisi, fœniculi, ana. ℨ ij. caryophyllorum, nucis moschatæ, cinnamomi, ana. sesqui-

drach-

drachmam. Decoquantur in uino mero, in quo calēte spō-gia, aut lana succida madefacta, & expressa foueatur uē-triculus manè, & uesperi ante pastum. Vngatur deinde unguento sequenti. Recipe olei nardini, olei mastich. ana sesquiunciam, olei absinth. unc. ij. olei ex cotoneis ℥. i. uini decoctionis absinthij expreßi unc. iiij. Decoquantur simul usque ad uini absumptionem. His adijce mentæ siccæ, caryophyllorū, cardamomi, iunci odorati, agallochi, ana sesquidrachmam. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur post fotum manè, & uesperi. Aut unguenti loco utatur emplastro sequenti.

Recipe emplastri de mastic. emplastri pro stomacho, ana sesquiunciam, corallij rub. sesquidrachmam, absint. sicci ʒ. i. galangæ ʒ. ij. Subigantur cum oleo nard. & fingatur emplastrum in scuti, ut uulgus Medicorum loquitur, figuram: quòd uentriculo post fotus applicetur. Auferatur autem cùm cibum ægrotus sumere uolet, hoc est, prādij, & cœnæ tempore, ne sua stipticitate cibum in uentriculi fundum descendere prohibeat. Idq; obseruandū in omnibus emplastris, quæ uentriculo roborandi gratia admouentur. Ceratum Gal. emendans stomachi uitia, illius emplastri uicem deplere poterit. Prætereà pastus initio, pane aßo, œnosaccharo macerato utatur ægrotus: in pastus uerò fine puluere sequenti. Recipe coriandri præpa. ℥. iij. pul. diacydonites cum speciebus ʒ. iij. anisi, cinnamomi selecti ana. ℥. ß. pellicularum uentriculorum, gallinarum præparatarum ʒ. ij. ß. maceros ʒ. i. saccha. ad pondus omnium, fiat puluis, quo in fine pastus utendum.

VOMITVS SANGVINIS CVRAtio. Cap. XIIII.

E Vomitur nõnunquam ſanguis, uentriculi uenis à copia ſanguinis cum impetu ruentis apertis, (idq; maximè ſi uenarũ ora imbecilla fuerint) à uicioſo, acriq; ſanguineroſis. Qui ex uentriculi uenis ſanguis uomitur, concretus nõ eſt, nec inde magna ſanguinis eruptio põt contingere, quòd graciles uẽtriculi uenæ ſint. Aliquando qui uomitur ſanguis à remotis corporis partibus in uentriculò defertur: ut ſi cui mẽbrũ quodpiã exciſum fuerit, natura nõ minus ſanguinis quàm anteà generante, ſanguis quo mẽbrum illud ali debuit ad uentriculũ defertur. A toto quoq; interdũ corpore in uentriculum tranſmittitur. Interdũ à iecore, aut liene: uerùm tũc adeſt in dextro, aut ſiniſtro latere tumor. Contingit nonnunquã hic ſanguineus uomitus ex ſuppreßione menſiũ, hæmorrhoidũ, aut hæmorrhagiæ è naribus fluere ſolitæ. Ex aliis partibus qui defertur ad uentriculũ ſanguis, cùm euomitur, cõcretus eſt.

Signa.

Curatio. Si ſanguinis uomitus ob mẽbrum aliquod exciſum fuerit, aut ab uniuerſo corpore in uẽtriculũ deferatur, incidatur dextri cubiti uena media. Si ab hæpate, interior dextri cubiti incidenda. Si à liene, eadem incidatur uena, ſed in ſiniſtro cubito. Si à menſium ſuppreßione, ſophena pedis dextri: ſi uerò ab hæmorrhoidum conſueto fluxu retento, iſchiadica uena, in parte ſiniſtri pedis minimo digito uicina, incidatur. Si ab hæmorrhagiæ è naribus ſolito fluore ſuppreßo, ex exteriori cubitu uena ſanguis mittatur eiuſdem lateris cum nare, unde ſanguis fluere ſolebat. In hoc pathemate, quacunque à cauſa ortum ſit (quoniã uires eo laborãtis imbecillæ plerunq; eße ſolent) modica uenæ, dũ inciditur, diductio fiat, ne maior, quàm par ſit, ſpirituum reſolutio fiat. Parcè præterea detrahatur

ſanguis,

ſanguis,idq; repetitis uicibus. Ante uenæ ſectionem aluo ſequens enema infundatur,ſi ſua ſponte(ut conuenit)excrementa non deiecerit. Recipe caſ.recens extractæ,ſacchari rubri,ana unc.i.olei uiolacei uncias iij.ſalis parum cum decocto,quatuor remollitiuorum,prunorum,& hordei fiat enema,quod ante paſtum inijciatur: quo eiecto, fiat ſanguinis miſsio,ut dictum eſt. Adhibeantur deinde tam intrinſecus,quàm extrinſecus aſtringentia. Recipe lapidis hæmatit.drachmas duas, corallij rubri drach.i.ß. acaciæ,equiſeti,an.℈.iiij.baccarũ myrthi ʒ.i.ß.fiat puluis ex his cõmiſtis,& contritis,de quo ſumatur.ʒ.i.cũ ſtillatitio liquore plantaginis & modico aceti uẽtriculo uacuo mane,& ueſperi adiecta ſerapij roſ.de roſis ſiccis.ʒ.i.

Aut ſic.

Recipe conſeruæ roſarum antiquæ,conſeruæ ſymphyti magni,ana.ʒ.i.ß.boli Armeniæ lotæ in ſtillatitio liquore roſarum,lapid.hæmatit.ana.drach.ii.acaciæ corallij rubr.ana.drach.i.ß.excipiantur ſerapio ex cotoneis, fiatq; electar. molle, de quo ſumatur caſtaneæ inſtar, tribus horis ante paſtum. Sumatur aliquando ſerapij omphacini,aut ſerapij ex cotoneis,aut ſerapij.ex oxyacantha, aut ſerap. è ſucco ceraſiorum ſylueſtrium acidorum quantum duo cochlearia capiunt. Extrinſecus autem hæc fiant. Crura ualidè fricentur, eisq; uincula dolorifica inijciantur,ipſis quoque cucurbitulæ ſine ſcarificatu affigantur.Si ab hepate ſanguis in uentriculũ deferatur,ſupra hepar cucurbitula affigatur:ſi à liene, ſupra lienẽ:ſi uerò à matrice,ſupra matricẽ affigatur. Sumpto cibo,ſi ægrotus ipſum retinere nequeat, cucurbitula uentriculi regioni affigatur.Fotu deinde ſequẽti utendũ.

Recipe balaustiorum, psidiæ, gallarum, rhois obsoniorum, baccarum myrti, rosarum rub. an. q. s. Decoquantur in aceto, aut stillatitio liquore plantag. hoc in decocto calente spongia madefiat, qua expreßa uentriculi regio foueatur: sequenti deinde unguento ungatur.

Recipe olei ex cotoneis unc. iiij. succi plantag. aut stillatitij liquoris eiusdem unc. iij. Decoquantur usque ad consumptionem succi, aut liquoris stillatitij, adiectisq; acaciæ, hypocistid. boli Armeniæ, coral. rubr. baccarum myrthi, ana drachm. i. ß. aceto pauco, & cera q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio post fotum ungatur calidè.

Aut sic.

Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei mastic. an ℥. i. ß. equiseti drachm. i. boli Armeniæ, hypocistidos, acaciæ, ana drachm. ij. aceti parum. Cum modico ceræ fiat unguentum, quo uentriculi regio manè, & uesperi post fotum ungatur.

APPETENTIAE CANINAE CVratio. Cap. XV.

Causæ. *MVltiplex huius affectus causa eße potest, aut .n. fit à nimia corporis dissolutione: aut à sola uentriculi intemperatura frigidiore, aut ab humoribus acidis, quos uentriculi os exorbuit: aut à lumbricis, interdum à nimio aut alui, aut mensium fluore. Quod ubi contigerit, aluus astringatur, menses sistantur. Nimia autem corporis dißolutio fit, aut à nimio calore, aut à sudore superfluo. Qui hoc malo, has ob causas infestantur,* Victus ratio. *aere utantur frigido, non autem fricatione, neque exercitio: uictus sit glutinosus, & incrassans. Porrò quoniam*

niam is calor à bile multa sanguini permista, oritur, sic curetur. Recipe serapij ex cotoneis (ad astringendum) serapij omphacini, serapij rosacei de rosis siccis, ana unc.i.ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, plantaginis, intybi satiui latioris, ana unc.iij. Misceantur, & à ieiuno diluculò bibantur per triduum. Repetantur alijs tribus uicibus. Recipe electar. trium santalorum unc.i. utatur cum serapijs. Dein potione sequenti purgante utendum. Et quoniam in hoc affectu euacuantia astringere debent, fiat igitur hunc in modum. Recipe corticum myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygd. dulc. drach.vi. corticum myrobalano. empeliticarum similiter confricatarum unc.ß. macerentur in stillatitio liquore plantagi. in quo uuæ passæ decoctæ fuerint, horis xij. adiectis rhabar. selecti pulu erati scrup.iiij. spicæ nardi gran.v. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, oxalidis, & plantag. q.s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe elect. solidi trium santalorum unc.i.ß. sumat teßellam unam quotidie manè, qua deglutita, bibat parum stillatitij liquoris plantaginis. Curatio.

Recipe cerati santalini libr.ß. inungatur tota spina dorsi tepidè manè, & uesperi. Præterea linteamina, & subuculæ ægrotantis inspergantur puluere baccarũ myrthi, & rosarum rubrarum. Calida fugiat, frigida amet. Bulimos uerò si à uentriculi intemperatura frigidiore, aut ab acidis humoribus, pituitosis, aut melancholicis, ori uentriculi infartis (hæc autem est uera Appetẽtia Canina) ab utrauis harũ causarum fuerit, uini multum calefacientis potione sanatur. Cùm ad prandium hoc pathemate laborantes accedunt, primùm illis edulia pinguia

guia apponantur, & quæcunque, ex multo oleo, aut butyro, aut adipe gallinæ, & similibus parantur. Huiusmodi nanque os uentriculi asperum complanant. Vinum deinde aut flauum, aut rubrum, dulce, potenterq; calefaciens, et si nō sitiunt, bibant, quo uentriculi os calefiat. Sic enim appetentia illa Canina sedatur statim, tantiq; uictu si lōgo tempore utantur, omnino cessabit. Nihil autem illis aut austerum, aut acerbum offeratur. Humor autem ille acidus siquidem pituitosius fuerit, qui uentriculi tunicis infartus est, hunc in modum euacuetur. Recipe pil. de hiera simp. agarici in pastillorum formam redacti, ana. drach. i. ß. cum melle ros. fingantur pil. v. è drachma, quæ sumantur horis quatuor, aut quinque à cœna. De eo autē quod reliquum erit, fingantur è drachma pilul. vi. è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel in hebdomada. Humor autem ille acidus, pituitosus, si multus sit leuiq; medicamento dicto non cedat, hunc in modum uacuetur. Recipe diaphœnici unc. ß. cum sacchario fiat bolus, qui antelucano tempore sumatur.

Aut sic.

Recipe diaphœnici unc. ß. cum decocto uuarum passarum, trium florum communium, carycarum pinguium, fiat potio, quæ sumatur ut dictum est. Recipe theriacæ ueter. scro. ij. conseruæ buglossi drac. ij. Misceantur, & postridie manè sex horis ante pastum sumantur. Vtendum præterea electarijs, fotibus, unctionibus & emplastris traditis in Dolore uentriculi, exceptis absinthio, & mentha quoniam appetentiam augent. Si uerò is humor acidus, qui appetentiā caninam excitat, melancholicus fuerit, à liene ad os uentriculi largiùs transmissus, qui os

uentriculi immodicè contrahat, & exugat, hunc in modum: primum concoquatur, deinde euacuetur, uictus ratione superiùs tradita obseruata. Recip. serapij de buglos. unc. ij. serapij fumariæ, serapij scolopendr. ana. un. i. ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, tamaricis, buglossi, ana. unc. iij. Misceantur & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Repetatur alijs tribus uicibus, aut donec materia uideatur concocta. Recipe diamosc. dul. unc. ß. utatur cum serapijs. Recipe catho. drac. vi. compositionis hamech. drach. iij. serapii de bugloss. unc. ß. cum communi medicinarum decocto, adijciendo folliculorum sennæ orientalis, polipod. quer. ana. unc. ß. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe diamoschi dulc. tessellam unam, postridie manè sumatur.

Aut sic.

Reci. pil. de fumaria, pi. indarũ, an. ʒ. ß. cum stillatitio liquore buglossi fingãtur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumãtur. Postridie quoq; sumatur tessella una elect. solidi diamoschi dulcis manè. Vtendũ præterea p aliquot hebdomadas pil. sequẽtibus. Reci. pil. de hiera simpl. agar. in pastillorũ formam redacti, folliculorũ senæ oriental. an. ʒ. i. excipiantur serap. de scolopen. fingãturq; pil. vi. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel in hebdomada. Si uerò lien, à quo hic humor transmittitur: affectu aliquo laborare uideatur, curetur præsidijs suo loco, posterius dicendis. Appetentia hæc immoderata à lumbricis uix dum deuorata depascentibus interdum excitatur. Necandi igitur, deinde expellendi.

Eos igitur primum sic neci dabimus. Recipe seminis citri, seminis contra uermes, seminis brassicarum, ana. ℥. i. ß.

℥.i.ß.cornu cerui usti.ʒ.ij. santonici ʒ.i. rhabarbari ʒ.ß. pul.diamargar.frig.aut corallij rubr.℈.i.sacchari ad dimidium ponderis omnium,fiat puluis,de quo ʒ.i.sumatur manè ante pastum, excepta stillatio liquore graminis, aut portulacæ. Aegrotus autem si pauper fuerit, pro rhabar.agaricum sustituere licebit. Absinthium, quanquam lumbricis aduersatur, in Appetētia Canina ob lubricos, uitandum est,quoniam appetentiam, ut diximus, auget. Vnguento simul sequenti utendum, ut & intrinsecus & extrinsecus expugnentur. Recipe olei absinthij,ol.rutæ. olei amygdal.amararum,ana unc.i.ß.olei rosa.(si febris adsit)unc.i.aloes,farinæ lupinorum,santonici, an.ʒ.i.ß. seminis contra uermes ℈.iiij.aceti ℥.ß. adiecta cera fiat unguentum, quo & uentriculus, & uentris regio superior,ut in inferiorem fugiant, ungatur calidè ante pastum,manè,& uesperi. Hoc quoque cataplasma eandem ad rem summè conducit. Recipe farinæ lupinorũ,aloes, ana.℥.ß.santonici ʒ.ij. seminis contra uermes ʒ.iij.cum succo uermicularis(si febris adsit)& pauco aceto fiat cataplasma uentri.Enecati autem expellantur, ne putridis uaporibus febres,aut Epilepsiam, aut alia symptomata grauia inducant. Expellentur autem aloe, aut agarico, aut rhabarb.liquore aliquo amaro solutis, aut in catapotia formatis. Miram autem in enecandis, & educendis lumbricis catapotia pestilentialia,Rufi appellata,efficaciam obtinent. Enemata quoque plurimùm conferunt, quale hoc,quod sequitur. Recipe sacchari rub. sesquiunciam,mellis rosacei cola.unc.i.cum hordei decocto,aut iure pulli fiat enema,quod ante pastum inijciatur. Debet enema dulce esse ad uermes euacandos, si adhuc uiui sint.

Ne fiat

Ne fiat autem è lacte, quoniam in intestinis coagulatur, grauiaq; nonnunquam inducit symptomata.

HYDROPIS CVRATIO. Cap. XVI.

FIt hoc mali ob insignem hepatis refrigerationem, ipso aut primariò affecta, aut per consensum. Ob huius enim uisceris refrigerationem, cibus qui reliquis corporis partibus distribui debet, in sanguinem mutari non potest. Quinetiam cum ipso uniuersi corporis uenæ refrigerantur. Coafficitur autem hepar lieni, renibus, ieiuno, ac tenui intestino, mesenterio, septo transuerso, pulmoni. Contingit etiam hæc paßio, ubi plurimus per hæmorrhoidas sanguis excernitur, aut ob immodicũ muliebre profluuium, aut cùm retinentur menstrua, aut ob aliam ingentem uteri dispositionem, aut ex intempestiua aquæ frigidæ potatione, iecur affatim refrigerãte. Atq; his omnibus de causis, aqua inter cutem hominẽ uexari contingit, nullo in hepate præter naturam tumore existente, sed sola in principio refrigeratione iecur afficitur, pòst uerò aliquando et durum fit. Cœliacã præterea affectionem, & dysenteriam, icterum, & cachexiam Hydrops nonnunquam consequitur. A podagra quoque, & coxendicum dolore uexati complures, aquam intercutẽ incurrerunt. Hoc morbo correpti spirandi difficultate ferè laborant, tument, graues sunt, uitiatoq; colore, ex uirore nimirum albicantes. Cibum fastigiunt, cæterùm largioris potus appetentes sunt, ij præsertim, qui ascite à causa calida laborant: atque etiam quòd is humor, qui in ipsis abundat, salsus est, & putrefactus, quare & ple-

Causæ.

Signa.

plerunque febriunt. Tres autem sunt Hydropis species, Ascites, Tympanites, Anasarca. Omnium periculosissimus Tympanites, secundum locum obtinet Ascites, Anasarca uerò cæteris est curatu facilior. Victus ratio calida sic & sicca. Viuat igitur ægrotus in aere calido, & sicco aut natura, aut industria luculentis ignibus, & suffitibus parato. Cibus sit concoctu facilis, ut perdices, turdi, pulli gallinacei assi, oua sorbilia. Condiantur cibi pipere, caryophyllis, & similibus aromatis. Panis sit clibanites, cui fœniculum, anisum, & cuminum misceantur.

Victus ratio.

Vinum bibatur album, & tenue, sed paucum. Sit autem uinosum, nisi hoc mali à causa calida sit ortum. Nam huius morbi, duæ potissimum species. Ascites, & Tympanites, ab intemperie interdum oriuntur calida, spiritum naturalem resoluente, & absumente, quo deficiente, aqua pro sanguine generatur: tunc itaque minùs calidis & cibis, & medicamentis, quàm dum à frigidis causis est abolita significatio, pugnandum est. Exercitatio quiete salubrior, & uigiliæ somno. Quod ad curandi rationem attinet, initiò statim humor redundans uacuandus, & purgatoriis & urinam cientibus medicamentis. Quæ autem ad singulas particulatim pertineant pòst dicentur, cùm quibus præsidiis curandæ sint persequemur. Ascites si quem corripuerit, ei uenter, totumq; abdomen intumescit, quo concusso, talis auditur sonus, qualem uter semiplenus efficit. Aliæ uerò corporis partes, præcipuè superiores, in ascite haudquaquàm inflantur. Venter autem ideo intumescit, quòd id spacii quod inter peritoneũ, & partes ei subiacentes est, aquoso humore impletur. Curandi autem ratio à purgantium medicamentorum

usu

usu auspicanda. Si igitur Ascites à causa calida: ut dictum est, ortum habeat, materia hunc in modum concoquatur, & uacuetur. Recipe serapij acetati compos. serapij eupatorij. serapij intybi satiui latioris compositi, ana. unc. ij. stillatitiorum liquorum: halicacabi, absinthij, cichorij, ana. ℥. iiij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Recipe diarrhod. abb. ℥. ß. sumatur teßella una cum serapijs.

Aut fiat Apozema sequens.

Recipe. v. rad. com. maceratarum in aceto, ana. ℥. ß. eupatorij, v. herbarum capil. ana. M. i. intybi satiui latioris non loti, cichorij, ana M. ß. absinthij tertiam partem M. i. asari, aristolochiæ rotundæ, cas. ligneæ, ana drachm. ij. quatuor seminum frig. maiorum, ana drach. i. ß. seminum anisi. apij, fœniculi, ana. ʒ. i. florum sambuci, & genistæ. ana. P. i. medullæ cnici, agarici in pastillorum formam redacti, ana. ℥. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ, tantisper dum pars dimidia absumatur: accipiatur iuris decocti lib. i. ß. adiectisq; succi apij, succi intybi satiui latioris. ℥. ij. sacch. q. s. fiat serapium mediocris consistentiæ: depuretur, deinde addantur rhabar. selecti. ℈. iiij. spicæ nardi. ℈. i. Iucundioris autem & odoris, & saporis gratia adijciatur cinnamomi selecti. santali citrini, ana. ʒ. i. Hoc utatur apozemate ægrotus dies quinque, appetente diluculo. Recipe rhabar. selecti. ʒ. i. ß. agarici in pastillorum formam redacti. ʒ. i. spicæ nardi gr. vi. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectisq; cathol. ℥. ß. diacnici. ℈. iiij. serapij adianti. ℥. ß. cum communi medicinarum decocto, cui seminum anisi, apij, & fœniculi, ana.

℥.i.quatuor ſeminum frig.maiorum, ana ℥.ß.ſint addita, fiat potio, quæ hora quarta matutina ſumatur. Vtatur deinde ſequentibus, hepar roborantibus, obſtructionesq́; aperientibus. Recipe pul.elect.trium ſantalo.pul.diacurcumæ maioris, pul.diarrhodi abb.ana.drach.i.ß. ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore halicacabi.q.ſ.fingatur elect.ſolidum in rhomborum figuram, ſintq́; ſinguli rhombi ponderis ℥.ij.ß.ſumatur unus manè horis tribus ante paſtum. Vbi dies aliquot quieuerit ægrotus, repetatur apozema, cũ pharmaco ſolutiuo. Intereà uerò hæc uentri ad exiccandum admoueantur. Recipe æris uſti, farinæ orobi, put.rad.iridis, ana ℥.i.cum ſucco cucumeris agreſtis fiat linimentum, quo uenter manè, & ueſperi ante paſtum calidè linatur, uitata hepatis regione. Fiat quoque ſequens epithema hepati. Recipe cerati ſantalini libr.ß.ſpicæ nardi ℥.ß. Miſceantur, & bis in hebdomada tepidè applicentur hepati manè ante paſtum. Cùm autem huius pathematis declinatio manifeſta apparebit, utatur ægrotus pil.ſequentibus ſemel, aut bis in hebdomada. Recipe pil.de hiera ſimpl.aloe lota in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, agar.in paſtillorum formam redacti, ana drach.i.ß.rhabar.ſelecti ℥.i.Excipiantur ſerapio intybi ſatiui latioris, finganturq́; è drachma pil. vi.de quibus tres ſumet circa noctis dimidium. Aſcites uerò quæ eſt à cauſa frigida, minorẽ inducit ſitim, quàm ea quæ eſt à cauſa calida, & in hac à cauſa frigida calidiore uictus ratione, calidioribusq́; medicamentis utendum. Primùm concoquantur humores, deinde uacuentur.

Recipe ſerapii de radicibus, ſerapij de eupatorio, ſerapii adianti, ana ℥.ij. ſtillatitiorum liquorum abſinthii, apii,

apii, florum sambuchi, ana ℥.iiij. Misceantur, fiatq; zulapium depuratum, quod adiectis cinnamo. selecti drach.ij. suauiore, & odore, & sapore reddatur. Eo utetur ægrotus dies quatuor, appetente diluculo.

Aut utatur apozemate sequenti.

Recipe quinque rad. com. maceratarum in uino albo, an. ℥.i.ß. filipendulæ, pentaphylli, eupatorij v. herbarum capil. pimpinellæ, pilosellæ, ana M.i. absinth. M.ß. asari, cas. ligneæ, ana ʒ.ii. pul. cicadarum ʒ.ij.ß. seminum apij, anisi, fœniculi, ana ʒ.i.ß. cicerum rubr. M.ß. florum sambuchi, & genistæ, ana P.i. polypod. quer. medullæ cnici, ana ʒ.vi. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur: accipiatur iuris decocti lib.i.ß. adiectisq; serapij de eupator. serapij de rad. ana ℥.ii. & saccharo q.s. fiat serapium mediocris consistentiæ, depuretur, additisq; cinnamomi selecti ʒ.ij. spicæ nardi ℈.ij. suauiore reddatur, & odore, & sapore. Eo utatur ægrotus dies quatuor appetente diluculo. Deinde hunc in modum uacuetur. Recipe cathol. ℥.ß. diacnici ʒ.iii. serapii adianti. ℥.ß. Cum communi medicinarum decocto, adiectis florum sambuchi. P. i. seminis absinthij tertia parte M.i. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Aut sic.

Recipe pil. de agar. ℈.ij.ß. pil. de thymelæa ℈.ß. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. compositionis diacurcumæ maioris, ana drachm.ß. conseruæ adianti. drach. i.ß. Misceantur, & postridie manè sumantur. Prætereà de compositione diacurcumæ maioris sumãtur quotidie manè ʒ.ij. Aut sequenti electario utatur.

Recipe pulueris dialaccæ, pulueris diacurcumæ maioris, ana.ʒ.ij.facchari diſsoluti in ſtillatitio liquore abſint. q.ſ.fingatur elect.ſolidum in teſselarum figuram, ſintq́ſingulæ ponderis.ʒ.iij.ſumatur una quotidie manè. Sequens emplaſtrum uentri admoueatur calidè. Recipe emplaſtri de granis lauri libr.i. Miſceatur cum ſtercore caprarum aut uaccarum,& fingatur emplaſtrum.Ceratum autem ſantalinum hoc in affectu à cauſa frigida hepati admouendum non eſt.Tumentia uerò crura lixiuio, in quo ebuli folia decocta fuerint,lauentur. Tympanites uerò ſi quem corripuerit,intumeſcit uenter, diſtenditurq́;,qui concuſsus tympani ſonum reddit:reliquæ uerò corporis partes macilentiores fiunt.

Victus ratio.

Victus ratio ea ſit,quam prædiximus.Flatulenta autem omnia ſumma cura uitentur.Exercitia, fames, ſitis quoque uehemens,ſi ferantur, laboranti mirificè auxiliantur.Hoc malum à cauſis calidis ferè ſuboritur. Curandi ratio à concoctione humorum, & uacuatione inchoanda. Recipe ſerapij de radic.ſerapij intybi ſatiui latioris compoſiti,ſerapij de eupator.ſerapij acetati compoſiti,ana.unc.i.ß.ſtillatitiorum liquorum apij,intybi ſatiui latioris,cichorij,ana unc.iiij.Miſceantur, fiatq́; zulapium mediocris conſiſtentiæ,quod depuretur,& adiectis cinnamomi ſelecti,& pul. diarrhodi abb. ana.drach.i.ß. ori iucundius reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quatuor manè.

Aut utatur Apozemate ſequenti.

Recipe quinque radic.com.maceratarum in aceto,an. unc.ß.origani,calaminthæ,folio,abſint.ana.tertiam partem.M.i.intybi ſatiui latioris non loti, quinque herbarum

rum capil.ana.M.i.filipendulæ M.ß.asari,cas.ligneæ,spicæ nardi,an.ʒ.i.ß.seminum anisi,apij,fœniculi, ana.ʒ.ij. quatuor seminum frig.maiorum,ana.ʒ.i.ß.florum sambuci.P .i.ß.Decoquantur in.s.q.aquæ,usque ad dimidij consumptionem accipiatur iuris decocti lib.i.ß. cui sacchari adiectione.q.s.dulcedo inducatur : depuretur , & additis cinnamomi selecti,& pul.diarrhodi abb.an.ʒ.i.ß.& odore,& sapore iucũdiore reddatur.Eo utatur dies quatuor aut quinque appetente diluculo.Deinde uacuetur.Vehementes autem non debent esse uacuationes. Recipe pilul.de hiera simpl.rhabarb.selecti,pilul. de agar.ana.℈.i.stillatitio liquore intybi satiui latioris excipiantur,finganturq; pilul.v.quæ circa noctis dimidium sumantur.

Aut sic.

Recipe rhabar. selecti scrup.iiij. spicæ nardi ℈.i.ß. agar.in pastillorum formam redacti ℈.ij. Macerentur in stillatitijs liquoribus absinth.intybi satiui latioris,& pauco uini albi horis duodecim,deinde exprimantur, & colentur:adiectisq; diacnici.ʒ.i.ß.serapij adianti unc.ß. stillatitiorum liquorum absinth.& intybi satiui latioris q.s.fiat potio,quæ antelucano tempore sumatur.Sequentis quoque electar.usus illi plurimùm conducet. Recipe pul.diacurcumæ ʒ.ij. pul.diarrhodi abb.pul. electar. trium santal.ana.ʒ.i.ß.sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus apij,& intybi satiui latioris q.s. fingatur electar.solidum in rhomborum figuram,sintq; singuli ponderis.ʒ.iij.Sumatur unus quotidie manè.

Aut sic.

Recipe compositionis mollis diacurcumæ maioris,lib. ß.pul.elect. trium santalo. pul. diarrhodi abb. ana.ʒ.ij.

Excipiantur serapio intybi satiui latioris cōpositi, fiatq; electarium molle, de quo ʒ.ij. quotidie manè sumantur, loco electar. solidi prædicti. Illa autem uentri admoueātur.

Recipe milii partes tres, salis commun. partem unam, seminum anisi, & fœniculi, ana partem dimidiam. miliū, & sal torreantur, deinde cum cæteris mista pannis lineis raris insuantur, finganturq; sacculi duo, qui uentri alter post alterum ante pastum calidè admoueantur.

Aut utatur emplastro sequenti.

Recipe emplastri de baccis lauri libr. i. Misceatur cū stercore caprarum, aut uaccarum, fingaturq; emplastrū, quod uentri applicetur, hepatis regione declinata, quæ ante pastum linimento sequenti linatur. Recipe cerati santalini ℥.v. spicæ nardi ℈.i. Misceantur, & bis in hebdomada his commistis hepatis regio calidè linatur.

Anasarca autem Hydropis quoque species, uniuersam carnem, atque adeò totius corporis molem spongiæ instar laxam, & madidam efficit, toto corpore, colore quidem mortuo simili, intumescente. Hæc autem Hydropis species cæteris quidem faciliùs curatur, quoniam uim naturæ arguit, quæ in omnes corporis partes humorem illum trudere potest. Est enim adhuc sanguini mistus, humorisq; naturam retinet. Cæteræ autem species difficiliùs curantur, quòd & aqua, & flatus in unum coacta sint: uirtus autem unita seipsa dispersa fortior est.

Victus ratio.] Victus ratio ea sit, quam superiùs diximus. Exercitatio autem, quæ sudorem excitet admodum utilis: sudor uerò linteo asperiore extergendus. Conferunt quoque plurimùm fricationes ter, aut quater quotidie repetitæ: meatus enim aperiunt, extenuant, discutiunt, desiccant. Vigiliæ,

liæ, affectus animi, & quæcunque desiccant, conducunt. Huius mali origo si à mensium, aut hæmorrhoidum suppreßione fuerit, propter quam sanguis ad hepar regurgitat, ipsumq́; & calidum innatum suffocat, à sanguinis detractione, si uirtus, ætas quoque permiserint, curandi ratio auspicanda: ob alias autem causas, in nulla hydropis specie uena incidenda est. Ob dictas igitur causas, primùm incidatur iecoraria uena dextri brachij: deinde ad menses euocandos, aut hæmorrhoidas, sophena. Medicamenta præterea quæ Hyposarcæ, siue Anasarcæ conueniunt, mensibus quoque euocandis conferunt. Hæmorrhoides uerò ut aperiantur & fluant, panno aspero fricandæ sunt, aut folio ficulno, aut cæpa. Humores deinde concoquantur, & uacuentur. Recipe serapij de absinth. ℥.iij. serapij de rad. sine aceto ℥.i.ß. stillatitiorum liquorũ absinthii, apii, melissophylli (propter matricem) ana ℥.iii. Misceantur, fiatq́; zulapium, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti ʒ.ij. & ℈.ii. spicæ nardi (quæ constringendi & aperiendi facultate est prædita) ori gratius reddatur. Eo utatur ægrotus diebus tribus. Poterit et altero triduo repeti, ad pleniorem materiæ concoctionẽ.

Aut sequenti apozemate utatur.

Recipe quinque rad. com. maceratarum in uino albo, ana ℥.ß. chamædroys, chamæpityos, cassuthæ, eupatorii, ana. M.i. quinque herbarum capil. filipendulæ, ana M.ß. absinth. tertiam partem M.i. seminum anisi, apij, fœniculi, ana ʒ.ii. florum sambuchi P.ii. polypod. quer. medullæ cnici, ana ℥.ß. Decoquantur in s.q. aquæ, donec pars dimidia absumatur: accipiatur iuris decocti lib.i.ß. adiecto saccharo dulcedo inducatur, fiatq́; serapium mediocriter

coctum depuretur, additisq; cinnamo. selecti.ʒ.i.ß.spicæ nard.& iunci odor.ana.ʒ.ß.iucũdiore & sapore, & odore reddatur. Eo dies quinque ægrotus utetur, appetente diluculo. Poterunt autem dicto apozemati.℥.iiij.oxymelitos scillini addi, si materia craßior fuerit. Recipe pilul.de agar.℈.ij.pil.fœtid.ʒ.ß. Excipiantur stillatitio liquore absinth.finganturq; pil.vij.quæ circa noctis dimidium sumantur.

Aut sic.

Recip.cathol.℥.ß.diacnici (aquas enim illas euacuat) ʒ.iij.serapij de rad.sine aceto.℥.ß. cum communi medicinarum decocto, adiectis polyp.quer.℥.ß. agar.recens in pastillorum formam redacti.ʒ.ij.florũ sambuchi.P.i.fiat potio, quæ sumatur ad diluculum. Recipe theriacæ uete.ʒ.i.sumatur postridie manè sex horis ante pastũ. Quiescat ægrotus dies sex, aut septem, rursum deinde humores & concoquantur & uacuentur repetitis serapijs, aut apozemate, solutiuisq; pharmacis prædictis, fiatq; similiter ad perfectam usque curationem. Medio autem tempore utatur electario sequenti. Recipe compositionis dialaccæ, compositionis diacurcucumæ maioris, an.℥.iiij. Misceantur, sumãturq; ʒ.ij.quotidie manè. Aegrotus autem post geminam euacuationem in laconico, siue hypocausto sudet, aut in balneo naturali, aluminoso, & sulphureo. Si cum reliquo corpore uenter quoque sit tumidus, admoueatur emplastrum in Tympanite traditum. In muliere uerò menses euocentur balneo posteriùs dicendo, ubi suppreßionis mensium curatio tradetur. A nimio autem mensium & hæmorrhoidum fluxu & hoc pathema nonnunquam oritur. Nimio enim aut mensium, aut hæmorrhoi-

morrhoidum fluxu spiritus dissoluuntur, imbecillumq; redditur hepar: quare passio hæc, quæ inde nascitur, à causa esse frigida dicitur. In hoc autem malo, ab iis fluxibus orto, Medicum solertem esse expedit. Nam quæ sistendis Mensibus, aut Hæmorrhoidibus conueniunt, Hyposarcæ obsunt, quæ uerò Hyposarcæ conferunt, sanguinis fluxui officiunt, ipsum enim augent. Videndum igitur utro ex affectu plus periculi impendeat. Vtemur tamen aperientibus propter Hydropem, mediocriter uerò, aut parum aperiendi ui præditis, ob sanguinis fluxum. Materia igitur hunc in modum primùm concoquatur, deinde uacuetur. Recipe serapij de absinth. unc. iij. serapii de rad. sine aceto, unc. i. ß. stillatitiorum liquorũ, absinth. (aperit enim & astringit) mellissophylli, betonicæ, ana ℥. iii. Misceantur, fiatq; zulapium, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti ʒ. i. spicæ nardi ʒ. ß. (aperit & astringit) ori iucũdius reddatur. Eo utatur ægrotus dies tres diluculò. Recipe pil. de agarico, pilul. de rhabarbaro. ana ʒ. ß. Excipiantur stillatitio liquore absint. finganturq; pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

Recipe theriacæ ueter. ℈. ii. sumantur postridie manè sex horis ante pastum. Nec satis est ægrotantem semel purgari, materia enim multa est, repetitis igitur uicibus uacuetur, dierum tamen septem, aut octo spatio interposito, iisdem utens præsidiis. Quòd si proximè dictis pilul. non sufficienter uacuetur ægrotus, sequentibus uitatur.

Recipe pilul. de agar. ℈. ii. pilul. fœtid. ℈. i. Excipiantur stillatitio liquore absinth. finganturq; pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

Aut sic.

Recipe agarici in pastillorum formam redacti ℥.i.rhabar.selecti ℈.ii.spicæ nardi gra.iiii.Macerentur in stillatitio liquore absinth.horis xij.deinde exprimantur,& colentur,adiectisq; diacnici ℥.ii.serapii de duabus radicibus ℥.ß.cum communi medicinarum decocto, addita polypo. quer.dimidiata uncia fiat potio,quæ hora quarta matutina sumatur. Aut horum loco, è ℥.vi.hieræ picræ Galeni, & saccharo,fingatur bolus.qui manè ante pastum sumatur.Aut cum stillatitio liquore absinth.dissolutæ sumantur.Quo autem tempore ægrotus materiam neque concoquet,neque uacuabit,utatur electar.sequenti. Recipe cõpositionis dialaccæ ℥.i.ß.cõpositionis diacurcumæ maioris ℥.i.compositionis diacalaminthæ unc.ß. De his commistis sumãtur quotidie matutinis horis ℥.ii. Cùm autem morbi manifesta declinatio apparet, utendum sequentibus pilulis. Recipe pilul.de hiera simpl.agar. in pastillorum formam redacti,ana ℥.i.ß.rhabar.selecti ℥.ß.Excipiantur serapio de duabus radicibus,finganturq; è ℥:pil: vi.è quibus tres ab ægroto sumãtur mox ubi à somno primo experrectus fuerit,bis in hebdomada. Hemorrhoidum uerò fluxus si intereà irritaretur, hunc in modum reprimatur. Recipe olei myrthei ℥.ii. olei ex cotoneis, olei mastich.ana.℥.i.His commistis hæmorrhoides inungantur manè,& uesperi.

Aut sic.

Recipe balaustiorum,psidiæ,gallarum, rhois obsoniorum,baccarum myrti,an.℥.i.hypocistidos, oxyacanthæ, an.℥.ß.Decoquatur in uino rubro,& pauco aceti ad tertias,dein chalybs multis uicibus eo in decocto candens extinguatur,fumus autem per anum recipiatur.

DIONY-

DIONYSII FONTANONI DOCTORIS MEDICI Mompessulensis. De morborum internorum curatione.

LIBER TERTIVS.

ICTERI CVRATIO. Cap. I.

VM per uniuersam corpus bilis aut atra, aut flaua effunditur, Ictero hominem laborare dicimus: Oritur autẽ hoc uitium interdum ex sola iecoris intemperie calida, in eoq́; tunc calor citra grauitatem consistit. Nonnunquam uerò fit à fermenti iecoris inflammatione, sanguinem in bilem mutante, qui per uniuersum corpus defertur. Tunc autem excrementa biliosa sunt, adestq́; febris, grauitasq́; in dextro hypocondrio percipitur. Interdum uerò contingit ob folliculi fel continentis obstructionem, aut imbecillitatem, propter quam biliosum humorem ad se non trahit, sicq́; fit sanguis impurus, qui per uniuersum corpus diffunditur. Vt enim renum munus est sanguinis serum ad se attrahere: et splenis, melancholicũ humorem: ita & huic folliculo fel ad se attrahere uis est, & facultas. Interdum uerò non ob ipsius folliculi imbecillitatem hoc uitium accidit, sed ob uasorum ab ipso exortorum, ora sua in hac hepar extendentium infirmitatem, aut obstructionem, bilio- Causæ.

ſum humorem folliculus attrahere non poteſt. Contingit etiam nonnunquam hic morbus propter eius meatus, qui bilem ad inteſtina defert, obſtructionem, quæ ex excrementis cognoſcitur: alba enim excernuntur. In ictero ab his obſtructionibus curando, non ſolùm uacuanda bilis, ſed & pituita, quæ bili permiſta, ipſam incraſſans obſtructiones parit. Materia autem, quoniam multa eſt, ante concoctionem hunc in modum minuatur. Recipe pil. de hiera ſimpl. agarici in paſtillorum formam redacti, rhabar. ſelecti, ana ℈.i. Excipiantur ſtillatitio liquore intybi ſat. latioris, finganturq́; pil. v. quæ ſumantur, ubi à primo ſomno ægrotus experrectus fuerit. Humores deinde hunc in modum concoquantur. Recipe ſerapii byzantini (bilioſam & pituitoſam materiam reſpicit) ſerap. de duabus radic. ſerap. intybi ſat. latioris compoſiti, ana ℥.i.ß. ſtillatitiorum liquo. abſinth. cicho. apii, ana ℥. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Non erit autem inutile & hæc altero triduo repetere, quòd materia hæc craſſa, longiore cõcoctione egeat.

Recipe diarrho. abb. ℥. ſſ. utatur cum ſerap. Aut utatur apoze. ſequenti. Recipe v. rad. com. maceratarum in aceto, ana unc. ß. filipend. pentaph. chamædryos, chamæpityos, ana. M. ß. intybi ſatiui latioris non loti, cichorii cum radice, quinque herbarum capil. ana M. i. aſari. caſ. ligneæ, ana ʒ. ij. quatuor ſeminum frig. maiorum, ana ʒ. i. ß. cicerum rub. M. ß. ſeminum aniſi, apii, & fœniculi, ana ʒ. ii. florum ſambuchi, & geniſtæ, ana P. ij. Decoquantur in ſ. q. aquæ, uſque ad dimidii abſumptionem: accipiatur iuris decocti libr. i. ß. & ſaccharo dulcedo inducatur, adiiciantur q́; intybi ſatiui latioris compoſiti, ſerapii de

rad. ſerapii byzantini, ana ℥. ii. fiat autem ſerapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectisq; cinnamom. ſelecti, & ſantali citrini, ana ʒ. ij. ſuauiore & ſapore, & odore reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quinque appetente diluculo. Recipe pil. agre. pil. de rhabar. an ʒ. ß. Excipiantur ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, finganturq; pil. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur.

Aut ſic.

Recipe rhabar. ſelecti. ʒ. i. ß. ſpicæ nard. gra. vii. agar. in paſtil. formam redacti. ʒ. i. Macerentur in ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui latioris, abſinth. & pauco uino albo horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adiiciătur cathol. ℥. ß. diaphœn. elect. de ſucco roſ. ana drach. i. ſerap. adianti. ℥. ß. & cum communi medicinarum decocto, cui polypod. quer. ℥. dimidiata ſit addita, fiat potio, quæ hora quarta matutina ſumatur. Si uerò ægrotus pauper fuerit, ſequenti utatur ſolutiuo pharmaco, uiliori quidem, non minùs tamen utili. Recipe cathol. ʒ. vi. diaphœ. elect. de ſucco roſ. ana ʒ. ii. ſerap. adianti. ℥. ß. cum ſtillatitiis liquoribus abſinth. & intybi ſatiui latioris, fiat potio, quæ ſumatur: ut dictum eſt. Recipe diarrh. abb. teſſellati teſſellam. i. ſumatur poſtridie manè. Vtrique enim humori conuenit. Sequenti deinde elect. utendum. Recipe pul. diarrho. abb. pul. electar. trium ſantal. ana ʒ. i. ß. trochiſcorum de rhabar. ʒ. i. diacurcumæ maio. ℈. ii. ſacchari diſſoluti in ſtillatitijs liquoribus abſinth. & intybi ſatiui latioris q. ſ. fingatur elect. in teßellarum figuram, quarum ſingulæ ſint ponderis ʒ. ij. ß. Sumatur una, horis tribus ante paſtum, quater ſingulis hebdomad. Apozemate autem ſequenti, quod partim aperit, partim ſoluit,

ſi quis

si quis in his obstructionibus utatur, non leue sibi auxilium feret. Recipe *quinque rad.com.maceratarum in aceto, ana ℥.ß.quinque herbarum capil. intybi satiui latioris non loti, cichorii, seriolæ, ana* P.*i.chamædryos, chamæpityos, cassutæ, pentaphylli, filipendulæ, ana* M.*ß.aristolochiæ rotundæ, cas.lignæ, ana ʒ. ij. asari.ʒ.iii.quatuor seminum frig.maior, ana drachm.i.ß.seminum anisi, apij, hipposelini, ana drach.ii.cicerum rubr.*Manip.*ß.florum genistæ & sambuci, ana* P.*i.ß. polypodii quer.unc.i.ß. agar.in pastillorum formam redacti, medullæ cnici, ana unc.ß.*Decoquantur *in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur.* Recipiatur *iuris decocti expreßi, & colo trãsfusi lib.i.ß.saccharo dulcedo inducatur, adiectisq́; succi intybi satiui latioris, succi apii, ana unc.ii.serapii byzantini, serapii intybi satiui latioris, ana ℥.ii.ß.fiat serapium mediocriter coctum, quod ubi depuratum fuerit, admistis cinnamomi drach.i.spicæ nardi ℈.ii.iucundiore & sapore, & odore reddatur.* Postremò *drachm.iij.rhabar.selecti infundantur, in eoq́; tantisper macerari permittantur, dum durabit.* Hoc *autem apozemate utetur ægrotus sex dies appetente diluculo.*Aut *apozematis loco sequentibus pil.* Recipe *pil.de hiera simpl.agarici recens in pastillorum formam redacti, ana ʒ.ii.rhabar. selecti ʒ.i.ß.*Excipiantur *serapio byzantino, fingãturq́; pil.vi.é drachma, é quibus sumantur tres, per horam ante cœnam, bis singulis hebdomadis.*

PHLEGMONES HEPATIS CVRAtio. Cap. II.

Signa. INflammationem *in hepate fieri, uti & in aliis uisceribus, easdemq́; ob causas, manifestum est.* Quo *ita affectio,*

fectio, in dextra præcordiorum parte grauitas est, atque dolor, tota præcordia retrahens, atque ipsius ad iugulum usque extēsio: tußis adest exigua, linguæ color in primis quidem ruber, deinde uerò niger, cibi fastidium, sitis inexhausta, uomitus bilis tum syncere, tum eius quæ ouorū uitellis est similis, quæ æruginis colorem aliquando posteà referre uidetur. Aluus astringitur, nisi inflammationi huius uisceris imbecillitas coniuncta sit. Febris quoque acuta hunc affectum consequitur. Hæc autē inflammatio nonnunquā in sima huius uisceris parte consistit, nonnūquam uerò in eius gibbo. Quæ autem in sima parte eueniunt inflammationes, magis quàm quæ in eius gibbò fiunt, cibi fastidium, nauseam, uomitum biliosum, sitimq; inducunt. Quæ uerò in parte gibba eueniunt, maiore inter spirandum dolore laborantem afficiunt, tußim quoque maiorem excitant, dolorem præterea usque ad dextræ partis iugulum adeò, ut detrahi uideatur, extendunt: qui quidem dolor concauæ uenæ magis, quàm membranarum tensionem sequitur. Porrò cùm alterutri parti dolor adest, ad nothas usque costas peruenit, nempe eis per membranas coniungitur. Inflammatio autem siue in huius uisceris parte gibba, siue in sima fuerit, in neutra tamen exquisite consistet, quoniā omniū eius partiū carnes inter sese continuantur. Hepatis inflāmationes, quæ in sima parte consistunt, tactu haud quaquā dignosci possunt. Quæ uerò in eius gibbo oriuntur, tactu quidē cognosci poßunt, si magnæ sint, abdomenq; natura sit gracile, aut morbo gracilius redditum: secus non. Scirrhus autē in hepate, inflammatione tactu euidētiùs dignosci pōt, quoniam durior est scirrhi, quàm inflāmationis moles. Huc

accedit, quòd extenuata solent esse corpora, quæ scirrho incumbunt. Cæterùm processu temporis, quanquam scirrhus augeatur, non æquè tamen facilè erit ipsum tactu cognoscere, aqua inter cutem, quæ scirrhum illicò sequi consueuit, intercipiente indicium. Decipiuntur interdum nonnulli, musculorum iecori incumbentium inflammationes ipsi iecori tribuentes. Expedit igitur has inter se nosse distinguere. Inflammatis musculis, tumor iuxta situm eorum qui iecori incumbunt, oblongus apparet, ui sui & tactui manifestus. Præterea musculis inflammatis, cutis illis incumbens circuntenditur, ut si quis digitis apprehensam attrahere uelit, minimè sequatur. Ad hæc ob musculorum inflammationem corporis color haudquaquam mutatur. Iecinore autem inflammato, tumor secundum lineamenta, figura iecoris rotundus est. Ad corporis quoque decubitum conformatur. Nam maior apparet corpore in sinistrum latus reclinato, minor uerò eo in dextrum reuoluto, iecinore nimirum sub dextras costas cedente, neque tactui, neque uisui similiter succumbente. Præterea in hepatis inflammatione, cutis iecori incumbens naturalem suum seruat habitum, corporis, autem color auriginosus apparet.

Curatio. Curandi ratio statim, si nihil obstet, à uenæ sectione auspicanda, aluo tamen priùs iniecto enemate ducta, si (ut conuenit) excrementa non deiecerit. Recipe cas. recens extractæ, sacch. rubr. ana. ℥.i. ol. uio. ℥.iij. salis. ʒ.i. decocti quatuor remollientium herbarum, adiectis prunis. x. hord. P.i. lib.i.ß. Commistis omnibus, fiat enema, quod ante pastum iniiciatur, eoq; eiecto, incidatur iecoraria uena dextri cubiti, fiatq; (si uires, & ætas permiserint) copiosa sanguinis detra-

ctio

ctio ad prohibendum phlegmones incrementum. Vires si repugnent, sanguinis detractionem partiri satius erit. Si uerò uenæ sectionem uires ætasq; omnino dissuadeant, cucurbitulæ cum scarificatu natibus affigantur. Hæmorrhoidum suppreßio si hepatis phlegmonen excitauerit, confestim aperiantur, quod fiet si eas aut linteo aspero, aut ficulno folio, aut cepis fricueris. Ante diem quartum solutiua ualida exhibenda non sunt, etenim adusque diem illum humores in fluxu sunt, qui pharmaco solutiuo irritati ad magis fluendum excitarentur. Ad quartum igitur diem usque adhibeantur repellentia ad fluxum cohibendum, admistis, pauca tamen quantitate, discutientibus et resoluentibus quoniam hepatis phlegmone ab astringentibus facilè induratur. Ea autem partim sumantur, partim admoueantur. Sumantur autem hæc. Recipe serapij ex cotoneis, serapij, myrthei, serapij de rosis siccis, an. ℥.i. serapij intybi satiui latioris simpl. (ad aperiendum) unc. ß. stillatitiorum liquorum plantaginis, solani, rosarum, ana. ℥.ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum diluculò sumantur. Repetatur usque ad quartum diem, si quidem ab ipso statim initio ægrotum Medicus curandum susceperit. Extrinsecus autem usque ad quartum diem hæc admoueantur. Recipe olei rosa. ol. myrthei, an. ℥.i.ß. olei ex cotoneis ℥.i. (resoluunt) olei absint. ℥.ß. succi plantag. ℥.ij. santali rubr. rosarum rubrarum, ana ℥.ij. His cōmistis, hepatis regio linatur tepidè ante pastum usque ad quartum diem: post quem resoluentia sunt augēda, astringentia uerò minuenda. Sic igitur in morbi incremento faciendum. Recipe ol. myrthei, ol. ex cotoneis, olei rosacei, succi plantaginis, ana ℥.i.ß. ol. absinthij, ol. nardini,

an.℥.ß. Misceantur, & hepatis regio manè, & uesperi ante pastum tepidè ungatur. In progressu olea resoluentia augeantur, qualia sunt ol. absinth. & nard. astringentia uerò alia minuantur, idq; magis atque magis morbo ad uigoris finem, aut declinationem procedente. Si tantùm Phlegmones ratio haberetur, dissoluentibus tantùm uti oporteret, cæterùm quoniam hepatis substantia facilè dissoluitur, astringētia dissoluentibus admiscenda sunt: In hunc igitur modum faciendum. Recipe olei nardini, olei absinthij, ol. chamæmeli, an.℥.i.ß. (sunt hæc molliētia, & dissoluentia) ol. rosac.℥.i. chamæmeli, absinthij sicci, ana ʒ.ij. rosarum rub.ʒ.ß. His commistis linatur hepatis regio tepidè manè & uesperi. Absinthium astringit, eius autem oleum emollit.

TVMORIS HEPATIS A CAVSA frigida Curatio. Cap. III.

Causæ. AB humore pituitoso frigido in hepate collecto, interdum tumor, & abscessus oritur, qui si suppuretur, curari uix potest, quòd hepar à pure purificari ægerrimè possit: id quod prudens Medicus astantibus prædicere debet. Vena hoc in malo haudquaquam incidenda, nisi magna in uniuerso corpore plenitudo appareat. Primùm enemate sequenti aluus mollienda, deinde repellentibus calidis, mistis cum subtiliter resoluentibus, tā sumptis, quàm admotis utendum. Recipe quatuor herbarum remollientium, ana M.i. hordei furfuris, an. M.ß. florum chamæmeli. P.i. Decoquantur in s. quātitate aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti sesquilibra, cas. recens extractæ, sacchari rub. ana.℥.i. mel. ros. col. sesquiuncia. olei communis unc. iii. salis ʒ.i, Commistis omnibus fiat enema, quod

ante

ante pastum inijciatur. Sumantur deinde haec. Recipe mel. rosacei col. unc. ij. serapij adianti sesquiunciam, serapij absinthij ℥.i. stillatitiorum liquorum menthae, cassuthae, buglossi, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Repetantur usque ad morbi declinationem, addendo stillatitiũ liquorem fœniculi, praesertim si in hepatis gibbo tumor ille fuerit. Extrinsecus autem sequentia admoueantur. Recipe ol. rosa. olei mastich. an. ℥.i.ß. aceti ℥.i. olei chamaemeli ℥. semissem. Misceantur, & hepatis regio tepidè ungatur. In incremento, sequentibus oleis ungatur. Recipe olei mastich. ℥.ij. olei chamaemeli. ℥.i.ß. His commistis ungatur hepatis regio calidè. In uigore autem hoc affectu existente, & declinationis initio sumantur haec. Recipe diacurcumae maioris sesquiunciam, sumantur ʒ.ij. quotidie manè. Extrinsecus autem haec fiant. Recipe olei nardini, olei absinthij, ol. chamaemeli, ana sesquiunciam. His commistis ungatur regio hepatis calidè. In declinationis autem progressu addatur stercoris caprae. ℥.ß. Si hic tumor duritiem acquirat, ei sic succurrendum. Recipe diachyli ireati, emplastri de meliloto, ana unc. i.ß. pul. absinth. & spicae nardi, ana drach. i. Subigantur cum oleo nard. fingaturq́; emplastrum in lunae dimidiatae formam, quod hepatis regioni apponatur. Si uerò suppuretur, abscessumq́; rumpi sit necesse, quod omnium est periculosißimum, si pus ad intestina, rupto abscessu, declinare uideatur, lauantibus enematis utendum, hunc in modum. Recipe decocti hord. & furfu. lib. i. sacchari semel duntaxat cocti, mellis rosacei col. ana. unc. i. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Si uerò pus ad urinae uias decli-

nare uiſum ſic, decocto ſequenti utendum. Recipe quatuor ſeminum frig. maiorum unc.i.ß. confrigantur, & cũ decocto cicerum rub. in quo radices apii, & fœniculi decoctæ fuerint, fiat emulſio, de qua exhibeantur ℥.vi. appetente diluculo, tantiſper dum pus in lotio apparebit.

HEPATIS IMBECILLITATIS Curatio. Cap. IIII.

HEpatis imbecillitas à quauis intemperies inſigni producitur: intemperies autem illa per contraria emendanda, calidam refrigerando, frigidam calefaciendo, humidam reſiccando, ſiccam humectando. Cæterum in huius affectus curatione hoc accuratè obſeruandum, ut cum intemperiem corrigentibus. addantur aliqua aperiẽtia: quòd ferè cum illa intemperie adſit obſtructio, à congregatis in ipſo per imbecillam ſanguificationem excrementis: aſtringentia etiam admiſcenda, quò principis huius uiſceris robur, firmitasq; conſeruetur: partium quoque ſint tenuium, aut tergeant, & leniant, dictaq; excrementa uacuent. Tlaia quidem ſint, tam quæ ſumuntur, quàm quæ admouentur. Intemperies autem calida ſi iecur occupauerit, humores primùm colliquãtur, deinde ipſius uiſceris carnes, bilis, craſſa, grauiterq; olens per aluum euacuatur, ualdeq; colorata, urina rufa eſt, pulſus celer, ſitis adeſt multa, cibus faſtiditur, biliosa uomuntur, ferè febriunt. Frigida uerò intemperie, ſi iecur laboret, deiectiones neque multæ ſunt, neque aßiduæ, certis autem diebus cumulatiùs excernuntur, ſed quæ minùs oleãt, quàm quæ per calorem colliquantur. Colore quoque alio ſunt, atque conſiſtentia. Sunt enim deiectiones, quæ per eam intemperiem egeruntur, ſimiles aquæ in qua caro recèns mactata

Signa.

ta lota sit, præseq; plerunque ferunt sanguinis putrefacti, aut in grumos coacti speciem, non quòd sanguis uerè sit, aut grumus, sed ueluti limus, & fæx quædam sanguinis craßa, ad atræ bilis speciem proximè accedens. Plures præterea, uariiq; deiectionum colores frigidam iecinoris intemperiem testantur. Qui hac intemperie laborãt, tantum abest, ut cibum fastidiant, ut maior etiam illis ciborum appetentia sit. Et quanquam facies illis non concidat, febre tamen languida infestanter. Copulata autem alterutri harum intemperierum siccitatis sitim augebit, excrementaq; pauciora, ac sicciora reddet. Humiditas uerò liquidiora, copiosioraq;, sitim autem minuet. Medicamenta autem calida huic affectui magis cõueniunt, quòd ferè hepatis imbecillitas ab intemperie frigida fiat, quæ aut prima est, aut immodico calori sanguinem, & spiritum, caloremq; natiuum dißipanti succedit. Si tamen calor adhuc subesset, calida uitanda. Vuæ passæ cum uinaceis tota substantia hepati familiares admodum sunt. Sequens quoq; electarium iecur imbecillum mirificè roborat. Recipe uuarum passarum detractis uinaceis drac. xxxvij.ß. croci ʒ.i.ß. calami aromatici ʒ.ij. bdel. Iudaici ʒ.iij.℈.ij.gr.xv. cinnamomi ʒ.i.ß. caſ.℈.ij.gran.v. iunci odorati ʒ.iij.℈.ij.gr.v. myrrhæ ʒ.vi. terebinthinæ ʒ.iiij.ß. baccarum oxyacanthæ ʒ.iii. spicæ aromaticæ ʒ.iiij.ß. mellis lib.ij. uini q.s. Fiat elect. molle, de quo sumantur ʒ.ij. quotidie manè.

OBSTRVCTIONIS LIENIS Curatio. Cap. V.

HOc natura lieni officium dedit, ut melancholicum sanguinẽ ad se ab hepate attrahat, quo & ipse qui- Causæ.

dem alitur. ubi autem ea facultas imbecillior facta est: aut meatus per quem lien ab hepate fæculentum illum humorem attrahit, obstructus est: aut his qui à liene est ad uentriculum, per quem sæpenumero excrementa quædam ex se reijcit, quæ uomitione interdum, interdum uerò per inferiora decedere uidentur, tunc uitiosus sanguis per uniuersum distribuitur corpus, colorem corporis ad nigredinem uergentem inducens. Nonnunquam etiam immedicabilia hulcera hoc malo affecti obtinent, grauitatem in sinistro hypocondrio sentiunt, tumore interdũ, & duritie eas ob causas oborta: spiritus difficultate, mœstitia melancholica, turbulentisq; somnijs uexantur. Si in eo, qui his obstructionibus laborat, plenitudo sit, uires, ætasq; ꝑmittant, iecoraria sinistri cubiti incidatur, fiatq; satis lata uenæ diductio, sanguis enim crassus est. Postri die uerò circiter meridiem incidatur in sinistra manu uena ea, quæ est inter auricularem, & mediũ digitum. Paruæ etenim uenæ circa meridiem incidendæ sunt, quòd eo tempore magis apparent. Materia deinde hunc in modum concoquatur. Recipe serapij de scolopendr. ℥. ij. serapij de bugloss. sesquiunciam, serapij de duabus rad. ℥. i. stillatitiorum liquorum tamaricis, scolopendr. lupi salictarij, fumariæ an. ℥. ij. ß. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Repetantur altero triduo.

Signa.

Aut apozemate sequenti utatur ægrotus.

Recipe corticis rad. cappar. unc. i. v. rad. com. maceratarum in aceto ana ℥. ß. summitatum tamaricis, hemionitidis, buglossi cum radice, pentaphylli, chamædryos, chamæpityos, an. Manip. ß. v. herbarum capil. an. M. i. uuarum passarum detractis uinaceis ℥. ß. seminis portulacæ

drach:

drach.i.ß.seminum anisi,fœniculi,uiticis,ana drachm.ij. quatuor seminum frig.maiorum,ana drach.ß. florum uiticis,& genistæ,ana.P.i.ß. trium florum communium, ana P.i.polypod.quer.℥.i.folliculorum sennæ oriental. ℥.ß.Decoquantur in aquæ chalybatæ(lienis enim duritiem dirimit.)s.q.adusque dimidij consumptionem. Deinde exprimantur,& colo trasfundantur.accipiantur,iuris decocti lib.ij. quib.sacchàro dulcedo inducatur,fiatq; zulapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectisq; cinnamomi selecti.ʒ.ij.pul. diarrhodi abb.drach.i. iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utatur ægrotus dies sex appetente diluculo. Recipe catholici ʒ.vi. compositionis hamech.ʒ.iij.serapij de scolopendr. ℥.ß.cum communi medicinarum decocto,adiectis seminis uiticis.ʒ.ij polypodij quer.folliculorum sennæ oriental. unc.ß.fiat potio,quæ sumatur hora quarta matutina.

Recipe theriacæ ueter.scrup.ij. conseruæ buglossi.ʒ. ij. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis aut pastum.

Aut sic.

Recipe pil.indarum.drach.i.excipiatur stillatitio liquore buglossi,finganturq; pil.v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Adhibenda deinde præsidia lienem corroborantia, eiusq; obstructiones tollentia tam sumpta, quàm admota.Componantur autem ex aperientibus, astringentibus mistis. Non tamen tam astringentia esse debent, quàm ea quæ hepatis gratia aut sumuntur, aut admouentur,quoniam craßiore est lien substantia,et solidiore,quàm hepar:quare non tam facilè lienis substãtia,quàm hepatis,solui potest. Sumantur igitur hæc.

Recipe pul. diarrhodi abb. ℥.ij. diacapp. ℥.i.ß. seminis portulacæ ℥.i. seminis uiticis ℈.iiij. conseruæ adianti, & scolopend. ana ℥.i.ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore tamaricis q.s. fiat elect. solidum in rhomborum figurã, sintq; singuli rhombi ponderis ℥.ij. sumatur unus tribus horis ante pastum quater in hebdomada. Quo deglutito bibatur parum stillatitiorum liquorum buglossi & scolopendrij. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe chamæmeli, meliloti, stœchados Arab. ana M.i. aneti, florum genistæ, sclopendrij, ana M.ß. cinnamomi, seminis uiticis, ana ℥.iij. Decoquantur in aquis portionibus uini albi, aquæ, & aceti usque ad consumptionem partis dimidiæ. Hoc in decocto madefacta spongia, & expressa foueatur regio lienis bis, aut ter, manè, & uesperi ante pastum. Quæ ubi exiccata fuerit, ungatur unguento sequenti. Recipe olei de cappar. olei de lilio, ana ℥.i.ß. olei rutæ ℥.i. olei amygdal. dulc. (ad remolliendum) ℥.ß. bdellij, ammoniaci dissolutorum in aceto, ana ℥.ij. stercoris capræ, seminis uiticis, ana ℥.iij. seminis portulacæ ℥.i. croci ℥.ß. aceti parum, ceræ parum, fingatur ungientum, quo ungatur regio lienis, calidè manè, & uesperi mox à fotu.

Aut admoueatur emplastrum seqtens.

Recipe emplastri de meliloto, emplastri diachyli ireati, ana unc.i.ß. corticis cappar. scolopendrij sicci. ana ℥.ij. seminis uiticis ℥.i. subigantur cum olei de lil. & fingatur emplas. in linguæ bouis figuram, quod lienis regioni admoueatur. Perseuerante obstructione, si qua quoque noxa in uentriculo sentiatur, utendum pil. sequentibus.

Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana ℥.i.ß. folliculorum sennæ oriental. ℈. iiii. ex-

iiij.excipiantur ſerapio de ſcolopend.finganturq́; pil.vi. è drachma,è quibus tres per horam ante cœnam ſumantur,ſemel in hebdomada.

LIENIS PHLEGMONES CVratio. Cap. VI.

VT cætera uiſcera, ita quoque lien phlegmone interdum laborat,ſanguine multo,eoq́; calido ad ipſum confluente. Causæ. Dignoſcitur autem febre,& æſtu, præterea grauitate,tumore,diſtentione, doloreq́; loci. Signa. Victus ratio eadem ſit cum ea, quæ in reliquis inflammationibus dicta eſt. Victus ratio. Potus ſit aut cinnamomi decoctum, aut uinũ aquoſum. Medicamenta quæ principio in omni Phlegmone adhibentur repellentia, & aſtringentia eſſe debẽt, ut id quod influit reprimant,& partis, in qua Phlegmone fit,robur conſeruent. Cæterùm quoniam ſanguis, qui in liene tumorem,& phlegmonem facit,craſſus eſt,& ipſius lienis ſubſtantia craßior, quàm hepatis, non ſolum aſtringentia,ſiue repellentia exhibenda,ſed etiam diſſoluentia,extenuantia,& incidentia, citra tamen euidentẽ calorem,quæ aſtringentibus fortiora eſſe debent, ne craſſus ille cumulatus in liene ſuccus obthuratus, uehementiùs incraſſeſcat. Curandi ratio à uenæ ſectione auſpicanda. Curandi ratio. Incidatur igitur iecoraria ſiniſtri cubiti, lataq́; fiat uenæ diductio:ſanguis autem pro plenitudine,& uiribus detrahatur. Poſtridie incidatur ſaluatella in ſiniſtra manu,quæ eſt inter auricularem digitum, & annularem. Extrinſecus deinde hæc admoueantur. Recipe olei roſacei,olei chamæmeli,ana unc.ii. Miſceantur, & inungatur regio lienis calidè manè, & ueſperi diebus quinque.

Aut cataplaſma ſequens applicetur.

Recipe farinæ hordei unc.ij. roſarum rub. unc.i.chamæmeli, abſinthij, meliloti, an.unc.ß. Miſceantur cũ oleo roſ.& ol.nard.fiatq́; cataplaſma, quod lienis regioni applicetur. Caliditas uerò ſi intenſa ſit, formetur cataplaſma cum ſucco portulacæ, folijs ſalicis adiectis. In huius mali incremento relaxantia, ſiue diſſoluentia augeantur. Fiat igitur hunc in modum. Recipe olei roſa. olei chamæm. olei de lilio, ana unc.i.ß. Commiſtis his lienis regio ungatur calidè manè, & ueſperi. ubi enim in uigore fuerit, ungatur ſolo oleo chamæmel. Cùm autem ad declinationem peruenerit, ungatur oleis chamæme. & nard. miſtis. Tumor autem lienis, ſi frigidus ſit & mollis, citra phlegmonem, initiò ungatur oleis abſinth. et maſtic. In progreſſu addatur oleum de lilio, & muccago ſeminis lini cum oleo rutæ.

SCIRRHI LIENIS CVRATIO.

Cap. VII.

Cauſæ. *TVmore lienis frigido, & molli, aut inflammatione minùs rectè curatis, tumor durus in liene remanet, qui σκίῤῥος, Græcis dicitur. Quacunque autem ex cauſa oriatur, tactu ipſum facilè eſt deprehendere.*

Victus ratio. *Cibus ſit concoctu facilis, & boni ſucci. Vinum ſubſtantiæ ſit tenuis, aſtrictione carens. Exercitium, uociferationesq́; tẽpeſtiuæ plurimùm conferunt. Medicamenta autem aperientia, extenuantia, incidentia, & abſtergentia eſſe debent, tã ſumpta, quàm admota. Recipe ſerapij de ſcolopend. ſerapij de epithymo (aperiunt, & extenuant) ſerapij acetati ſimpl. (incidit propter acetum) ana ℥.i.ß. & ſcirrho diuturno, addatur quoque oxymelitos ſcillini ℥. i.ß.*

i.ß.stillatitiorum liquorum tamaricis, adianti, buglossi, an.℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur, adiectis cinnamomi selecti ʒ.ij. saporis gratia.

Recipe catholici drac.vi. compositionis hamech drac. iij. serapij adianti unc.ß. cum communi medicinarum decocto, addendo polypod. quer. folliculorum sennæ ana ℥.ß. florum tamaricis P.i.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diacapp. ana ʒ.ij. pul. rosatæ nouellæ ʒ.i. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus bugloss. & scolopendr. q.s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli ponderis drach.ij. sumatur unus manè horas tres ante pastũ. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe unguenti dialtheæ unc.iij. olei de cappar. olei rutæ, ana unc.i. Commistis his ungatur lienis regio calidè manè, & uesperi. Aut fiat ut sequitur, indeq; speret ægrotus haud uulgare præsidium, etiam scirrho diuturno. Recipe ammoniaci dißoluti in aceto scillino unc.ß. ol. amygdal. dulc. unc.iij. ol. de lilio ℥.ij. ol. de cappar. unc.ij.ß. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur regio lienis calidè, manè, et uesperi. Aut sic, & prædicto uiribus non cedit. Recipe succi cyclamini, aut radicis eius, olei communis, ana libr.i. olei amygdal. dul. ℥.ij. seminis portulacæ ʒ.ij. aceti ℥.i.ß. ceræ parum, fiat unguentum, quo lienis regio ungatur calidè.

Aut sic.

Recipe œsypi, axungiæ gallinæ, ol. amygdal dulc. ana drachm.i.ß. olei chamæmeli, ol. de cappar. ana unc. i. Commistis his ungatur lienis regio calidè, manè, & uesperi ante pastum. Tumor autem lienis si sit à melancholica

cholica materia cum flatu mista, concoquatur, & euacuetur, ut in Melancholia dictum est, cætera uerò fiant ut sequitur. Recipe pul. diacymini, pul. diacappar. ana. ʒ. ij. facchari dissoluti in stillatitio liquore scolopendr. q. s. fiat elect. in tessellis, de quibus sumatur una quotidie manè. Vngatur & unguento sequenti. Recipe olei rutæ, olei chamæmel. ol. de cappar. ana unc. ij. anisi, cumini. cinnamomi selecti, fructus tamaricis, ana ʒ. i. ß. aceti parum, & ceræ, fiat unguentum, quo ungatur regio lienis calidè manè, & uesperi.

DIARROEAE CVRATIO.

Cap. VIII.

Causæ.

Copiosum alui profluuium citra exulcerationem, aut inflammationem, Diarrhœa appellatur. Oritur autem hæc passio, aut ob uentriculi, aut intestinorũ, aut iecoris, aut alienis imbecillitatem, quæ sunt instrumẽta concoctioni seruientia. Illius autem imbecillitatis curatio ex his, quæ superiùs tradita sunt, petenda est. Aut ob prauorum alimentorum copiosam ingestionem, quæ corrupta mordicationem excitant, uirtutemq́; expultricem irritant: id quod tum ex ægri sermone, tum ex deiectionibus cognosci potest. Nam si biliosæ fuerint, flauo inficiuntur colore, neque citra caloris sensum, & mordicationem excernuntur. Alimenta uerò copiosiùs ingesta, si humidiora, uiscosioraq́; fuerint, unde humores craßi, pituitosi, & lenti nati sint, qui corrupti diarrhœam excitauerint, contraria dictis prorsus erunt, quæ per aluum deijciuntur. Aut ob humorum è supernis partibus ad uentris spatia defluxum hoc pathema oritur. Aut ob retentricis facultatis imbecillitatem. Aut ob hepatis, aut uena-

rum meseraicarum obstructionem. Aut ob uentriculi cruditatem. Aut denique ex totius corporis plenitudine. A qua, aut quapiam alia parte se per uentriculum, & intestina expurgante, Diarrhœa si excitata fuerit, natura, quæ superuacua sunt, et noxia expellere tentante, idq; facilè is, qui laborat tolerauerit, tãtùm abest, ut id alui profluuium sistendum sit, ut etiam naturæ motus sit adiuuandus. Si autem fluor ille diutiùs perseuerans, non solùm superuacua expellat, & noxia, sed etiam corporis habitũ ueluti colliquet, uiresq; atterat, tunc ei tum sumptis, tum admotis, tum infusis resistendum. Si natura duce superflua alui profluuio expellantur, diebus ad summum duodecim terminari debet: cæterùm si naturæ auxilio fuerimus, breuiori tempore finietur. Si tenuis igitur corporis habitudo, aliaq; signa biliosam corporis constitutionem ostendant, biliosaq; excrementa noxia, & superflua natura expellat, eius motum hunc in modum adiuuabimus. Causæ.

Recipe rhabar. selecti parum torrefacti (sic enim acrimoniam perdit, parte subtili, & acri dissoluta) ℥.ij. pul. miuæ ex cotoneis sine speciebus ℥.i. cum aqua chalybata, aut stillatitio liquore plantag. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Aut sic.

Recipe corticis myrobala. flauarum parum torrefactarum ℥.iij. rhaba. parum torrefacti ℥.i. fiat pul. & cum uino acerbo, & stillatitio liquore plantag. aut rosa. fiat potio. Atque hæc magis puluerata, quàm infusa conueniunt. Si quis tamen tam delicato palato fuerit, ut à pulueribus offendatur, infusio hunc in modum fiat. Recipe rhabar. parum torrefacti drach. ij. macerentur in stillatitio

latitio liquore plantag. in quo balaust. myrthi baccæ, rosæ rub. decocta fuerint, horis xij. deinde exprimantur, adiectaq; serapij ex cotoneis ℥.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina.

Aut sic.

Recipe rhaba. selecti parum torrefacti ʒ.ij. subigãtur cum miua ex cotoneis, & saccharo ros. antiquo. q.s. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur.

Aut sic.

Recipe rhabar. selecti, parum torrefacti ʒ.ij. subigantur cum miua ex cotoneis, finganturq; pil. ix. quæ sumantur hora tertia à noctis dimidio. Quòd si prædictis remedijs materia, quæ multa erat, non satis uacuata uideatur, repetantur. Si uerò prorsus uacuata sit, aut maiori certè ex parte, ad fluxum astringendum se medicus conuertat, hunc in modum. Recipe carnium cotoneorum saccharo conditarum sine speciebus ℥.iij. sumantur ʒ.ij. non multò ante pastum tempore.

Aut sic.

Recipe conseruæ rosa. antiquæ, cons. symphyti, ana ℥.i.ß. lapidis hæmatit. ʒ.ij. baccarum myrthi ʒ.i.ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore ros. ʒ.ij.ß. excipiantur serapio ex cotoneis, fiatq; elect. molle, de quo sumantur ʒ.ij. exiguo ante pastum tempore.

Aut sic.

Recipe serapij myrthei, serapij rosacei de rosis siccis, serapij ex cotoneis, ana ℥.ß. stillatitiorum liquorum, peræ pastoritiæ, plantaginis, rosarum, ana unc. i. Misceantur, & ieiuno uentriculo manè sumantur. Sunt autem hæc inter se uarianda, utaturq; illis uicißim ægrotus, ne

uni

uni natura assueta, eo tanquam cibo utatur. Extrinsecus autem sequentia admoueantur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei mastich. ana unc. ij. boli Armeniæ, acaciæ, hypocistidos, lapidis hæmatit. mumiæ, ana drachm. i. ß. ceræ parum, fiat unguentum, quo ungantur uenter infra umbilicum, & renes calidè manè, & uesperi ante pastum. Animi defectio, uentris dolor, ardorq; uehemens huic affectui interdum superueniunt, quibus symptomatibus tam sumptis, quàm admotis medicamentis hunc in modum occurrendum. Recipe cornu cerui usti. drachm. ij. Misceantur cum stillatitio liquore plantag. & bibantur ante pastum, materia maiori ex parte uacuata, non antè. Confert autem hoc medicamentum non solùm dolori uentris ex fluxu, sed & dolori colico. Extrinsecus autem hæc admoueantur, materia (ut diximus) uacuata. Recipe gallarum, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, an. Manipul. i. pomorum syluestrium contusorum unc. iij. cumini in aceto infusi unc. iiij. rosa. rub. M. ß. Decoquantur in aqua, in qua ferrum candens sæpius extinctum sit, in eaq; calida madefacta spongia, & expressa foueatur uenter calidè manè, & uesperi. Præterea fricationibus, ligaturisq; dolorificis extremitatum facienda reuulsio. Cucurbitulæ quoque super umbilicum affigātur sine scarificatu, ibiq; per quartam horæ partem hæreant. Non enim solùm uentris fluxionem sistent, sed & dolorem auferent. Crura quoque si sequenti lotione lauentur, fluens materia reuelletur. Recipe radicis filicis, radicis calcatrapæ, ana Manip. ij. foliorum plantaginis, balaustiorum, rosarum rubrarum, ana M. i. Decoquantur in aqua, in quâ

ferrum

ferrum candens sæpe extinctum sit, & uino astringente, hocq; in decocto lauentur crura: ut dictum est. Diarrhœa uerò si à pituitosis humoribus fuerit lentis, craßis, & corruptis, naturæ motum noxia expellentis hunc quoque in modum adiuuare licebit. Recipe hieræ simpl. Gal. ʒ. vi. sumantur diluculò.

Aut sic.

Recipe pilul. mastich. ʒ. i. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pilul. quinque, quæ sumantur hora noctis decima, aut undecima. Turpetum, idq; genus alia medicamenta ualentiora haud conueniunt. Retentrix deinde uirtus uentriculi, & intestinorum medicamentis tam sumptis, quàm admotis roboranda hunc in modum.

Recipe diacydonites cum speciebus ℥. iij. sumantur ʒ. ij. quotidie manè non multò ante pastum tempore. Sumatur prætereà semel in hebdomada ʒ. i. theriacæ ueter. manè sex horis ante pastum. Extrinsecus autem sic roboretur. Recipe olei nardini, olei mastic. olei menthæ, ana ℥. ij. caryophyllorum, menthæ siccæ, cardamomi, ana ʒ. ij. coralli rubr. ʒ. i. ceræ parum, fiat unguentum quo ungatur uenter, & regio uentriculi calidè ante pastum manè, & uesperi.

Aut sic.

Recipe emplastri de mastich. unc. iij. fingatur emplastrum in scuti, ut uulgò loquuntur, stomachalis figuram, quod uentriculi regioni applicetur. Diarrhœa si à defluxione humorum ex capite in uentriculum nascatur, frequentes habet paroxysmos, materia enim prima uacuata, noua generatur, quæ defluxionem rursum excitat. Paroxysmi tempore utatur ægrotus pilul. sequentibus.

Reci-

Recipe pilul. asaieret, pil. mastic. an. drachm. ß. Excipiantur stillatitio liquore betonicæ, finganturq́; pilul. v. quæ sumantur horis tribus post cœnam ab ægroto lectū ingredi uolente. Deinde pul. capitali inspergatur pars capitis anterior, eodem quoque tempore. Aut fingatur pileolus cui sequentes pulueres insuantur. Recipe melyssophylli, betonicæ, sampsuchi, ana M. ß. stœcad. Arab. rosrub. florum rorismar. ana. P. i. nigellæ Rom. torrefactæ. ʒ. iij. gummi iuniperi ʒ. ij. corian. præpar. cocci infectorij, an. ʒ. ij. ß. maceros, caryophyllorum, an. ʒ. i. Insuantur panno sericeo rubro, & raro, finganturq́; pileolus acu interpunctus, qui gestetur. Vtendum & sequenti suffitu.

Recipe thuris, mastich. ana ℥. i. styracis calamitidis, ladani, ana ʒ. ij. succi cyrenaici ʒ. iij. sandaracæ ℥. ß. His confractis suffitus fiat, quo capitis operimentum suffiatur manè, & uesperi. Prætereà uentriculus, & intestina roborentur medicamentis tam sumptis, quàm admotis, dictis in Diarrhœa pituitosa. Diarrhœa à cruditate uentriculi si fuerit, ea laborātem primùm oportet pauco uti cibo, eoq́; boni succi, & concoctu facili: uentriculo deinde hunc in modum succurrendum. Recipe pil. alephang. ʒ. i. ß. pil. mastich. ℈. i. ß. Excipiantur stillatitio liquore absinth. finganturq́; pil. ix. è quibus tres per horam unā sumantur ante cœnam alternis diebus. Tertio autem, aut quarto, à fluxu die, sumat drach. ij. diacydonites cum speciebus non multò antè pastum tempore. Extrinsecus autem apponatur uentriculo emplastrum de mastich. in scuti (ut loquuntur) stomachalis figuram, formatum.

Aut sic.

Recipe cerati Gal. emendantis uitia stomachi, olei

nard. ana unc. ij. His commistis uentriculi regio calidè ante pastum linatur manè, & uesperi. Diarrhœa quoque obstructis meseraicis uenis plerunque oritur, tuncq; apparent deiectiones chylosæ. Quod ubi cõtigerit, primùm astringentia omnia uitentur: sumatur autem sequens potio purgans. Recipe rhabarb. selecti unc. i. ß. agar. recens in pastillorum formam redacti drach. i. spicæ nardi gra. v. macerentur in stillatitijs liquoribus apij, & intybi satiui latioris, ac pauco uini albi, horis duodecim dein exprimantur, & colentur, adiectisq; cathol. unc. ß. serapij adianti unc. i. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Sequenti deinde elect. utendum. Recipe pulue. diacurcumæ maioris, pul. diarrhodi abb. ana ʒ. ij. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus fœniculi, aut apij, q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli ponderis drach. ij. ß. Sumatur unus quotidie manè horis tribus ante pastum: quo deglutito bibatur parum uini albi, aut gilui diluti.

Aut sic.

Recipe cicerum rub. non lotorum, M. i. radicum apij, & fœniculi, ana unc. ß. adianti recentis, M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, usque ad absumptionem dimidij: accipiatur iuris decocti lib. i. quæ per biduum bibatur in æquas portiones partita. Atque id commodè fiet ante potionis purgantis prædictæ sumptionem, concoquentium serapiorum loco. Diarrhœa autem ab hepatis obstructione si fuerit, cognoscetur dextri hypocondrij grauitate: Quæ quidem obstructio si sit in hepatis parte sima, curetur ut obstructio uenarum meseraicarum proximè dicta. Si uerò in hepatis gibbo, quod ex urina cognoscetur, fortiora

tiora exhibeantur diuretica. Quòd si huic affectui hepatis caliditas adiuncta sit, apozemate sequenti utendum.

Recipe v. rad.com.maceratarũ in aceto, an.℥.ß.intybi satiui latioris non loti, cichorij cũ radice, seriolæ ana M.ß.quinque herbarum capil.an.M.i.quatuor seminum frig.maiorum, an.ʒ.i.ß.seminum apij, anisi, & fœniculi, an.ʒ.i.cicerum rubr.M.ß.florum sambuchi, & genistæ, an.P.i.Decoquantur in s.q.aquæ ad dimidij consumptionem usque: accipiatur iuris decocti lib.i.ß.saccharo dulce reddatur, fiatq; serapium mediocriter coctum: quod depuretur, adiectisq; cinnamomi selecti ʒ.i.ß.pul. diarrhodi abb.ʒ.i.suauiore & sapore, & odore reddatur. Eo ægrotus ieiunus utetur manè, diebus quatuor. Vtendum deinde potione purgante proximè dicta in obstructione uenarũ meseraicarum. Vacuato corpore sumat quotidie manè elect.solidi diarrhodi abb.tessellam unam. Obstructio uerò hepatis si cum ipsius frigiditate sit coniuncta, ei hunc in modũ medebimur. Recipe serapij de rad.oxymelitos diuretici, serapij adianti, an.℥.i.ß. stillatitiorum liquorũ absinthij, apij, fœniculi, an.℥.iij. Fiat in zulapij modum, quod depuretur, & adiectis cinnamomi ʒ.ij. ori suauius reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quatuor.

Aut sic.

Recipe quinque rad.comm. maceratarum in uino albo, ana unc.ß.chamædryos, chamæpityos, pentaphylli, filipendulæ, ana M.i.absinthij Pontici M.ß.asari drac.iij. cicerum rub.M.i.seminum anisi, apij, & fœniculi, ana drach.ij.florum genistæ, & sambuchi, ana P.i.ß.polypodij quer.℥.i.agar.in pastillorum formam redacti ℥.ß.Decoquantur in s.q.aquæ, usque ad partis dimidiæ absum-

ptionem: accipiatur iuris decocti lib. i. ß. quæ adiecto saccharo & melle, dulcis reddatur, fiatq; serapium mediocriter coctum, quod depuretur, & adiectis ℨ. iij. cinnamomi selecti, iucundiore fiat & odore, & sapore. Eo utetur ægrotus ieiunus, manè diebus quatuor. Vacuetur deinde sumpta potione sequenti. Recipe agar. in pastillorum formam redacti. ℈. iiij. medullæ cnici ℨ. iij. Macerentur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus fœniculi, et apij horis xij. deinde exprimantur, adiectisq; cathol. ℥. ß. diaphœnici ℨ. i. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. ℨ. i. conseruæ adianti, conseruæ buglossi, ana ℨ. i. ß. Misceantur, & postridie manè sumantur horis sex ante pastum. Vacuato corpore, dies complusculos manè ℨ. ij. diacurcumæ maioris sumantur. Lienis autem uitio si Diarrhœa contigerit, id quod ex dolore, & grauitate circa lienis regionem cognoscitur, id lienis uitium curãdum remedijs superiùs dictis, cùm lienis affectum curandorum methodus tradita est. Hepatis quoque ui, & concoctrice, & retentrice imbecilla facta, Diarrhœa interdum suboritur. Cæterùm deiectiones tunc excernuntur aquæ similes, in qua recèns mactata caro lota est. Solus autem uuarum passarum cum uinaceis probè dentibus comminutis in pastus principio usus frequens, huic malo mederi potest. Aut electarium molle in hepatis imbecillitate traditum.

DEIECTIONIS SANGVINIS CVratio. Cap. IX.

SAnguis etiam interdum per aluum, sine intestinorũ abrasione, & dolore egeritur, ab hepate malè affecto defluens. Huic autem hepatis uitio caliditas nõnunquan

quam coniuncta est interdum uerò frigiditas. Caliditas *autem cognoscitur ex grauεolentia deiecti sanguinis, & uehementia sitis: sequiturq; hoc malum plerunque ardentes febres, cui tam sumptis, quàm admotis hunc in modũ succurrendum.* Recipe elect. *solidi trium santalorum rhabarb. duplicato. unc. iij. sumatur tessella una quotidie manè horis tribus ante pastum.* Extrinsecus *autem hæc fiant.* Recipe *cerati santalini unc. v. spicæ nardi. ℈. i. Misceantur, & hepatis regioni applicentur matutinis horis ante pastum.*

Aut sic.

Recipe *stillatitij liquoris rosarum, stillatitij liquoris intybi satiui latioris, ana lib. ß. omnium santalorum, ana ʒ. i. ß. caphuræ gran. iij. spodij ʒ. ij. spicæ nardi ℈. ß. aceti parum.* His *commistis fiat epithema hepati tepidè, matutinis horis ante pastum.* Frigiditate *autem cùm dicto hepatis uitio coniuncta, sitis non adest, nec febres hoc malum sequitur.* Ei *quoque tum sumptis, tum admotis hunc in modum medebimur.* Recipe elect. *solidi aromatici rosati maioris, aut de cinnamomo ʒ. ij. sumatur rhombus unus quotidie manè.* Extrinsecus *autem hepatis regio ungatur oleo nard. & mastichino calidè, matutinis horis ante pastum.*

DYSENTERIAE CVRATIO.

Cap. X.

TOrmina *malum hoc* Medicorum *nonnulli appellant, quòd in eo intestina dolore admodum torqueantur, ob ipsorum exhulcerationem.* Huius *autem exhulcerationis causæ sunt interdum externæ, ut frigiditas, aut calor, aut pernitiosorum medicamentorum po-* Causæ.

tio. Interdum uerò causæ sunt internæ. Nam aut à bile flaua, aut pituitosa salsa, aut à bile adusta, atque id genus humoribus acribus, & mordacibus, aut ab uniuerso corpore ad uentrem confluentibus, aut in ipso natis ob cruditates, aut fructuum comestionem, aut acrium uitiosorumq; ciborum usum. Principiò, hoc pathemate inchoante, biliosa, uaria, & mordacia excernuntur. Deinde interaneorum abrasiones sequuntur. Postremò paulum cruoris simul excerni uidetur, quando uidelicet ipse affectus iam Dysenteria esse censetur. Quando autem huiusmodi abrasiones solæ, hoc est sine sanguine excernuntur, considerandum num pingue quidpiam simul cum illis deijciatur, in crassis enim intestinis hulcus esse tunc credendum, à quibus pingue illud, quod ipsis intrinsecus adhærebat, liquefactum, & abrasum excernitur. Vbi uerò cruorem excerni quoque uideris, intueri oportet, utrum is reliquis excrementis ita sit admistus, ut uniuersus misceatur uniuersis, an pars eius aliqua reliquis supermanet. Etenim ubi uniuersus sanguis uniuersis excrementis est admistus in superioribus intestinis hulcus esse indicat: si uerò supernatat, in humilioribus. Hulcere autem in tenuibus intestinis existente, dolores acerbißimi ad animi usque deliquium circa umbilicum consistunt: biliosa, porriq; colorem habentia, atque omnino uariegata excernuntur: siti ægroti infestantur, febriuntq;. Porrò non parùm conducit ad curandi rationem nosse, in qua intestinorum parte hulcus consistat. Nam si in superioribus intestinis fuerit, ab epotis medicamentis petendum præsidium est: si uerò in humilioribus, enema subijcere magis conuenit. Quies in hoc affectu salubris admodum est. Cibus paucus sit, ut

Signa.

Victus ratio.

partes

partes largiore alimento destitutæ contumaciùs quem habent humorem retineant, nec tam facilè ab hulceratis intestinis trahentibus abduci permittant. Sit idem euchymus, & coctu facilis, quod uentriculi facultas coctrix, retentrix quoque imbecilla sit. Oua igitur sorbilia, perdices, contusum carnium, hepata gallinarum, oriza cum lacte, amylum, oua lacti admista conueniunt. Lac quoque acidum, lapidibus, aut ferro candenti ustulatum ter quaterve, epotum plurimùm confert. Vinum aut nullum bibatur, aut astringens sit, & aqua chalybata dilutum. Zulapium quoque rosatum per se salubre est. Aqua quoque pluuia, aut eius defectu fontana, in qua chalybs ignitus extinctus sit, huius præsertim mali principio, salubris est. Ad Dysenteriæ autem curationem in inferioribus intestinis consistentē (quæ, præter ea quæ dicta sunt, uel ex hoc cognoscitur, quòd excrementa cum flatu prodeũt, multaq; sunt, & coaceruata, aliquando etiam spumosa, pinguiaq; illis commista sunt) lauãtibus enematibus primùm utendum est hunc in modum. Recipe iuris decocti hordei lib.i. sacchari semel duntaxat cocti ℥.i. uitellos ouorum duos, fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Hoc autē lauante enemate sæpe utendum est, & ante corporis uacuationem, & post. Nam si materia pauca sit, solis interdũ id genus enematibus curatur hic affectus. Si uerò materia crassa appareat, enemata non solùm lauãtia, sed et abstergentia sint, præsertim si salsa pituita sit, hũc in modum. Recipe iuris decocti hordei lib.i. sacchari rubri, mellis rosacei col. ana unc.i. uitellos ouorum duos, fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Si autem magnus ardor in excrementis, cũ intenso uentris dolore uideatur, se

quenti enemate utemur. Recipe succi plantaginis fæcæ subsidente depurati unc. iiij. olei rosa. ℥.vi. muccaginis psyllij extractæ in stillatitio liquore ros. ℥.ij. fiat enema, quod ante pastum immittatur. Si uerò non solùm lauare intestina, & abstergere, sed etiam dolorem mitigare sit opus, hoc enemate iniecto, id consequemur. Recipe iuris decocti hordei lib. i. sacchari rubr. mellis rosacei col. ana ℥.i.ß. muccaginis psyllii extractæ in stillatitio liquore rosa. ℥.ij. fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Corpus deinde sequenti potione purgante uacuandum.

Recipe rhabar. selecti torrefacti ʒ.i.ß. myrobalano. flauarum parum torrefactarum ʒ.ij. stillatitij liquoris plantaginis q.s. adiecta serapii ex cotoneis ℥.i. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Si autem à bile adusta huius mali origo sit, potione sequenti uacuetur.

Recipe myrobalanorum flauarum, & cærulearum parum torrefactarum, ana ʒ.i.ß. rhabar. parum torrefacti ℈.iiij. serapii ex cotoneis ℥.i. adiectis stillatitiis liquoribus rosa. & plantaginis q.s. fiat potio. Si uerò à pituita salsa Dysenteria suborta fuerit, mutentur myrobal. cæruleæ in cepulas, aut empeliticas, eadem quantitate manente. Vacuato corpore, utendum ut dictum est, enemate lauante superiùs tradito. His peractis, si materia maiori ex parte imminuta, uacuataq; uideatur, adhibenda tam extrinsecus, quàm intrinsecus constringentia. Intrinsecus autem hunc in modum. Recipe serapii ex cotoneis, serapij myrthei, ana ℥.iij. Misceantur cum aqua pluuia, aut aqua fontana chalybata, & sitis tempore bibantur. Sumantur & drachmæ duæ carnium cotoneorũ saccharo conditarum sine speciebus quotidie mané, ante pastum

pastum exiguo quidem tempore. Iniiciantur *quoque ene mata lauantia,idq; sæpe fiat,donec exire uideantur syn= cera,uitiosis humoribus haudquaquam permista . quod ubi contigerit,constringentia iniiciantur hunc in modũ.*

Recipe *gallarum,rhois obsoniorum, rosarum rub.bac carum myrthi,balaustiorum,orizæ torrefactæ,ana* M.i. Decoquantur *in aquæ pluuiæ,aut chalybatæ q.s.adusque dimidii consumptionem.accipiantur iuris decocti libr.i. succi plantaginis subsidente fæce depurati* ℥.*iij. seui renũ caprarum* ℥.*ij.lapidis hæmatitis,mumiæ,boli* Armeniæ, *sanguinis draconis,gummi tragacanthæ , gummi Arab: ana.*℈.*ij.* Commistis *omnibus,fiat enema, quod ante pa= stum iniiciatur.* Perseuerante *autem fluxu , lauante ene= mate superiùs tradito semper utendum .* Extrinsecus *au= tem sequentia admoueantur.* Recipe *olei myrthei,olei ex cotoneis,olei mastich.ana unc.ij.acaciæ,hypocistidos, boli* Armeniæ,*rhois obsoniorum,baccarum myrthi , ana* ℥.*ij.ceræ parum,fiat unguentum,quo ungatur uenter ab umbilico ad pubem,& renes calidè,manè, & uesperi an te pastum.*

Aut sic.

Recipe *boli* Armeniæ *, mumiæ , ana* ℥.ß. Misceantur *cum albo oui.linanturq; uẽter , & renes: ut dictum est, ab umbilico ad pubem calidè,manè, & uesperi ante pa= stum.* Crura *quoque sequenti decocto lauentur.* Reci= *pe gallarum,rhois obsoniorum,ana* ℥.*i.ß. foliorum plan tag.*M.*i.rad.filicis,calcatrapæ, ana* M.*ij.* Decoquantur *in aqua chalybata,& uino astringente.* Eoq; *decoctò la uentur crura manè,& uesperi.* Balneis *tandem sudorem prouocare absurdum non erit.* Postremò *& cucurbitulas*

umbilico, & ilibus utrisque affigere, opem non leuem afferet. Dysenteria si in superioribus intestinis fuerit, iisdem planè præsidiis curanda, quibus Dysenteria in inferioribus intestinis consistens, exceptis enematibus, quoniam gracilia intestina non superant. Porrò si hepatis intẽperies calida acres hos humores, à quibus Dysenteria fit, generet, ungatur hepar unguento sequenti. Recipe cerati santalini ℥.iiij.olei nymphex, olei rosacei, ana ℥.i.ß.lauentur aqua frigida, adiectoq; spicæ nardi ℈.i.ungatur hepatis regio tepidè, dies duos, aut tres, horis matutinis ante pastum.

LIENTERIAE CVRATIO.

Cap. XI.

VElox exitus eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, quæ talia deiiciuntur, qualia fuere deuorata, lienteria est. Huius autem uelocis exitus interdum nimius cibus: interdum ciborum præposterius ordo, crasso tenuẽ præcedente, in causa est. Contingit aliquando id mali ob

Causæ. neruorum à sexta syzygia prodeuntium uillos interioris tunicæ uentriculi constituentium resolutionem. Totius uentriculi, atque intestinorum imbecillitas huius ue

Victus ratio. locis ciborum exitus interdum in causa est, ob quã hæ corporis partes grauatæ à cibis assumptis, ipsos confestim excernunt, absque ullo doloris sensu. Hæc autem imbecillitas retentricis potentiæ uentriculi, & intestinorum ex intemperatura fit, quam ueluti quendam habitum nõ facilem solui contraxerunt: aut propter humorem aliquem, putà pituitosum, aut biliosum, qui in uentriculo, atque intestinis continetur. Fit interdum hæc paßio ab his partibus non admodum infirmis, sed tamen in super-

ficie exhulceratis ab humorem quorundam mordacitate, & acrimonia. Tunc enim necessarium, ut permeantibus cibis partes exhulceratæ dolorē sentiant, atque ideo illos propellant, ac à seipsis citißimè emittant. Verùm huic intestinorum, & uentriculi lenitati cuiusdam morsus inerit sensus. Id quod etiam uentriculo phlegmone laborante euenit, apparetq; in deiectionibus plerunque aliquid puris. Si lienteria ab imbecillitate uentriculi ob intemperaturam solam sine humore fuerit, eius curandæ ratio ex his petenda est, quæ superiùs sunt tradita, cùm de uentriculi affectibus ageretur. Si uerò ea intemperatura imbecillitatem uentriculi efficiens cum humore fuerit, humor primùm uacuandus, deinde intemperaturæ, atque imbecillitati curandæ incumbendum. Quod si is humor pituitosus fuerit, qui facultatem uentriculi retentricem labefactet, aut eius tunicis adhærens lubricum ipsum, facilemq; ad ciborū emißionem reddat, eius uacuatio uomitu primùm tentanda hunc in modum. Recipe aquæ tepidæ ℥.vi. oxymelit. simpl. ℥.i.ß. Misceantur, et bibantur. Vomitu autem non inde irritato, penna, cuius extremum oleo madefactū sit, in os, & fauces immittatur. Quòd si neque ita successerit, ualidiora sumantur hunc in modum. Recipe oxymelitos scillini ℥.i.ß. stillatitij liquoris fœniculi ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno bibantur, fiatq; per biduum diluculò. Postridie cibos uarios, & salsos prandeat, mox à prandio rursus oxymeli cum aqua tepida, ut dictum est, bibat, uomitumq; aut digitis in os, ac fauces immißis, aut penna (ut dictū est) uomitus prouocetur. Si uerò laborans nō suapte natura facilè uomat, cogēdus non est, cæterùm sumpto solutiuo pharmaco uacuetur

tur hunc in modum. Recipe hieræ picræ Galeni ℥.ß. adiecto saccharo fingatur bolus, qui hora quinta matutina sumatur.

Aut sic.

Recipe pil. mastich. ʒ.i. ex stillatitio liquore absinth. finganturq́; pil. v. quæ sumantur circiter horam noctis undecimam. Aut harum loco sumatur pil. alephang. ʒ.i. Nihil autem quod ualidè astringat exhibendum, nisi corpore uacuato. Quo uacuato, sumat laborans zinziber cõditum, aut de diacydonitæ cum speciebus, castaneæ instar, ante pastum quotidie manè. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe olei mastich. olei de lentisco, ol. nardini, ana ℥.i.ß. menthæ siccæ, caryophyl. acaciæ, hypocistidos, mastich. ana ʒ.i.ß. ceræ parum, fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi, & uenter calidè ante pastum, manè, & uesperi. Aut huius unguenti loco, cerato sequenti utendum. Recipe mastic. ℥.ß. ladani ʒ.ij. menthæ siccæ, caryophyllorum, coriandri præparati, cardamomi, ana ʒ.i.ß. corallii rub. ʒ.i. adiecta cera fingatur emplastrum in formam scuti (ut loquuntur) stomachalis, quod uentriculi regioni applicetur. Humor uerò si biliosus fuerit, qui uentriculi potentiam retentricem atterens, Lienteriam excitet, eius quoque uacuatio uomitu primùm tentanda hunc in modum. Recipe aquæ tepidæ unc. vi. serapij acetati simpl. aut aceti ℥.i.ß. Misceantur, & bibantur: uomitusq́; ut paulò ante dictum est, prouocetur: Si uerò materia hæc biliosa uomitu non satis euacuata fuerit, sumatur sequens potio purgans. Recipe rhabarb. selecti parum torrefacti ʒ.i.ß. myrobalano. flauarum parum quoque torrefactarum. ʒ.i. carnium

coto=

cotoneorum ſine ſpeciebus ℥.ß. ſtillatitii liquoris plantag.q.ſ.fiat potio purgans,quæ ſumatur hora quarta matutina.Corpore uacuato aſtringentibus utẽdum tam ſumptis, quàm admotis. Recipe diacydonites ſine ſpeciebus, cum ſaccharo unc.iiij. ſumantur drach.ij.in principio paſtus.

Aut ſic.

Recipe conſeruæ roſa. antiquæ unc.ij. carnium cotoneorum conditarum ſaccharo ſine ſpeciebus ℥.iij. coralli rubri,boli Armeniæ,ana ℥.ij.minæ ex cotoneis ſine ſpeciebus ℥.ß.Miſceantur,ſumaturq́; caſtaneæ paruæ inſtar in principio paſtus. Extrinſecus autem hæc admoueantur. Recipe olei ex cotoneis,olei myrthei, olei maſtic. an. ℥.i.ß.acaciæ,hypociſtidos,boli Armeniæ,coralli rub. ana.℥.i.ß. Adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi calidè manè,& ueſperi, ante paſtum. Lienteria ſi ab hulcerato uentriculo orta ſit, mundificetur hulcus hunc in modum. Recipe caſ.recens extractæ ℥.i.aquæ mulſæ,unc.iiij.Miſceantur,fiatq́; potio,quæ ſumatur ad auroram. Dies deinde aliquot horis matutinis ieiuno uentriculo ſumat laborans ℥.vi. iuris decocti uuarum paſſarum cum oxymelite ſimplici.Hulcere purificato,quod cognoſcitur ab excrementis nullo cum pure deiectis,ſumatur ℥.i.pul.equiſeti,cum uino aſtringente, aut aqua chalybata,idq́; dies compluſculos fiat, ad aurorã. Vngatur quoque uentriculi regio calidè ante paſtũ oleis ex cotoneis,& maſtich.æquis portionibus miſtis. Lienteria à paralyſi neruorum & uillorum uentriculi, à cauſa externa interdum oritur,ut à frigore uehementi: cùm quis loca niuoſa præterit, contingit uentriculum ita reſolui,

ſolui, ut neque dolorem ſentiat, neque grauitatem, uiq; eius retentrice reſoluta aſſumptos cibos celeriter deij=ciat. Curabitur ſi conſeruæ acori col. drac. ij. manè, & ue=ſperi duabus horis ante paſtum ſumantur per aliquot dies. Aut ſi laborans ℥. i. aſſæ fœtidæ in quinque pilul. ex melle, partitam ieiunus dies aliquot manè deuoret. Dein de uentriculum oleo nard. calidè ante paſtum manè et ue ſperi inungat. Lienteria ſi à nimio cibo fuerit, minua=tur cibus. Si à præpoſtera ciborum ingeſtione, corriga=tur. Si à phlegmone uentriculi, quam indicat tumor in re gione uentriculi, curetur phlegmone.

COLICI DOLORIS CVRA=tio. Cap. XII.

ORitur hæc paßio interdum à pituitoſis humoribus, in Coli membranulis ſubſidẽtibus. Sæui adſunt do lores illis in partibus, ubi Coli ſitus eſt, quaſi enim tundi, Signa. & perforari inteſtinum ſentitur. Nauſea, & uomitus urgent, euomunturq; pituitoſa quædam, atque corru=pta. Retinentur excrementa, ut ne flatus quidem, ne=que ructus excerni queat. Si quid autem ab aluo deiici cõ tingat, id flatuoſum quodammodo eſt, & ſæpenumero aquæ ſupernatare conſueuit, ſimilem habens bubulo ſter cori conſiſtentiam. Sæpenumero etiam ueluti circuire ui=detur dolor, atque plurima loca occupare, qui modò in Cauſæ. hac, modò in illa parte uehementior ſit. Oritur interdum hic dolor à flatulentis ſpiritibus, quibus nõ patet exitus. Interdum à fæcibus induratis. Nonnunquam à uermibus. Aliquando etiam à coli phlegmone. Si à pituitoſis hu=moribus fuerit, foris admoueantur mitigantia dolorem, atque intereà infundenda enemata parentur. Fiat igi=tur

tur hunc in modum. Recipe foliorum chamæmeli, meliloti, maluarum, helxines, ana M.i. seminum lini & fœnogr. ana ℥.ii. Decoquantur in s. quantitate aquæ, eoq; decocto foueatur locus doloris. Deinde ungatur oleis chamæmeli, anethi, de lilio, æquis portionibus mistis. Post hæc primùm inijciatur enema blandum, non acutum, ad emolliendas fæces, hunc in modum. Recipe maluarum, altheæ, linozostidos, betæ, helxines, ana M.i. seminum lini, & fœnogr. ana ℥.ii. ficus x. florum chamæmeli, & meliloti, ana P.i. Decoquantur in s.q. iuris decoctorum omasorum ad tertias: accipiătur iuris decocti sesquilibra, cas. cum melle, saccha.rub. ana unc.i. mellis despumati. sesquiuncia, olei communis unc.iii. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur semel, atque iterum, donec fæces educantur. Quibus eductis, si dolor uehemens sit, mox sequens infundatur. Recipe olei chamæmeli, olei anethi, ana lib.ß. uini optimi rubri, aut Aruisii. unc.ii. fiat enema, quod iniiciatur, ut dictum est. Sequens quoque non multò post inijciendum ad euacuandam pituitosam materiam, doloris causam.

Recipe helxines, altheæ, linozostidos, an. M.i. origani, calaminthæ, an. M.ß. centaurii minoris M.i. seminũ anisi, rutæ, fœniculi, ana ℥.ii. florum rorismarini, melilo. chamæmel. ana. P.i.ß. medullæ cnici drach.vi. Decoquantur in s.q. iuris decoctorum omasorum, usque ad dimidii consumptionem. accipiantur iuris decocti lib.i.ß. cas. cum melle saccha.rub. ana ℥.i. mellis anthosati unc.i.ß. diaphœnici drach.vi. oleorum chamæmeli, & rutæ, ana ℥.i.ß. salis foßilis drac.i.ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Hocq; enema sæpe infun-

dendum ad perfectam usque curationem. Materia uerò si à superioribus partibus in intestina decumbat, hunc in modum uacuetur. Recipe diaphœnici ʒ.vi. adiecto saccharo fingatur bolus, qui hora quarta matutina sumatur. Locus autem doloris, in quem materia decumbit, foueatur sequenti fotu. Recipe helxines, origani, calaminthæ, altheæ, ana M.i. seminum rutæ, anisi, & fœniculi, an. ℥.ß. florum chamæmeli, meliloti, rorismarini, ana P.i. & dimidiatum. Decoquantur in s.q. aquæ, locus dolens decocto foueatur, ut dictum est. Sequentibus deinde oleis ungatur. Recipe olei rutæ, olei laurini, olei de lilio, olei chamæmelini, ana ℥.i. Misceantur, fiatq; , ut dictum est. Præterea utatur ægrotans diacymino, aut diagalanga, aut aniso condito: sumatq; quotidie ante pastũ tessellam unam. Qua deglutita, bibat parum uini meri. Colicus dolor si à flatibus fuerit, primùm inijciatur blandum enema, fæces emolliens, quale paulò ante est traditum. Deinde sequens inijciendum ad flatus dißipandos.

Recipe olei rutæ lib.i. fiat enema, quod infundatur. Cucurbitula quoque umbilico affigatur, ibiq; per horam hæreat. Si cum flatibus humor quoque mistus sit, principiò ad doloris mitigationem sequentia commodè fient.

Recipe milij partes tres, salis communis partem unã, florum chamæmeli P.i. Milium, & sal torrefiant, non flores chamæmeli. deinde sacculis duobus imponantur, qui calidè alter post alterum uentri admoueantur. Colicus uerò dolor, si à fæcibus induratis obortus sit, primùm superiùs tradito enemate blando fæces emolliente utemur, sequentem deinde bolum sumet ægrotus per horam ante pastum. Recipe cas. recens extractæ unc.i. pul.
anisi

anisi ℥.i.ß. adiecto saccharo fingatur bolus, qui sumatur, ut dictum est. Colici uerò doloris, si uermes in causa sint, præsidijs in Appetentia Canina à uermibus traditis, curetur. Colicus dolor à phlegmone si contingat, omnium est grauißimus, transitionem enim in Ileon minatur. Eo affectis interni feruoris sensus inest, cum febre: urina, stercusq; retinentur: sitis adest, & nausea, quam uomitiones potißimùm bilis sequuntur, sed nihil inde malum leuatur. Principiò enemata fæces emollientia infundēda, sumendaq́;, & admouenda repellentia. In incremento, dissoluentia aliqua cum repellentibus miscenda: in progressu augeantur dissoluentia. In fine status, & declinatione, pura dissoluentia exhibeantur.

ILEI CVRATIO. Cap. XIII.

Varijs ex causis hoc malum grauißimos, ac lethales in tenuibus intestinis inferens dolores suboriri potest. Interdum enim ex cōtinua ciborum corruptione contrahitur, ac cruditate, præcipuè uerò ex pinguibus carnibus, quæ corruptæ, & retentæ in tenui intestino obstructionem efficiunt. Ex frigore quoque uehementi constringente, atque excrementa retinente. Ex aquæ etiam frigidæ potione, si multa à sudante præsertim fuerit epota. Is quoque interdum contingit, quibus in scrotum intestinum cum stercore delapsum est. Atque interdum à tumore frigido, in tenui intestino præter naturam suborto. Magna uerò ex parte, uel ab inflammatione, uel ab obstructione aridi stercoris huiusmodi tenuium intestinorum affectus oritur. Nonnunquam & à pituita frigida, à Praxagora uitrea appellata, in sublimioribus intestinis retenta, quæ geminam ob causam uehementem dolo- Causæ.

rem excitat, ob intemperantiam frigidam, et corporum quibus continetur, tensionem. Longus quoque hic dolor est, quòd difficulter is humor uacuetur. Ileo senes rarò tentantur, si tamen acciderit, ferè nunquam cōualescunt. Pueri, quibus familiare malum est, naturalis humiditatis beneficio facilè euadunt. Accedit hoc malo laborantibus tumor quidam eminens in tenui intestinorum parte, ut uideatur intestinum ad chordæ similitudinem conuolutum. Adsunt ructus inanes, dolorem nihil leuantes, murmura intestinorum, perfecta cohibitio & stercoris, & flatuum, præsertim cùm est morbus in statu. Nihil enim tunc emittitur, nisi fortè id quod ante hunc dolorem iam erat in colo. Vomitionibus grauiter cruciātur, maloq; intenso stercus quoque euomere conspiciuntur. Non tamen propriè stercus est, quoniam quæ excernuntur stercoris formam non habent antè quàm peruenerint ad intestinum rectum, nec uerisimile est ab eo ad uētriculum stercus remeare. Cæterùm cibus in superioribus intestinis corrumpitur, qui corruptus grauiter olet, cumq; euomitur, ob graueolentiam stercus uidetur. Cùm uerò eo usque morbus processit, ut uomitu stercori similia eijciantur, uix unquam aliquis potuit sanus euadere. Si ab inflammatione intestini fuerit, curandi rationem ab enematibus aluum mollientibus auspicabimur, hunc in modum. Recipe hordei Manip.ß. uiolariæ, maluarum, altheæ, ana M.i.ß. Decoquātur in iure decoctorum omasorum, accipiantur iuris decocti lib.i.ß. cas. recens extractæ, saccha. rub. ana unc.i. mellis uiolacei unc.i. olei uiol. unc.iij. fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens. Recipe cas. recens

cens extractæ ℥.i.serapij uiolacei ℥.ß. Cõmunis medicinarũ decocti, quantitate sufficienti, fiat potio, quæ sumatur horis tribus, aut quatuor ante pastũ, si tanta tẽporis opportunitas fuerit, alioqui per horã ante pastum sumi potest, siue sit ante prandiũ, siue ante cœnã. hora autẽ dimidiata post sumptũ pharmacũ, rursum enema prædictũ infundatur. Quo effuso, si quicquã & ipsum, et potio effecisse uisa sint, incidatur uena interior cubiti, qui est è directo partis grauius affectæ, sanguisq; pro plenitudine, & uiribus detrahatur. Phlegmone deinde curetur affixis cucurbitulis cũ scarificatu per ambitũ partibus inflãmatis, admotis etiã extrinsecus quæ dolorẽ leniunt, atq; alijs præsidijs, quæ cæteris inflãmationibus conducunt. Ileos uerò, si à tumore præter naturã frigido, putà œdemate fuerit, eius quoq; curationẽ ab enemate aluum molliente exordiemur, hunc quidem in modum. Recipe maluarũ, altheæ, helxines, betæ, an. M.i seminum lini, & fœnog. an. ℥.i.ß. foliorum chamæm. & melilo. an. P.i. Decoquantur in iure decoctorũ omasorũ: accipiãtur iuris decocti lib.i.ß. cas. ʒ.x. (ad ualidè mollificãdũ) saccha. rub. ℥.i. mellis despumati ℥.i.ß. olei chamæm. ℥.iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens. Recipe hiera simpl. Gal. ʒ.iij. diaphœnici ʒ.ij. mellis ros. ℥.ß. communis medicinarũ decocti q.s. fiat potio, quæ sumatur ad aurorã. Duabus post horis sequens enema inijciatur. Recipe helxines, maluarum, betæ, linozostidos, an. M.i. origani, calaminthæ, an. M.ß. seminum lini, & fœnogr. an. ℥.i.ß. seminum anisi, & fœniculi, an. ʒ.ij. florum chamæmeli, & melilot. an. P.i. Decoquantur in iure decoctorũ omasorum.

sorum. accipiatur iuris decocti lib. i. ß. cas. recens extractæ unc. i. ß. hieræ Gal. diaphœnici, an. unc. ß. mellis rosa. col. unc. i. ß. olei chamæmeli unc. iij. salis sesquidrachmam: commistis omnibus fiat enema, quod iniiciatur, ut dictũ est. Et balanis ex melle, sale, & stercore muris, compositis, uti licebit, longitudinis quidem decem digitorum, ut penitius uim suam immittant. Remedia topica inter initia statim adhiberi possunt, hunc in modum. Recipe olei chamæmeli, ol. ros. ana unc. i. ß. Misceantur, inungaturq; locus doloris calidè diebus tribus, aut quatuor. Deinde solo oleo chamæmelino, addendo in progressu oleum de lilio. Ileos si ab humore pituitoso frigido, ut dictum iam est, contigerit, intereà dum enemata pòst dicenda, et potiones parabuntur, sorbeat ægrotans iura pinguia, ut ius galli antiqui pinguis decocti, atque id genus alia. Ac locus dolens sequenti fotu foueatur. Recipe helxines, maluarum, chamæmeli, meliloti, ana M. i. seminum lini, & fœnogr. ana unc. i. ß. Decoquantur, spongiaq; in decocto madefacta, & expressa foueatur locus doloris, deinde ungatur unguento sequenti. Recipe unguenti dialtheæ unc. iii. butyri recentis, aut loti, axungiæ gallinæ, et anseris, ana ℥. i. ß. olei chamæmeli unc. ij. His commistis ungatur locus doloris calidè post fotum. Enemata deinde infundantur. Recipe cas. recèns extractæ drac. x. sacchar. rub. unc. i. mellis despum. unc. i. ß. olei chamæmel. ol: anethi, ana ℥. i. ß. cum communi enematum decocto, adiectis carycis pinguibus x. seminum lini, & fœnog. ana ℥. i. florum chamæmeli, et meliloti, ana P. i. fiat enema. quod infundatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens.

Recipe elect. indi maioris, diaphœnici, ana ℥. ij: cas. recens

cens extractæ unc.i.mellis rosacei col.unc.ß. communis medicinarum decocti q.s. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Duabus post horis sequens inijciatur enema. Recipe helxines, maluarum, altheæ, ana M.i. origani, calaminthæ, centaurij minoris, an.M.semissem: seminum anisi, cari, & fœniculi, an.ʒ.ij. seminum lini, et fœnogr.ana unc.i.seminis rutæ ʒ.iij.florum chamæmeli, & meliloti, ana P.i.Decoquantur in s.q.aquæ, donec dimidium absumatur.accipiantur iuris decocti sesquilibra, cas.recens extractæ, sacchari rub.ana unc.i.elect. indi maioris drac.vi.mellis anthosati sesquiuncia, olei rutæ, olei chamæmeli, ana unc.ij.salis communis drac.ij.Commistis omnibus fiat enema, quod post potionem prædictam duabus horis infundatur. Ileos si ab obstructione aridi stercoris in tenui intestino, aut à flatibus contigerit, post aluum emollientia enemata iniecta, mox immitatur superius proximè dictum. Ileos si ab insalubri cibo fuerit, ut à fungorum, aut similium esu, uomitus confestim prouocetur hunc in modum. Recipe seminis raphani, seminis atriplicis, seminis anethi, ana ℥.ß.Decoquantur, accipianturq; iuris decocti unc.vi.oxymelitos simpl. sesquiuncia. Misceãtur, & tepidè bibantur. Vbi uomuerit laborans, sumat theriacæ ueter.℥.i.ex uino. Neque hoc semel fecisse satis sit, repetatur diebus aliquot proximè sequentibus. Cæterùm in Ileo tantùm ab hac causa uomitus irritandus. Ilei hernia si in causa fuerit, primùm tentandum est, ut decubitu sursum uersus uergente adornato, cruribus elatis, delapsum intestinum suo loco reddatur. Quod, de commodiùs fiat, fotu sequenti tumoris locus foueatur. Recipe maluarum, altheæ.ana Manip.ij.semi

num lini,& fœnogr.an.ʒ.iij.Decoquantur, eoq; in decocto spongia molli immersa,& expressa,fotus fiat,manus deinde leniter retrudatur. Sequentia deinde ad integram relaxationis curationem fiant. Recipe conseruæ ros. antiquæ,conseruæ symphyti,corticis citri saccharo conditi,ana unc.i.utriusque symphyti,iaceæ albæ, iaceæ nigræ,ana unc.ß.mastich.ʒ.vi.limaturæ chalybis ʒ.ij.Misceantur, adiectoq; serapio myrtheo fiat elect.molle, de quo sumantur drachm.ij.horis matutinis ante pastum per dies triginta. Sequens deinde admoueatur emplastrum. Recipe emplastri contra rupturam,emplastri de mastiche, ana unc.iij.boli Armeniæ unc.ß. iaceæ albæ,& nigræ,ana ʒ.iij.lapidis magnetis unc.iij. Misceantur,adiectoq; oleo mastich.fingatur emplastrum, quod relaxationis loco admotum subligaculo retineatur, nec ante diem decimum soluatur. decimo quoque die soluatur,& mutetur,simili,sed recenti apposito . hæreat autem illi loco emplastrum,modo tamen prædicto mutandum,dies triginta.Quoniam autem aluo plerunque sunt adstricta,enematibus tamen non est ducenda, sed pilul. sequentibus. Recipe pil.de bdel.pil.aleph.ana.drac.ij. excipiantur melle rosa.finganturq; pil.vi.è drachma,de quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel,aut bis in hebdomada.Plura posteriùs in relaxationis dydimi curatione dicentur.

TINESMI CVRATIO.
Cap. XIIII.

Signa. HOc malo correpti aßidua egerendi cupiditate tenentur,nihil tamẽ,aut certè parũ deijciunt,suntq;

Causæ. ea quæ deijciuntur cruenta,aut muccosa. Multiplex huius

ius mali causa esse potest, frigiditas: obstructio à sterco-re in cæco intestino indurato: hulcus, atque inflammatio in recto intestino suborta, pituita salsa: aut uitrea humores acres, & biliosi: de quibus omnibus suo loco dicetur. Si à frigiditate huius affectionis origo sit, quod ex ægrotantis sermone cognitu est facile, quoniam nimirum frigus nimium pertulerit, aut in frigida diutiùs commoratus est, aqua, aut res frigidas podice attigit, ut qui diu super saxum frigidum sedit, curatio ab enematum iniectione inchoanda. Primùm igitur sequenti enemate aluus ducatur. Recipe maluarum, altheæ, linozostidos, ana Manipul.i.ß.chamæmeli Pugil.ij.seminum lini, & fœno gr.ana ℥.i.ß.Decoquantur in sufficienti quãtitate aquæ ad tertias, accipiantur iuris decocti lib.i.cas. recens extractæ ℥.i.benedictæ ℥.ß.olei communis ℥.iij.Commistis omnibus fiat enema, quod infundatur. Eoq; eiecto, et fæcibus eductis, sequens inijciatur. Recipe olei rutæ.℥.iiij. olei chamæmeli: & anethi ℥.i.ß.Commistis omnibus fiat enema, quod immitatur, diuq; retineatur, ut calfaciat. Anus deinde & foueatur, & ungatur hunc in modum. Curatio.

Recipe helxines, maluarum, origani, calaminthæ, an. Manip.i.ß.seminum anisi, cari, fœniculi, ana unc.ij.seminum lini, & fœnogr.ana unc.i.ß.Decoquantur, inq; decocto immerso spongia, & expressa, foueatur anus calidè. Aut harum rerum aucta quantitate, decocti fumus per anũ recipiatur, collocato ægroto in cathedra perforata, decoctoq; feruente supposito. Aut in eo decocto umbilico tenus sedens consistat, sic tamen, ut podice nihil præter decoctum attingat. Deinde ungatur oleis sequentibus. Recipe olei laurini, olei de spica, olei cha-

mæmelini, an. ℥.i.ß. his commiſtis, & calidis irrigentur, & foueantur pecten, inguina, inter fœmineum, & partes ano uicinæ poſteriores cum ano. Tineſmos ab obſtructione à ſtercore indurato graui diſtentionis ſenſu, etiam circa imum uentrem, cognoſcitur, curetur enematibus emollientibus, fotibus, & unctionibus hunc in modum. Recipe maluarum, altheæ, linozoſtidos, ana M.i. ficus pingues xij. ſeminum lini, & fœnogr. ana ℥.iij. Decoquātur in ſ.q. aquæ ad tertias, accipiantur iuris decocti lib.i. ß. caſ. recēns extractæ ℥.i.ß. mel. uiolacei ℥.ij. ol. communis ℥.iiij. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum inijciatur. Repetatur, donec ſtercus eductum fuerit. Nihil autem, quod acre ſit, enematibus admiſceri debet: acria enim fæces magis exiccant, quæ mitioribus, & lenientibus tantùm enematibus educere oportet. Recipe maluarum, altheæ, ana Manip.i.ß. ſeminis lini libr. ß. Decoquantur, in eoq́; decocto ſpongia immerſa, & expreſſa foueatur uentris pars anterior, & poſterior.

Recipe olei amygdal. dul. butyri recentis, ana unc.i.ß. unguenti dialtheæ, unc.iij. Miſceantur, ungaturq́; uentris pars poſterior, & anterior, circa renes, & anum, poſt fotum. Purgantia autem medicamenta ante ſtercoris eductionem ſumenda non ſunt, quòd inde ſummum ægrotanti exitium immineat, attractis nimirum aliūde, & ex uniuerſo corpore ad priorem ſtercorum copiam excrementis. Tineſmus ſi ab hulcere in ultimo inteſtino fuerit, & uideri poßit, lauetur decocto hordei, aut aqua mulſa: ungatur deinde unguento albo Rhaſis, cui caphura ſit addita, præſertim ſi hulceri inflammatio copulata ſit: quæ ex recti inteſtini tumore, doloreq́; grauatiuo,

uo,

uo, unà cum febre cognoscitur. Aliâs statim à lotione linatur hulcus sequentibus. Recipe muccaginis gummi tragacanthæ, & Arab. ana unc. ij. cerussæ, plumbi, ana unc. ß. aloes drach. ij. Misceantur, linaturq́;, ut dictum est, locus hulceris. Si uerò hulcus non appareat est in intestino altius lateat, quod ex purulentis, & saniosis, quæ excernuntur, ac pungentis sensu in ano cognoscitur, sequens inijciatur enema. Recipe decocti hordei, aut aquæ mulsæ, si non sit ardor unc. vi. mellis rosacei col. ℥. i. ß. his commistis fiat enema, quod iniјciatur frequenter, donec hulcus puris sit expers, nihilq́; de eo exire uideatur. Tunc autem sequens infundendum. Recipe gallarum, rhois obsoniorum, rosa. rub. orizæ torrefactæ, ana Manipul. i. Decoquantur in aqua chalybata, aut pluuia. accipiãtur iuris decocti unc. xvi. boli Armeniæ. sang. draconis, mumiæ, ana ℈. ij. his cõmistis fiat enema, quod infundatur ante pastum, post superioris eiectionem. Prætereà linamentum prædicto unguento imbutum in anum, in balani morem immittatur. Tincsmus à pituita frigida, uiscida, aut uitrea si ortus sit, quod ab his, quæ egeruntur cognoscere licet, primùm iniјciantur enemata mitia, & lenientia, stercori educendo accommoda, quorum formulæ ex superiùs traditis sunt petendæ, deinde infundatur sequens. Recipe helxines, maluarum, brassicarum rub. ana M. i. furfuris frumenti M. ß. seminum lini, & fœnogr. an. ℥. i. ß. seminum anisi, & fœniculi, an. ℥. ij. florum chamæmeli, et meliloti, an. P. i. Decoquantur in s. quantitate aquæ, usque ad dimidij absumptionem accipiantur iuris decocti lib. i. ß. cas. recens extractæ. ℥. i. benedictæ. ℥. ß. mellis rosa. col. ℥. ij. olei com. ℥. iij. Commistis

omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur, eoq; sæpe utendum. Præterea fotibus, suffitibus, & unguentis dictis in tinesmo à frigiditate, utendum. Hac autem Tinesmi specie plerunque laborant, qui natura pituitosi sunt. Quare si pituita toto in corpore abundare uideatur, à uomitu, si laborans uomere poßit, eius uacuatio auspicanda, deinde concoquenda, & euacuanda hunc in modum. Recipe oxymelitos simpl. mellis rosacei col. serapii adianti, ana ℥.i.ß. stillatitiorũ liquorum, fœniculi, absinthii, apii, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum bibantur diluculò: Recipe Aromatici rosa. ℥. ß. utatur cum serapiis. Recipe diaphœnici ℥.ß. adiecto saccharo fiat bolus, qui sumatur hora quarta matutina. Aut dissoluatur in stillatitio liquore absinth. adiecta mellis rosacei ℥.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Præterea in sequenti balneo lauetur. Recipe pseudonardi, pulegij, origani, calaminthæ, ana Manipul. i.ß. foliorum lauri M.ß. florum chamæmeli P.iij. Decoquantur, in eoq; decocto umbilico tenus lauetur calidè ante pastum. Aut huius decocti fumum per anum recipiat, in cathedra perforata sedens. Eodem decocto foueantur pecten, inguina, inter fœmineum, anus, partesq; uicinæ, manè, & uesperi: sequentibus deinde oleis ungantur. Recipe olei rutæ, olei laurini, olei spicæ, olei chamæmeli, ana ℥.i.ß. Misceantur, fiatq; ut dictum est. Tinesmus ab humoribus biliosis, aut quouis alio humore acri, quos ea, quæ excernuntur satis demonstrant, si quempiam affligat, cauendum astringentia admouere, etiam si species aliqua fluxus sanguinis uideatur. Enemata primùm quæ sequuntur inijciantur.

Recipe

Recipe decocti hordei ℥.x.uitellos duos ouorum, Cõmisceantur, fiatq; enema, quod ante pastum inijciatur. Si uerò ardor uehemens percipiatur, sequens inijciatur.

Recipe decocti hordei ℥.vi. succi plantaginis subsidendo depurati ℥.iiij. muccaginis psyllij in stillatitio rosa. liquore extractæ ℥.ij. olei rosa. ℥.ij.ß. (mitigat ardorem.) Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe maluarum, altheæ, uiolariæ, florum, & foliorum uerbasci, ana M.i. seminis lib.ß. Decoquantur, in aqua, eoq; in decocto lauetur ægrotus umbilico tenus: aut spongia in eo immersa foueatur anus calidè: aut in cathedra perforata sedens supposito eo decocto feruenti fumum per anum recipiat. Quæcunque in Tinesmo administrãtur, calida esse debent, quanuis à materia sit calida. Deinde sequenti unguento ungatur. Recipe ol. ros. ℥.ij. olei nympheæ, muccaginis psyllij in stillatitio rosarum liquore extractæ sesquiunciam. his commistis ungantur inguina, pesten, inter fœmineum, anus partesq; illi uicinæ. Bilis autẽ si in uniuerso corpore abundare uideatur, concoquatur, deinde euacuetur hunc in modum. Recipe serapij de acetositate citri, serapij de succo oxalidis, serapij de riber, an. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorũ nympheæ, intybi satiui latioris, oxalidis, an. ℥.iij. Misceantur, fiatq; zulapium depuratum, & adiectis santalo: citreorum. ʒ.ij. fragrantius reddatur. Eo ieiunus ægrotus utetur manè ꝑ triduũ. Repetatur & altero triduo, si materia nõ sat cocta uideatur. Deinde uacuetur. Cauendum autem ab acribus, & astringentibus medicamentis. Recipe rhab. selecti ʒ.ij. macerẽtur in stillatitio liquore intybi satiui latioris

ris

ris horis.xij.deinde exprimatur, serapij uiolacei ℥.ß.st latitiorum liquorum intybi satiui latioris, & oxalid q.s.Commistis omnibus fiat potio,quæ sumatur ad auro ram.Aut fiat cum communi medicinarum decocto, adie cta oxiphœnicωn unc.ß.Bilis uerò si usta appareat,hun in modum uacuetur. Recipe rhaba. selecti drachm.ij myrobalano.cærulearum ℥.i.ß.macerentur in stillatiti liquore intybi satiui latioris horis xij. deinde exprima tur,serapij uiolacei unc.ß.stillatitiorum liquorum cicho rij,& bugloss.q.s.Commistis omnibus fiat potio.Si pitu ta sit salsa,pro myrobal.cæruleis,substituantur cæpulæ, aut empeliticæ.

ANI PROCIDENTIAE CVratio. Cap. XV.

Causæ. A Causa interdum externa hoc malum oritur, ut à casu,aut percußione.Interdum uerò à resolutione aut imbecillitate à frigiditate, aut frigidis humoribus cõ tracta: qui musculos obliquos sedem sursum reuellentes resoluunt,anusq; procidit. Aliquando fit à nimio conatu, in tinesmo à causa calida.Nonnunquam à phlegmone,ual deq; tunc egressus tumet. Si à frigiditate recti intestini musculos resoluente hæc affectio fiat, uomitus in primis prouocetur,modis superiùs frequenter traditis:humor il le deinde concoquatur, medicamentis deinde lenibus uacuetur hunc in modum. Recipe serapij conseruationis acori,mellis rosacei col.serapij stœchados, ana ℥.i.ß.stil latitiorum liquorum primulæ ueris,saluiæ,absinthij,an. ℥.iij.Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diamoschi dul.℥.ß. utatur cum serapijs. Recipe pil.de hiera simpl.agar. in pastillorum for-

ormam redacti, ana ʒ.ß. excipiantur ſtillatitio liquore
aluiæ, finganturq́; pilul. v. quæ circiter x. aut xi. noctis
oram ſumantur. Recipe conſeruæ acori col. theriacæ
eter. ana ʒ.ß. Miſceantur, & poſtridie manè ſumantur,
ex horis ante paſtum. Corpore uacuato, ſequenti enema-
e utendum. Recipe helxines, maluarum, altheæ, beto
icæ, meliſſophylli, ana M.i. ſeminum aniſi, & fœnicu-
i, ana ʒ.iij. florum ſtœchad. Arab. florum roriſmarini,
lorum chamæmeli, ana P.i. Decoquantur in ſ.q. aquæ ad
rtias accipiantur iuris decocti lib.i.ß. benedictæ unc.ß.
nellis anthoſati unc.i.ß. olei chamæm. ol. rutæ, an. ℥.i.ß.
Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum inijcia
ur: eoq́; per interualla utetur. Extrinſecus deinde hæc
iant, quæ conferunt ſiue à frigidis humoribus tantùm, ut
lictum eſt, ſiue etiam ſi in ano procidente inflammatio
fuerit, quæ propter tumorem prohibet ipſum in locum
ſuum impelli, ac reponi poſſe. Recipe primulæ ueris,
ſaluiæ, chamæmeli, balauſtiorum, gallarum, rhois obſo-
niorum, florum, & foliorum uerbaſci, corticis quercus,
foliorum pini, an. Manip.i.ß. meſpilorum Manip.i. De-
coquantur in aqua chalybata, & uino aſtringente hoc
decocto calido lauetur anus cùm exierit foras, aut fouea
tur, deinde ſequenti puluere aſpergatur. Recipe anti
monij, ceruſſæ, plumbi, rhois obſoniorum, gallarum, nu-
cleorum nucum pinearum combuſtorum, thuris, maſtic.
ana drac.ij. pul. bedegar. ʒ.iij. fiat puluis, quo anus inſper
gatur, deinde intromittatur, pòſt podex oleis maſtich.
myrtheo, & coſtino æquis portionibus miſtis ungatur,
fiatq́; ſimiliter quoties foras exierit. Emplaſtrum quo-
que quatuor digitos longum admoueatur, incipiendo ab
ano

ano renes uersus. Hunc *autem in modũ paretur.* Recip *emplastri oxycrocei unciam i.ß. baccarum myrthi, gallarum, mastiches, ana drach. i ß.* Misceantur, *& adiecto ol. costino subigantur, additis pul. bedeguar. drach ij. fiat emplastrum, quo utendum, ut dictum est.* Prætere *ægrotus interdum in decoctum calidum prædictum conscendat, in eoq; ad tempus immoretur. Ani procidentia si à nimio, & uiolento conatu, ut in* Tinesmo *à causa calida contigerit, primùm enemata lauantia, quorum formulæ superiùs frequenter traditæ sunt, infundantur, insessione deinde utatur laborans, ex sequenti decocto:* Recipe *gallarum, balaustiorum, rhois obsoniorum, baccarũ myrt. ana* M. *i.ß. foliorum plantag.* Manipul. *i. rosarũ rubr.* M. *ß.* Decoquantur *in aqua chalybata, fiatq; ut dictum est.* Hoc *etiam decocto sedes cùm foras exierit lauetur, aut foueatur, sequenti deinde puluere aspergatur.* Recipe *cornu cerui usti drach. ij. ß. antimonij drac. ij. baccarum myrthi, gallarum, rhois obsoniorum, ana drach. i.ß. fiat puluis quo utendum, ut dictũ est.* Vbi *autem sedes hoc puluere aspersa fuerit, intromittatur, anusq; deinde oleis rosaceo, & myrtheo tepidis, æquis portionibus mistis ungatur. Ani procidentia si à recti intestini phlegmone fuerit, curetur, ut aliarum corporis partium phlegmone.*

HAEMORRHOIDVM CVRATIO. Cap. XVI.

HAemorrhoides *tripliciter dicũtur. Aut. n. de quinque illis uenis, quæ circa anum terminantur, aut de ea excrescentia, quæ circa uenarum illarum finem interdum nascitur, instar mori, uerrucæ, aut acini. Aut de*

sanguinis

ſanguinis ex illis uenis fluxu. Venæ autem illæ interdum intumeſcunt, doloremq́; non contemnendum inferunt, cæterùm nihil, aut parùm admodum ſanguinis excernunt: atque hæ hæmorrhoides cæcæ dicuntur. Aliæ uerò hæmorrhoides apertæ nominantur, quæ nimirũ certis quibuſdam temporibus aperiuntur, ſanguinemq́; emittunt. Causæ.
Fiunt autem propter ſanguinis copiã fæculenti, & melancholici, quẽ iecur ad ipſas reponit. Cùm itaque cæcæ hæmorrhoides apparuerint, grauesq́; in ano cruciatus excitauerint, potißimùm dum ſtercus excernitur, adſitq́; in uniuerſo corpore plenitudo, poplitis aut maleoli uena incidatur. Aluus quoque aut caſ. aut iure pingui, aut braßicæ decocto mollienda, ne arida ſtercora cùm excernuntur ſua duritie eas lædant, doloremq́; pariant. Adhibenda quoque quæ dolorẽ, ubi uehemens fuerit, mitigare poßint, hunc in modũ. Recipe maluarum, altheæ, florũ & foliorum uerbaſci, ana Mani. i. ſeminis lini unc. iiij. limacum rubr. ſine teſta. ℥. ij. florum nympheæ, Manip. ß. Decoquãtur in aqua, ex quo decocto inſeßione utetur ægrotans, aut eo calente foueatur anus: unguento deinde ſequenti ungatur. Recipe olei de ſemine lini uncias. ij. olei de arãcijs, aut perſicorũ nucleis unc. i. olei nympheæ unc. ß. Adiecta cera fiat unguentum, quo poſt fotum hæmorrhoides ungantur. Quòd ſi his dolor non mitigetur addantur croci gra. vi. opij ℈. ß. Si uerò hæ hæmorrhoides, nũc quidẽ cæcæ, aliâs autẽ ſolitæ eſſent fluere, aperiãtur. Quòd fiet, ſi exteriùs appareãt, pannoq́; aſpero, aut folio ficulno fricentur. Qua quidẽ fricatione ſi uoti cõpos non euaſeris, admoueantur hirudines in arundine, hæmorrhoide cui hirudinem adhærere uis, priùs ſanguine Curatio.

guine illita,ut eam ad se alliciat. Quæ ubi sanguine plena apparebit,sale aspergatur,& cadet. Si autem hæmorrhoidum tumor nondum planè subsederit, rursum hirudines admoueantur. Quæ si in loco cui adhæserunt, dolorē aliquem reliquant,uitellus oui cum oleo rosaceo, aut uiolaceo(quod melius erit)loco dolenti apponatur. Si uerò hæmorrhoides intus lateāt,ut neque fricari, neque ipsis hirudines admoueri poßint,fingantur balani iustæ quantitatis ex duabus partibus hieræ,& parte una myrrhæ, cum melle,quæ intromittantur. Aut radix iridis lana inuoluta,& hiera picra Galeni, atque myrrha oblita, cū melle,aut oleo rut.intromittatur. Sint autē hieræ Gal: partes duæ,myrrhæ una. Quòd si ex his balanis dolor aliquis intrinsecus oriatur,mitigetur sequentibus. Recipe radicem braßicæ,aut betæ,inuoluatur goßipij lanugine,deinde luteo oui, oleoq; uiolaceo oblinatur, & intromittatur. Si cuipiam Hæmorrhoides fluere cœperint,anteà insolitæ fluere,sitq; ei fluxus ille molestus,eas medicamentis tam sumptis,quàm admotis reprimat,hūc in modum. Recipe galbani drachm.ij.dißoluantur in stillatitio liquore plantag.& sumantur manè, id per dies aliquot continuos repetendo. Si laborans delicatus fuerit, sumat tantùm ʒ.i. Extrinsecus autem hæc fiant. Recipe antimonij ʒ.ij.cornu cerui usti, corallij rub.thur.ana ʒ.ß.olei myrthei q.s. Misceantur, & Hæmorrhoides his commistis linantur. Si uerò fluere essent solitæ, relinquatur aperta una. Hæmorrhoides autem apertæ,si moderatè,certisq; interuallis sanguinem fuderint, haudquaquam supprimendæ sunt: à magnis enim morbis,fereq; melancholicis spōtina hæc uacuatio ægro

tum

tum uindicat. Neque enim laterum dolore, neque pulmonis inflammatione, neque depascenti hulcere, neque furunculis, neque terminthis, neque lepra, neque uitiliginibus corripiuntur Hæmorrhoides habentes. Siuerò immodicè flueret sanguis, uacuationisq; copia uires deijceret, sanguisq; iam pro crasso, & nigro melior funderetur, supprimendæ confestim sunt: ne immodica euacuatione hepate refrigerato, aqua intercutem sequatur. Cibis autem in huius affectus curatione astringentibus non est utendum, ne ab his aluo astricta, in egerendo conatus maior fiat, qui fluxum maiorem excitet. Reuulsio per sanguinis missionem, lenem tamen, si uires, & ætas permiserint, conferet. Incidatur igitur uena interior dextri cubiti, detrahatur sanguis ad unc. ij. Cucurbitulæ hepatis regioni, & lienis ante pastum affigatur: Sanguine autem, qui per hæmorrhoidas euacuatur, biliosо apparente, qui quidem sanguis, quoniam tenuior, ad fluxum opportunus est, hunc in modum emendetur. Victus ratio.

Recipe serapij de succo oxalidis, serapij rosa. de rosis siccis, serapij ex cotoneis, ana unc. i. ß. stillatitiorum liquorum, oxalidis, plantaginis nympheæ, ana unc. iiij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur.

Recipe elect. trium santalo. ℥. ß. utatur cum serapijs.

Recipe rhabar. selecti drach. i. corticum myrobalan. flauarum confricatarum ol. amygdal. dul. ℥. iij. oxyphœnicωn ℥. ß. Macerentur in stillatitio liquore plantag. horis xij. deinde exprimantur, adiectisq; serapij rosacei purgatorij de infusione rosa. ℥. ij. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ rosarum antiquæ ℥. ij. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore ros. sco

riæ ferri, ana ʒ.ij.myrobalanum unam embeliticam conditam, seminum oxalidis, & intybi satiui latioris, an.ʒ. ß.serapii conseruationis myrobalanorum conditarum q.s.fiat elect.molle, de quo sumatur instar castaneæ manè ante pastum. Extrinsecus hæc admoueantur. Recipe balaustiorum, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, galla.ana.ʒ.i.ß.ossium dactylorum unc.iii. terræ sigillatæ, cornu cerui usti, boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosa.ana ℈.iiij.succi ocimi q.s. Commistis omnibus linantur Hæmorrhoides manè, & uesperi. Sanguis autem qui funditur, si aqueus appareat, & frigidus, hūc in modum uacuetur. Recipe mel.ros.col.ʒ.ii. serapij de absinth.ʒ.i.serapij conseruatio.myrobala. empeliticarū ʒ.i.ß.stillatitiorum liquorum absinthij, menthæ, buglossi, ana ʒ.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe Aromatici rosa.ʒ.ß. utatur cum serapijs. Recipe myrobalanorum cepularum, & empeliticarum confricatarum oleo amygdal.dulc. an.ʒ.iij.medullæ cnici ʒ.vi.polypod.quer.ʒ.i. Macerentur in cōmuni medicinarum decocto horis xij.deinde lento igni fricētur, & colentur, adiectaq́; mel.rosacei col.ʒ.i.fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe cortic. citri saccharo conditi unc.iij.Sumatur drac.ij.quotidie manè ante pastum. Aut corticis citri loco sumat de serapio absinth.quantum cochlearia duo capiunt. Aut tessellam unam elect.solidi aromatici rosa. quibus alternis uti magis conducet. Cùm uerò aluus sua sponte excrementa, ut conuenit, non deijcit, utendum sequentibus pilulis. Recipe pil.de bdellio (laxant & constringunt) ʒ.ij.excipiantur stillatitio liquore plantag.fingantur pil.vi.è drachma,

ma, sumantur tres per horam ante cœnam quoties expedire uidebitur. Si cum fluxu dolor quoque adsit, ad eius mitigationem scarabei, aut uermes, qui à centum pedũ numero appellantur, in oleo de semine lini contriti decoquantur, eo hæmorrhoides linantur. Insessio quoque ex sequenti decocto plurimùm confert. Recipe foliorum plantaginis, florum, & foliorum uerbasci, an. M.i. seminis lini (mitigat enim dolorem) unc.ii. corticis malorum punicorum, balaustiorum, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, ana M.i.ß. Decoquantur in aqua chalybata, & uino astringente, fiatq; ut dictum est. Aut eo decocto foueatur anus, & mitigabitur dolor.

SVPPRESSIONIS MENSIVM Curatio. Cap. XVII.

Menses plerunque quartodecimo ætatis anno fluere incipiunt, paucißimis ante decimumtertium, aut duodecimum: nonnullis post decimu nquartum. Purgatio autem hæc in quibusdam duobus, tribusve diebus terminatur, pluribus quinque, in alijs ad septimũ usque diem perdurat. Desinit autem plerunque anno quinquagesimo, in quibusdam ad annum quinquagesimum quintum, in paucißimis ad sexagesimum extenditur.

Non purgantur steriles mulieres, nec grauidæ. Quæ se quoque uehementer exercent, aut calidioris sunt temperamenti, aut longis ægritudinis laborant, ut quartana, pthisi, hectica, parùm, aut nihil purgantur. Pingues quoque, quòd uenas angustas habeant, & sanguinẽ paucißimum, parùm, aut nihil purgantur. Inedia quoq;, aut ciborum paucitas menses reprimit. Itidẽ & multitudo, nã ciborũ copia meatus obstruuntur. Quibus quoque Causæ.

 sanguis

ſanguis craſſus eſt, & lentus, hæ parum, aut nihil purgã tur: aut quibus ſanguis per alia loca uacuatur, puta per nares, aut anum. Aliæ quoque immodicæ excretiones, ut per alui profluuia, aut uomitum, menſes retinent. Ob peculiare uteri uitium, menſes quoque interdum retinentur: uerbi gratia ob pinguedinis copiam, aut carnis excreſcentiam, aut callum, aut cicatricem ex hulcere quod in utero anteceßit. Hæc enim omnia uaſorum uteri ora obſtruere poſſunt. Plerunque uerò menſes ſupprimi contingit, aut à melancholico ſucco, aut à bile ſanguinem aſſante, aut à pituita uenarum ora obturante.

Signa. Quibus menſes præter naturam retinentur, dolores circa lumbos, femora, collum, ſinciput, & oculorum radices accidere ſolent. Corporis adeſt grauitas, nauſea, cibi faſtidium, & horridi quidam per uniuerſum corpus diſcurſus, quales ijs, quæ conceperunt, accidere ſolent. Vrina interdum in nonnullis difficulter redditur, interdum planè ſupprimitur. Menſium ſuppreßio ſi à pituita copioſa, & uenarum ora obſtruente contingat, uidere eſt laborantem ſomnolentam, ad omnem motum ſegnẽ, colore candidam, plumbei quoque interdum coloris, pituitam aßiduè excreantem, & aliquando euomentem. Vrina quoque aquoſa eße ſolet. Curatio à pharmaco materiam minuente auſpicanda hunc in modum. Recipe pilul. de hiera ſimpl. pilul. de agar. ana drach. ß. Excipiantur ſtillatitio liquore artemiſiæ, finganturq́; pilul. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur.

Aut ſic.

Recipe cathol. unc. ß. diaphœnici, diacnici, ana drac. i. ſerapij adianti unc. i. communis medicinarum decocti

q.ſ.fiat potio,quæ ſumatur hora quinta matutina. Materia deinde hunc in modum concoquatur. Recipe quinque radic.com. maceratarum in uino albo(acetum nocet utero)radicis erytrhodani,radicis peucedani, ana unc.ß.chamædryos,chamæpityos,pulegij,nepetæ,meliſſophylli,ana Man.i.artemiſiæ,thymi,ana Manip.ß.cicerum rub.M.i.ſeminum aniſi,apij,dauci, fœniculi,ana drach.ii.florum ſambuchi,& roriſmarini, ana P.i.ß.florum bugloßi,& cirſii,ana P.i.polypod. quer.℥.i. Decoquantur in ſ.q.aquæ, tantiſper dum dimidium abſumatur.accipiantur iuris decocti unc.xx.adiectiſq; ſaccharo, & melle dulces reddantur, fiatq; ſerapium mediocriter coctum,quod depuretur,additiſq; cinnamomi ſelecti,& caſ.ligneæ, ana drach.ii. ſuauiore & ſapore, & odore reddatur. Eo utetur ægrotans dies quinque appetente diluculo.

Aut ſic.

Recipe ſerapij de rad.ſine aceto, oxymelitos compoſiti, ſerapij,adianti, ana unc.i.ß. ſtillatitiorum liquorum artemiſiæ,nepetæ,meliſſophylli,ana unc.iij. Miſceãtur. fiatq; zulapium depuratum,quod adiectis ʒ.ij.cinnamomi ſelecti,& ʒ.i.pul.diamoſchi dulc.ori iucundius reddatur. Eo utatur ægrotans per triduum diluculò. Si uerò hoc zulapio abſumpto,materia nondum planè cocta uideatur,repetatur & altero triduo. Recipe pil. fœtid. ʒ.i.ſtillatitij liquoris nepetæ q.ſ.fingantur pil.v.quæ circa noctis dimidium ſumantur.

Aut ſic.

Recipe cathol.ʒ.vi.elect.indi maior.ʒ.iij.ſerapij adiant.℥.i.communis medicinarum decocti unc.iiij.addendo

chamædryos, & chamæpit. ana tertiam partem M.i. fi at potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Aut sic.

Recip. *turpeti optimi ℈.iiij. zinzib. ʒ.ß. salis foßili gr. vi. sacchar. ʒ.ij.* Commista *puluerentur, iureq́; decoctorum cicerum rub. aut decocti pulli excepta, bibantur hora quarta matutina.* Recipe *theriace ueter. tryphera magnæ sine opio, an. ʒ.ß. conseruæ buglos. ʒ.i.ß.* Misceantur, & *postridie manè sumantur sex horis ante pastum* Quoniã autẽ *unica uacuatione humor ille expurgari nõ potest, rursum igitur laborans mense proximo sequenti uacuetur pharmacis proximè dictis repetitis. Post geminã purgationem uno, atque altero die, sequenti balneo lauetur.* Recipe *artemisiæ, melissophylli, nepetæ, chamædryos, chamæpityos, thymi. foliorũ lauri, pseudonarni, rorismarini, an.* M.*iij. chamæmeli, meliloti, florum rorismar. an.* P.*iiij. radicis ualerianæ, radicis rusci, radicis asparagi, radicis apii, radicis petroselini, an. ℥.iiij. seminũ lini, & fœnogr. an. ℥.iij. florum sambuchi* P.v. Decoquantur *in aquæ q.s. in qua lauetur ægrotans, habeatq́; sedens eo in decocto sacculũ artemisiæ plenum super uẽtrem inter umbilicum, & pectinem: decoctæ autẽ & herbæ, & radices, in saccũ magnum reponantur, super quẽ dum lauatur sedeat.* In *eo moretur, si potest, horam.* Ex *eo autẽ dum egredietur: ungatur uenter infra umbilicũ, parsq́; posterior ei opposita, & renes calido hoc unguẽto.* Recipe *olei de lil. olei amygdal. dul. butyri recentis, medullæ cruris uituli, an. ℥.i.ß. muccaginis altheæ, & seminum lini, & fœnogr. an. ʒ.ii. ceræ parũ.* Fiat *unguentũ, quo ungãtur partes dictæ, seq́; mox in lecto cõponat,*

 ac

ac sumat theriacæ ueter. aut mithridat. trypheræ magnæ sine opio, an. ℥. ß. Aut iure ciceru͂ rub. & porri excepta bibantur. Atq; hoc, itidem et balneu͂ diebus quatuor, aut quinq; repetantur. Quòd si in balneo lauari recuset, recipiat dicti decocti fumum per infundibulu͂. His peractis, appetente tẽpore eruptionis Mensiu͂ incidatur saphena pedis dextri, sanguisq; ad duas ℥. detrahatur, aut tres ad summu͂. Si uenã incidi nõ permiserit, cucurbitulæ fœminibus, aut poplitibus cu͂ scarificatu affigãtur. Si neque his perfectis Menses erumpant, peßis utendum hunc in modum paratis. Recipe theriacæ ueteris, trypheræ magnæ sine opio, an. ℥. ii. pul. myrrhæ, baccaru͂ iuniperi, an. ℥. i. succo linozostidos excipiantur, cunctisq; panno lineo raro impositis fingatur pessus, qui in uteru͂ demittatur, filo coxæ alligatus. Porrò si pessus utero dolorẽ induxerit, metrenchyta olei rosacei amurca, aut olei uiolacei inijciatur. A bile autem, & calidiore temperatura, si Mẽses supprimãtur, si ualetudinis tãtùm habeatur ratio, nõ malu͂: si uerò conceptionis, non item. Nam quantu͂ ad integrã sanitatẽ attinet, præstat mulierẽ corpore ita esse desiccato, ut purgatione nõ egeat. Atqui id genus mulieres coitu͂ quidẽ appetunt, cæterùm non concipiunt. Non .n. concipiunt, quæ non purgantur. Conceptionis igitur gratia, et has curare expedit. Cibo itaq;, ac potu, et humidiore, & uberiore, has humectare oportet, bilẽq; minuere: cuius copia sanguinem interdum inflãmat, aut incrassat, unde huius mali origo. Cõmoda igitur uictus ratione præscripta, leuis sanguinis mißio fiat, incisa uena dextri cubiti interna, sanguine ad ℥. ii. aut tres detracto. Concoquatur deinde humor, et euacuetur. Recip. serapii acetati

ſimpl.ʒ.ij.oxymelitos ſimpl.ʒ.i.ß.ſerapij adianti.ʒ.i.ſtillatitiorum liquorum,intybi ſatiui latioris,artemiſiæ,bugloſ.ana ℥.iij.Miſceantur, & per triduum à ieiuna diluculò bibantur. Recipe *diarrhod. abb.ʒ.ß. utatur cum ſerapijs.*

Aut ſic.

Recipe *quinque rad.com.maceratarum in aceto, ana ℥.ß.radicis ualerianæ ʒ.i.ß.foliorum ſalicis, artemiſiæ, chamædryos,chamæpityos,nepetæ, bugloßi cum rad.foliorum oxalidis,& intybi ſatiui latioris, ana* M.*i.ſeminum petroſelini,apii,dauci, ana ʒ.ii. quatuor ſeminum frig.maiorum,an.ʒ.i.ß.ſeminis intybi ſatiui latioris* ℈. *iiij.florum ſambuci,trium florum com.an.*P.*i.*Decoquan*tur in ſ.q.aquæ,donec dimidium abſumatur : accipiatur iuris decocti lib.i.ß.ſerapii byzant.ſerapii acetati compoſiti,ana ℥.ii. ſacchari ad dulcedinem inducendam q.ſ.* Commiſtis omnibus *fiat ſerapium mediocriter coctum, quod depuretur,adiectisq́; ʒ.ij.cinnamomi ſelecti, & ʒ. i.pul.diarrhod.abb.iucundiore & odore, & ſapore reddatur.*Eo *utetur laborans ieiuno uentriculo circiter diluculum,diebus quinque.* Recipe *cathol.ʒ.vi. elect.de ſucco roſ.ʒ.ij.compoſitionis hamech.ʒ.i.ß. ſerapij uiolacei ℥.ß.communis medicinarum decocti ℥.iiij.ß. adiecta quatuor ſeminum frig.maiorum,ana ʒ.i.fiat potio, quæ ſumatur hora quarta matutina.*

Aut ſic.

Recipe *rhabar.ſelecti ʒ.i.ß.polypod. quer.unc.ß.ſpicæ nard.gra.v.*Macerentur *in ſero caprino horis xii.*De*inde exprimantur,adiectis cathol.ʒ.ß.elect. de ſucco roſ. compoſitionis hamech,ana ʒ.i.ſerapij roſ.purgatorii ʒ.i.*

com-

communis medicinarum decocti ℥.iiij.ß.fiat potio, quæ sumatur ad auroram.

Aut sic.

Recip.pil.agreg.ʒ.i. ex stillatitio liquore intybi satiui latioris fingantur pil.v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Diebus post tribus, aut quatuor sequenti balneo lauetur. Recipe Artemisiæ, nepetæ, pseudonardi, foliorum lauri, thymi, ana Manip.vi. foliorum salicis, foliorum intybi satiui latioris, ana M.ii.rad. ualerianæ ℥.iiij.radicum apii, petroselini, fœniculi, ana ℥.ij.florum sambuchi P.v. Decoquantur in s.q.aquæ, in qua laborãs lauetur manè, & uesperi ante pastum, in ea quantum uolet immorans, habens super pectinem sacculum artemisiæ plenum, sedens in dicto balneo super saccum, eorum omnium, quæ decocta sunt, plenum. Idq́; dies tres, aut quatuor repetatur. Cùm autem è balneo egredietur, ungatur uenter inter umbilicum, & pectinem, parsq́; posterior ex aduersum, & renum regio unguento sequenti.

Recipe muccaginis altheæ ℥.iii. muccaginis seminis lini, & fœnogr. ana unc.i.ß.olei amygdal.dulc.medullæ cruris uituli, butyri recentis, ana ℥.ii. Adiecta cera fiat unguentum, quo partes dictæ ungantur calidè. Eodẽ quoque tempore sumat trypheræ magnæ sine opio ℈.ii.conseruæ florum cichor. & adianti, an.ʒ.i.ß.Commista hæc, & iure cicerum rub.excepta in balnei egressu bibantur. His peractis, mox quoque à balnei exitu mittatur sanguis, ambabus sophenis incisis, altera post alteram, uno die interposito. Detrahantur ℥.ii.sanguinis, aut tres ad summum. Melancholicus humor, si in causa suppreßionis Mensium fuerit concoquatur primùm, deinde euacue

tur hunc in modum. Recipe oxymelitos simpl. serapij byzantini serapij de buglos. ana ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum, artemisiæ, melissophylli, lupi salictarij, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diamoschi dulc. ℥.ß. utatur cum serapijs: Aut utatur apozemate dicto in detentione Mensium à bile, adiectis melissoph. buglos. cirsii, ana M. ij. polypod. quer. ℥.i. epithymi. ℥.ß. Quo utetur ægrotãs diebus quinque appetente diluculo. Deinde purgetur hunc in modũ.

Recipe cathol. ʒ.vi. compositionis hamech. ʒ.iij. serapij de buglos. ℥.ß. Communis medicinarũ decocti. unc. iiij. ß. adiectis epithymi ʒ.i.ß. folliculorũ sennæ ʒ.ij. polypod. quer. ℥.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Rec. theriacæ ueteris, trypheræ magnæ sine opio, an. ℥. ß. conseruæ buglossi. ʒ.ij. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum Balneo deinde, compositionibus, & unctionibus proximè dictis in retentione mensium à bile, utendum. Pesso quoque, qui hunc in modum paretur. Recipe trypheræ magnæ sine opio. ʒ.i. Myrrhæ. ʒ.ij. galbani, hammoniaci, ana ʒ.i. Excipiantur succo helxines, aut artemisiæ, fingaturq; pessus ex panno lineo raro, qui filo coxæ alligatus demittatur in uterum. Vtilis autem hic pessus non solùm retentis mensibus à melancholia, sed & à bile. Metrenchyta quoque aliquid de decocto proxime dicto, balnei causa parato, inijciatur in uterum. Fiant præterea fricationes, & ligaturæ dolorificæ in extremitatibus inferioribus. Cucurbitulæ quoque fœminibus, & poplitibus, cum scarificatu affigantur.

REDVN-

REDVNDANTIS MENSIVM FLVxus. Curatio. Cap. XVIII.

MEnstrua purgatio tunc redundans, iustoq; largior esse censetur, cùm ultra consuetum tempus effluit. Multis enim (ut diximus) ad duos, aut tres dies, quibusdam ad quintum, alijs ad diem septimum, paucißimis ad duodecimum usque extenditur. Immodicæ purgationes oriuntur interdum ob partus grandiores, cæterùm hæ plerũque sua sponte cessant. Sæpenumero post aborsus, uehemens excitatur profluuium, nec citra periculum. Magna uteri uasa si aperta fuerint, fluit quoque sanguis, sed confertim. Parua uerò si reclusa fuerint, sensim, nec magna profluit copia. Reserantur autẽ interdũ à sanguinis copia ad ora uasorum cum impetu irruente, præsertim si ipsa ora imbecilla sint. Aut à sanguinis acritudine ora uasorũ erodente. Sanguis etiam si tenuis, calidusq; sit, tunicaq; oris uenarũ rarefacta, sudoris instar transmittitur. Si ab erosione oris uenarum contigerit, magno cum dolore effluit. Si cui mulieri Menses immodice, præterq; naturam fluant, fœdo colore conspicitur, pedes molli tumore inflantur, uiribus est imbecillis, cibũ fastidit, sumptũq; male concoquit. Hic fluxus nõ semel, confertimq;, sed paulatim astringẽdus. Quem si mulier bene ferre uideretur, non astringatur, Magna ex parte fluor hic immodicus, est à sanguinis caliditate, tenuitate, & acritudine. Curandi ratio ab humorũ concoctione, & euacuatione exordienda, aluo priùs lenienti aliquo enemate ducta, si non (ut cõuenit) excremẽta deijcit, hũc in modum. Recipe cas. recèns extractæ, sacchari rubr. ana ℥.i. olei uiolacei ℥.iij. salis parum, Iuris decocti quatuor

Causæ.

Signa.

Curatio.

tuor herbarum remollientium, prunis xij. additis, lib.i.ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Recipe serapij rosacei de rosis siccis, serapii ex cotoneis, serapij omphacini, aut de succo oxalid. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum rosarum, & plantag. ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò sumantur.

Recipe elect. trium santalo. ℥.ß. utatur cum serapiis,

Recipe pruna damasc. x. mixorum, ziziphorum, ana ℥.ß. florum nympheæ, florum uiolarum, florum bugloss. an. P.i. Decoquantur in s.q. aquæ usque ad dimidij consumptionem: accipiantur iuris decocti ℥.iiij.ß. in quibus horis xii. macerentur corticum myrobalano. flauarum confricatarum oleo amygd. dul. ʒ.iii. manè lento igne fricentur, & colentur, adiectisq; rhabar. selecti puluerati

Causæ. ℈.iiii. (rhabarbarum infusum tantùm soluit, ipsum autem sumptum etiam astringit.) cas. recens extractæ. ʒ.vi. serapii rosa. laxat. ℥.i. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Recipe conseruæ rosa. antiquæ, conseruæ symphyti, ana ℥.i.ß. corallii rubri, lapidis hæmatis, ana ʒ.ii. cornu cerui usti, mumiæ, ana drach. i.ß. (scoria ferri non adijcienda, nam mulieres steriles facit) acaciæ, hypocistidos, ana ℈.iiij. carnium cotoneorum conditarum saccharo, sine speciebus ℥.iii. pul. corticis ouorum ʒ. ii. serapio myrtheo excipiantur, fiatq; elect. molle, de quo sumatur instar castaneæ parue, duabus horis ante pastum manè, & uesperi. Quo deglutito, parum uini chalybati mox bibatur.

Aut sic.

Recipe serapii myrthei, serapii ex cotoneis, an. ℥.ii. succi stercoris asinini recentis ℥.iii. stillatitii liquoris plan-

plantaginis ℥.vi. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò sumantur. Repetantur, & altero triduo, si expe dire uideatur. Extrinsecus autem hæc admoueantur.

Recipe olei myrthei, ol. mastich. ol. ex cotoneis, an. ℥. ii. lapidis hæmatitis, corallii rubri, acaciæ, hypocistidos, ana ʒ.ii. mumiæ ʒ.i. cucularum glandium, balaustiorum, ana ʒ.i.ß. pul. corticis ouorum ℈.iiii. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur uenter ab umbilico ad pectinē, & renum regio manè, & uesperi. Cucurbitulæ magnæ subter mammas affigantur ante pastum, ibiq; per horam hæreant fricentur brachia, uinculisq; excipiantur, crura quoque, ab alis, & inguinibus incipiendo. Crura tamen ualidè ante pastum fricanda non sunt. Pesso denique utendum. Recipe micletæ, trypheræ, ana ℥.i.ß. equiseti, acaciæ, an. ʒ.i. spicæ nar. ʒ.ß. (sistit enim Menses) commista hæc linteo raro inuoluantur, finganturq; pessus, qui filo coxæ ligatus in mulieris pudenda immittatur. Renum præterea regio, uenterq; ab umbilico ad pectinem, si unguento comitissæ, sic enim appellari solet, ungantur, salubre erit. Insessus quoque ex sequentium decocto saluberrimus erit. Recipe polygoni, foliorum plantaginis, foliorum symphyti, balaustiorum, equiseti, an. M.iii. gallarum, rhois obsoniorum, cucullarum glandium, ana ℥. ii. radicis symphyti unc. iii. rosarum rub. florum, & foliorum uerbasci, ana. M.i.ß. Decoquantur in aqua chalybata, aut aqua pluuia, in qua se ad umbilicum usque irriget. Balneum egressa ungat renes, & uentrem ab umbilico ad pectinem, partemq; posteriorem ei oppositam unguento paulò antè dicto, utaturq; elect. molli inibi tradito. Aut loco balnei, ipsius decocti fumum per infundibu-

lum

lum recipiat in uterum. Et quoties aluus sua sponte excrementa ut conuenit, non deiiciet, sumat drach. i. pil. de bdellio circiter xi. noctis horam. Id quod commodè facere licebit, semel aut bis in hebdomada.

FLVORIS MVLIEBRIS CVRAtio. Cap. XIX.

Contingit interdum mulieres nonnullas destillatione quadam diuturna laborare, cuius quidem destillantis humoris color, humorem in corpore superantem demonstrat. Est enim interdum rubens, & ueluti quædam sanguis sanies. Curabitur uenæ sectione, nō semel, affatimq́; ; sed repetitis uicibus facta, ut prolixiori tempore auersio fiat. Vincula quoque extremitatibus corporis inijcienda. Ea denique omnia facienda, quæ fluxum in contrarium auertunt. Interdum uerò colore est pallido, ob exuperantem bilem. huic fluxui initiò non resistendum, cæterùm, ubi diutiùs persistens robur prosternere uidetur, medicamentis cholagogis superiùs crebrò commemoratis primùm utendum, deinde reuulsioni incumbendum, non neglectis medicamentis astringentibus, atque abstergentibus, ob effluentis humoris acrimoniam: quorum formulæ ex superioribus proximis capitibus petendæ. Interdum autem & magna quidem ex partes is effluens humor albus est, aut serosus, pituitæ soboles, cui quoque fluori inter initia non resistendum, expurgante se corpore, & humorem illum ueluti à se alienum excernente. Vbi autem iusto plus perseuerat, laboransq́; mulier decolor euadit, cibum fastidiens, inter ambulandū difficulter spirans, oculis aliquando cum dolore, aliquando etiam sine dolore tumentibus, toti tunc corpori

exic-

exiccantia auxilia admouenda, quandoquidem hoc malum humidum est. Phlegmagogis deinde medicamentis utendum, quoniam id quod efficit à pituita originem habet. Materia igitur primum concoquatur, deinde euacuetur hunc in modum. Recipe oxymelitos scillit, serapij de radicibus, serapij de artemisia, an. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum artemisiæ, nepetæ, melissophylli, an. ℥.iij. Adiectis cinnamomi selecti ʒ.ij. pul. diamosch. dulc. ℈.ij. ori suauius reddatur. Misceantur, & à ieiuna diluculò per triduum bibantur. Repetantur & altero triduo, si materia nondum satis cocta uideatur.

Aut sic.

Recipe radicis erythrodani, radicis cyperi, quinque radicum com. an. ℥.ß. artemisiæ, nepetæ, melissophylli, pulegij, cassuthæ, ualerianæ. ana Manipul.i. seminis seseleos, seminis dauci, ana drach.iij. seminum anisi, cari, fœniculi, ana drach.ij. sisymbrij, spicæ nardi (exiccant humiditatem) ana drach.i.ß. cicerum rubr. Manipul.ß. stœchados, helichrysi, florum chamæmeli, & rorismar. ana P.i. Decoquantur in s.q. aquæ donec dimidium absumptum sit. Accipiatur iuris decocti lib.i.ß. adiecto saccharo dulcedo inducatur, fiatq; serapium mediocriter coctum, quod depuretur, additisq; drach.ij. cinnamomi selecti, & drach.i. pul. diambræ iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utetur ægrotans diebus quinque appetente diluculo. Recipe pilul. fœtid. drach.i. ex stillatitio liquore melissophylli fingatur pil.v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

Aut sic.

Recipe diaphœnici drac.iij. sacchari q.s. fingatur bolus,

lus, qui antelucano tempore sumatur.

Aut sic.

Recipe agar. recens in pastillorum formam redacti ʒ.i.ß. maceretur in stillatitio liquore nepetæ, & melle r sacco col. horis xii. deinde exprimatur cas. recens extractæ ʒ.vi. elect. indi maioris ʒ.i.ß. serapii de rad. ʒ.ß. excipiantur ʒ.iiii.ß. communis medicinarum decocti, adiecto folliculorum sennæ ʒ.ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur. Eo die domi manendum, sumendum horis pòst sex lotorum superiùs frequenter commemoratum. Recipe mithrid. aut theriacæ ueter. tryphéræ magnæ sine opio, ana ʒ.ß. scobis eboris ℈.ß. Misceantur, & postri die manè sumantur sex horis ante pastum. Duobus aut tribus pòst diebus lauetur balneo naturali sulphureo, et aluminoso manè, & uesperi ante pastum dies decem. Quod si desit, sequenti utetur hunc in modum parato.

Recipe foliorum lauri, origani, calaminthæ, pulegii, mentastri, sabinæ, ana M.iii. artemisiæ, melissophylli, nepetæ, betonicæ, sampsuchi, ana M.iiii. radicis erythrodani, rad. cyperi. ana ʒ.iii. radicum rusci, asparagi, graminis, ana ʒ.iiii. spicæ nardi, iunci odorati, ana ʒ.ii. seminũ rutæ, dauci, anisi, fœniculi, seseleos, an. ʒ.ß. rad. ualerianæ ʒ.iiii. Decoquantur in s.q. aquæ, in qua irrigetur, & lauetur. his autem quæ decocta sunt impleatur sacculus, super quem in balneo sedeat. Balneum egressa utatur elect. sequenti. Recipe pul. tryphéræ magnæ sine opio, pul. diambræ, pul. pliris cum mosco, pul. diasatyr. ana ʒ. i. scobis eburnæ, seminis linozostidos, ana ℈.ii. seminum anisi, ammeos, corticis libani, ana ʒ.ß. spicæ nardi ℈.ii. sacchari dissoluti in stillatitio liquore melissophylli q.s.

adiecto

adiecto corticis citri saccharo conditi, conseruæ florum rorismar. ana unc. ß. fingatur elect. solidum in rhombo-rum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis drac. iij. Ex his sumat unum cùm balneo exit. Si balneo lauari recu-set, calentis decocti prædicti fumum per infundibulum in uterum recipiat. His autem remediis si fluor huiusce-modi non uincatur, sequentia adijciantur. Recipe pil. mastich. agar. in pastillorum formam redacti, ana drac. ij. corticis myrobalano. cepularum ℈. ij. excipiãtur mel le rosa. fingantur pil. vi. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel, aut bis singulis heb-domadibus. Pesso deinde utendum, hunc in modum pa-rato. Recipe artemisiæ, sabinæ, sampsuchi, dictamni, absinthij, ana ʒ. ß. corticis libani ℈. i. colocynthidos ℈. ij. redigantur in tenuißimum puluerem, qui linozosti-dos succo exceptus, linteo raro inuoluatur, fingaturq; pessus, qui filo coxæ alligatus, in uterũ demittatur. Quo tidie mutetur, recensq; aliud immittatur. Vbi autem de-clinante hac affectione, quod ex humore perquàm pauco effluente cognoscitur, ut prorsus exiccentur sequenti pes so utendum. Recipe acaciæ, balaustiorum, cucullarum glandium, menthæ, libani, spicæ nardi, ana ʒ. i ß. excipiã tur succò polygoni, aut myriophylli, fingatur pessus, his omnibus linteo raro inuolutis, qui filo (ut sæpe dictum est) coxæ alligatus, in laborantis pudenda immittatur. Muteturq; quotidie, recenti alio imposito. Oboritur au tem ob uirosum hunc humorem circa pudenda fœtor qui dam, propter quem uxor à uiro plerunque fastiditur, uul ua quoque lubrica fit, & dilatatur, quo fit, ut genitale profluuium retineri non poßit. Vtrique autem affectio

ni hunc in modum succurrendum.

Recipe symphyti, balaustiorum, gallarum, rhois obsoniorum, baccarũ myrthi, aluminis, boli Armeniæ ana q.v. horum pars una in puluerem redigatur, pars altera decoquatur in uino astringente, & pauco aceti. Decocto calido uulua sæpe foueatur, puluere uerò post fotum inspergenda: deinde linteum madefactum in uino, quo dicenda proximè excepta sint, admoueatur. Recipe galliæ moscatæ, nucis moschatæ, an. ℥. iij. caryophyllorum ℥. i. ß. moschi. ℈. ß. excipiantur uino, in quo calefacto linteũ madefiat, fiatq;, ut dictũ est. Præterea goßipij lanugo, aut linteũ in prædicto uino madefactum in uterũ, in modum peßi, demittatur per noctem, manè auellatur.

SVFFOCATIONIS AB VTERO Curatio. Cap. XX.

Suffocatio ab utero est uehemens uniuersi corporis refrigeratio: quæ interdum tanta est, ut nulla ab ore spiratio prodeat, quanuis ea quæ in arterijs fit, transpiratio appellata, nequaquam intercipiatur. Quæ interdum tam est exigua, ut sensum omnino effugiat, sufficit tamen ad exiguum calorem in corpore relictum conseruandum. Respirationis enim maximus usus est, ut calor intimus & refrigeratione, & uentilatione seruetur, qui quãtò est maior, tantò maiore refrigeratione & uentilatione eget: contrà quantò est minor, tantò quoque minore conseruari potest. Ad hanc autem refrigerationem inducendam, plus uirium habet seminis cohibitio, quàm Mensium suppreßio, ut paulò mox dicetur. Vt enim in mulieribus semen est humidius, ita & frigidius. Proinde ipsum excerni oportet, præsertim si plena sit

mulier

mulier, in otioq; educata, atque inde uitiosis humoribus abundet, multoq; semine exuberet. Oritur igitur hæc affectio interdum ob menstruorum retentionem, interdum uerò ob semen cohibitum. Cæterum ad hoc exci- Causæ.
tandum malum retentum semen maiorem uim obtinet, quàm menses suppreßi. Nam uidere est uiduas mulieres probè quidem, ut anteà purgari, & tamen hoc pathema e corripi, ob semen scilicet suppressum: contrà uerò, nuptas mensium suppreßione laborantes, alijs quidem grauibus symptomatibus infestari, suffocatione uerò nõ corripi. Cumq; uidetur mulier hystericis corripi accidẽtibus utero sua in sede manente, certum est ea ob retentum semen euenisse. Nã uteri peruersiones, ut modò sursum, modò in latus retrahi uideatur, suppressa sequuntur menstrua. Id autẽ ex plenitudine, & suspensione uasorũ, hoc est, uenarum, & uinculorum ad uterum peruenientium contingit. Plenitudo .n. ea in latum, & profundum extẽdit, longitudinem uerò abbreuiat. Quo igitur breuiora efficiuntur, eò magis ad originem retrahuntur. Ea autẽ plenitudo ex menstruorum retentione oritur. Nã peruenit quidem sanguis ad uterũ, sed ad interna ipsius ingredi non potest, aut quia craßior est, quàm ut per hora uenarum poßit penetrare, aut quia clausa sunt ora. Multiplicatus igitur sanguis in uenis eas extẽdit, atque uicina ipsis uincula madefacit. Ad horum autem extensionẽ cõtinuò uterũ retrahi necesse est. Quæ si æqualiter undiq; trahantur, recta erit, & sine inclinatione transmutatio: si uerò inæqualiter, ad partem uehemẽtiùs trahentẽ fiet intensio. Simul autem cum utero ceruicem quoque ipsius retrahi necesse est. Mulieres hystericis symptomatibus la- Signa.

borantes, interdum sine sensu iacent immobiles, cum o
scuro, paruoq; pulsu, uel omnino sine ullo. Interdum se
tiunt quidem, & mouentur, integraq; sunt ratione, cæ
rùm animi defectione, & difficili spiratione laboran
Interdum uerò & crura, & brachia contrahuntur. P
multitudinis enim, qualitatisve ratione aut menstruor
aut putrefacti seminis, aliàs aliæ accidentiũ species or
ri solent. Noxia nanque causa uniuersum corpus refri
rare potente, adeò uehementer corpus infrigidatur, ut
spiratio, & arteriarũ pulsus sensu deprehendi nequea
Quæ si uel crassa fuerit, uel aeris, conuulsiones: si ue
atræ bilis naturam habuerit, mœstitiam inducet. Paß
hæc magna ex parte iunioribus uiduis euenit, ijsq; ma
mè quæ anteà probè purgabantur, ac pariebant, uir
rumq; concubitu gaudebant. Recipe autem hoc m
lum, cùm acceßio propinqua est, mentis torpor, pigr
tia, crurum imbecillitas, faciei pallor, aspectus mœstu
Omni quidem tempore superuenire potest, præcipuè
tem hyeme, & autumno. Multæ à malo hoc se recoll
gunt, atque ad se redeunt, nonnullæ uerò in ipsis acceß
nibus subitò, aut paucis post horis moriuntur. Quod c
tingit, ubi pulsus crebriores, & inordinati fiunt, dein
in totum abolentur. Postremò frigidus, & modicus h
Curatio. mor superficiẽ irrorat. In acceßionibus manus, & c
ra dolorificis uinculis deligare oportet, ac ualidè frica
corpusq; uniuersum, eaq; facienda, quibus animo defic
tes recuperamus. Naribus præterea admouenda fœtid
ut funiculus lucernæ nuper extinctus, fumus plumaru
perdicum combustarum, aut solearum calceamentoru
aut alliorum, aut corticum cæparum, aut cornu capr
rum

rum, aut picis super carbones eliquatæ, aut galbani, aut castorei, aut id genus aliorum. Horum omnium, aut singulorum combustorum fumus in nares immissus, plurimùm confert. Pudendis autem odorata admoueātur, aut emplastra, aut linimenta, aut suffitus. Emplastra quidē in hunc, aut similem modum concinnata. Recipe emplastri ceronei, emplastri pro matrice, ana ℥.i. galliæ moschatæ, aliptæ moschatæ, ladani ana ʒ.i. subigantur cum oleo nard. fingaturq́; emplastrum rotundum, quod inter umbilicum, & pectinem applicetur. Suffitus autē hunc in modum fiant. Recipe galliæ moschatæ, styracis calamitidis, aliptæ moschatis, caryophyllorum, ana ℥.ß. Misceantur, particulaq́; super prunas iniecta, fumus in uterum per infundibulum recipiatur. Linimenta uerò sic fiant. Recipe ol. nard. olei de lilio, ana unc. i.ß. moschi ℈.i. galliæ moschatæ ʒ.i. Misceantur, atque his obstetrix duos ungat digitos, indicem, & medium, quibus os uuluæ linat, ac intrinsecus fricet tantisper dum humor corruptus è uulua excidat. Aut à uiro egregiè subigatur. Extra paroxysmum, si à mensium suppreßione hoc mali contigerit, euocentur menses, modis superiùs dictis, ue naq́; iecoraria dextri brachij incidatur, si sanguinis adsit plenitudo, cætera uerò fiant, ut dictum est. Si uerò à semine cohibito, si uirgo sit, aut uidua nubat, aut uehementi utatur exercitio, à carnibus, atque à uino abstineat, ac à cibis multiplicantibus sperma, suumq́; cubile spargat floribus, & folijs nymphea, folijs salicis, & uiticis: aut ab obstetrice fricationes fiant, ut dictum est, digitis in prædicto linimento inunctis. Si à putrefactis, & corruptis in uulua humoribus, purgentur prout

humoris natura expostulat.

VTERI PROCIDENTIAE CVratio. Cap. XXI.

VTerus procidere dicitur, cũ egreditur, exteriusq́; eminet: idq́; quod eminet, struthiocameli ouo simile est, maioris tantùm, aut minoris ratione differens.

Causæ. Huius procidentiæ multæ possunt esse causæ. Casus ab lato saltatio uehementior, membranas uterum continentes, ipsumq́; uicinis partibus connectentes, interdum rũpunt. In difficili quoque partu nonnunquam procidit, dum uidelicet secunda extrahitur, quam uterus illi adhærens sequitur. Idem contingit in mortui fœtus extractione, dum negligenter, aut imperite fit. Ex nimio conatu in graui aliquo pondere attollendo interdum quoque procidit. Ob uehementem timorem, aut insignem animi perturbationem, soluentem quicquid toto in corpore cõcretum est, uterus quoque simul delabitur. In senescentibus, ob membranarum, & musculorum imbecillitatem: in paralysi, tota corporis mole soluta, idem euenire solet. Magna autem ex parte uterum procidere contingit, ob partuum frequentiam: aut ob humoris plurimi, ac tenacis defluxum laxantis, ac mollificantis ligamenta matricis. Ipsa etiam ligamenta interdum ab hulcere putrent. Si malum hoc adhuc recens est, difficulter curatur: si antiquum, nunquàm.

Curatio. Si ab humiditatibus muccaginosis matricis appendices laxantibus ortum habeat, quod cùm ex mulieris habitu, tum ex copioso humorum fluore cognoscitur, materia concoquatur, & uacuetur, ut in suppreßione Mensiũ à pituita, dictum est. Pil. prætereà sequentibus utatur laborans. Recipe pilul. de hiera simp.

agar.

gar. in pastillorum formam redacti, ana drach. i. ß. corticum myrobalano. cepularum ʒ. i. excipiantur melle rosaceo, finganturq́; pil. vi. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnam septimo quoque die. Recipe theriacæ ueter. tryphera magnæ sine opio, ana ℥. ß. sumatur ʒ. i. ß. manè sex horis ante pastum singulis hebdomadibus. Recipe elect. diamoschi dul. in rhomborum figuram formati ℥. ii. sumatur rhombus unus manè ante pastum quater in hebdomada. Vterus deinde lauetur sequenti decocto. Recipe folio. lauri, baccarum lauri, menthastri, artemisiæ. sampsuchi, ana M. i. Decoquantur in uino astringente, eoq́; decocto lauetur pars uteri exterius eminens. Vngatur deinde muccagine seminis cotoneorum, inspergaturq́; puluere sequenti. Recipe acaciæ ʒ. ij. baccarum myrti, rosarum rubr. ana ℈. ij. cornu cerui usti ʒ. ij. ß. redigãtur in tenuem puluerem, quo post fotum, & unctionem prædictam inspergatur uterus, ut dictum est. His peractis, laborantẽ supinã figurare oportet, ut coxas habeat sublimiores, poplites flexos, cruribus dilatatis, & diuaricatis inuicem, deinde prolapsam uteri partem obstetrix manu inuncta axungia gallinæ leniter in proprium locum reponat. Initio nanque repositioni prompte paret, & locatus perseuerat, præcipuè si conuenit ætas, nam in senioribus reponitur quidem uterus, sed rursus qualibet leui causa relabitur. Porrò priùs quàm suũ in locũ uterus reponatur, à recto intestino fæces enemate aluũ molliẽti educendæ: lotiũ quoq; si in uesica collectũ fuerit, cathetere euocãdũ, ut undiquaq; uterus, qui inter rectũ intestinum, & uesicã medius statuitur, sit liber. Ab his enim plenis cõpressus prohibetur repelli, et in

proprium situm reduci. Affigantur deinde cucurbitulæ duæ in ilibus, & magna una super umbilicum. Emplastrum quoque sequens inter umbilicum, & pectinem applicetur. Recipe emplastri ceronei (confert frigiditati matricis) emplastri pro matrice, an. unc. i. galbani, ammoniaci, ana drach. i. ß. gummi dissoluantur in uino, fingantúrq; emplastrum rotundum, quod uentri inter umbilicum, & pectinem admoueatur. Odorifera iugiter naribus, admoueantur, fœtida uerò inferiùs. Vtendum quoque pesso, hunc in modum parato. Recipe assæ fœtidæ unc. i. picis colophoniæ, mastich. ana drach. ii. inuoluatur linteo raro, fingaturq; pessus, qui filo coxæ alligatus in uterum demittatur. Cunnus deinde decocto sequenti foueatur. Recipe balaust. gallar. rhois obsoniorum, rosarum rubrarum, ana q. v. Decoquantur in aqua chalybata, & uino astringente: fiatq; ut dictum est. Ei quoque puluis paulo antè dictus inspergatur, quo uterus exteriùs eminens inspergendus dicebatur. Vtero autem citra suffocationem sursum uersus ascendere uiso, fœtida naribus, odorifera uerò inferiùs tradita in uteri suffocatione admoueantur. Sequens prætereà emplastrum applicetur inter umbilicum, & pectinem. Recipe galliæ mosch. aliptæ mosc. ana ℥. ii. emplastri ceronei, emplastri pro matrice, an. ℥. i. subigantur cum oleo nard. fingaturq; emplastrum rotundum, quod applicetur, ut dictum est. Vtero uerò ad latus alterum declinante, quod ob causam in suffocatione ab utero dictam interdum contingit, nonnunquam uerò ob flatus impellentes, si à flatibus fiat, cucurbitula magna primum lateri opposito affigatur, in ipsumq; laborans mulier cubet. Sequens deinde enema

in-

infundatur. Recipe helxines, alth. linozost.ana M. i.orig.calaminthæ,ana M.ß.seminum dauci, cari,anisi, fœniculi,an.drach.ii.seminum lini,fœnogr. ana ℥.iij.florum chamæm.rorismar.meliloti, ana P.i. Decoquantur in s.q.aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti lib.i.ß. cass.saccha.rub.an.℥.i.benedictæ ℥.ß.mellis anthosati ℥.i. ß.olei chamæ.℥.iij.fiat enema,quod ante pastum infundatur. Sequenti quoque elect.utendum. Recipe pulue. diacym.pul.diambr.ana ℥.i.ß.saccha. in stillatitio liquore melissophylli dissoluti q.s.elect. solidum in rhomborum figuram fingatur,rhombus unus sumatur manè ante pastum quater in hebdomada. Quo deglutito parum uini meri bibendum. Vteri procidentia si à casu, aut saltu, aut percußione, aut ob difficilem partum fuerit, prædicta omnia fiant,purgatione excepta.

MOLAE CVRATIO.
Cap. XXII.

Mola triplex est, carnea, humoralis, & uentosa. Eadem methodo, ad carneæ & humoralis curationem proceditur. Carnea autem Mola est propriè dicta: quæ nihil aliud est, quàm caro quædam informis interdum in uteri ostiolo, interdum in toto ipso prominẽs, cuius tactus ferè lapidiosus est. Fit autem à seminis muliebris, & plurimi sanguinis in uterum affluentis retentione, quæ calor immodicus cogit, ac in carnis formam transmutat. Hoc in malo corpus gracilescit, decolor facies euadit, appetentia deijcitur, tumor durus cum hypochondriorum contractione oritur, Menses supprimuntur, mammæ intumescunt, lumbi grauantur, uenterq; attollitur. Quo fit, ut inter initia, conceptionis suspicio Causæ. Signa.

oriatur. Cæterũ tẽporis progreſſu à cõceptione Mola d ſtinguitur, quod hanc punctionis ſenſum dolor inferen ſubſequatur, motusq; ferè nullus percipitur. In nonnu lis aquæ intercutem ſuſpicio excitatur, corpore immini to, & uentre ampliato, facilè tamen hoc malum ab hy= drope diſcerni poteſt: tumor quidem durus eſt, ſed non, ut in hydrope, dum digitis impellitur cedit, aut excauatur, aut tympani modo ſonum edit. Contingit tamen inter= dum ob hũc affectum iecur refrigerari, hydropemq; ſub ſequi. Malum hoc magna ex parte inſanabile eſt, niſi inter initia remedia adhibeantur. Victus ratio calida

Victus ratio.

ſit, & humida. Calida quidem, ad aperiendum, & rarefa ciendum: humida uerò, ad molliendum. Si plenitudo affue rit, uiresq;, & ætas permittant, incidatur ſophena, ſan= guisq; pro plenitudine detrahatur. Materia deinde an= tè quam concoquatur, hunc in modum minuatur.

Recipe cathol. unc. i. diaphœn. ʒ. i. ſacchari quantitate ſufficienti fingatur bolus, qui manè iiij. aut v. horis ante paſtum ſumatur.

Aut ſic.

Recipe pil. de hiera ſimp. agar. in paſtillorum formã redacti, ana ʒ. ß. excipiantur ſtillatitio liquore abſinth. finganturq; pil. v. quæ ſtatim à primo ſomno ſumantur. Materia deinde hunc in modum concoquatur. Recipe ſerapij de radi. ſine aceto, ſerapij adianti, ſerapij de arte= miſia, ana ℥. ij. ſtillatitiorum liquorum abſinth. meliſſo= phyl. apij, ana ℥. iiij. Miſceantur, & à ieiuna per quatri= duum diluculò ſumantur. Recipe elect. diamoſchi dulc. ℥. i. utatur cum ſerap. Aut depuretur, & adiectis ʒ. ij. cin= namo. caſ. ligneæ ʒ. i. ori iucundius reddatur.

Aut

Aut ſic.

Recipe quinque rad.com.maceratarum in uino albo,
ana ℥.ß.rad.raphani ℥.i.hyperici,nepetæ,artemiſiæ,me
liſſophylli,chamedryos, chamæpit.ana M.i. herbarum
capil.ſabinæ,an.M.ß.cicerum rub.M.i.ß.ſemin.apij,ani
ſi,fœniculi,ana ʒ.ij.florum roriſmar.ſambuci, & geni=
ſtæ,ana P.i.ſeminis iuniperi ʒ.iij.aſari.ʒ.ij. Decoquan=
tur in ſ.q.aquæ,donec dimidium abſumatur. Accipiatur
iuris decocti lib.i.ß. ſaccharo adiecto dulcedo inducatur,
fiatq; ſerapium mediocriter coctum,quod depuretur, ad=
iectisq; cinnamo.ſelecti ʒ.ij.pul. diamoſchi dulc.drach.i.
iucundiore & ſapore,& odore reddatur.Eo quatuor die
bus manè ieiuna ægrotans utetur. Recipe pil. fœtidar.
ʒ.i.ex ſtillatitio liquore nepetæ fingantur pil.v. quæ cir
ca noctis dimidium ſumantur. Recipe theriacæ ueter.
trypheræ magnæ ſine opio,ana ʒ.ß.Miſceantur, & po=
ſtridie manè ſumantur ſex horis ante paſtum. Vacuato
corpore,balneo ſequenti utendum. Recipe maluarum,
altheæ,ana M.i.helxines,acanthi,florum chamæmeli,et
meliloti,ana M.ij.ſeminum lini,& fœnogr.an.lib.i. De
coquantur in ſ.q.aquæ,in qua ægrotans dies complures
ante paſtum manè,& ueſperi lauetur, atque irrigetur.
Cùm autē balneum egredietur,unguantur renes,uenter in
fra umbilicū,& pudendis uicinæ partes unguento dial=
theæ,aut ſequenti. Recipe ol.amygdal.dulc.℥.ij.axūgiæ
gallinæ,axungiæ anſeris,butyri recentis,ana ℥.i.ß.muc=
caginis ſeminum lini,& fœnogr.ana ℥.iij.ceræ albæ pa
rum;fiat unguentum, quo prædictæ partes ungantur,ut
dictum eſt.Balneum quoque egrediens ſumat rhombum
unum elect.ſequentis. Recipe cinnam.ſelecti ʒ.ij.corti=

cis

cis caſ.fiſtulæ, ariſtolochiæ longæ, caſ.ligneæ, ſeminis ſ
binæ, croci, ana ℈.ii. dictamni ℥.i.ß. ſacchari diſſoluti i
ſucco ſubſidendo depurato roriſmar. q.ſ. fingatur electa
ſolidum in rhomborum figuram, ſintq́; ſinguli rhomb
ponderis ℥.ij. ſumat rhombum unum in exitu balnei. Qu
deglutito, bibat uinum in quo aſarum maceratum fue
rit. Quibus autem diebus balneo non utetur, ſumat rhon
bum unum electar. prædicti, tribus horis ante paſtum,
eoq́; deglutito bibat itidem uinum in quo aſarum mace-
ratum ſit. Vtatur & ſequenti peſſo. Recipe baura-
cis, aſphalti, caſtorei, dictamni, ellebori albi, galbani, gē
tianæ, ſabinæ, ſagapeni, ſcammonii, ana ℥.ß. pulueren-
tur, ſuccoq́; porri excepta linteo raro inuoluantur, fin-
gaturq́; peſſus, qui coxæ filo alligatus in uterum demit-
tatur, idq́; ſæpe repetatur. Aut ex croci ſufficienti q. ſuc
co porri excepti, & linteo raro inuoluti fingatur peſ-
ſus, qui in uterum, ut dictum eſt, immittatur. Mirificè
enim dilatat, & aperit. In uterum deinde ſequens deco-
ctum inijciatur. Recipe folio. uiticis, folio rutæ, ana
M.i. (& in Mola carnea) maluarum, altheæ, helxines,
ana M.i.ß. origani, calaminthæ, ana M.ß. ſeminum ani-
ſi, cari, fœniculi, ana ℥.iij. Decoquantur in aqua, quæ ca
lida in matricem inijciatur. Prætereà ſuffitu utendum
ex equi, aut aſini ungula. Mola uentoſa, id eſt, à flatu,
in amplitudine uteri contento, facilè curatur: difficiliùs,
ſi in altero uteri cornu fuerit: difficillimè uerò ſi in ip-
ſius uteri ſubſtantiam incluſi ſint. Ad huius Molæ cu-
rationem apozemate in Mola carnea tradito utendum,
ad concoquendam materiam unde flatus gignuntur, ad-
iectis ſeminum cari, & ammeos, ana ℥.iij. Vacuetur au-
tem

em hunc in modum. Recipe pil. fœtidarum, pil. de agar. ana ʒ.ß. Excipiantur stillatitio liquore artemisiæ, aut rutæ, finganturq; pil. v. quæ sumantur circa noctis dimidium. Recipe theriacæ ueter. ʒ.i. trypheræ magnæ sine opio, drach. ß. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Vtatur enemate sequenti septimo quoque die. Recipe maluarum, helxines, linozostidos, ana M.i. origani, calaminthæ, ana Manipul. ß. seminum anisi, cari, & fœniculi, ana ʒ.ij. florum chamæmeli, & meliloti, ana P.i. Decoquantur in s.q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti lib.i.ß. cathol. sacch. rub. ana ℥.i. benedictæ (respicit uterum) unc. ß. mellis anthosathi ℥.i.ß. olei chamæmeli ℥.iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur septimo quoque die. Nam huius affectus curatio longa est. Pil. quoque sequentibus septimo quoque die utetur. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana ʒ.i.ß. Excipiantur melle rosaceo finganturq; pil. vi. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante pastum: ut dictum est. Vtatur deinde dies complures manè, & uesperi ante pastum balneo in Mola carnea dicto, adiectis origani, calaminthæ, ana M.i. foliorum uiticis, & rutæ, ana Manip. ß. seminum cumini, anisi, cari, et fœniculi, ana ℥.ß. Mox autem ubi balneum egressa fuerit, ungantur rerum regio, & lumborum, uenterq; infra umbilicum sequentibus oleis calidis, & alijs quoque diebus, quibus balneo non utetur, manè, & uesperi. Recipe olei rutæ, olei de lilio compositi, olei chamæmelini, ana unc. ij. Misceantur, fiatq;, ut dictum est. Sequenti præterea elect. ad flatus resoluendos utendum, in exitu balnei.

nei. Recipe diacurcumæ maioris, pul. diani ſi, pul. diac mini, ana ʒ.i.ß. ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore ru tæ q.ſ. fingatur elect. ſolidum rhomborum figuram ſintq́ ſinguli rhombi ponderis ʒ.ij.ß. ſumet laborans rhombi unum, balneum egrediens. Quibus diebus balneo non utetur, manè unum ſumet tribus horis ante paſtum, quo de glutito, bibet parum uini in quo aſarum maceratum fuerit. Vtetur & in fine paſtus ſequenti puluere uentriculum, & uterum corroborante. Recipe coriandri præparati ʒ.ij. aniſi, cari, fœniculi, cinnamomi ſelecti, an. ʒ. ß. maceros ʒ.i. ſacchari ad pondus omnium: fiat puluis, quo utetur: ut dictum eſt. Venter quoque hunc in modum fouendus. Recipe milij partes tres, ſalis partem unam, torrefiant ſimul, atque in linteis raris imponantur, fingantur q́; ſacculi duo, qui calidi applicentur alter poſt alterum inter umbilicum, & pectinem. Foueatur & ſequẽti decocto. Recipe foliorum lauri, foliorum uiticis, origani, calaminthæ. an. M.i.ß. aniſi, cari, cymini, an. ʒ.ß. Decoquantur in lixiuio, eoq́; decocto foueatur nõ ſolùm uenter inter umbilicum & pectinem, ſed & pars poſterior oppoſita. Vngãtur deinde partes illæ unguẽto proximè dicto: aut admoueatur ſequens emplaſtrum. Recipe emplaſtri ceronei ʒ.ij. emplaſtri pro matrice ʒ.i.ß. Bdellij, ammoniaci, an. ʒ.ij. ſeminum aniſi, cari, & fœniculi, ana ʒ.i.ß. ſubigantur cum oleo rutæ, & pauco terebinthinæ, fingãtur duo emplaſtra, quorum unum orbiculatum ſit, quod inter umbilicum, & pectinem applicetur, alterum uerò quadratum, quod parti poſteriori circa regionem renum admoueatur.

DE

E REGIMINE PRAEGNANTIS, VT fotus conferuetur, & uitetur aborſus.

Cap. XXII.

VErſetur prægnans mulier in aere temperato, uitet nimium aut calidum, aut frigidum. Veſcatur bis euchymis, caueat ab acribus, ut alijs, cæpis, cappari is, croco, quoniam Menſes euocant. Caueat quoque ab loramentis acribus, ut cinnamomo, pipere, zinzibere. ı ſumma uitentur omnia menſes euocantia. Vtatur ca= yophyllis, nuce moſcata, macere: ſunt enim aſtringenti icultate prædita. Potus ſit uinum rubrum mediocris ıbſtantiæ. Abſtineat à uino albo, à uino ualido & fir= to, qualia ſunt, aruiſium, apianum, œnoſaccharum. Al= us ſit ſemper mollis, excrementa, quando conuenit, deij= iens, ne rectum inteſtinum plenum uterum premat. Vta ur in paſtus principio prunis, aut ſiccis, aut non ſiccis, ed coctis in aqua, quæ cũ ſaccharo comedantur, ſic enim lluum mollem efficiunt: in uino uerò cocta ad aciditatẽ leclinant, & aſtringunt. Cùm autem continget aluum ıdeò aſtrictam eſſe, ut enemate opus ſit, utatur ſequenti.

Recipe iuris decocti pulli lib.i. caſ. recèns extractæ, ſacchari rub. ana unc.i. olei chamæmeli unc.iij. Fiat ene= ma, quod ante paſtum infundatur. Si enema recuſet, ſu mat bolum ſequentem. Recipe caſ. recèns extractæ ℥. vi. adiecto ſaccharo fingatur bolus, qui ſumatur per ho= ram ante paſtum. Caſ. cum melle præparata uitanda, quando emollire opus eſt. Aut ſic.

Recipe mannæ granuloſi unciam unam, iuris decocti pulli quantitate ſufficienti. Fiat potio, quæ ſumatur dua bus, aut tribus horis ante paſtum. Prægnãtem febrire ſi

con=

contigerit, regatur ut febriens. Quam purgare si op fuerit, purgetur à quarto mense, usque ad septimum, n duobus postremis, aut tribus primis mensibus. Venam men incidere, si necesse fuerit, incidenda potius in trib primis mensibus, quàm in alijs, quòd eo tempore fœt paruus est, minoreq; nutrimento eget, quàm maior. Pu gari autem poterit à mense quarto ad septimum usqu aut hoc, aut simili medicamento. Recipe rhabar. sel *cti ℈.iiij. spicæ nardi gr. vi. Macerentur in stillatitio quore plantaginis horis duodecim, dein exprimantu adiectisq; cathol. drach. vi. serapij rosa. purgatorij un ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram, præcipuè mate ria turgente. Caueat prægnans ab exercitio laborio so, saltu, choreis, coitu, tribus præsertim primis mens bus, quoniam tunc ligamenta sunt debilia. Vitet iram, t morem, mœrorem, uomitum tussim. Habenda cura rob ris cordis, & uentriculi quoniam à corruptis humoribu infectantur, laborantq; prægnantes plerunque pica. Vtrique igitur robur hunc in modum addemus.* Reci *pe conseruæ ros. conseruæ buglos. corticis citri, sacchar conditi, ana ʒ. vi. pul. diamargariti Auicennæ ʒ. ij. omniũ fragmentorum pretiosorum communium drach. i. ß. cora lij rub. ʒ. i. margaritar. ℈. ij. sacchari q. s. fiat mistura au ro cooperta, de qua prægnans ante pastum sumat quan tum cochlear unum capit. Aut fiat electar. molle, omni bus his serapio rosaceo de rosis siccis exceptis, adiecto my robalano. empeliticarum conditarum, accuratè contusa rum unc. ß. si quidem prægnans diues fuerit. Sumet au tem de eo electar. castaneæ instar, manè ante pastum ter, aut quater in hebdomada. Vtatur & sequenti unguento*

uentri-

uentriculum roborante. Recipe olei absinth.unc.i.ß. olei nard.olei mastich.olei ex cotoneis, ana unc.i.caryophyllorum, mentæ siccæ, galangæ, corallij rub.rosarum rub.an.ʒ.i.ceræ parum: fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi calidè manè ante pastum.

Aut cerato sequenti utatur.

Recipe emplastri de mastich.emplastri stomachici, ana unc.i.corallij rubr.ʒ.ij.Subigantur cum oleo ex cotoneis, fingaturq; ceratum in formam scuti stomachalis uulgo appellati, quod uentriculi regioni applicetur. Si contingat prægnantem ex uentriculo paulò grauiùs dolere, utatur pil.sequentibus. Recipe pil.de hiera simpl.drach.ij.rhabar.selecti ℈.ij.mastich.(ne aloe aperiat uenas) drach.ß.rosarum rub.℈.ß. Excipiantur melle rosacco, aut serapio ex cotoneis (si sit caliditas) fingātúrq; pil.vi.è drachma, è quibus sumat unam per horam ante cœnam semel aut bis in hebdomada: Ab agarico cauendum est, ne uim aloes adstrictoriam impediat. Quoniā autem propter mensium suppreßionem, uertigine, fumis ad cerebrum elatis, nonnunquàm afficiuntur, utantur in fine pastus fructibus astringentibus, uerbi gratia, mespilis, pyris coctis, aut cotoneis. Aut sumant ʒ.ij.carnium cotoneorum conditarum sacchara sine speciebus in fine pastus ʒ.ij.quibus sumptis, ne bibant.

Aut utantur puluere sequenti.

Recipe coriandri præparati ʒ.iij.pul.diacydonites sine speciebus ʒ.iij.sacchari rosa. tessellati ad pondus omnium. sumant quantum cochlear unum capit in fine pastus, nec pòst bibant. Si prægnans quæpiam appetat non solita comedi, non denegentur, sed ab astantibus ut hor-

renda, & abhominanda proferantur. Præterea prægn tium pedes interdum intumescunt, braßicæ in uino & aceto coctæ in emplastri modum tumori admoueantur & subsidet. Aut charta in aceto molliata & macerata & apposita, idem præstabit: estq; hanc ad rem præstan remedium. Aut ungatur pes tumens oleo rosaceo & ac to. Ad hæc in pregnantibus renum ligamenta nonnun quàm laxantur, quare si euenerit, ut prægnans renun imbecillitate laboret cum calore, ob quam contingit in terdum aborsum fieri, ei hunc in modum succurremus.

Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei mastich. an unc. i. ß. acaciæ, hypocistidos, boli Armeniæ santali citr ni, ana drach. i. ß. baccarum oxyacanthæ scrup. ij. cera parum: fiat unguentum, quo regio renum frigidé die aliquot ungatur. Apponatur & sequens ceratum.

Recipe mastich. ℥. ß. ladani ʒ. vi. ceræ citr. ℥. ij. nucum cupreßi, bistortæ, (uim dicitur habere bistorta fœtus in utero retinendi, ac conseruandi.) acaciæ, hypocistid. bol Armeniæ, terræ sigillatæ, rosarum rub. ana ʒ. i. ß. subiga tur cum oleo myrtheo, & pauco terebinthinæ, si sit nece se (nam frigidis miscenda sunt calida astringentia) finga tur ceratum, quod renum regioni applicetur. Si uerò re num imbecillitas sit cum frigiditate, utendum sequenti ce rato. Recipe mastich. ʒ. vi. ladani. ʒ. iij. ß. ceræ citrinæ picis colophoniæ, picis naualis, styracis calamitidis, ana ʒ. ij. nucum cupreßi, bistortæ, menthæ, galangæ, myrrhæ, thuris, ana ʒ. i. ß. Excipiantur terebinth. fingaturq; cera tum, quod renum regioni apponatur. Si inde pruritu quispiam molestus in renum regione oriretur, auferatur per aliquot dies, deinde reponatur.

DE PARTVS ACCELERATIONE, *fœtusq; euocatione in difficultate partus.* Cap. XXIIII.

PArturiens mulier si dolores graues ab umbilico ad pectinem sentiant, partus erit uelox. Dolores ue*rò si lenti fuerint, tardus, & difficilis futurus est partus. Si dolores in parte posteriore circa dorsum percipiantur, grauis quoq; & difficilis partus.* Hunc igitur in mo*dum per mensem appetente pariendi tempore prægnās regatur, ea præsertim quæ cum difficultate parere sueta est.* *Vescatur cibis euchymis, cōcoctu facilibus, croco, & cinnamomo conditis.* Nam *cinnamomum leuiora facit partus accidentia: iisq; solet misceri, quæ in partus difficultate exhibentur, quòd ea sint gustu ingrato, cinnamomum autem additum gratiora facit.* Maiore u*tatur exercitio, quàm anteà.* Loca *edita ascendat: balneoq; sequenti dies duos aut tres lauetur, atque irrigetur.* Victus ratio.

Recipe *altheæ* M.*vi.* Ma*luarum, acanthi, helxines, artemisiæ, foliorum lauri, pseudonardi, chamæmeli, meliloti, ana* M.*ij. seminum lini & fœnogr. ana lib.i.ß.* Deco*quantur in aqua, in qua temperatè calida mulier ad umbilicum usque irrigetur.* Balneum *autem ingrediens iusculum pulli sorbeat cum uitellis ouorum, cinnamomo, et croco.* Egrediens *autem utatur elect. sequenti.* Recipe *cinnamomi selecti* ℥.*i.ß. corticis cas. fist. cas. ligneæ, myrrhæ, ana drac.i. sacch. dissoluti in stillatitio liquore adiāti q.s. fingatur elect. solidum in rhombo rum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis* ℥.*ij.ß. sumatur rhombum unus in egressu balnei: quo deglutito parū œnosacchari bibat.* Quibus *diebus balneo non utetur, electario hoc ēt*

utetur mané ante pastum. Iisdem è rebus puluis fieri potest, sumendus mané ante pastum cum ouo sorbili. Præterea ubi balneum egressa fuerit, renum regio, lumbi, et uenter inter umbilicum, & pubem ungantur sequenti unguento. Recipe olei amygdal. dul. ℥. ij. olei de lilio, butyri sine sale, axungiæ gallinæ, an. ℥. i. muccaginis seminis lini, & fœnogr. ana ℥. i. ß. ceræ parum: fiat unguentum, quo partes dictæ ungantur. Loco solidi elect. prædicti poterit interdum elect. molli sequenti uti. Recipe myrrhæ, castorei styracis calamitidis, an. ℥. ß. sabinæ, cinnamomi selecti, an. ℨ. ij. mellis q. s. fiat electar. molle, de quo sumat instar castaneæ paruæ. Modicum deinde uini bibat, in quo lini semen decoctum fuerit.

DIFFICVLTATIS PARTVS Curatio. Cap. XXV.

Partus difficultas uarijs ex causis contingit: aut ob humoris in tunicis fœtum continentibus collecti expulsionem, fœtu manente: aut ob fœtus, aut parturientis imbecillitatem: aut ob frigus matricem condensans: aut ob parturientis obesitatē & craßitiem. In tunicis enim fœtum continentibus humor colligitur, conseruaturq; ad diem partus usque: soletq; is humor die partus fractis tunicis exire cum fœtu, uuluamq; lubricam reddere, atque inde fœtus faciliùs exit, minoreq; molestia. Quòd si contingat tunicas rumpi, humoremq; illum effluere, fœtu in utero manēte, maiore molestia, ægriusq; posteà parit mulier, uulua sicca effecta. Hoc ubi contigerit, loca q; exaruerint, quò leuiùs, faciliusq; fœtus exeat, hunc in modum humectetur, lubricaq; fiat. Recipe altheæ M. ij. artemi. M. i. semi. lini, & fœnogr. ana ℥. ij. ficus xij.

Causæ.

De-

Decoquantur in aqua, idq́; decoctum in uuluam inijciatur. Quo iniecto, si fœtus non exeat, sternutamenta, pipere, & oleo commistis, & in nares immißis, excitētur. In uterum quoque sequens pessus immittatur. Recipe croci q. s. excipiatur succo porri, linteoq́; raro eo inuoluto, fingatur pessus, qui filo coxæ alligatus, in uterū immittatur. Partus difficultas interdum contingit ex imbecillitate fœtus, quæ cognoscitur ex debili, & tardius motione. Interdum uerò ex imbecillitate parturientis fœtum propellere nequeuntis, quæ ex habitu corporis, morbisq́; præcedentibus deprehenditur. Huiuscemodi mulier ijs quæ reficiunt, & roborant cibis, & potionibus refocillanda: ut uino odorifero, bonis iusculis, adiectis cinnamomo & croco: sumat tessellam unam diamarga. calidi. Iucundi odores, ut styrax calamitis, moscus, naribus admoueantur, nec uerendum matricem, quæ bonis odoribus delectatur, sursum reuocari, sicq́; partum impediri. Nam fœtus grauitas uterum deprimit, sursumq́; ascendere prohibet, atque interim bonis illis odoribus parturientis uires, & spiritus roborantur, ualdeq́; iuuātur. Partus difficultas nonnunquam oritur à frigore externo uterum densante, meatusq́; angustiores reddente. Vbi hoc contigerit, collocetur parturiens in cubiculo calido, panniq́; multi calidi circum uuluam applicentur, uenter quoque iasmelæo ab umbilico infra ungatur: artemisia contusa in emplastri modum uentri admoueatur. Partus difficultatis si parturiens crassa, obesaq́; in causa sit, eam in lecto pronam, uultu in terram deiecto figurare oportet, flectentem, & inclinantem genua ad femora. Obstetrix deinde manu, aut oleo, aut butyro, aut axū

gia anatis, aut gallinæ oblita, os uteri linat. Lapis aetites coxæ sinistræ alligatus, polypodium quoque pedi alligatum, & magnes partum faciliorem, celerioremq; efficere feruntur. Vir haud dubiè cum parturiente coiens, partum adiuuat, maturatq;. Partus difficultas si ob fœtum in utero mortuum fuerit, fortiora sunt adhibenda præsidia ad eum extrahendum, quàm si uiueret. Fœtus.n. uiuus suo motu, nisuq; partum & adiuuat, & accelerat. Mortuus uerò prorsus cessat à motu, uentrisq; tunc frigiditas adest, dolorq; iuxta umbilicũ grauis. Spiritus exhalatur fœtidus, facieiq; color prauus adest. Ad eum autem extrahendũ pesso hunc in modum parato utendum. Recipe aristolochiæ rotundæ, myrrhæ, ellebori, an. ℥. ß. Excipiantur succo pulegij, linteo deinde raro inuoluantur, fingaturq; pessus, qui in uterũ demittatur. Suffitus prætereà fiant ex fimo equi, aut asini, aut ex ungula eorundem. Tunica, quam secundinam uulgò appellant, si fœtu egresso remaneat, adhibeantur balnea, unguenta, & cætera remedia in maturatione partus tradita. Nam putrescere solet, uterumq; putrefacere, & mala symptomata inducere, interdum mortem. Sternutamenta præterea fortia ciendasunt, pipere & elleboro pulueratis, & flando in nares immißis. His peractis, si non exierit, unguentum basilicum in uterum immittendum, ut eam putrefaciat, putrefactam autem posteà natura expellet.

INFLAMMATIONIS VTERI CVratio. Cap. XXVI.

Vteri uniuersum corpus inflammatio interdum occupat, tuncq; uterus undequaque dolet. Parte uerò eius aliqua inflãmatione laborante, in ea dolor percipitur.

pitur. Anteriore igitur parte inflãmatione correpta, lor partes umbilico uicinas, pubemq; occupat, pressaq; sica urinæ difficultas excitatur. Posteriore uerò parte flammatione obsessa, lumbos & renes dolor uexabit, ctoq; intestino compresso excrementa retinebuntur. La ribus autem uteri inflammatione correptis, tensio cir- inguina, grauitas circa crura, cum difficultate motus peruenit. Si autem in uteri ore inflammatio fuerit, ta u percipitur, osq; durum, clausum, & feruidum depre- enditur. Fit magna ex parte à sanguine menstruo, sup Causæ. reßis mensibus, cui aliquando humor alius miscetur, qui sanguis est, phlegmone dicetur: si bilis, erysipelas, si pi- uita, œdema. Fieri potest à semine cohibito, rarò tamen. Nã semen retẽtum in ueneni naturã uertitur, pariq; suf ocationem. Siue autem si phlegmone, siue erysipelas, si Signa. ebris acuta, ut in omniũ uiscerũ internorum inflãmatio ibus, sequitur, capitis dolor, & radicis oculorũ, uomitus & nausea, brachialis, digitorum & colli cõuulsio, atque in aduersum declinatio. Sunt autẽ symptomata aut ma- gna, aut parua, pro magnitudine, aut paruitate inflãma tionis. Curandi ratio à uenæ sectione auspicãda. Incidẽ Curatio. da igitur uena iecoraria dextri cubiti ad reuellendũ, san guis aũt pro uiribus laborantis detrahatur: deinde ad ma teriã coniunctã, aut quasi coniunctã uacuandam, incide tur uena poplitis, aut malleoli. Aluus tamẽ ante sanguinis mißionẽ si non sua sponte excrementa deiecerit, enemate emolliente eluenda, & uacuanda, hunc in modum. Reci pe cas. recẽns extractæ, sacchari rub. ana unc. i. olei uiol. unc. iij. iuris decoctarum quatuor herbarum emollientiũ, & prunorum x. lib. i. ß. Commistis omnibus fiat enema,

quod ante pastum inijciatur,coq; eiecto.sanguis ante p
stum,ut dictum est, mittatur. Quòd si aut ætas, aut co
poris habitus,aut anni tempus,aut sequens inflammati
aborsum,aut magnam aliquam sanguinis euacuationi
sanguinis mißioni obstiterint,loco sectionis uenæ inter
næ,cucurbitulæ natibus affigantur cum scarificatu, loc
uerò sectionis uenæ poplitis,aut malleoli super costas a
figantur. Materia in his tumoribus calidis intra die
tres, aut quatuor ad summum fluit, itaque intra dien
quartum,si fieri potest,reuellatur,& repellatur. Vinum
non bibat ægrotans.sed aquam coctam, cũ serapio uiol
Collocetur in cubiculo obscuro,moderatè calido,ubi qui
scat,cruraq; à motu probibeantur. Artus, partesq; cor
poris extremæ perfricentur,ut fluoris ad uterum impe-
tus prohibeatur. Cibus sit modicus, ptisanæ cremor,
ouaq; sorbilia. Quoties aluus sua sponte,ut conuenit,ex-
crementa non deijciet, leniatur enemate iam dicto. In
hoc affectu solutiuo forti uti non expedit. Priùs conco-
quantur humores,deinde uacuentur. Intereà tamen dum
& concoquentur,& uacuabuntur,topicis præsidijs pau
lò pòst dicendis utendum. Humores autem hunc in mo-
dum concoquentur. Recipe serapij intybi satiui latio
ris simpl.unc.iij.serapij uiolacei unc.i.ß.stillatitiorum li
quorum cichorij,bugloßi,oxalidis,ana unc.iij.Misceantur,
& à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe electar.ex tribus santal.unc.ß.utatur cum serapijs.

Recipe cas.recèns extractæ unc.i. serapij rosacei pur
gatorij unc.ß.communis medicinarum decocti, (adiectis
oxyphœnicωn drach.v.)q.s. fiat potio, quæ sumatur ad
aurorum. Bilis uerò si abundare uideatur, quod dolor
acutus,

cutus, multusq; ardor indicant, uacuetur hunc in modum. Recipe rhabarb. selecti drach. v. oxyphœnicωn drach. vi. Macerentur in stillatitio liquore plantag. horis xij. deinde exprimantur, adiectisq; serapij rosa. purgatorij sine scammonio drach. ij. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & buglos. an. ℥. ij. fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Remedia topica inter initia adhibenda, hæc sunt. Recipe succi plantaginis, succi polygoni, ana lib. ß. aceti unc. i. boli Armeniæ, sang. draco. an. ℥. ß. Commistis omnibus fiat epithema tepide uentri inter umbilicum & pectinem, & circa renes.

Aut sic.

Recipe stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & plantag. ana lib. ß. aceti ℥. i. boli Armeniæ, sang. draconis, terræ sigillatæ, an. ℥. ß. Commistis omnibus fiat epithema partibus dictis.

Aut sic.

Recipe olei rosacei ℥. iiij. olei myrthei ℥. ij. aceti ℥. i. boli Armeniæ ℥. ß. His commistis partes prædictæ ungantur. In huius mali principio non utendum est, tam astringentibus, & repellentibus, quàm in alijs inflammationibus, ne in duritiem tumor conuertatur, tenui resoluto, sed ad duos, aut tres dies dictis astringentibus, & repellentibus utendum. Sequens quoque decoctum metrenchyta tepidum in uterum inijciatur. Recipe foliorum plantaginis, peræ pastoritiæ, polygoni, an. M. i. lentium excorticatarum ℥. i. rhois obson. unc. ß. folio. myrti. M. i. ß. gallarum, balaustiorũ, ana ℥. ß. Decoquantur in aqua, quæ tepida, ut dictum est, inijciatur. Cæterùm prædicta, quæ in aqua decocta fuerunt, contundantur, adiectis hor

dei farinæ unc.ij. atque in emplastri modum inter umbilicum, & pectinem applicentur, & in parte posteriore circa renes, & lumbos. Si autem ardor magnus fuerit cum dolore, fiat sequens iniectio. Recipe lactis mulieris ℥.iiij. aquæ albuminis oui ℥.xv. Misceantur, & in uterum iniiciantur. Lac muliebre in acrimonia reprimenda plurimùm commendatur. Vomitus quoque prouocatus sumptis ieiuno uentriculo ℥.vi. aquæ tepidæ, & ℥.i. ß. serapij acetati simpl. conferet. Pesso quoque sequenti utendum. Recipe farinæ hordei ℥.ii. lentium excorticatarum ℥.i.ß. foliorum plantaginis, peræ pastoritiæ, an. M.ß. Contundantur simul, pannoq́; raro inuoluãtur, & fingatur pessus, qui coxæ filo alligatus in uterum immittatur. Si laborans uirgo fuerit, loco iniectionum, et pessi, ex prædictis cataplasma fiat, quod applicetur uentri inter umbilicum, & pectinem, & super renes, & lumbos. Aut fiat balneum ex prædictorum decocto. Cùm malum hoc ad incrementum peruenerit, ei hunc in modum succurrendum. Recipe folior. plantaginis, polygoni, semperuiui, intybi satiui latioris, an. M.i. maluarum, altheæ, chamæmeli, meliloti, an. tertiam partem M.i. seminum lini, & fœnogr. an. ℥.i. Decoquãtur in aqua, de qua iniectio fiat in uterum. Si uirgo laborans fuerit, ex prædictis paretur balneum, in quo ad umbilicum usque irrigetur: fiatq́; ex iisdem contusis cataplasma, quod inter umbilicum, & pubem applicetur.

Aut sic.

Recipe olei rosa. ℥.iiii. olei chamæmeli ℥.ij. aceti ℥.i. His commistis ungantur renes, lumbi, & uenter infra umbilicum calidè. Cùm uerò ad statum peruenerit, quod

lerunque fit circiter diem ſeptimum, repellentia æqua-
ter cum diſſoluentibus admoueri debent, hũc in modũ.
Recipe maluarum, altheæ, an. M. i. ß. roſarum rub. lẽ
ium excorticatarum, foliorum planta. polygoni, an. M.
ſeminũ lini, & fœnogr. an. ℥. i. ß. Decoquãtur in aqua,
atq; balneum. Et de eo decocto tepido iniectio fiat in
terum mulieris, non autem uirginis. Declinante hoc ma
o, diſſoluentibus puris utendum hunc in modum. Reci-
e ſtillatitij liquoris ſampſuchi ℥. iij. ol. de lilio ℥. ij. his
ommiſtis iniectio in uterum fiat. Aut ſic.
Recipe ſtillatitij liquoris ſampſuchi ℥. iij. ſtyracis ca
amitidis, galbani an. ℥. i. axungiæ anſeris ʒ. ij. Miſcean-
ur, & tepida in uterum inijciantur. Vtendum deinde ſe
uenti peſſo. Recipe ladani ℥. ß. ſtyracis calamit. gal-
bani, axungiæ anſeris, axungiæ gallinæ an. ʒ. i. ß. ſubigan-
tur ſimul, linteoq; raro inuoluta fingantur in modũ peſ-
ſi, qui filo coxæ alligatus demittatur in uterũ. Prædicta
fiunt, quando per uiam diſſolutionis inflammatio termi-
natur, quæ quidem diſſolutio, ſi non fiat, ſymptomataq;
augeantur, ut febris, dolores, ad ſuppurantia ueniendum
hunc in modum. Recipe pollinis ℥. iij. farinæ ſeminis li
ni unc. ij. caricas pingues x. uitellos duos ouorum, croci
℈. ij. ſubigantur ſimul, fiatq; cataplaſma inter umbili-
cum, & pectinem. Pus autem aliquãdo deriuatur ad uri-
nam, aliquando ad inteſtina, aliquando ad os uuluæ. Si
deriuetur ad ueſicam, quoniam acrimoniam habet, timẽ
da eſt, hulceratio, cui ſic occurrendum. Recipe emul-
ſionis quatuor ſeminum frig. maiorum factæ cum aqua
hordei ℥. iij. ſerapij uiolacei ℥. i. Miſceantur, et fiat potio,
quæ ſumatur manè ante paſtum. Quotidie repetatur, do

nec

nec puris mundificatio appareat. Si pus ad intestina riuetur, quod ex deiectionibus cognoscitur, hunc in mo dum fiat. Recipe *aquæ decoctionis hordei lib.i. Vitellos duos ouorum, sacchari rubri ℥.i. ol. rosacei unc. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur, idq; quotidie usque ad perfectam puris mundificationem. Si uerò ad os uuluæ deriuetur, fiant iniectiones sequentes.* Recipe *aquæ hordei ℥.vi. inijciantur in uuluam, præcipuè si calor appareat: sin minùs, inijciatur aqua mulsa.*

Aut sic.

Recipe *fellis caprini ℥.iiij. mellis rosacei col. ℥.ij. Misceantur, & tepida in uterum iniiciantur quotidie ad perfectam usque puris mundificationem. Si ob aliquam aliam causam dolor uehemens fuerit cum ardore, fiat hunc in modum.* Recipe *arnoglossi, solani, ana M.i.* Decoquantur *in aqua. accipiantur iuris decocti ℥.iij. lactis ℥.ij. aqua albuminis oui unius diu, multumq; agitati.* Misceantur, *& in uterum inijciantur. Si uerò dolor his non mitigetur, addatur in decoctione seminis papaueris albi ℥.ß.* Dolore *adhuc perseuerante, misceatur ℈.i. opij cum fœnogræci decocto. Stupefacit enim opium, & reprimit dolorem. Pure mundificatu, ut caro regeneretur, fiat hunc in modum.* Recipe *thuris, aloes, sarcocollæ nutritæ, sanguinis draconis, corticis arundinis cõbusti, cucurbitæ siccæ combustæ, an. ℥.i.ß.* Redigantur *in puluerem, qui excipiatur lactis uaccini, aut ouili ℥.vi. deinde in uterum inijciatur tepidè.*

OEDEMATIS VTERI CVRATIO. Cap. XXVII.

Oedema

OEdema in utero frigidũ cognoscitur, quòd pauco cum dolore sit, tumorq; non multus est. Declinet ad calidum, & siccum uictus ratio, adhibeanturq; initiò topica remedia, quæ paulò pòst dicentur, atque intereà pituitosus humor concoquatur, & uacuetur hunc in modum. Recipe serapij de rad.℥.ij.oxymelitos simpl.℥.i. serapij de artemisia ℥.i.stillatitiorum liquorum nepetæ buglossi, melissophylli, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno manè per triduum diluculò bibantur. Materia autem crassa ualde, & uiscida existente loco oxymel.simp. substituatur oxymeli scillinum. Recipe diamoschi dul. unc.ß.utatur cum serapijs. — Signa. Victus ratio.

Aut sic.

Recipe quinque rad.com. maceratarum in aceto, ana ℥.ß.v.herbarum capil.ana M.ß.hyssopi, nepetæ, artemisiæ leptophylli, melissoph.artemisiæ, platophylli (de qua semper intelligendum, cum artemisia tantùm dicitur) ana M.i.asari.ʒ.ij.cicerum rub.M.ß.seminum anisi, apij, fœniculi, ana ʒ.i.ß.uuarum passarum detractis uinaceis ℥.ß.florum rorismarini, & sambuci, ana P.i.ß.florum buglossi, & cirsii, ana P.i. polypodij quer.℥.i.medullæ cnici, agar.recens in pastillorum formam redacti, ana ʒ.ß.Decoquantur in s.q.aquæ, donec dimidium absumatur, accipiatur iuris decocti libr.i.ß.saccharoq; dulcedo inducatur, atque adiectis serapijs adianti, oxymelitos scillini, an.℥.ij.fiat serapium mediocriter coctum, quod depuretur, additisq; cinnamomi selecti ʒ.ij.pul.diamb.ʒ.i.iucundiore, & odore, & sapore reddatur. Eo utetur laborans dies sex matutinis horis ieiuna. Recipe pil.fœtid.ʒ.i.si fortis sit: sin debilis, pil.fœtid. & pil. de agar.

ana

ana ℥.ß.ex ſtillatitio liquore nepetæ fingantur pilul. quæ ſumantur circa noctis dimidium.

Aut ſic.

Recipe cathol.℥.ß.diaphœnici,elect.indi maioris,a ℥.i.ß.ſerapij adianti ℥.ß. communis medicinarum dec cti ℥.iiij.ß.fiat potio,quæ ſumatur in aurora.

Aut ſic.

Recipe cathol.drachm.vi.diaphœnici drachm.iij.a iecto ſaccharo fingatur bolus, qui antelucano tempo ſumatur.

Aut ſic.

Recipe turpeti ſelecti ℈.ij.ß.ſacchari drachm.ij.re digantur in puluerem,qui iure cicerum rub.exceptus,ſ matur appetente diluculo. Recipe theriacæ ueter.℥. conſeruæ bugloſ.drach.i ß.Miſceantur,& poſtridie ma nè ſumantur ſex horis ante paſtum. Topica autem rem dia hunc in modum adhibenda ſunt. Recipe aloes,myr rhæ,acaciæ,croci orientalis,cyperi, boli Armeniæ, an q.v.Redigantur in puluerem, de quo ℥.ß. braßicæ ſucc ℥.v.ß.aceti ℥.ß.excipiatur, in uterũq; inijciatur tepidè Ex materialibus autem dictis fiat cataplaſma,quod inte umbilicum,& pubem applicetur.Præterea lixiuio,ſale, & aceto ſimul feruefactis foueatur uenter inter umbili cum,& pectinem.Cùm malum hoc ad incrementum pe uenerit,ea fiant,quæ in principio fieri debere diximus, cæterùm plus aceti admiſcendum ad ualidius diſſoluendũ. In ſtatu autem,& declinatione, puris diſſoluentibus utẽ dum,conſumentibusq;,nullo autem modo aſtringẽtibus, idq; cum œdema reſolui uidetur. Fiat igitur hunc in mo dum. Recipe aluminis,ſulphuris,ſalis,myrrhæ,ana q.

y.Ex

Ex his ℥.ß.excipiatur ℥.iiij.olei rosacei,& ℥.i.ß.aceti.
in in uterum inijciantur. Panni quoque his immersi,
ntri inter umbilicum & pectinem applicentur. Quòd
non resoluatur œdema,sed in uigore maneat,suppura-
o expectanda, quæ hunc in modum adiuuanda est. Re
pe diachyl.ireati ℥.iij.fingatur emplastrum,quod uen-
i inter umbilicum,& pectinem admoueatur.

Aut sic.

Recipe acanthi,maluarum,radicis altheæ,radicis li-
i,ceparum torrefactarum,fermenti.seminis lini,lima-
um,an.q.v.Contundantur,fiatq; cataplasma,quod uen-
ri,inter umbilicum,& pectinem apponatur. Deinde ℥.
i.iuris decocti ficuum, & seminis lini in uterum calidè
nijciantur.Si seriùs rumpi uideatur,sitq; in ore, aut col
o uuluæ,ferro aperiatur:Si uerò intra uterum, iniectio
i dictæ addatur fimi columbini,& fermenti,ana ℥.ß.

Aut sic.

Recipe succi scabiosæ,succi nasturtii,an.℥.iij.fimi co
umbini,fermenti,an.℥.ß.Commista hæc in uterum inij-
iantur. Rupto abscessu , pus hunc in modum absterga-
ur. Recipe aquæ mulsæ ℥.iiij.succi apij,succi absinth.
ın.℥.i.Commista hæc in uuluam inijciãtur. Quòd si hæc
lolorem in utero excitauerint,inijciatur oleum chamæ
nelinum cum œsypo ad dolorem mitigandum.

SCIRRHI VTERI CVRATIO. Cap. XXVIII.

SCirrhos tumor est durus in aliqua corporis parte.
Estq; duplex,unus quidem uerus,& exquisitus,estq;
sine sensu ullo,atque incurabilis. Alter uerò est cum ali-
quo sensu, estq; curabilis , sed ægrè. Scirrhos autem
in

in utero, inquit Auicennas, si sit in interiore spatio, incurabilis est: si uerò in ore, aut ueteri ceruice, nec omnino sensus expers sit, curabilis est. Medicamenta autem scirrhum curantia, sint, ut solis calor, temperata, hoc est, tepida magis, quàm calida: sint quoque humida, non multùm tamen, nec parum quoque, nec ad siccitatem nimiũ declinent. Galenus his scirrhis curandis adhibere solebat per multos dies emollientia, deinde resoluentia: cæterùm neoterici utuntur medicamentis emollientibus, & resoluentibus hunc in modum. Recipe ficus quinque decoquantur in aqua, deinde subigantur. accipiatur de eis subactis unc.i.ß.adipis anseris, uel gallinæ, œsypi, ana ℥.i.picis naualis, ceræ citrinæ, ana ℥.i.ß. olei de lilio (dissoluit, & emollit) ℥.ß. diachyli communis unc.ij liquefiant simul, ipsisq; liquefactis addantur pul.rad.iridis ℥.iij.cineris corticis salicis ℥.ij.subigantur simul, fiatq; ceratum, quod applicetur loco duritiei.

Aut sic.

Recipe olei chamæmeli ℥.ij.olei de spica ℥.i.ß.medullæ cruris uituli, uel cerui (quæ est melior.) ℥.i.fiat unguẽtum, quo ungatur locus duritiei calidè dies complures. Lauetur præterea in balneo ex sequenti decocto parato.

Recipe chamæmeli, meliloti, ana M.i.ß.altheæ cum rad.M.iiij.seminum lini, & fœnogr.ana lib.i.Decoquantur in aqua, ex qua balneum fiat, in quo laborans mulier ante pastum dies complusculos irrigetur. Sequenti quoque iniectione utendum. Recipe olei de lilio, olei chamæmeli, an.unc.ij.adipis anseris, medullæ cerui, ana ℥.i. bdellij dissoluti in uino ℥.iij.uitellum oui unius, rob.uini, idest uini cocti q.s.ut dictis admistum ea liquida reddat,

dat, ut in uterum iniici poßint. De his commistis accipiãtur unc. vi. quæ tepide in uterum iniiciantur: idq; dies aliquot repetatur. Sequens quoque pessus in uterum demissus plurimùm conferet. Recipe thuris, ammoniaci pinguis, an. ℥. i. mastichis, styracis liquidæ, castorei, adipis anseris, ana ℥. ij. Gummi dissoluantur in melle, hisq; omnibus linteo raro inuolutis fingatur pessus, qui coxæ filo alligatus demittatur in uterum.*

CANCRI IN VTERO CVRATIO. Cap. XXIX.

Scirrhos in utero quando perdurat, in cancrum conuertitur, conuersa illa crassa pituita, aut melancholia non usta in melancholiam ustam. *(Causæ.)* Cancer, alius quidem hulceratus, alius non hulceratus. Hulceratus cum dolore est, habens hulceris latera dura, fluitq; è uulua humor fæci uini non absimilis. Non hulceratus uerò, est cũ dolore, & ardore. *(Signa.)* Dum in scirrho dolor, & ardor percipiuntur, indicium est eum in cancrum esse conuersum. Cãcer nisi curetur totus cũ omnibus radicibus, redit: quare in utero cùm id fieri non poßit, est incurabilis. Probiberi tamen potest augmentum, mitigari dolor, hulcus tolli, si hulceratum sit, si nondum hulceratum sit, ne hulceretur conseruari. Vitentur primum cibi sanguinem melancholicum efficientes, iis utendum quibus cum cancro pugna est: ut cancris fluuiatilibus, polygono, scolopendrio, chelidonio minore (scrophulariam appellant) tertia geranii specie, quam herbam Roberti appellant, & hemionitide: harum herbarum decocto uinum diluatur. *(Victus ratio.)* Humor melancholicus frequenter uacuandus, uere præsertim, & autumno, materiam primùm minuendo, eam

deinde concoquendo, & uacuando hunc in modum. Recipe cathol. trypheræ Persicæ, ana unc. ß. serapij uiolacei unc. ß. decocti rad. buglossi, & scolopendr. unc. iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastũ.

Recipe quinque herbarum capil. herbæ Roberti, chelidonij minoris, uerbasci, buglossi cum rad. summitatum lupi salictarij, fumariæ, ana M. i. foliorum solani (proprietate occulta discutit humorem cancri) intybi satiui latioris non loti, ana M. i. ß. uuarum passarum mundatarum unc. i. trium florum communium ana P. i. ß. polypodij quer. unc. i. foliorum sennæ oriental. drac. vi. epithymi ʒ. iij. (hæc humores ustos mundificant.) Decoquantur in s. q. aquæ adusque dimidij consumptionem. accipiatur iuris decocti lib. i. ß. saccharo dulcedo inducatur, fiatq; serapium mediocriter coctum, quod depuretur, & adiectis ʒ. ij. santali citrini, & drach. i. pul. diarrhodi abb. suauiore, & sapore, & odore reddatur. Eo utetur ieiuna manè diebus quinque: Est autem hoc apozema ad humores acres accommodum.

Aut sic.

Recipe serapij de buglosso unc. ij. serapij de fumaria, unc. i. ß. serapij uiolacei unc. i. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, solani, & intybi lati folii, ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò sumantur.

Recipe diarrhod. abb. ʒ. ß. utatur cum serapijs. hunc in modum deinde purgetur. Recipe cathol. trypheræ Persicæ, an. unc. ß. compositionis hamech ʒ. iij. serapij uiola. ʒ. ß. com. decocti ʒ. iiij. ß. adiectis epithymi ʒ. ij. folliculorum sennæ oriental. polypod. quer. ana ʒ. ß. fiat potio quæ sumatur ad auroram.

Aut sic.

Recipe pil.indarum ʒ.i.ex stillatitio liquore buglossi fingantur pil.v.quæ circa noctis dimidium sumantur.

Recipe conserua rad.buglossi, conseruæ rosa.an.ʒ.ij. Misceantur,& postridie manè ieiuno uentriculo sumantur. Medio autem tempore utatur elect. sequẽti. Recipe cathol.ʒ.ij.trypheræ Persicæ ʒ.i.ß. cõpositionis hamech ʒ.ß.diasennæ ʒ.iij.rhaba.selecti ʒ.i.ß in sero caprino,aut stillatitio liquore intybi satiui latioris macerati. Omnibus his serapio uiol.exceptis fiat elect.molle, de quo sumatur castaneæ instar manè quatuor,aut quinque horis ante pastum bis in mense, domiq; maneat laborans eo die. Prætereà semel in hebdomada seri caprini ʒ.vi.bibat, in quibus,epithymi ʒ.ij. follicul. sennæ ʒ.ß. macerata fuerint horis xii.et expressa. Et hoc quidem tãtisper dũ seri caprini copia esse potest. Topica dein præsidia admouenda. Recipe succi solani subsidendo depurati, aut stillatitij liquoris eiusdem ʒ.vi.plumbi usti(dissoluit,& infrigidat humores ustos,reprimitq;,ut alia mineralia)ʒ.ij.tuthiæ præparatæ ʒ.i.ß.diu agitentur in mortario plũbeo, pistillo plumbeo,& fiat iniectio in uterum. Recipe cerussæ lothæ,litharg.plumbi usti,an.q.v. terantur in mortario plumbeo,pistillo plumbeo,oleo rosaceo adiecto, fiatq; in modum unguenti,quo ægra ungatur infra umbilicum,aut ubi durities apparet.Conueniunt autem prædicta tam cancro hulcerato,quàm non hulcerato.Sequẽs autẽ iniectio cancro hulcerato maximè cõuenit. Recipe herbæ Roberti, uerbasci, scabiosæ, chelidonij minoris, anethi,stercoris humani ana q.v.comburantur. de cinere autem accipiantur drach.iij.quæ stillatitij liquoris so-

lani unc.vi.excepta,in mortario plumbeo,pistillo plumbeo agitentur,deinde in uterum inijciantur. Vnguenti quoque prædicti ℥.ß.stillatitij liquoris solani ℥.vi.excipiatur,& in uterum iniiciatur.

PRVRITVS, SEV PRIAPISMI uteri Curatio. Cap. XXX.

Est insatiabilis quædam coeundi cupiditas, quæ coitu non extinguitur, at quò magis mulier ita affecta coit,& coeundo fricatur,cò magis ardor ille augetur,fricatione illa irritatis humoribus pruritum illum gignentibus,& tantò magis ad uterum confluentibus. Oritur autem uel à pituita usta,quod indicat humor ex utero defluens,si aluus quidem est,ad obscuritatem declinãs. Aut à bile usta, quod humor quoque ex utero defluens ostendit,si luteus siue citrinus est,ad obscurum itidem declinans. Aut à sanguine,quod ex ipsius humoris defluentis sanguineo colore cognoscitur. Aut ab humore melancholico,quod ex humoris atro colore cognoscitur. In summa, usti humores huius affectus in causa sunt. Si sit à sanguine usto incidatur uena media, aut iecoraria cubiti,sanguisq; pro laborantis uiribus detrahatur. Materia autem,& concoquatur,& uacuetur,ut mox cùm est à bile usta dicetur,electa.de succo rosa.sublato.Si à bile usta, uenæ sectione nihil opus,materia uerò concoquatur, atque uacuetur hunc in modum. Recipe serap. uiol.serapij acetati simpl.(hæc bilem respiciunt) serapij de bugl. hoc ustionem respicit)an.℥.i.ß.stillatitiorum liquorum lupi salictarij,intybi satiui latioris,cichor.ana ℥.iij.Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò bibantur.

Causæ.

Recipe elect.ex tribus santalis ℥.ß. Vtatur cum serapijs.

pijs. Recipe rhabarb. select. ℈.iiij. follicul. sennæ ℥.ß. oxyphœnicωn ʒ.vi. Macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & buglos. horis xii. deinde exprimantur, adiectisq; serapii rosa. de infusione ros. ℥.ij. elect. de succo ros. ʒ.i. stillatitiorum liquorum cichorii, & lupi salictarii ℥.iiij.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ ros. conseruæ bugl. ana ʒ. ii. Misceantur, & postridie manè sumantur ieiuno uentriculo. Si uerò sit à pituita usta, materia concoquatur, et uacuetur hunc in modum. Recipe serapii de duabus rad. mellis rosacei col. serapii de fumaria, ana ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum melissophylli, lupi salictarii, bugl. ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò bibantur. Recipe diarrh. abb. ℥.ß. utatur cum serapiis.

Recipe cath. drach. vi. diaphœ. compositionis hamech, ana drachm. i.ß. serapij de buglos. ℥.ß. com. medicinarum decocti (adiectis polypod. quer. folli. sennæ, ana ʒ.iij.) q.s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. ℈.ii. conseruæ buglos. conseruæ ros. an. ʒ.i.ß. Misceantur & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Si uerò sit ab humore melancholico adusto, hunc in modum concoquatur, & uacuetur. Recipe serapij de buglos. ℥.iij. serapii de fumaria ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarii, buglos. melissoph. ana ℥.iii. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò bibantur.

Recipe diamoschi dulc. ℥.ß. utatur cum serapiis. Recipe cathol. ʒ.vi. compositionis hamech. ʒ.iii. serap. de buglos. ℥.ß. com. medicinarum decocti q.s. adiectis folliculo. sennæ, polyp. quer. ana ℥.ß. epithymi ʒ.ii. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ rad.

buglosſ.℥.ß.ſumatur poſtridie manè. Præſidia *deinde topica, quæ ſequuntur, adhibenda ſunt, quãdo à pituita ſalſa in uteri cauitate exiſtente hoc malum oritur.* Recipe *lithargy. ceruſſæ lotæ, an.℥.iiij. plumbi uſti ſcoriæ argenti, an.℥.i.ß. maſtich. libani, ana drachm i.ß. puluerentur, & in mortario plumbeo piſtillo plumbeo agitentur, adiectis oleo roſ. & aceto, albo, non ſimul, ſed alternis, repetitis uicibus, donec unguenti formam induat: deinde adde argenti uiui hominis ieiuni ſaliua extincti, drach. iij. ſtercoris muris drach. ij. accipiatur huius unguenti ℥.ß. ſtercoris muris ʒ.ij. diſſoluantur in ℥.vi. ſequentis decocti, deinde in uterum iniiciantur per dies complures, manè, & ueſperi.* Decoctum *autem hunc in modum fiat.*

Recipe *lapathi acuti, fumariæ, maluarum, ſcabioſæ, oxalidis, ſolani, pentaphylli, betæ, ana* M.i. Decoquan*tur, fiatq́; ut dictum eſt.* Vitis *quoque lachrymæ manantes cùm uites putantur, in uterum iniectæ conferunt.* Suc*corum quoque ſaxifragiæ, lapathi acuti, ſaluiæ, intybi ſatiui latioris ℥.vi. utiliter iniiciantur, adiectis ſtercoris muris ʒ.ij.* Materia *autem huius mali cauſa, calida ualdè, & bilioſa exiſtente, commodè iniicientur ℥.vi. ſucci ſolani, aut lactucæ, aut portulacæ, aut intybi ſatiui latioris. Sequentia quoque cupiditatem illam immoderatam coeũdi, aut tollent, aut certè mirum in modum mitigabunt.*

Recipe *ſucci foliorum ſalicis, ſucci lactucæ, ana unc. iij. ſtercoris muris ʒ.ij. miſceantur deinde in uterum iniiciantur.* Betæ *quoque ſuccus iniectus hanc ad rem utilis. Sumantur autem hæc.* Recipe *pul. nymphææ ʒ.i. excipiatur ſerapio de papauero, aut ſucco foliorum ſalicis, & ante paſtum bibatur.*

Aut

Aut sic.

Recipe caphuræ ℈.i.excipiatur aliquo prædictorum succorum,& bibatur. Succus quoque syncerus foliorum lactucæ, aut foliorũ salicis, aut intybi satiui latioris, aut portulacæ manè à ieiuna sumptus, pruritum illum, tẽtiginemq; mirificè extinguit, ac deijcit. Si uerò delicatæ fuerint, ex prædictis succis serapia hunc in modum parentur. Recipe succi lactucæ, succi foliorum salicis, succi portulacæ, succi intybi satiui latioris ana unc.ij.adiecto sacchar. fiat serapium probè coctum, quod depuretur, adiectaq; caphuræ ʒ.ß.eius uires augeantur, matutinis horis à ieiuna per dies complures sumatur. Inferius suffitus fiat ex uitice. Vitex quoque,& uerbena, cubili in quo cubat, insternantur. Renum prætereà regio frigidè manè, & uesperi sequenti unguento ungatur. Recipe cerati albi Gal.℥.iiij.caphuræ ℈.ß. Misceantur, fiatq;, ut dictum est. Lamina quoque plumbea perforata super renes feratur.

RELAXATIONIS DYDIMI CVratio. Cap. XXXI.

SI omentum, aut intestinum sine fæce (nam quando cum stercore omento rupto descendit, exitiale est) in scrotum descendat, ob solam extentionem, resupinato ægrotante diductis cruribus, intestinum sensim reducere, atque reductum idoneis uinculis retinere oportet. Cognoscitur autem ob solam laxationem hoc mali contingere, quando non uniuersim, sed particulatim tẽporis spatio,& ob causas quaslibet intestinum deuoluitur, tumor æquabilis, et profundus apparet, intestino, quod deuolutũ est, à peritoneo constricto. Si autem, quod plerunque Signa.

contingit, loca scroto, aut inguini uicina magnis doloribus cum inflammatione affligantur, torminaq; , & flatus superuenerint, atque ideo intestina reductioni non obtemperent, emollientia, flatusq; dissoluentia, ac inflammationem, doloremq; leuantia balnea, aut fomenta adhibeantur, ex decocto maluarum, altheæ, chamæmeli, seminum lini, & fœnogr. Porrò priusquàm intestini reductio tentetur, ægrotantem hunc in modum uacuare summè conferet. Recipe *mel. ros. col. unc. iii. serapii ex coton. unc. i. ß. serapii conseruationis corticis citri ʒ. i. stillatitiorum liquorum absinth. peculi ros. plantaginis, an. unc. iii.* Misceantur, *fiat zulapium depuratum, quod adiecta nucis moscat. & caryophyllorum, ana drachm. i. ori suauius reddatur.* Eo *utetur ægrotans ieiunus diluculò per triduum.* Recipe *pilul. de quinque generibus, myrobalanorum, pil. aggregatiuarum, pil. de agar. ana ℈. i. excipiantur succo cotoneorum, finganturq; pil. quinq; quæ circa noctis dimidium sumantur.*

Aut sic.

Recipe *comm. medicinarum decocti ʒ. iiii. in quibus macerentur horis xii. myrobalanorum empeliticarum confricatarum ol. amygdal. dul. ʒ. iii. myrobal. flauarum similiter confricatarum ʒ. ii. lento deinde igni fricentur, & colentur, adiectisq; cathol. ʒ. ß. rhabar. puluerati ʒ. i. spicæ nardi gr. v. diaphœnici ʒ. ii. mel. ros. col. ʒ. ß. fiat potio, quæ sumatur in aurora.* Recipe *theriacæ ueter. ʒ. i. conseruæ ros. antiquæ ʒ. ii.* Misceantur, *& postridie manè sumantur sex horis ante pastum.* Vacuato *laborante, intestinum, ut dictum est, reducatur, reductumq; , emplastro priùs constringente, ac glutinante admoto, idoneis*

uinculis

uinculis retineatur. Emplastrum autem huiusmodi sit.

Recipe emplastri contra rupturam unc. iiij. emplastri de mastiche ℥. iii. lapidis magnetis unc. ij. subigantur cum oleo ex cotoneis, & pauco terebinth. formetur ceratum, de quo sumatur quantum satis esse uidebitur ad emplastri loco læso conuenientis formationem, quod in pelle arietis impositum alligetur, subligaculo deinde constringatur, nec ante diem nonum soluatur. Nono quoque die mutetur, recẽsq; emplastrum admoueatur. Quiescat intereà ægrotans, & per dies xxx. in lecto iaceat, abstinens à motu uehementi, uino copiosiore, cibis flatuosis, à clamore, & tußi. Cùm aluum exonerabit, manu subligaculum comprimat. Prætereà summopere admittendum, ne aluus indurescat. Dum enim nimio conatu stercora excernuntur, intestinum delabitur. Vtatur igitur pil. sequentibus, quæ laxant, & astringunt. Recipe pil. aleph. pil. de bdel. an. ʒ. ij. rhab. selecti ʒ. i. excipiantur melle rof. finganturq; pilul. vi. è drachma, è quibus sumãtur tres per horam ante cœnam bis in hebdomada. Si contigerit aluum astringi, sumatur bolus unus cas. per horam ante pastum.

Vtatur & electario sequenti.

Recipe conser. symphyti unc. iij. corticis citri sacchand ro conditi, conser. rof. antiquæ, ana unc. i. polygonati utriusque plantaginis, iaceæ albæ, & nigræ, ana drac. iij. ualerianæ, pimpinellæ, ana drach. ij. ß. nucum cupreßi, nucis moschat. cinnamomi, rhabarbari torrefacti, ana ʒ. ij. thuris, mastich. sanguinis draconis, mumiæ, boli Armeniæ, terræ sigillatæ, an. ʒ. i. ß. limaturæ chalyb. unc. i. ß. subigantur cum serapio conseruationis myrobalanorum

empeliticarum, fiatq; electarium molle, de quo sumat in star nucis quotidie manè cum uino crasso.

CALCVLI RENVM CVRATIO. Cap. XXXII.

CAlculus in renibus hominum ætatis prouectæ frequenter, in puerorum renibus rarenter gignitur:

Causæ. *Cuius causæ duæ sunt, una quidē, quæ est, ut materia, altera, ut efficiens. Humor crassus, uiscidus, & terreus ab aßiduis cruditatibus coaceruatus, est ueluti materia: ardor, ignea'ue caliditas renum humorem illum crassum, & pituitosum adassans, & cogens, atque in lapidē indurans, est ueluti efficiens. Pro ratione autem magnitudinis uentriculorū, qui sunt in renibus, calculi aut parui aut magni gignuntur, aut plures, aut pauciores, inter se colore, forma, leuitate, aut asperitate differentes. Qui forma rotundi sunt, & leues, omnium facillimè excutiuntur, alia forma prædicti difficulter, omnium difficillimè qui oblongi, & asperi sunt.*

Signa. *Grauis dolor, aculeiq; infixi sensum præbens, nullo foris apparente tumore, calculum in renibus comitari solet. Vomitus, & nausea urgent. Id quod & in colico dolore contingit: sed ab eo distinguitur, quòd in colico dolore pòst cibum dolor augetur: in calculo minuitur. Præterea in calculo circa dorsum dolor est fixus: in colico dolore circa uentrem & abdomen, nec fixus stabilisq; magna ex parte est. Crus eiusdem lateris cum rene patiente stupet in nephritide. Vrina circa obstructionis initium aquosa, paucaq; meijtur: obstructione autem perfecta, prorsus supprimitur, excrementa retinentur, frequens tamen, sed inanis, egerendi cupiditas*

ditas adest.Calculo è renibus emoto, urina subsidentiam arenosam,habet.Et sanguis plerunque excernitur,ob uiolentiam uidelicet asperioris calculi excußi.

Curandi ratio. *Curandi ratio à doloris mitigatione auspicanda.Vitãda autem inter initia solutiua fortia, atque diuretica. Nam solutiua fortia humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt,doloremq; augent.Diuretica uerò; uẽtriculi humores,& intestinorum ad renes dirigunt,unde et dolor augetur . Aluo non ut conuenit excrementa deijciẽte,enemate leniente,& emolliente ducatur, hunc in modum. Recipe altheæ cum radic.maluarum, uiolariæ, braßicarum,ana M.i.ficus pingues vi. mixa.vii. florum chamæmeli,& meliloti,ana P.i.ß.furfuris in linteo ligati M.ß.Decoquantur in s.q.aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti ℥.x.cas.recens extractæ unc.i. butyri recentis ℥.ij.olei com.℥.iij.salis parum.Commistis omnibus fiat enema,quod ante pastum infundatur, quoties ægrotantis aluus astricta fuerit.Enemata hoc in affectu,quantitate solito minore esse debent,ne renes comprimant, doloremq; augeant. Quare si balanis fæces educi poßint, potiùs immittantur,quàm enema infundatur. Aluo uacuata,si ægrotantis robustum,corpus fuerit, & plenitudine laborans, sanguis è uena poplitis cruris stupentis, quod est è directo patientis renis mittatur, ne sanguinis multitudo ob dolorem,& tensionem in particulam patientem procumbens dolorem augeat. Si uerò cacochymum fuerit,uitioso humore abundans,purgetur. Cæterùm calculo laborantes flatus in intestinis habent, qui renes comprimentes,dolorem augent,sequenti igitur iniecto clystere discutiantur. Recipe maluarum, helxines,*

anethi,

anethi, meliloti, ana M.i. florum chamæmeli P.ij. semi. anisi, cari, & fœniculi, an.ʒ.ij. Decoquantur in s.q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris deco.ʒ.x. olei chamæm. olei anethi, an.ʒ.ij. benedictæ ʒ.ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur.

Aut sic, & præstantius est.

Recipe olei chamæmeli ʒ.viij. fiat enema, quod iniiciatur, ut dictum est. Perseuerante in renibus ob calculum dolore, sequenti fotu, renum regio foueatur. Recipe altheæ cum rad. maluarum, an. M.i.ß. helxines M.ß. florũ chamæmeli, & meliloti (ista sunt anodyna. Nam quæcunque habẽt calorem temperatum, anodyna uera sunt: quoniam naturali calori sunt conforma, ipsumq; delectant,) ana P.i.ß. seminum lini, & fœnogr. ana ʒ.iiij. Decoquantur in s.q. aquæ, spongiaq; in decocto madefacta, & expressa, foueatur renum regio: ut dictum est. Deinde sequenti unguento ungatur. Recipe butyri recentis, olei amygdal. dulc. axungiæ gallinæ, uel anseris, ana ʒ.i.ß. olei de lilio (nam emollit.) ʒ.i. olei scorp. ʒ.ß. His commistis renum regio calidè post fotum per dies complures ungatur. Peractis his, si dolor fixus permaneat, cucurbitula super renes affigatur, deinde alia paulò inferiùs, alia, atque alia deinceps paruis interuallis obliquè usque ad inguina, ut sic calculus in uesicam descendat. Postremò perseuerante dolore, calculoq; è renibus non emoto, lauetur ægrotans in balneo ex decocto proximè dicto. Mitigato dolore, quod fieri debet priùs, quàm lapidem expellentia, & comminuentia exhibeantur, uentriculus expurgandus, & uiæ, quæ sunt ad renes, ne humores alij unà cum medicamentis lapidem comminuentibus

sum=

ſumptis ad renes deſcendant. Purgentur igitur & uentriculus, & uiæ hunc in modum. Recipe uuarum paſſarum mundatarum, carycarũ pinguium, glycyrrhi. ana ℥.ß. adianti recentis P.i.ß. trium flor. communium, an. P. i. quatuor ſemi. frig. maior. an. ʒ.i.ß. mixorum ʒ.ij. Decoquantur in ſ.q. aquæ uſque ad dimidij conſumptionem: accipiantur iuris decocti ℥.iiij. caſ. recens extractæ ℥.i. ſerapij uiol. ℥.ß. Commiſtis omnibus fiat potio, quæ ſumatur in aurora. Prandeat ægrotans ſumpta potione hora ſolita, ſiue operata fuerit, ſiue non. Ante cœnam autem, ſi nihil operata fuerit, utatur enemate ſequenti. Recipe iuris pulli ℥.x. caſ. unc.i. mellis roſ. co. ℥.i.ß. ol. communis ℥.iij. ſalis parum. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante cœnam infundatur. Mitigato dolore, uentriculo, et uijs expurgatis, ea exhibeantur, quæ calculum expellũt, & comminuunt hunc in modum. Recipe lithontripontos ℥.iiij. ſumatur drach.i.ß. manè horis quatuor ante paſtum cum iure cicerum rub. aut uino albo, aut uino aruiſio, aut cum decocto radicis graminis. Similis quantitas de Iuſtiniano ſumpta idem præſtabit. Laborans autem ſi ualde extenuatus ſit, renesq́; ſiccos habeat, addatur ℥. iiij. linthontripontos ſeminis papaueris albi, & ſeminis melonum ana. ʒ.i. Renum regio, & calidè, & ſæpe ungatur oleo ſcorp. compoſito.

DE PRAECAVTIONE CALCVLI. Cap. XXXIII.

CAlculo comminuto, & expulſo, danda opera, ne rurſum in renibus generetur, quod fiet, ſi renum caliditatem augentia, & craſſos, uiſcidos. glutinoſosq́; humores generantia uitentur. Sint igitur cibi

boni

boni ſucci, concoctu faciles, & moderati. Duræ ſubſtãtiæ cibi, qui manducando ægrè conteruntur, uitentur. Legumina, frumentacea, caſeus, lac, et quæcunque ex lacte præparantur obſonia, uitentur. Omnia denique quæ ſucci ſunt craßi, nimiumq; calidi, & acris. Vino utendum tenui, & albo. Exercitium ſit mediocre. Omnia urinam ciẽtia, ſiue ſint cibi, ſiue medicamina, conferunt. Vitentur prætereà renes extrinſecus calefacientia, ut culcitra plumea, pelliceæ ueſtes, & alia id genus. His obſeruatis, quos calculus afflixit, ne rurſum affligantur, hunc in modum Vêre & Autumno purgandi. Recipe ſerapij adianti ℥.ii. oxymelitos ſimpl. ℥.i.ß. ſerapij intybi ſatiui latioris ℥.i. ſtillatitiorum liquorum, lupi ſalictarii, cicho. graminis, ana ℥.iii. Miſceantur, & à iciuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diarrhodi abb. ℥.ß. utatur cum ſerapiis. Recipe pil. agregat. ℈.ii. pil. de agar. drach. ß. Excipiantur ſtillatitio liquore adianti, finganturq; pilul. v. quæ circiter noctis dimidium ſumantur.

Aut ſic.

Recipe caſ. recens extractæ ℥.ß. diaphœnici ℥.ii. elect. de ſucco roſa. ℈.iiii. ſerapii adiant. ℥.ß. Excipiantur unc. iiii. communis medicinarum decocti, fiatq; potio, quæ ſumatur ad auroram. Recipe diarrhodi abb. teſſellam unam, ſumatur poſtridie manè. Temporibus intermedijs utendum ſequentibus pil. Recipe pil. de hiera ſimp. aloe lota in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris drach. ii. agar. recens in paſtillorum formam redacti ℥.i.ß. rhab. ſelecti ℥.i. Excipiantur ſerapio roſa. purgatorio, finganturq; pil. vi. è drachma, è quibus ſumantur tres per horam ante cœnam ſemel in hebdomada. Aeſtiuo autem tẽpore

pore sumat bolum ex cas.℥.i. cum baccis quatuor oxyacanthæ, loco pilularum, horis quatuor ante pastum manè. Sumat præterea semel in mense ʒ.i.ß.terebinth. lotæ in stillatitio liquore halicacabi, æstate excepta, horis quatuor ante pastum. Renum quoque regio ungenda sequenti cerato. Recipe cerati albi Gal.℥.iiii.ß. ol.uiol.unc. ii. His commistis ungatur regio renum frigidè, in lecti ingressu, bis in hebdomada.

CALCVLI VESICAE CVRATIO. Cap. XXXIIII.

CAlculus interdum à renibus in uesicam descendit, ibiq; ob craßitiem retinetur, & temporis progressu augetur, alijs humoribus craßis, & lentis, qui se illi in uesica coniungunt, induratis. Cognoscitur autem à renibus profectus, quando in renibus, ut Capite proximo superiore dictum est, dolores præcesserunt. Generatur & in uesica, sed pueris frequentiùs, quàm ætate prouectis, ob craßitiem urinæ ipsorum, & calorem. Voraces enim sunt, cibis utcunque oblatis utentes, siue sint utiles, siue noxii, sæpe priore cibo nondum concocto aliũ ingerentes, hora cibum sumendi neque certa, neque ordinata seruata. Perpetuò præterea mouentur, efficitq; motus eorum uehementior, præsertim à cibo, ut crudus, & incoctus chylus in uenas distribuatur. Cùm autem ob mollitiem eorum corpora facilè cedant, obturatio circa renes non fit, cæterùm urina in uesicæ amplitudinem craßißima fertur, quæ ibidem uelutiuini fæx, aut aquæ limus subsidit. Quod autem subsedit, ob caliditatem, quæ in pueris multa est, desiccatur, ac lapidescit. Circa initia generationis lapidis, urina aquæ similis est,

in eaq́; ſubſident ſabuloſa quædam, ubi iam genitus eſt, urina alba eſt, & tenuis ſine ſedimine ullo, grauitasq́; in perinæo, & pectine. Veſicæ calculo laborantes crebrò pruriunt, pudendaq́; ſcalpunt, eaq́; uel laxa, uel præter rationem intenta. Calculus autem nonnunquam in ueſicæ ceruicem incidit, repenteq́; urina ſupprimitur. Quod ubi contigit, ſupinus laborans ita figurandus eſt, ut crura reliquo corpore multò ſublimiora ſint, deinde multifariàm concutiendus, ut lapis ex meatu recedat. Quibus peractis, ſi nihilominus urina ſupprimitur, ænea, aut argentea fiſtula, aut candela cerea demiſſa, lapis à ueſicæ ceruice repellatur, urinaq́; euocetur. Vbi igitur lapide in ueſicæ fundum detruſo, laborans minxerit, dolorq́; ſedatus fuerit, foueantur pecten, & perinæum ſequenti decocto. Recipe maluarum, altheæ cum rad. ana M. iij. anethi, chamæmeli, melil. ana M. ij. ſemi. lini, & fœnogr. ana lib. ß. Decoquantur in aqua, eoq́; decocto partes dictæ frequenter foueantur. Aut in eo decocto ad umbilicum uſque irrigetur, & lauetur. Aut embroca fiat ex eo decocto ſuper pectinem. Deinde ungantur partes prædictæ unguento ſequenti. Recipe olei amygdal. dulc. axungiæ gall. axungiæ cuniculi, ana unc. ℥. i. ß. ol. de lilio, ſucci helxines, ana ℥. ij. ſang. hirci præparati ʒ. ij. commiſtis omnibus ungantur loca prædicta poſt fotum calidè. Si in raphanum cauatum ueretrum immittatur, lapidem, niſi magnitudo obſtet, trahet. Quidã in raphano cauato crocum adijciunt. Nec ſolùm calculi cauſa hoc fiat: ſed etiam in difficultate urinæ ob craſſum, uiſcidum, & glutinoſum humorem, aut ſanguinis trombum meatum obſtruẽtem. Sumantur autem ſequentia. Recipe caſ. recens extractæ

tractæ unc.i.olei amygdal.dulc.drach.ij. Adiecto sacchæro fingatur bolus, qui manè sumatur horis quatuor ante pastum. Quoties autem aluus, non ut conuenit, excrementa deiiciet, utatur emolliente enemate. Sumat & sequentem potionem ad lapidem pellendum. Recipe sanguinis hirci præparati ℈.ij.uel ʒ.i.serapij adianti ʒ.i. Excipiantur iure cicerum rub.aut decocto rad.apij, & graminis, fiatq; potio, quæ ad auroram sumatur. Aut loco sanguinis hirci detur ʒ.i.lithontripontos. Fiat prætereà iniectio in uesicam ex oleo scorpionum composito, & oleo de lilio æquis portionibus commistis.

ARDORIS VRINAE CVRATIO. Cap. XXXV.

VRinæ ardor interdum est sine hulcere, & sine calculo, fitq; à sola caliditate acri urinæ, ob bilem cū ipsa permistam: ex qua quidem acrimonia sequitur interdum: hulceratio, & renum, & uesicæ. Priusquàm autem hulceratio fiat, acritudo illa ab urina remouenda tū uictus ratione opportuna, tum medicamentis tam sumptis, quàm admotis. Abstinendum igitur ab aceto, à salsis, à speciebus acribus, ab omnibus denique acres humores gignentibus, ab omnibus diureticis, à uino albo & tenui, à quatuor seminibus frigidis, quæ licet sint frigida, diuretica autem calida, tamen diuretica sunt, & à tota substantia urinam euocant. Vrinam autem euocantia in urinæ ardore nocent, urinam enim multiplicant, atque ita dolor augetur. Causæ. Victus ratio.

Curandi autem ratio ab humoris biliosi concoctione cum urina permisti, & euacuatione auspicanda. Recipe serapii uiolacei simpl.ʒ.i.ß.stillatitij liquoris intybi Curatio.

ſatiui latioris ℥.ii. ſtillatitij liquoris portulacæ ℥.i. Miſceantur, & à ieiuno diluculò ſumantur. Repetantur autem alijs quinque diebus. Ardore autem uehementi exiſtēte ſic concoquemus. Recipe ſerapij de portulaca unc.i. ſerapij de acetoſitate citri ℥.ß. ſtillatitiorum liquorū oxalidis, nympheæ, intybi ſatiui latioris, an. ℥.i. Miſceantur, & à ieiuno diluculò ſumantur. Repetantur alijs quinque diebus. Perſeuerante autem ardore, pro ſerapio de portulaca, ſubſtituatur ſerapium de papauere. Recipe caſ. recèns extractæ ℥.x. ſerapij uiolacei unc.i. ſtillatitiorum liquorum oxalidis, & intybi ſatiui latioris q.ſ. fiat potio, quæ ſumatur horis quatuor ante paſtum.

Aut ſic.

Recipe mannæ granuloſi unc.ij. ſtillatitiorum liquorum oxalidis, & nymphea q.ſ. fiat potio, quæ ſumatur horis quatuor ante paſtum. Si uerò hæc parùm contuliſſe uideantur, ſequens potio ſumatur. Recipe myrobala. flauarum drach.ij. macerentur in decocto uuarum paſſarum ex ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui latioris, et oxalidis facto, horis xij. deinde exprimantur, adiectisq; rhabar. puluerati drach.i ß. ſerapij roſ. de infuſione roſa. ℥.i. fiat potio, quæ ſumatur manè horis quinque ante paſtū. Hoc in affectu non utendum medicamentis fortibus, nec acribus, nec compoſitis, quoniam maiorem acrimoniam inducunt, ſed lenibus, & ſimplicibus. Vacuato corpore bilis reuellenda fricationibus, & leni uomitu. Fiat igitur lenis fricatio capitis, brachiorum, & ſcapularum ad reuellendam bilem ne defluat ad renes. Sudor quoque ſi fricando excitetur, confert. Vomitus lenis in corpore ad uomēdum apto irritetur hauſtu aquæ tepidæ, & olei communis.

nis. Aluus quoque ne astringatur, sed semper mollis sit, excrementa, ut conuenit, deijciens, utendum igitur enemate sequenti semel, aut bis in hebdomada. Recipe maluarum, altheæ, uiolariæ, ana M.i. pruna xij. Decoquãtur in s.q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti libr.i.ß. cas. recẽs extractæ ℥.i. ol. uiolacei ℥.iij. fiat enema, quod ante pastũ immittatur: ut dictum est. Poterit & aluus sumpto medicamento sequenti loco enematis leniri. Recipe cas. recẽs extractæ ℥.i. baccas oxyacanthæ iiij. Adiecto saccharo fingatur bolus, qui manè sumatur horis quatuor ante pastum semel in hebdomada.

Aut sic.

Recipe cas. recẽs extractæ drach.vi. diapruni simpl. drach.ij. Adiecto saccharo fiat bolus, qui sumatur manè horis quatuor ante pastum semel in hebdomada. His peractis, membra ad calidum lapsa, quæ urinam ad calidum alterant, præcipuè renes, & hepar, refrigerare oportet, medicamentis tam sumptis, quàm admotis. Extrinsecus autem hæc admoueantur hepati. Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris unc.viij. stillatitiorum liquorum rosa. & nympheæ, ana ℥.iij. santali albi, & rubri, corallij albi, & rubr. ana drach.i.ß. seminum oxalidis, & portulacæ, ana ℈.ij. spicæ nardi ℈.ß. caphuræ (si inflammatio magna fuerit) gran.ij. aceti ℥.i. fiat epithema hepati tepidè, manè, & uesperi ante pastum. Epithemata, quæ cordi fiunt, aut hepati, & si refrigerandi gratia fiant, tepidè tamen admoueri debent. Aut admotis sacculis hunc in modum paratis, refrigeretur. Recipe rosa. rubrarum, florum nympheæ, & uiolarum, an. P.i.ß. intybi satiui latioris quartam partem M.i. santal. albi et rubri,

an.℥.ij.ſeminum oxalid.portula.& intybi ſatiui latioris, an.℥.i.ſpicæ nardi ℈.i.Commiſtis omnibus,& in ſericeo panno rubro,& raro impoſitis,ſacculus fiat ſemilunæ in ſtar,qui ſtillatitio liquore roſa.& intybi ſatiui latio.irrigatus,tepidè regioni hepatis applicetur manè ante paſtum.Cùm autem frigefieri cœperit,auferatur:rurſumq; tepefactum admoueatur.Sequens quoque unguentum ad hepatis alterationem,hoc eſt,ad infrigidandum, uim non modicam obtinet. Recipe cerati ſantalini ℥.iij.ol.roſacei,ol.nympheæ, an.℥.ij.ſpicæ nard.℈.ß. Lauentur hæc (excepta ſpica nardi)in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris,hiſq; commiſtis hepatis regio manè ante paſtum tepidè ungatur.Cauendum autem ne ab his infrigidantibus ſeptū tranſuerſum attingatur, etenim immobile redderetur,fieretq; difficilis admodum reſpiratio. Si quando tamen id contigerit , infrigidantia hæc omittantur ,ſeptum autem tranſuerſum calidis temperatis foueatur, uerbi gratia,chamæmeli, & meliloti decocto . Quòd ſi hoc fotu in priorem habitum non reſtituatur,ei origani, calaminthæ,ſtœchados Arab.ana M.ß.addatur . Septo tranſuerſo curato,ad dicta infrigidantia redeundum . Renes autem extrinſecus admotis hunc in modum refrigerandi. Recipe unguenti Gal.unc.ij. cerati ſantalini ℥. i.Subigantur cum oleo ex cotoneis,hiſq; regio renum frigidè ungatur,cùm lectum ueſperi laborans dormiturus ingredi uolet.Sumptis autem elect.ſequentibus , tam hepar,quàm renes refrigerabuntur. Recipe ſantali albi & rubr.ana ℥.i.ſantali citrini ℈.ij. ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore roſ.aut ſemperuiui(ſi calor intenſus ſit)q.ſ.fiat elect.ſolidum in rhomborum figuram, ſintq;

ſin=

ſinguli ponderis ℨ.ij.ß. ſumatur unus duabus, aut tribus horis ante paſtum matutinis horis, quo deglutito, parum ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris bibatur.

Aut ſic.

Recipe conſeruæ roſarum, conſeruæ nymphee, cõſeruæ florum cichorij, ana unc.i.ß. ſeminum oxalidis, portulacæ, & intybi ſatiui latioris, an.ʒ.i. omnium ſantalorũ, ana ʒ.i.ß. trochiſcorum de caphura ℈.iiij. Excipiantur ſerapio uiolaceo, aut nymphee (ſi inflammatio magna ſit) fiatq; elect. molle, de quo ſumatur caſtaneæ inſtar, horis tribus ante paſtum, eoq; deglutito, parum ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris bibatur. Porrò quoniam bilis ab hepate cum urina iã ſolita ſit defluere, hepar quoque quantumuis temperatum ſit, bilem generet, nec prohiberi poßit, quin adhuc cum urina aliquid bilis feratur, medicamentis glutinoſis, & muccaginoſis uim humorũ ad renes, ueſicam, meatusq; urinarios tranſeuntium obtundentibus, hunc in modum utendum. Recipe ſeminis altheæ, ſeminis maluarum, ſeminis cotoneorum, ana ℨ.i. gummi tragacanthæ ʒ.iij. macerentur in decocto rad. altheæ, ſeminum papaueris albi, & halicacabi, fiatq; muccago. de qua ſumatur ℨ.i.ß. cum ℨ.iij. prædicti decocti mane, per dies octo, aut nouem. Aut bibantur ℨ.iij. aut iiij. lactis ouium acidi, à quo butyroſa pars ſeparata ſit, horis quatuor ante paſtum. Lac deinde, quodcunque ſit illud, tepidum per catheterem infundatur. Aut aqua albuminis oui diu agitati cum lacte & oleo uiolaceo commiſta. Aut loco aquæ albuminis oui, in ardore magno, muccago pſyllij ſubſtituatur. Pudendis quoq; in uasis lacte plenum aliquãtiſper immerſis ardor magnus mitigabitur. Perinæũ

præterea, & uenter inter umbilicũ, & pectinem ungantur ol. nympheæ & rosa. æquis portionibus mistis. Perseuerante ardore, lauetur atque irrigetur in balneo ex decocto maluarum, uiolarum, lactucæ, & florũ nympheæ.

DIABETES CVRATIO.
Cap. XXXVI.

PRoprium hoc malum renum est, sitim multam inducens. Potus autem simul, ut assumptus est, & plerunque quali assumptus est, mox redditur. Causæ. Huius origo mali ex retentricis renum facultatis imbecillitate est, at tractricis uerò eorundem immodicè calentium tanto robore, ut uniuersum corpus ob calorem uehementem exhauriat. Hinc in toto corpore ariditas, & tandem mors. Inter initia si ægrotans iuuenis sit, curabilis hæc quidem est paßio, in sene nequaquam. Curatio. Curatur autem ijsdem remedijs, quibus urinæ ardor, exceptis muccaginibus, iniectionibus, & unguentis, quæ circa perinæum, & inter umbilicum, & pectinem admouentur, excepta quoque pudendorum in lacte immersione. Crassa in cibis conueniunt, ut oriza, & caro bubula.

HVLCERVM IN RENIBVS CVratio. Cap. XXXVII.

Causæ. HVlcerantur renes aut ab acribus, et mordacibus humoribus in ipsos delatis: aut quoniam uenæ, quæ in ipsis sunt, ruptæ sunt: aut propter suppurationem inflammationis. Signa. Hulcus autem in renibus cognoscitur ex dolore in lumbis cum grauitate. Pus quoq; cum urina miscetur, quod à pure cum urina excreto ab hulcere uesicæ discernitur odore. Nam ab hulcere uesicæ fœtet pus, ab hulcere renũ non fœtet. Vesica enim cùm sit exanguis,

guis, & nerueæ substantiæ, pus concoquere non potest, ut renes. Pus prætereà ab hulcere renũ urinæ primùm permiscitur, deinde subsidet, & cum urina tantùm exit: pus uerò ab hulcere uesicæ urinæ quoque permiscetur, et subsidet, sed sine urina etiam exit. Pus etiam interdum ab hepate malè affecto defluens, cum urina mistum excernitur, quod ab hepate esse deprehendere est facile, tum ex doloribus, qui in eo præcesserũt, tũ ex ipso pure, quod cũ urina permistum est ualde, nec unquam subsidet. Hulceratis prætereà renibus carunculæ paruæ, aut ueluti pili unà cum urina plerunque exeunt. Hæc ubi apparuerint, satietas, cruditatesq; uitãdæ, ob multiplicationem excrementorum. Nihil edendum, quod crudum sit, aut ægrè concoquatur, aut corrumpatur facilè, aut inflationes pariat, aut citò acescat. Vitandus aer calidus, ardorem enim urinæ auget. Vitanda acida, acuta, & salsa, & quæcunque acrimoniam generant. Quare si citranguli apponãtur, sine saccharo ne sint, ad tollendam aciditatem. Bilem gignentia auersetur laborans, ut sitim multam, inediã, laborem, irã, solicitudinem, exercitationẽ uehementẽ (quæ facit ut humores motu agitati ad renes defluãt) uigilias, species acutas. Somnus prolixior uitandus, quòd plura excrementa aggreget: sit igitur sex, aut septem horarũ, non plurium. Nec super mollem culcitram plumeam cubet, sed quæ de goßipij lanugine farta sit. Renum quoque regio leuiter tecta sit. Vescatur pane recenti, & accuratè apparato, carnibus hœdinis, et id genus carnem teneram habentibus, piscibus saxatilibus, cancris fluuialibus, amylo cum lacte cocto, lacte ouis permisto, iusculis caponum, gallinarum, pullorum gallinaceorum, ouis sorbilibus, Victus ratio.

uuis paßis, nucibus pineis, amygdalis decorticatis, et pro bè mundatis. Oleribus uti potest, sed coctis, intybo, portulaca, lactuca, & quæ simili sunt facultate prædita. Diuretica omnia uitanda, & uehementer dulcia. Insipida leuiter dulcia, & glutinosa, ut animaliũ pedes, ex usu sunt. Potus sit lac ouillũ, aut caprinum, aut amygdalinũ, aut uinum rubrum dilutum, si ferre potest, hordei, & glycyrrhizæ decocto. Frigidus autem potus ne sit, cùm sit frigidum hulceribus inimicum. Coitus etiam pernitiosus, præsertim si laborans ætate prouecta sit, aut natura imbecillus. Danda quoque opera, ut aluus lenis sit, & mollis, excrementa (ut conuenit) deiiciens: quod fiet sumptis cibis aluum emollientibus, ut prunis, quæ sicut cibi omnes uentrem lenientes per quartam horæ partem ante cibum sumi debent: aut balanis immißis, aut enemate infuso, hunc in modum parato. Recipe maluarum, altheæ, uiolariæ, acanthi, an. M.i. pruna x. hordei M.ß. Decoquantur in s.q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti lib.i.ß. cass. recẽns extractæ, sacchari rub. ana ℥.i. olei uiol. unc. iij. Cõmistis omnibus fiat enema, quod ante pastũ infundatur. Hoc autem enemate utetur, quoties aluus astricta uidebitur. Vomitus etiam irritandus, potu aquæ tepidæ, & olei communis ante pastum quo solo remedio sæpe repetito hic affectus interdum curatur. Nam uomitus humores ad renes defluentes reuellit, et auertit. Humores deinde, qui cum urina miscentur, concoquantur, & euacuentur. Recipe serapij uiolacei, serapij de portulaca (cuius defectu geminetur serapiũ uiol.) serapij de glycyrrhiza, an. ℥.ß. stillatitiorum liquorum fumariæ, oxalidis, an. ℥.i. Misceãtur, & à ieiuno sumantur. Repetantur alijs quinque diebus:

bus. Recipe cas. recens extractæ ℥.i. mixorum ʒ.ij. baccas oxyacanthæ (cas. ardorem tollũt) aut oxyphœnicas iiij. aut v. seminis altheæ ʒ.ß. Adiecto saccharo fingatur bolus, qui manè sumatur, horis quatuor ante pastum. Potest etiam sumi per horam unam ante pastum. Hoc bolo utatur laborâs semel singulis hebdomadibus. Cuius aluus si facilè laxetur, exhibeatur cas. ℥.ß. non autem ℥.i. & cas. loco, exhiberi potest ℥.i.ß. mannæ granulosi. Hoc in affectu medicamẽtum solutiuum lene debet esse: Nam fortia humores agitarent, fieretq; ad renes maior defluxus. Et bolum præstat exhibere, quàm potionem, quòd potio faciliùs ad renes means quàm bolus, arimoniam auget. His peractis, hulcera à pure purificanda sunt, deinde glutinãda. Purificabũtur autem sumpto manè hordei decocto cũ glycyrrhiza ante pastum. Aut sumptis unc. vi. seri caprini cum saccharo albo. Mundatis autem, & purgatis hulceribus, quod palàm fit, pure nullo cũ urina exeunte, aut certè perpauco, & eo subalbo, leni, & æquali, tunc resiccantia, astringentia, & glutinantia medicamenta exhibere oportet. Vtatur igitur ægrotans lacte ouillo, aut uaccino, cum bolo Armenia, & sang. dracon. manè horis quinque ante pastum. Trochisci autem sine opio à Gordiano in Capite de Renum ulceribus traditi, adhunc affectum utiles admodum sunt. Siquis enim hulcus renum purificare magis, quàm glutinare uelit, trochiscum quotidie manè cum hordei decocto, aut lacte caprino dissoluat, & bibat. Contrà uerò, si glutinare magis, quàm purificare hulcus uelit, trochiscum in lacte ouillo dissoluat. Pus uerò si crassum fuerit, dissoluatur trochiscus in aqua mulsa, cum qua parum decoctum sit spicæ nardi, & hyssopi.

Gordonii trochisci.

Recipe quatuor seminum frigidorum maiorum mundatorum, seminis papaueris albi, seminis maluarum, seminis gußipij, seminis portulacæ, seminis cotoneorum, baccarum myrti, tragacanthæ, gummi Arab. nucum pinearum mundatarum, pistaceorum, penidiarum, glycyrrhizæ mundatæ, muccaginis psyllij, amygdalarum dulcium, hordei mundati, ana drach. ij. boli Armeniæ, sanguinis draconis, spodij, rosarum, myrrhæ, ana unc. ß. Excipiantur hydromelitæ, & fingantur trochisci, qui sint singuli ponderis ʒ. ij. qui, cùm uti uoles, dissoluantur, ut dictum est.

HVLCERIS VESICAE CVRATIO. Cap. XXXVIII.

Hulcus esse potest, aut in uesicæ profundo, amplitudineq;, aut in eius ceruice, iuxta urinæ meatum.

Signa. Cognoscitur autem hulceratio in uesicæ amplitudine, ex dolore perpetuo, qui circa pubem sentitur: in uesicæ uerò ceruice hulcus si fuerit, tempore mictionis tantùm, & potißimùm ubi meiere aut cœperint, aut desierint, dolor percipitur, qui quantò urina est acrior, tantò est maior. Hulcerato uesicæ profundo, plerunque pelliculæ tenues instar foliorum, & lamarum cum urina excernuntur. Si hulcus serpendo depascat, præsertim in uesicæ ceruice, subcruenta excernuntur, & saniosa, & fœtentia. Accedit urinæ difficultas, pudendorumq; arrectio, ac petulantia. Si sordidum hulcus fuerit, fæculenta meiendo excernuntur, & muccosa, crassamq; subsidentiam urina instar farinæ habet. Hulcera in uesicæ profundo incurabilia, aut certè sunt curatu difficillima: tum quia uesi-

ca neruosæ est substantiæ, tum quia urina, quæ ferè acris est, ea semper contingit, atque erodit, nec glutinari permittit. Nunquam enim uniuersa è uesica euacuari potest urina, cumq; eius copia meiendo excreta est, uesicæ in sese concidentis partes omnes cõtingit id urinæ, quod relictum est. Cæterùm cùm uideamus multa aliquando præter spem euenire, huius mali curationem aggredi oportet, ut si non prorsus tolli, dolores saltem unde & febres, & uigiliæ oriuntur, minuantur. Victus ratio eadem sit cum ea, quæ in renum exhulceratione est tradita, lactis potus huic malo remedium est eximium, asperitates.n.lenit, hulcerationes eluit, abstergit, & glutinat. Aluo non (ut conuenit) excrementa, sua spõte deijciente, sequens enema infundatur, prono laborante, et in genua reclinato. Recipe caput ueruecis, decoquatur in aqua usque ad oßium separationem, accipiantur iuris decocti libr.i.ß.uitelli ouorum duo, commisceãtur, fiatq; enema sine sale. Si uerò cum hulcere uesicæ flatus in intestinis contineantur, quod interdum contingit, addantur lenia aliqua flatus dissoluentia, uerbi gratia, florum chamæmeli, & melilo.an.M.i. Decoquantur autem cum capite ueruecis. Prætereà semel in hebdomada sumatur bolus sequẽs. Victus ratio.

Recipe cas.recens extractæ ℥.i.baccas oxyacãthæ iiij. mixorum ʒ.ij.adiecto sacchāro fingatur bolus, qui manè horis quatuor ante pastum sumatur. Quo sumpto, ne dormiat. Sumpto enim medicamento leni & debili solutiuo, dormiendũ non est, ne natura, quæ somni tẽpore intrinsecus est fortior, quàm in uigilijs, tãquam nutrimentũ medicamen in suam substantiam conuertat. Medicamen autẽ si acre, forteq; fuerit, siue sit potio, siue bolus, siue pil.

co

eo ſumpto, dormiat ægrotans. Solutiuum autem medicamentum non operatur, niſi reducatur de potētia ad actū à calore naturali, qui intrinſecus in dormiente fortior eſt, quàm in uigilante. Minùs *autem dormiēdum ſumpta potione, quàm bolo: minùs uerò ſumpto bolo, quàm pilulis. Sed ad inſtitutum reuertamur. Si materia bilioſa corpus affluere uideatur, leniatur hunc in modum aluus.* Recipe *diapruni non ſolutiui ʒ. vi. mixorum ʒ. iij. ſaccharo albo adiecto fingatur bolus, qui manè horis quatuor ante paſtum ſumatur. Si uerò pituita ſalſa abundet, hunc in modum.* Recipe *cathol. (reſpicit pituitam, & bilem) ℥. ß. caſ. recens extractæ ʒ. vi. adiecto ſaccharo, fingatur bolus, qui manè ſumatur horis quatuor ante paſtum.* Præſtat *huius in mali curatione bolis uti, quàm potionibus.* Remedia *deinde topica admoueātur, quæ ardorem reprimant, pus abſtergant, & hulcus glutinent.* Fiat *igitur hunc in modum.* Recipe *trochiſcorum* Gordonij *ſine opio unc. ij. diſſoluatur unus in lacte caprino, aut hordei decocto, ſi hulcus purificare quis malit, quàm glutinare, & per catheterem in ueſicā per dies aliquot inijciatur.* Purificato *hulcere, diſſoluatur trochiſcus unus in lacte ouillo (nam glutinat) & per catheterem in ueſicam inijciatur manè, & ueſperi. Si uerò pus, quod inhæret, admodum craſſum ſit, trochiſcus unus in aqua mulſa diſſoluatur, & per catheterem, ut dictum eſt, in ueſicam inijciatur.* Hæc *autem magis conducunt, quàm ſumpta, quòd ab ore ad ueſicam longa ſit uia.* Dolor *autem, quem meiendo patitur ægrotans, hunc in modum mitigetur.* Recipe *maluarum, radicis altheæ, ana* M. *i. chamæm. meliloti, an.* M. *ß. radicis nymphcæ, & ſeminis eiuſdem, ana ℥. i. ß.*

ſeminis

seminis halicacabi unc.ß.calami aromatici ℥.ij.Decoquã tur in aqua, in qua calida madefacto filtro & expresso fiat fotus super pectinem. Fotus autem spongia non faciendus propter salsedinem, quam à mari habet. Deinde ungatur unguento sequenti. Reci.ol.amygd. dulc.℥.i.ß. olei uiolacei,muccaginis altheæ, & fœnogr. & seminis cotoneorũ,an.℥.i.seminis halicacabi in tenuißimum puluerem redacti,seminis nymphee,an.ʒ.i.ß. croci(ingreditur enim omne medicamentum sedatiuum doloriis)℈.i. adiecta cera fiat unguentum,quo ungatur pecten, & perinæum post fotum.

DIONYSII FONTANONI DOCTORIS MEDICI Mompessulensis. De morborum internorum curatione.

LIBER QVARTVS.

DE FEBRIBVS HVMORALIbus. Cap. I.

IN humoralibus febribus materiæ communes sunt quintuplices, quæ de materia febris quidem non sunt, febrem tamen augent.Sunt igitur euacuandæ.Harum autem aliquæ contingenter,& non semper adsunt,aliæ necessariò & semper.Primùm, sanguinis copia, uenas implens, & meatus obstruens: qui

(ut

(ut in febre tertiana) febris materia non est, febrem tamen auget, & interdum materiei febris tertianæ, hoc est bili, miscetur. Euacuatur autem hæc materia communis uenæ sectione. Secundùm, humores in uentriculo nauseam excitantes. Euacuantur uerò aut uomitu, si laborans facilè uomat, alioqui non cogendus: aut leniēte sumpto pharmaco, putà cas. aut manna, præsertim cùm in ipso uentriculo sentitur grauitas. Tertium, fæces in intestinis, aut superfluitates in uenis meseraicis: enemate autem euacuantur. Quartùm, serosi, & aquosi humores in uenis. Euacuantur autem in morbo à causa calida, ut in tertiana, emulsione quatuor seminum frigidorum maior. Causa uerò frigida existente, stillatitio liquore adianti, aut hordei, & radicis fœniculi decocto. Quintùm, uaporosæ materiæ, ex humoribus ad superiores partes euaporantes. Euacuantur autem per poros cutis, fricando apertos, aut sudoribus, operimentis ægrotantem tegendo, leniter elicitis.

SYNOCHI CITRA PVTREDINEM Curatio. Cap. II.

Causa. FIt hæc febris à sanguinis inflammati copia, uenas, & eas maximè quæ cordi propinquæ sunt, replentis, non tamen putris, per quam quidem copiam fit coartatio, debitaq; transpiratio prohibetur. Hac plerunque Signa. corripiuntur iuuenes corpulenti, & succulenti, ac rubicundi hyeme, aut uerno tempore. Vrina his rubra est, & pulsus fortis, seq; ægrotans intumescere putat, ac inflari. Curandi ratio. Curandi ratio à uenæ sectione auspicanda, quæcunque diei hora sit. Metus enim est ne sanguis ad pulmones repat, indeq; peripneumonia nascatur: aut in thoracem,

acem, unde pleuritidis oriretur: aut ne putreat ſanguis, putriſq; fiat febris ex non putri. Antè tamen quàm uena incidatur, ſi aluus ſua ſponte (ut conuenit) excrementa non deiecerit, enemate molliatur potiùs, quàm lenitiuo pharmaco, periculum enim eſt, ne intereà dum lenitiuũ operatur, ab ebullientis ſanguinis copia ægrotans, ut dictum eſt, lædatur. Si tamen in uentriculo crudi humores fuerint, ante ſanguinis miſsionem uacuandi: ne inanitæ uenæ crudos è uentriculo humores adſe rapiant, muteturq; non putris febris in putrem. Vacuabuntur autem crudi illi humores aut lenitiuo pharmaco, aut uomitu, aut inedia, ſiquidem morbus tantas dederit inducias. Enema autem hunc in modum paretur. Recipe quatuor emollientium herbarum, ana M.i. lactucarum M.ß. pruna x. Decoquantur in ſ.q. aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti colati lib.i. & ß. caſ. recèns extractæ, ſacchari rub. ana unc.i. ol. uiol. ℥.iij. ſalis parum. Commiſtis omnibus fiat enema, quod infundatur, eoq; effuſo incidatur uena iecoraria dextri cubiti, aut media (ita uult Conſtãtinus) ſi laborans ſano, fortiq; pectore fuerit. Sit autem ſanguinis miſsio copioſa: præſtabit tamen rurſum ſanguinem detrahere, quàm ſemel ad animi uſq; deliquium. Toto morbi tempore, quoties aluus aſtricta uidebitur, utendum enemate prædicto. Materiæ deinde globoſæ uacuentur hunc in modum. Recipe corticum myrobalano. flauarum confricatarum olei amygdal. dul. oxyphœnicωn, ana unc.ß. rhabarb. ſelecti drach.i. macerentur in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris horis xij. deinde exprimantur, adiectiſq; ſerapii roſa. purgatorij unc.ij. fiat potio, quæ manè ſumatur horis quatuor ante

pa-

pastum. Satis erit interdum ℥.iij. serapii uiolacei sumi, ad sanguinis purificationem. Concedatur ægrotanti potus frigidæ multæ, si non ante febrem uentriculo imbecillo fuerit: alioqui sequentibus infrigidationis gratia utatur.

Recipe conseruæ rosa. conseruæ nymphee, conseruæ oxalidis, an.ʒ.vi. conseruæ buglossi ℥.ß. trochiscorum de caphura ʒ.i. pul. diamarg. frigidi, pul. elect. trium santalorum, pul. corallii rub. an. ʒ.i. fragmentorum communium preciosorum, an. ℈.i. bracteas auri vi. sacchari q.s. Commistis omnibus fiat conditum aureis bracteis opertum, quo sæpe & cum aqua, & sine ea utatur. Aut electario, quam Christi manum perlatam appellant, frequenter utatur. Renum quoque infrigidanda regio cum dorso, hunc in modum. Recipe cerati albi Gal. unc. iiij. caphuræ gran. iiij. Misceantur, & ungatur regio renum, & dorsi frigidè. Porrò quoniam hoc in morbo & cor, & hepar inflammari solent, ea hunc in modum refrigeranda sunt. Recipe stillatitij liquoris rosa. unc. viii. stillatitiorum liquorum oxalidis, & nymphee, ana unc. iii. omniũ santalorum, corallii rub. ana ʒ.i.ß. caphuræ gran. v. croci (ad seruandam naturalem temperiem partis) ℈.i. aceti unc. semissem. His commistis fiat epithema cordi. Recipe stillatitii liquoris intybi satiui latioris unc. viii. stillatitii liquoris rosa. unc. vi. omnium santalorum, ana sesquidrachmam, spodij ʒ.ij. aceti ℥.ß. spicæ nardi (ad seruandam naturalem temperiem partis) ℈.ß. his commistis, fiat epithema hepati tepidè ante pastum. Præterea fricationes lenes fiant, ad cutis poros aperiendos, ut per eos, uapores ab humoribus excitati expurgentur.

SYNO=

SYNOCHI CVM PVTREDINE Curatio. Cap. III.

SAnguis aliquando putret in uenis solus, alijs humoribus sanis manentibus, & hoc contingit, aut ob nimiam ipsius quantitatem, aut malam qualitatem. Aliquando putret ob permistionem alterius humoris corrupti, ut putà bilis, aut pituitæ, aut melancholiæ. In hac febre urina aliquantum rubra ad liuiditatem accedere uidetur, fœtetq;. Calor autem intensior est, quàm in febre proximè dicta, pulsus ut in illa magnus, sed uelocior, systoleq; quàm diastole maior, multi enim fumi eleuantur, qui expulsione indigent. Hæc febris intermißione caret, mitior tamen est matutino tempore, non ratione quidem febris, sed horæ matutinæ frigidæ. Curandi ratio in euacuatione consistit, & alteratione. Euacuandæ primùm materiæ communes aut enemate, aut leniente pharmaco. Deinde materiæ propriæ, febrem efficientes. Tertiò, pori aperiendi, obstructionesq; tollendæ. Quartò, æquandi humores. Postremò putredo corrigenda. Primùm itaque si aluus excrementa non deiecerit, enemate sequenti eluenda. Recipe quatuor emollientium herbarum, an. M. i. lactucarũ M. ß. florum nymphceæ P. i. pruna x. hordei M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. accipe iuris decocti libr. i. ß. cas. recèns extractæ, sacchari rub. ana ℥. i. ol. uiol. ℥. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum, & uenæ sectionem inijciatur. Si autem in superioribus uentris partibus grauitas percipiatur, aut in uentriculo humores corrupti contineantur, consultius erit, aluum leniente sumpto pharmaco subducere hunc in modum. Recipe cas. recèns extractæ ℥. i. serapij

Causæ.

Signa.

Curandi ratio.

uiol.℥.ß.aquæ fructuum Mesuæ ℥.iij.ß.his commistis fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum. Si non fuerit aquæ fructuum Mesuæ, substituantur stillatitij liquores intybi satiui latioris, & buglossi.

Aut sic.

Recipe cas.recens extractæ ℥.i: baccas oxyacanthæ iiij. adiecto saccharo fingatur bolus, qui sumatur per horam ante pastum. Ante enematis iniectionem, aut lenientis pharmaci sumptionem, si periculum suffocationis esset, sectio uenæ fieri potest, post quam statim alterũ duorum exhibendum. Toto morbi tempore quoties aluus excrementa, (ut expedit) non deijciet, utatur prædicto enemate, aut lenienti pharmaco. Bilis si cum sanguine mista sit, hunc in modum concoquatur, deinde euacuetur. Recipe serapii de acetositate citri, serapii simpl. oxalid. serapii de ziziphis, an.℥.i.ß. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, oxalidis, buglossi, an.℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Repetantur usque ad humoris concoctionem, quæ ex urina cognoscitur. Recipe elect. trium santalo.℥.i. utatur cũ serapijs.

Recipe oxyphœnicωn ʒ.vi. myrobalanorum flauarũ ʒ.iij. rhabarb. selecti ʒ.i. Macerentur in stillatitijs liquoribus intybi lati folij, & buglos. horis xij. deinde exprimantur, adiectisq; serapij rosa. de infusione rosa. sine scamon. aut de ix. infusionibus ℥.i. stillatitiorum liquorum oxalidis, & buglossi ℥.iiij.ß. fiat potio purgans, quæ sumatur ad auroram. Sanguis autem putridus corrigetur serapio de limonibus, & de acetositate citri: pane quoq; intincto in granatorum succo. Vt autem uapores euacuẽtur, aperiendi sunt pori fricationibus: aut oleo chamæme lino.

lino. Postremò febris hæc alterationem, siue frigidationem requirit, id quod frigidæ potus præstabit, siquidem iuuenis sit, forti uentriculo, nec apostema in uisceribus habeat, & aquæ potui sit assuetus. Galenus uult frigidæ potũ ante humoris concoctionem non exhibẽdum, ne maior inde obstructio nascatur. Si dentur induciæ cõcoctionẽ expectare conducibile est. Febris tamen si uehemens admodũ fuerit, non desunt qui uelint ante concoctionem quatuor frigidæ libras posse exhiberi: gloriaturq́; Auerrois multos se frigidæ potu à morte liberasse. At satiùs erit ægrotantẽ aliter tam sumptis, quàm admotis infrigidare. Sumatur igitur serapiũ acetatũ simplex cum muccagine psyllij. Extrinsecus autem admoueãtur epithemata & cordi, & hepati in synocho citra putredinem tradita. In principio tamen non est infrigidandũ cũ his, quæ stipticitatem habent, in declinatione uerò astringentia non exhibeantur. His peractis, partibus per calorẽ debilitatis, robur hũc in modũ restituendũ. Recipe pul. elect. trium santal. ℥. ij. trochiscorum de spodio, trochiscorum de caphura, ana drach. ß. corallij rubri scrup. iiij. conseruæ rosarum, conseruæ radicis buglossi, ana drach. ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosarum q. s. Fingatur elect. in rhomborum figuram: è quibus unũ sumet manè, & uesperi ante pastum. Quo deglutito, bibat parum stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & buglossi. Sanguine uerò cum pituita permisto, sequentibus utendum. Recipe serapij acetati simpl. ℥. ij. oxymelitos simpl. ℥. ij. ß. stillatitiorum liquorum adianti (incidit pituitã) buglossi, intybi lati folij, an ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Recipe diar-

rhodi abb.unc.ß.utatur cum ſerapiis. Hæc autem repe-tantur, donec ex urina completa coctio appareat. Qua apparente hunc in modum purgetur. Recipe agar.re-cens in paſtillorum formam redacti ʒ.i. medullæ cnici ʒ iij. Macerentur in oxymelitæ ſimpl. & ſtillatitijs liquo-ribus adianti, & intybi ſatiui latioris, horis xij. Deinde exprimantur, adiectisq; cathol.unc.i.ſerapii adianti unc. ß.communis medicinarum decocti q.ſ. fiat potio purgãs, quæ ad auroram ſumatur. Recipe corticis citri, ſaccha-ro conditi, conſeruæ roſarum, an.ʒ.ij.pul.diarrhodi abb. ℈.ß.Miſceantur, & poſtridie manè ſumantur.

DE FEBRIBVS BILIOSIS. Cap. IIII.

Bilioſarum febriũ alia pura, & ſimplex, quæ ab bile eſt alij humori non permiſta: altera notha, à bile cum pituita, aut melancholico humore miſta. Et hæc eſt multiplex, prout pituita, quæ bili miſcetur, aut craſſa eſt, aut aquea, & tenuis: aut prout magis, aut minùs cum bile miſcetur. His itaque in febribus Medicum circunſpe-ctum eſſe oportet, & rationem habere euacuandæ pitui-tæ pro eius natura, quantitate, & qualitate. Febris autẽ bilioſa, à bile ſimplici & pura, triplex eſt. Aut enim eſt intermittens, aut continua, aut cauſos. Cùm enim ex-tra uenas bilis putret, atque id quod putruit reſoluitur, priuſquam alia portio putruerit, oritur hæc tertiana in-termittens, ideo ſic dicta, quòd ad infebricitationẽ perue-niat. Si autem in uenis bilis putreſcat, ſintq; eæ uenæ à corde remotæ, continua eſt tertiana. Si uerò putreſcat in uenis pulmonis, aut hepatis, aut alijs cordi propinquis, cauſos eſt, ſiue febris ardens, exiguam habens requiem.

Con-

Continua maiorem habet requiem, neutra tamen ad infebricitationem peruenit, sed tertio quoque die exacerbatur, medioq; tempore est mitior.

TERTIANAE PVRAE INTERMITtentis, idest, à bile pura factæ, Curatio. Cap. V.

SEptem paroxysmos febris hæc non superat, paucioribus plerunque finitur. Longißimus paroxysmus horarum est duodecim. Hac febre corripi solent iuuenes biliosi, & graciles, cibis calidis, siccis, & bilem generantibus usi, anni potißimùm tempore & aere calido, & regione calida. Inuadit cum rigore acuum puncturis simili non diu durante, cui statim uehemens succedit calor cum sudore copioso. Si paroxysmi principio nausea ægrotantem infestat, uomitus hunc in modum eliciatur. Recipe serapij acetati simpl. unc ß. aquæ tepidæ unc. v. Misceantur, & bibantur, uomitusq; digitis in os immißis magis irritetur. Si in intestinis grauitatem, & molestiã ægrotans paroxysmi tempore sentiat, balanus communis, ex sale, & melle immittatur. Enemata enim in paroxysmo non est utendum. Cùm incipit calere, corpus leniter fricetur, ut meatibus apertis uapores euacuentur. Nec cibus, nec potus ægrotanti in paroxysmo exhibeatur, nisi fortè in declinatione. Si uerò uehementer sitiat, nec potu abstinere poßit, serapio uiolaceo cùm aqua cocta misto utatur. Aegrotans autem si biliosus insigniter fuerit, & corpore gracili, atque exucco, ei in ipsa accessione, si anteà cibum non sumpserit, cibus exhibeatur, cremor uidelicet hordei, hecticæ metu. Corporibus quoque sanguineis texturæ raræ, si anteà non fuerit exhibitus,

Signa.

paulò antè acceßionem, atque adeò in ipsius acceßionis principio, cibus exhiberi potest, ne nimium dissoluātur. In declinatione, si sudet ægrotus, operiatur leuiter, sudor quoque abstergatur, ne poros obstruat. Ipsa etiam abstersio sudorem alium elicit. Aqua cocta cum pauco uini albi si tunc bibatur, copiosior sudor elicietur. Febris huius curatio à materiarum communium, quæ febrem non efficiunt, eam tamen augent, & sunt in uentriculo, intestinis, & uenis meseraicis, euacuatione inchoāda. Inijciatur igitur aut hoc, aut simile enema. Recipe quatuor emollientium herbarum, ana M. i. pruna. xij. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. i. ß. cas. recens extractæ. sacchari rubr. ana ℥. i. ol. uiolac. ℥. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut enematis loco sumat potionem sequentem, si nolit enema, aut si materia aliena sit in uentriculo. Enema .n. usque ad uentriculum ascendere non potest. Recipe cas. recens extractæ ℥. i. serapij uiolacei ℥. ß. (caue à melle, quòd calfacit, hîc autem refrigerandi scopus est) stillatitiorum liquorum intybi lati folij, & buglosi, ana unc. ij. Commistis omnibus fiat potio.

Aut sic.

Recipe *diapruni simplicis, caßiæ recens extractæ, an. unc. ß. serapij uiolac. ℥. i. communis medicinarum decocti ℥. iiij. ß. adiectis oxyphœnicωn drac. vi. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum. Post horas quatuor pascatur ægrotus, siue potio sumpta operata fuerit, siue non, propositum enim est materias communes tātùm uacuare. Materijs communibus euacuatis, propriæ,*

quæ febrē efficiunt, deinde euacuentur, sed non ante coctionem, quæ ex urina cognoscitur, nisi materia abundet, metusq; sit ne ab ipsius copia natura suffocetur: aut nisi turgeat, sentiatq; ægrotus aliâs in capite, aliâs in pectore, aut alia quauis corpore parte dolorem. Tūc.n. periculum est, ne repat ad aliquam corporis partem nobilē, aut ne de intermittente, continua fiat. Cùm.n. intermittens in continuam uertitur, plerunque lethalis est: arguit enim imbecillitatem uirium, quæ non possunt extra uenas putrescentem humorem depellere. Vbi igitur materia turget, hunc in modum uacuetur. Recipe rhab. selecti ℈.iiij. myrobalano. flauarum (incrassant, & adstringunt turgentem, & discurrentem humorem) confricatarum ol. amyg. dul. ʒ.iij. macerentur in stillatitio liquore intybi lati folij, et pauco uini albi horis xii. deinde exprimantur. Adiectis serapij rosſ. de nouem infusionibus sine scammonio ℥.ij. stillatitiorum liquorum oxalidis, & bugloss. ℥.iiij.ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur.

Aut sic.

Recipe cas. recèns extractæ ℥.ß. elect. de succo ros. ʒ. ij.ß. serapij ros. purgatorij ℥.i. communis medicinarum decocti ℥.iiij.ß. adiectis oxyphœnicωn ℥.vi. fiat potio, quæ sumatur in die quietis ad auroram. Materia turgente, exhibeatur pharmacum eradicans: cùm uerò non turget, sed tantum abundat, & multa est, exhibeatur pharmacum ipsam duntaxat minuens hunc in modum in principio. Recipe cas. recèns extractæ ℥.ß. elect. de succo ros. ʒ.i.ß. serapij rosa. purgatorii ℥.ß. communis medicinarum decocti q.s. fiat potio, quæ ad auroram sumatur quatuor horis ante pastum.

Aut ſic.

Recipe rhabarb.ſelecti ℥.i.ſpicæ nardi gra.iiij.macerentur in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris,& pauco uini albi horis xij.deinde exprimantur,adiectoq; ſerapii roſa.℥.ß.fiat potio,quæ ad auroram ſumatur.Si uerò materia nec turget,nec abundat, expectanda concoctio, prohibenda autem interim ulterior humorum putrefactio, iuuandaq; natura ad concoquendum hunc in modũ.

Recipe ſerapij acetati ſimpl. (corrigit putredinem humoris)℥.ij.ſerapii uiola.℥.i.ß. ſerapij intybi lati.folij ℥.i.ſtillatitiorum liquorum cichorij, intybi ſatiui latioris,bugloßi,an.℥.iij.Miſceantur,& à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Serapium uiolaceum ne ſit in febribus bilioſis in multo uſu,præſertim ſolum, nam propter dulcedinem facile inflammatur, & uertitur in bilem,augetq; calorem. Miſcendus igitur cum ſerapiis de acetoſitate citri, aut de limonibus, & ſimilibus. Nec etiam his in febribus ſerapium adiantinum conuenit, quòd humores tenues,ac ſubtiles reddat. Vtatur autem laborans ſerapiis prædictis donec perfectæ concoctionis appareant ſigna,deinde ſumat aliquod ex pharmacis prædictis eradicantibus.Vena ſi incidenda uideatur, id fiat inter primum,& quartum paroxyſmum in die quietis,nõ autem pòſt:tunc enim morbus eſt in ſtatu, in quo non eſt dandum medicamentum,neque uena ſecanda. Quoties aluus(ut conuenit)excrementa non deijciet, utendum enemate ſuperiùs tradito,aut bolo ex caſ.aut manna. Calor præterea febris mitigabitur potu aquæ hordei, aut aquæ coctæ, adiecto ſerapio uiola.miſto cum ſerapijs, aut de limonibus, aut de acetoſitate citri. Serapia quoniam

niam ad perfectionem coquuntur, inspissantur, igitur stillatitijs liquoribus miscentur & diluuntur: zulapia non item, quoniam mediocriter tantùm coquũtur. Aqua cocta non utrit, ideo in paroxysmis, ubi nutriendum non est, præstat aquam coctam bibendam dare, quàm aquam hordei. In ore habenda aliqua, quæ refrigerent, & humectent, qualia sunt hæc. Recipe seminis psyllij integri drach. ij. seminis cotoneorum drach. i. ß. gummi tragacanthæ ʒ. i. sacchari candi ℥. ß. linteis raris in ligularũ modum formatis, acuq; interpunctis insuantur, quæ stillatitio rosarum liquori crebrò immersæ in ore habeantur, præsertim quando nigra est lingua. Refrigerant & mali punici acini in ore habiti, aut saccharum candum: & hæc quoque compositio. Recipe conseruæ ros. conseruæ nymphea, conseruæ buglossi, ana unc. ß. pul. elect. trium santal. pul. diamargar. frigidi, ana ʒ. i. ß. coral. rub. ʒ. i. trochisco. de caphura ʒ. ß. sacchari q. s. his commistis fiat conditum auro coopertum, quo utetur ægrotans cũ aqua cocta, & sine ea tempore sitis. Accessionis uerò tempore nihil est prorsus foris admouendum, ne admotis quibusdam frigidis calor febrilis intrò pellatur, atque tunc accessio multò quàm esset longior fiat. Verùm extra accessionem epithemata sine periculo præscribi poterunt. Symptomatibus post hæc occurrendum, & primùm dolori capitis. Recipe olei rosa. ℥. iij. aceti ʒ. i. Misceantur, & applicentur fronti tepidè in hyeme, in æstate uerò frigidè, deinde uigilijs. Recipe serapii de papauere ℥. i. ß. stillatitij liquoris lactucæ ℥. iij. pul. diamargar. frigid. ℈. i. Misceantur, & appetente somni tempore ab ægroto sumantur.

Aut sic.

Recipe seminum papaueris albi, & melonum mundatorum, an. ℥. ß. inuoluantur in panno lineo raro, finganturq; frustula auellanarum instar, deinde cum iure pulli fiat emulsio, quæ somni, ut dictum est, appetente tempore sumatur. Postremò *tollenda inflammatio, si qua in toto corpore, aut aliqua eius parte post febrem, & humorum euacuationem, à quibus febris erat, remanserit: ne illa inflammatio alios, aut corrumpat, aut generet humores, febrem rursum excitaturos.* Recipe *electa. trium santalo. duplicato rhabar. ℥. iij. in rhomborum figurã formatas, è quibus sumatur unus manè horis tribus ante pastum: quo deglutito, parum stillatitij liquoris intybi satiui latioris bibendum.* Hepatis *quoque regio sequenti unguento ungenda.* Recipe *cerati santalini ℥. iiij. ol. nympheæ, ol. uiolacei, an. ℥. i. ß.* Lauentur *hæc accuratè aqua frigida, aut stillatitio rosarũ liquore, ne poros obstruãt, & unguentum penetrare probibeant, deinde adde spicæ nardi ℈. ß. ad seruandum naturalem temperiem partis.* Misceantur, *& tepidè manè antè pastum hepatis regioni applicentur.* Post *euacuationem humorum, febrem efficientium, qui tamen omnino euacuari non potuerunt, ut reliquiæ euacuentur, eliciantur sudores fricationibus, & operimentis non grauibus.* Eliciantur *& urinæ potu uini albi, & euulsionis quatuor seminum frigidorum maiorum in iusculis positæ.*

TERTIANAE NOTHAE, SIVE NON *puræ intermittentis*, Curatio. Cap. VI.

D*Vplex hæc febris est. Aut. n. fit à bile mista cum pituita, aut aquea, aut crassa, & hæc frequentiùs ac*

idere solet, quæ dicitur cholera maioris famæ: aut à cho
era mista cũ atra bile, & hæc rariùs accidere solet, quæ
icitur cholera minoris famæ. Cholera autem maioris fa
næ duplex est, citrina, & uitellina. Quando enim bilis
um pituita tenui, & aquea miscetur, appellatur bilis ci
rina: quando uerò cum crassa pituita miscetur, uitellina
ilis appellari solet, quòd uitellis ouorum sit similis. Et
æc quidem uitellina rursum duplex est, sicuti uitellorũ
uorum duplex est color. Quidam enim magis alijs albi-
ant, alij rufiores uidentur. Bilis autem quæ rufioribus
st similis, per assationem fit. Minoris quoque famæ cho
era duplex est. Aut enim cholera naturalis miscetur
træ bili ex bilis naturalis assatione facta: aut miscetur
ilis naturalis cum humore melancholico naturali, qui
n hepate cũ alijs humoribus generatur. Dicemus igitur
rimùm de tertiana notha quæ fit à bile maioris famæ,
t priùs de ea, quæ fit à bile citrina. Hæc autem non mul
ùm differt à tertiana pura, non.n. multò lõgiores habet
aroxysmos, suntq; excrementa, et urinæ citrini coloris.

Victus ratio sit in hac febre plenior, quàm in pura, q̃ (Victus ratio.)
æc aliquantò longior esse soleat. Cæterùm iisdem penè
ræsidijs utraque curatur. Curandi itaque ratio ab eua (Curandi ratio.)
uatione materiarũ communiũ auspicanda, quæ fiet aut
eniente pharmaco sumpto, aut enemate infuso. Debet au
em enema propter materiam pituitosam, quæ in intesti
is, & uenis meseraicis continetur, esse acre, cui rei pluri
nũ conuenit ℥.ß. hieræ picræ, hunc in modum. Recipe
uatuor emollientium herbarum ana M.i. belxines M.
ß. quatuor seminum frigidorum maiorum, ana ʒ.i. semi-
um anisi, & fœniculi, ana ʒ.i.ß. florum chamæmeli, &
me-

meliloti, ana P.i. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib.i.ß.caſ.℥.i. hieræ picræ ſimpl.unc.ß.mel.roſac.col.unc.i.ß. ol. commu.unc.iij.ſalis communis ʒ.i.ß.Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum iniiciatur. Aut ſi nolit enema æger, ſumat pharmacum leniens hunc in modum. Recipe cathol.caſ.ana unc.ß.ſerapii adianti unc.ß.propter pituitam. Communis medicinarum decocti q.ſ.fiat potio, quæ ſumatur manè horis quatuor ante paſtum.

Aut ſic ſi utrunque recuſet.

Recipe cathol.ʒ.vi.caſ.℥.ß.adiecto ſaccharo fingatur bolus, qui horis quatuor ante paſtum ſumatur, & prandeat non expectata ampliore eius operatione. Nam ſi differretur prandium, natura, quòd benignum eſt medicamentum, illud in alimentum mutaret. Confert plurimùm quotidie in hoc febris genere uti, aut enemate, aut leniente pharmaco, cùm ad materias communes educendas, tum ad muccoſitates inteſtinorum abſtergendas, & præcipuè die quietis. Vomitus probatur in febre tertianæ pura, et exquiſita, ieiuno uentriculo, in hac uerò poſt cibum, aut initio acceßionis. Faciliùs enim educitur materia pituitoſa pleno uentriculo, quàm uacuo, & ieiuno: propterea quod unà cum cibis pituito miſta uacuatur per uomitum, qui ſic elicietur. Recipe oxymelitos ſimp.℥.i.ß.aquæ pluuiæ tepidæ ℥.v. Miſceantur, & ſumpto cibo bibantur, aut in ipſius acceßionis principio, ſi uomendi cupiditas inceſſerit. Turgente materia in principio medicamentū eradicans poteſt exhiberi hunc in modum. Recipe cathol.℥.ß.diaphœnici, electar. de ſucco roſa.ana ʒ.ij.ſerapij adianti ℥.ß. communis medicinarum decocti q.ſ.fiat potio

potio, quæ ad auroram sumatur.

Aut sic.

Recipe diaphœnici, elect. de succo rosa. elect. indi maioris, an. ʒ.i.ß. Adiecto saccharo fingatur bolus, qui ante diluculum sumatur. Bolus maturiùs sumendus quàm potio, seriùs enim operatur.

Aut sic.

Recipe rhabarb. selecti drach. i. cinnamomi gran. v. turpeti selecti ℈.ii. zinzib. ℈.i. sacchari albi ʒ.ij. Redigantur in puluerem, qui iure cicerum rub. aut pulli exceptus hauriatur.

Aut sic.

Recipe pil. aggreg. ℈.iiij. Excipiantur stillatitio liquore intybi satiui latioris, finganturq; pil. vij. quæ circa noctis dimidium sumantur. Deinde lotorium bibat ex ℥.ß. sacchari rub. & aquæ hordei ʒ.vi. commistis, siquidem materia ualde sit calida: si mediocriter, et uires sint debiles, misceatur saccharum cum iure pulli: si uerò parùm calida sit, cum iure cicerum rub. & saccharo. Recipe conseruæ rosa. conser. adianti, conser. rad. buglos. an. ʒ. i.ß. Misceantur, & postridie manè sumantur. Si materia non turgeat, multa tamen sit, exhibebitur medicamentum materiam propriam minuens. Talia autē erunt superiùs tradita medicamenta, si de singulis aliquid demas. Materia autem neque abundante, neque turgente, naturam, ut eam celeriùs concoquat, hunc in modum iuuabimus. Recipe serapii acetati simpl. ℥.iij. mellis rosa. col. ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum absinth. intybi satiui latioris, lupi salictarii, ana ℥.iij. (aperit enim leuiter, quæ autem ualenter aperiunt initiò non conueniunt.)

Mi-

Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò ſumantur. Rec. diarrh. abb. ℥. ß. utatur cũ ſerapijs. Repetantur hæc tribus alijs diebus, ſi concoctionis ſigna nondum appareant, quæ ubi apparuerint, purgetur aliquo ex prædictis medicamentis. Cæterùm quoniam materia hæc contumax eſt, nec ſemel tota coquitur, nec uacuatur, igitur ubi ægrotus dies quinque, aut ſex, quieuerit, rurſum materia & coquatur, & uacuetur, utendo in morbi progreſſu ſerapijs magis aperientibus hunc in modum. Recipe ſerapij acetati de duabus rad. ℥. ij. mellis roſ. col. ℥. i. ß. ſerapij adianti ℥. i. ſtillatitiorum liquorum abſinthij, adiãti, intybi ſatiui latioris, ana ℥. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò ſumantur. Deinde uacuetur ſumpto aliquo ex prædictis medicamentis ſolutiuis. Vbi dies aliquot quieuerit, perſeueratq́; febris rurſus materia coquatur ſerapijs magis aperientibus, hunc in modũ. Recipe ſerapij intybi lati folij compoſiti, ſerapij acetati de duabus radicibus, ſerapij adianti, an. ℥. ij. ſtillatitiorum liquorum, apij, abſinthij, bugloßi, an. ℥. iiij. Miſceantur, & à ieiuno per quatriduũ diluculò ſumantur. Recipe diarrho. abb. ℥. i. utatur cũ ſerapijs. Deinde purgetur, aliquo ex prædictis medicamẽtis ſolutiuis. Vbi ẽt poſt hæc dies aliquot quieuerit, rurſum materia et coquatur, et uacuetur hunc in modum. Recipe ſerapij byzantini (nam in declinatione conuenit) ℥. iij. ſerapij intybi ſatiui latioris compoſiti uncias ij. ſerapij adianti ℥. i. ſtillatitiorum liquorum, apij, fœniculi, pimpinellæ, cichorij, ana drac. iij. Miſceantur, & à ieiuno per quatriduum diluculo appetente ſumantur. Recipe diarrhodi abb. unc. i. utatur cũ ſerapiis. His peractis, ſi febris perſeueret, tædeatq́; ægro

tum

rum & serapiorum, & solutiuorum medicamentorum, hoc apozemate utatur. Recipe quinque radic. com. maceratarum in uino albo, ana unc.ß.v.herbarum capill.pimpinellæ, pilosellæ, intybi lati folii non loti, bugloss.cum.radic. eupatorij, ana Manipul.i. quatuor seminum frig.maior.ana drachm.i.ß.seminum anisi, apij, fœniculi, ana drachm.ij.cicerum rub.M.ß.uuarum passarum detractis uinaceis unc.ß. polipodij quer. (melancholiam, & pituitam educit) foliorum sennæ orientalis mundatæ, ana ℥.i. (quoniam multæ partes bilis in melancholiam uertuntur à calore febrili) medullæ cnici drachm.vi. agarici in pastillorum formam redacti unc.ß. trium florum com. ana.P.i. Decoquantur in s.q.aquæ donec dimidium absumatur: accipiatur iuris decocti libr.i.ß.adiectoq́; saccharo dulcedo inducatur, fiatq́; serapium mediocriter coctum, in quo depurato macerentur drachm.ij.rhabarb.selecti, spicæ nardi, cinnamomi, ana drachm.ß.horis xii.deinde exprimantur, & utatur diebus quatuor, aut si malit quinque, matutinis horis. Postremò symptomatibus occurrendum, & primò siti. Recipe serapij uiolacei, serapij adianti, ana unc.ij. Misceantur cum aqua cocta, aut aqua hordei tempore sitis extra pastum. Imbecillitati autem uentriculi hunc in modum succurrendum. Recipe olei absinth.unc.iij.olei mastich. olei cotoneorum, ana unc.i. ß.menthæ siccæ caryophyllorum, galangæ, corallij rubr. ana drachm.i.rosa. rubr. scrup.ij. adiecta cera fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè et uespe ri ante pastum sed non in accessione. Dolori autem capitis hunc in modum medendum. Recipe olei ros.unc.ij.

olei

olei chamæmeli unc.i.ß.aceti unc.ß. His commistis ungatur frons tepidè.

TERTIANAE NON PVRAE A BILE uitellina, quæ fit per adustionem pituitæ crassæ Curatio. Cap. VII.

Simili modo, ut in proxima superiore traditum est, & coquendi, & euacuandi humores, nisi quòd in hac, serapia humores magis tenuantia esse debent. Febris hæc longior, quàm antè dicta, esse solet, longioresq; habet paroxysmos, pleniore igitur uictu utetur ægrotus, ut diutius durare poßit. Tres plerunque menses febris hæc superat, atque ad horas triginta paroxysmus nonnunquam extenditur. Sunt qui præcipiunt ægroto cibum duntaxat exhibendum die quietis, altero uerò non. Si paroxysmus horas triginta occupet, cibus ægroto exhibeatur horis sex ante acceßionem. Vtatur uino tenui, albo: aut rubro claro, tempore pastus. Extra pastum autem, & die acceßionis utatur aqua hordei, in qua fœniculi radix decocta sit, cum serapio adiantino. Cum cibis misceantur humores attenuantia, ut ius cicerum rubrorum. In rigore acceßionis lapides calidi pannis inuoluti pedibus apponendi, cùm in alijs febribus panni calidi duntaxat sint admouendi. Vbi autem caluerit, fricetur ægrotus & quidem ualidè, quoniam & uapores, & humores craßiores sunt. Curandi ratio à materiarum communium eductione exordienda, quod fiet enemate infuso, aut leniente medicamento sumpto, hunc in modum.

Victus ratio.

Curandi ratio.

Recipe maluarum, helxines, altheæ, betæ, ana M.i.seminum anisi, & fœniculi, ana ℨ.ij. quatuor seminum frigid. maior. ana ℨ.i.ß. furfuris frumenti (ad abstergendas

das muccositates intestinorum) florum chamæmeli, & meliloti, ana P.i. Decoquantur in s.q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib.i. & ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana ℥.i. mell. rosar. col. ℥.i.ß. olei comm. unc. iij. salis drach. i.ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Si enema displiceat ægroto, aut in uentriculo, & partibus superioribus grauitas, & plenitudo percipiatur, sumat sequens medicamentum leniens.

Recipe cas. recens extractæ, cathol. an. ℥.ß. serapij uiolacei ℥.i. (ad leniendum) stillatitiorum liquorum intybi lati folij, & absinth. q.s. aut communis decocti ℥.iiij.ß. adiecto adianti recentis (ad incidendum) P.i. & ß. fiat potio, quæ manè horis quatuor ante pastum sumatur. Si urina rubra sit, adsitq; sanguinis copia, secus non, incidatur uena media, uel iecoraria, fiatq; lata uenæ diductio: nam materia crassa est. Materia deinde si multa sit, quæ febrem faciat adeo, ut eam natura uincere non poßit, in principio ipsam hunc in modum minuere licebit. Recipe diaphœnici ʒ.ij. (educit utranque materiam, sed pituitam magis) elect. de succo rosar. ʒ.i. (bilem purgat) cathol. ℥.ß. serap. uio. unc. ß. com. deco. ℥.iiij.ß. commistis omnibus, fiat potio, quæ ad auroram sumatur horis sex ante pastum. nam materia est fortis.

Aut sic.

Recipe rhabarb. selecti ʒ.i. cinnamomi gran. v. agar. in pastillorum formam redacti scrup. ij. Macerentur in stillatitiis liquoribus intybi satiui lati folij, & absinth. ac pauco uini albi horis. xii. deinde exprimantur, adijcianturq; serap. rosa. laxat. ℥.i.ß. diacnici drachm. i. quibus omnibus com. decocti unc. iiij.ß. exceptis fiat potio,

quæ ad auroram sumatur.

Aut sic.

Recipe pil. aggreg. ℈.iiii. excipiantur stillatitio liquore bugloss. fingãturq́; catapotia septem, quæ circa noctis dimidium sumantur. Facta operatione sumat lotorium sequens. Recipe sacch a.rub. ℥.ß. iuris cicer. rub. decoctorum, aut aquæ hordei (si febris cum intenso calore fuerit) ℥.vi. fiat lotorium, quod hora post sumptum medicamentum purgans sexta, bibatur. Recipe corti. citri, sacchar. conditi ʒ.iii. (non tantùm daretur in tertiana à cholera citrina, quoniã non est tanta debilitas uentriculi.) conseruæ ros. ʒ.i.ß. Misceantur, & postridie manè sumantur. Humores deinde cõcoquantur, sumptis primùm serap. tenuantibus, & abstergentibus, deinde magis aperientibus, fiatq́;, ut dictum est in febre proxima superiore. Vtendũ autem serapijs per multò plures dies ad materiam concoquendã. Præterea per sesquihoram ante pastũ sumat sequentis electarii tessellam unam. Recipe specierum diarrhod. abb. ℥.ß. specierũ arom. ros. maio. Gabriel. ʒ.i.ß. (harum parum detur propter febrem, quia calidæ sunt) conser. adianti, & buglos. an. ʒ.ij. saccha. dissoluti in stillatitio liquore absinth. & ros. q.s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq́; singuli ponderis drachm. ii.ß. hæc roborant membra, & uentriculum, cuius magnoperè soliciti esse debemus. Nam si is imbecillior fiat, malè concoquet: atque ita multam pituitam generabit. Tempore autem paroxysmi utatur condito sequenti, cum aqua hord. aut sine ea.

Recipe conseruæ bugloss. conseruæ rosa. conseruæ adianti, ana unc.ß. pulue. diarrho. abb. drachm. ii. corallii

rub.

rub.ſcrup.iiij.conſeruæ florum roriſmarini(propter pituitam, calida enim eſt)drachm.iij.ſacchar.q.ſ.fiat conditum auro coopertum. Poſt uſum ſerapiorum, apparentibus concoctionis ſignis, utendum medicamentis ſolutiuis iam dictis. Perſeuerante febre utendum & apozemate, ſuprà proximè tradito. Medicamenta autem ſolutiua, & ſerapia prædicta non ſolùm ſemel danda ſunt, ſed repetitis uicibus, partem humorum, qui non facilè concoquuntur, & coquendo, & eam euacuando. Humoribus autem aliqua ex parte euacuatis, roboretur uentriculus unguento ſequenti. Recipe olei abſinthij, olei nardini, ana unc.ii.olei ex cotoneis, olei maſtichini, ana unc.i. menthæ ſiccæ, cardamomi, caryophyllorum, galangæ, corallii rubri, ana drachm. ii.ſtyracis calamitidis drachm.i.ß. coriandri præparati unc.iiii.roſa.rubrarum ſcrup.ii.ceræ flauæ q.ſ.fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi manè, & ueſperi ante paſtum. Aut unguenti loco utatur ſequenti emplaſtro. Recipe emplaſtri de maſtich. emplaſtri pro ſtomacho, ana unc.i. galangæ drachm. iii. corallij rubr. drachm.ii. Subigantur cum oleo ex cotoneis, fingaturq́; emplaſtrum in ſcuti (ut Medicorum uulgus loquitur)ſtomachalis figuram, quod regioni uentriculi, uitato hepate,nam calidum eſt nimiùm,admoueatur.Cibi autem tempore auferatur, nam propter uim aſtringentem,quam habet, prohiberet cibum in fundum uentriculi deſcendere.Inunctio autem non item, ut quæ iam ſit tempore paſtus imbibita.

TERTIANAE NON PVRAE, A BILE *mista melancholico humori Curatio.* Cap. VIII.

Causa. BIlis melancholiæ bifariàm miſcetur. Aut enim miſcetur melāchol iæ,quæ ex ipſius bilis aſſatione fit, quæ propriè atra bilis dicitur, & ſimul miſcentur bilis uſta, & non uſta. Aut miſcetur melancholiæ naturali,

Signa. quæ propriè melancholicus humor appellatur. Si quiſpiam tertiana intermittente laboret,ſitq́; is iuuenis,bilioſus ualdè,& gracilis,qui cibis,& ſpeciebus acribus ſit uſus,ſint prætereà tempus anni,regio,cæli conſtitutio calida,urina ignea cum aliqua obſcuritate,iudicare licet febrem illam ex miſtione bilis & melancholiæ per bilis aſſationem factæ conſiſtere.Si uerò uſus fuerit cibis melācholicum humorem gignentibus, febrem ex bilis miſtione cum melancholia naturali conſiſtere exiſtimabimus. Non multum hæ febres à tertiana puta differunt, niſi q in his rigor quidam fortior percipitur, ut ægrotanti oſſa frangi uideantur, & dentes tremant, ob grauitatem materiæ,quæ in tertiana pura leuis eſt: & propterea in ea rigor breuior, in hac uerò in qua bilis cum melancholia miſcetur,longior eſt. Humectantia in hac febre ma-

Curandi ratio. gis conueniunt,in tertia pura magis infrigidantia. Curandi ratio à materiarum communium euacuatione auſpicanda hunc in modum. Recipe maluarum, betæ,bugloſſ.(propter melancholiam)uiolariæ,ana.M.i.(ualde humectat)pruna.xii.ficus pingues x.(pruna & ficus humectant.)Decoquantur in ſ.q.aquæ ad tertias: accipiatur iuris decocti lib.i.ß.caſ.recens extractæ ℥.x.doſis maior eſſe debet, nam humectandi ſcopus eſt, ſacchari

rub.

rub.℥.i.mellis uiol.(est enim melancholia in se genita.) ℥.i.ß.ol.com.℥.iii.salis parum(ad irritandum.) Fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut utatur medicamẽto lenienti ob causas sæpe superius dictas hunc in modũ.

Recipe cas.recens extractæ.℥.ß.mannæ ℥.i.serap.uiolacei ℥.ß.stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris & bugloss.q.s.fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante cibum, post quas prandendum, siue operata fuerit, siue non. Materia autem si turgeat exhibeatur in principio medicamentum eradicans, hunc in modum. Recipe cathol.℥.vi.elect.de succo rosa.(propter choleram) compositionis hamech.ana ℥.i.ß.serap.uiolac.℥.ß. communis decocti ℥.iiii.ß.adiectis polypod.quer.foliorum sennæ, ana ℥.i.& ß.fiat potio, quæ sumatur diluculò, sex horis ante pastum. Signa.

Aut sic.

Recipe rhabarb. selecti ℈. iiii. cinnamom. gran.vi. myrobalano.cærulearum confricatarum ol.amygd.dulc. drach.iii.macerentur in sero caprino, & pauco uini albi, uel in stillatitiis liquoribus intybi satiui latifolii, & bugloss.horis xii.deinde exprimantur, adiectisq; serapii rosa.laxat.℥.i.ß.elect.de succo ros.elect. diasennæ,(hoc adiicitur loco compositionis hamech ad uariandum) an.℥.i.ß.communis decocti ℥.iiii.ß.fiat potio, quæ ad auroram sumatur. Recipe pul.sacchar. rub.unc.ß. cum iure pulli, aut aqua hord.fiat lotorium. Recipe conseruæ ros. conseruæ radic.bugloss.ana drach.ii.Misceantur, & postridie manè sumantur. Si uerò bolus, aut pil. magis placeant, hunc in modum parentur. Recipe confectio Hamech.elect.de succo ros.ana drach.ii.adiecto saccharo fin

gatur bolus, qui ante lucem sumatur. Recipe pil. aggregat. pil. indarum, ana ʒ.ß. Excipiantur stillatitio liquore buglossi, finganturq; pilul. v. aut vii. quæ circa noctis dimidium sumantur. Si materia non turgeat, ante quàm euacuetur, concoquatur hunc in modum. Recipe serap. uiol. (ad humectādum sera. acetati simpl.) propter bilem) serap. bugl. (propter melancholiam) an. ʒ. ii. stillatitiorum liquorum fumariæ, lupi salictar i, cichorii, intybi satiui lati folii, an. ʒ. iii. Misceantur, & à ieiuno per quatriduum diluculò sumantur. Plures doses sunt dandæ, nam materia est crassa: ideo tā facilè non educitur, quàm pura bilis in tertiana pura. Recipe diarrhodi abb. unc. i. utatur cum serapiis. Euacuetur deinde aliquo ex prædictis medicamētis solutiuis sumpto. Si febris perseueret, repetantur & serapia, & medicamenta solutiua prædicta. Fricationibus fortibus & in paroxysmo, & tempore quietis aperiendi pori ad uaporum, qui sunt craßiores, quàm in tertiana pura, euacuationem, uacuo tamen uentriculo, ne aliquid in ambitum corporis trahatur. In declinatione utendum pharmacis mēbra roborantibus, hunc in modum. Recipe specierum diarrhodi abb. ʒ. iii. (& in bile usta pul. electar. trium santalorum drac. i. ß.) pul. elect. de geminis (propter melancholiam) scrup. quatuor conseruæ rad. bugloss. conseruæ rosarum ana ʒ. ii. sacchar. dissoluti in stillatitio liquore rosarum, (quia astringit, & est odorata) & bugloss. quantitate sufficienti, fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis drach. ii. ß. è quibus sumat unum manè, & uesperi horis tribus ante pastum. Quo deglutito, bibat parum uini, quod in melan-

lancholia plurimùm confert, diluti stillatitio liquore buglossi.

TERTIANAE CONTINVAE CVratio. Cap. IX.

FIt interdum hæc febris à bile pura in uenis, quæ cordi, sed non adeò, ut in causo propinquæ sunt, putrescente: interdum à bile mista pituitæ, nonnunquam à bile mista melancholiæ. Quarum omniũ signa, ex his quæ dicta sunt, colligi possunt. Principium huius febris est sine horrore, sine tremore, nullus sudor, nisi in crisis die, linguæ asperitas cum citrinitate, & nigredine sitis, & alienatio maior, quàm in tertiana intermittente, urinæ rubræ intensæ, ualde subtiles, subrufæ cũ quadã liuiditate. In hac calor nõ tam intensus quàm in causo, & maiorem habet hæc quietem, quàm causos. Crisis in hac, & in synocho non superat diem xiiii. Et quoniã bilis diebus imparibus mouetur, diebus imparibus si crisis fiat, aut p alui deiectionem, aut urinas, aut sudorem, bonũ: si paribus, malũ. Quòd si uisis signis perfectæ coctionis natura nihil expellat, postridie detur solutiuũ medicamentũ modò non sit dies exacerbationis. Petatur autẽ solutiuũ medicamentum ex his quæ habentur in febribus intermittentibus superiùs traditis. Cõueniunt in hac febre magis infrigidantia, quàm in intermittente. Curandi ratio exordienda ab eductione materiarum communium hunc in modum. Recipe maluarum, uiolariæ, lactucæ, ana Manip. i. ß. florum nympheæ, florum uiolarum, ana P. i. quatuor seminorum frigidorum maiorum, ana. ʒ. i. pruna decem. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. i. ß. cas. recens ex-

Signa.

Curandi ratio.

tractæ, sacchari rubr. ana unc. i. olei uiolacei unc. iii. salis parum: fiat enema, quod infundetur ante pastum die minoris afflictionis. Si uerò grauitas in uentriculo fuerit, aut superioribus intestinis sumatur medicamentum leniens. Recipe *cas. recens extractæ drach. vi. diapruni simpl. unc. ij. serapii ros. laxatiui unc. i. stillatitiis liquoribus intybi satiui latioris & buglossi excipiantur, fiatq́; potio, quæ manè horis quatuor ante pastum sumatur. Curandum ut aluus quotidie excrementa deiiciat, si non sua sponte ob nimium febris calorem, certè enemate infuso, aut sumpto leniente medicamento, aut balanis immissis.* Vomitus *in hac febre non adeò, ut in tertiana intermittente conuenit, nisi nausea urgeat, & ægrotans facilè uomat, tunc eliciatur aqua tepida, & pauco aceto.* Vrina *si rubra fuerit, aut ad ruborem tendens, incidatur uena iecoraria, nisi si quid aliud obstet, sanguisq́; pro ægrotantis uiribus detrahatur. Si materia turgeat, detur in principio medicamentum eradicans: aut si multa est, detur medicamentum minuens propriam materiam: quæ omnia petenda sunt ex his quæ tradita sunt in febribus tertianis intermittentibus. Si uerò concoctio expectari potest, iuuanda est natura, ut ipsam celeriùs perficiat, hunc in modum.* Recipe *serapii acetati simp. oxysacchare ana unc. i. ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, buglos. ana unc. ii.* Misceantur, & *à ieiuno per biduum sumantur diluculò.* Repetantur autem *donec materia appareat perfectè concocta.* Vtatur *elect. trium santalorum cum serapiis.* Vti *quoque licebit emulsione quatuor seminum frigid. cum serapiis, loco stillatitiorum liquorum in progressu febris, cui summa caliditas inesse uidetur.* Deinde *materia*

teria concocta, detur aliquod solutiuum ex dictis in tertianis intermittentibus. Succurrendum etiam symptomatibus, & primò siti. Recipe serapij de limonibus, serapij uiolacei, ana ℥.ij. Misceantur cum aqua frigida, si sit robustus, aliàs cum aqua cocta frigida, aut aqua hordei frigida, & utatur tempore sitis. Conueniunt etiam serapia de succo uuarum acerbarum, & de acetositate citri. Vtatur etiam manu Christi perlata, tempore sitis, & sine siti quando libuerit, & hoc condito. Recipe conseruæ rosarum, conseruæ oxalidis, cōseruæ nymphceæ, ana ℥.ß. pulue. diamargar. frigid. ʒ.i. ß. fragmentorum communium lapidum preciosorum, corallij rub. ana ℈.i. bracteas auri x. fiat conditum auro coopertum, quo utendum cum aqua cocta, & sine ea cùm uolet.

Ad nimias uigilias.

Recipe serapii de papauere ℥.i.ß. stillatitij liquoris lactucæ ℥.iij. pul. diamarga. frigid. ℈.i. semper enim sunt admiscenda quædam corroborantia propter narcotica. Misceantur, & bibantur appetente somni tempore.

Aut sic.

Recipe foliorum lactucæ, foliorum salicis, foliorum cucurbitæ, ana M.iij. florum nymphceæ, florum uiol. rosa. rub. ana P.ij. corticis papaueris albi unc.i.ß. seminis papaueris albi contusi ℥.ß. Decoquantur in aqua, qua & brachia, & crura lauentur.

Ad capitis dolorem.

Recipe olei rosa. ℥.iij. olei nymphceæ ℥.ij. aceti ℥.i. Misceantur, & fiat oxyrrhodinon: in æstate frigidè, in hieme tepidè.

Ad nigredinem linguæ.

Recipe muccaginis psyllii extractæ in stillatitio rosi. liquore lib.i.madefiant in ea pāni linei, qui uicißim linguæ superponantur. Curata febre, calor ab hepate hunc in modum tollatur. Recipe cerati santalini unc.iiii. olei nymphea, olei rosa.ana ℥.ii. lauentur hæc accuratè ad tollendam uiscositatem, ne obstructionem pariat, in aqua frigida, aut in stillatitio rosarum liquore, deinde adiecto spicæ nardi ℈.ß. misceantur, & hepatis regioni admoueantur tepidè.

Aut sic.

Recipe rosa.rub.florum nymphea, florum uiolarum, an.P.i.ß.omnium santalorum, an.ʒ.i.ß. seminis oxalidis, seminis portulacæ, seminis intybi satiui latioris, ana ℈.ii.spicæ nardi ℈.ß.insuātur in sindone rubra, fingaturq; sacculus in semilunæ speciem, qui stillatitiis liquoribus intybi satiui latioris & rosarum irrigatus, hepatis regioni admoueatur tepidè manè ante pastum. In morbi progressu tutius est cordi quàm hepati refrigerantia apponere, quoniam gibba pars hepatis uenas multas habet, quas metus est propter frigiditatem obstrui. Fiat igitur cordi hunc in modum. Recipe stillatitii liquoris ros.lib. ß.stillatitiorum liquorum oxalidis, & buglos.ana ℥.iiii. omnium santalorum, utriusque corallii, ana ʒ.i.ß.pulue. diamarg.frig.ʒ.i.fragmentorum communium, preciosorum, an.℈.i.croci (ad seruandam naturalem temperiem partis) ℈.ß.aceti ℥.ß.fiat his commistis epithema cordi tepidè, si uideatur intensus calor.

CAVSI CVRATIO Cap. X.

FEbris hæc biliosa, & continua est, cùm maximo, & ardore, & dolore, nullam, aut certè perquàm exiguam

guã habens requiẽ, nisi (ut synochus) in aurora, non à se quidem, sed à tempore, quod tunc est frigidius, & eo tempore cibus laboranti præbẽdus. Symptomata lõgè sunt grauiora, quàm in tertiana continua, ut sitis: cui tußicula superuenit, linguæ ariditas, & nigredo, sed quæ non tantùm apparent, cùm aliquid humoris qui linguã humectat, à cerebrò in os defluit, mordicatio circa uẽtriculũ, uel regionẽ hepatis, uel pulmonis, in quorũ uasis plerunque putret bilis, quæ hanc febrẽ facit, aut in uenis cordi magis propinquis. Et quoniã uapores aliqui non cutem, ubi fieret rigor, subeũt, sed musculos oßibus uicinos, ideo percipitur quasi quædã oßium fractura, nõ tamen cũ grauitate, ut in quartana, quia leuior, & tenuior est eorum materia. Delirium etiã solet cõtingere, propter uapores biliosos cerebrũ ascendentes, propter quos oritur interdũ phrenitis uera. Accidit etiã nonnunquã conuulsio, propter nimiã cerebri exiccationẽ à uehementi ardore. Prætereà uigiliæ, & inquietudo. Potest & hæc febris à sola bilis incensione sine putredine, ut synochus à sola sanguinis inflãmatione sine putredine, fieri. Victus ratio sit humectans, & refrigerans, aer ad frigidũ, & humidũ alteretur, præsertim si à bile in pulmonibus prodeat febris. Potus aquæ frigidæ detur etiam ante concoctionẽ. Admoueantur epithemata ad infrigidandũ in ipsius febris augmento, & statu, nõ expectata declinatione, capiti, cordi, hepati, & testiculis. Cæterùm quoniã excrementa alui propter uehementem calorẽ plerunque sicca sunt, igitur curandi ratio ab enematis molliẽtis, et infrigidantis iniectione inchoanda. Recipe cas. recens extractæ ℥.x. sacchari rub. ℥.i. ol. uiol. ℥.iiii. Cõmista hæc excipiantur lib. i.ß.

Signa.

Victus ratio.

Curatio.

i.ß.decocti quatuor emollientium herbarum, adiecto foliorum lactucæ & cucurbitæ, ana M.i. cum prunis x. fiatq; enema, quod ante pastum sine mora infundatur. Aut ob causas superiùs frequenter commoratas sumat laborans medicamētum leniens, quod sequitur. Recipe cas. recens extractæ ℥.i. serap. uiol. ℥.ß. excipiantur communis decocti unc. iiij.ß. adiectis oxyphœnic. ʒ.vi. fiatq; potio, quæ ad auroram sumatur.

Aut sic.

Recipe pruna damasc. x. uuarum passarum detractis uinaceis unc.ß.iij. flor. comm. an. P.i. quatuor semi. frig. maior. an. ʒ.i.ß. oxyphœnicωn ʒ.vi. Decoquantur in s.q. aquæ tantisper dum dimidium absumatur, colo deinde expressa transfundantur. Accipiantur iuris decocti colati unc. iiij.ß. mannæ unc. i. cas. recens extractæ unc.ß. serap. uiol. unc. i. Commistis omnibus fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Quando autem aluus ægrè soluitur, lenientium quantitas est augenda. Quæ quidem lenientia aucta non solùm materias communes, sed & aliquid de materia propria educunt. Quòd si leniente medicamento natura non iuuari uideatur, eodem die glandes hunc in modum paratæ immittantur. Recipe mel. uiol. unc. ij. salis triti ʒ.i.ß. fingantur balani iustæ quantitatis, hoc est longitudinis quinque aut sex digitorum. Si uerò ex urina rubra aut aliis signis plenitudinis ægrotus sanguine abundare uideatur, aut bilis uideatur sanguini mista, poterit fieri uenæ sectio, sed in ipso statim principio post enematis eiectionem. Raro hac in febre fit sanguinis missio, ne bilis nimiùm efferuerat, maioresq; uires minuto sanguine acquirat, ac morbus augeatur. Itaque uitanda, nisi

nisi nos aliæ circunstantiæ cogant, tuncq; non ultra quatuor uncias sanguis detrahendus. Aduersus sitim detur aqua frigida, aut aqua hordei etiam frigida, aut aqua cocta, sed quoque frigida. Dentur autem in magna quantitate cum modico de serapiis aut de acetositate citri, aut de limonibus, aut omphacio, aut de sacco oxalidis. Deinde fiant epithemata primùm cordi hunc in modum. Recipe stillatitij liquoris rosati libram ß. stillatitij liquoris oxalidis, stillatitij liquoris nympheæ, stillatitij liquoris buglosi, ana unc. iij. omnium santalorum, utriusque corallii, ana ʒ. i. ß. margaritarum ʒ. ß. (roborant enim) caphuræ gra. iij. aceti ℥. ß. croci ℈. ß. Commistis omnibus, fiat epithema cordi tepidè, hepati uerò sequens epithema paretur. Reci. stillatitij liquoris intybi satiui latioris ℥. viij. stillatitij liquoris ros. stillatitij liquoris cichorii, an. ℥. iiij. omnium santal. ana ʒ. i. ß. caphuræ gr. iiij. aceti ℥. ß. spicæ nardi ℈. ß. Commistis omnibus fiat epithema hepati tepidè per dies complures. Si magna quoque partiũ pectoralium exiccatio appareat, utendum unguento sequenti. Recipe olei uiolacei, olei nympheæ, an. unc. ij. muccaginis psyllii in stillatitio rosarum liquore extractæ unc. i. ß. ceræ albæ q. s. fiat unguentum, quod lauetur ter, aut quater in stillatitio liquore plantag. eo deinde pectus ungatur. Conferet etiam renes, & dorsum sequenti unguento ungere, licet in eis nullus percipiatur dolor.

Recipe unguenti Gal. ℥. iiij. olei uiolacei, olei nympheæ, ana unc. i. ß. caphuræ gra. iiij. his omnibus commistis, actu frigidis ungantur renes, & dorsum. Sequens quoque epithema testiculis fiat. Recipe uini aromatici unc. i. stillatitij liquoris plantaginis, stillatitii liquoris

nym-

nymphea, ana unc.iiii. His commistis, linantur testiculi, quoniam magnum habent consensum cum toto corpore. Si materia biliosa febrem faciens in principio multa appareat, metusq́; sit eam à natura uinci nō posse, detur medicamentum materiam propriam minuens, quod minoratiuum proprium Medicorum uulgus appellat. Ea autem, quæ dantur leniendi uentris gratia, ad materias cōmunes educendas, si maiore quantitate exhibeantur, propriam materiam, ut dictum est, minuent. Materia uerò si turgeat, in principio detur medicamentum eradicans. Porrò neque in morbi incremento, neque in statu dandum medicamentum propriam materiam minuens. Itaque diligenter est utrunque cognoscendum, & considerandum. Quibus autem signis morbi tempora discernantur, uidere est apud Galenum libro de Crisibus. Sumpto autem medicamento materiam minuente iuuetur natura ad humorem morbum facientem concoquendum serapiis infrigidantibus, & humectantibus hunc in modum.

Recipe serapii de acetositate citri, serapii nymphea, serap. uiolacei, ana ℥.i.ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, intybi satiui latioris, buglos. ana ℥.iii. Misceantur, et à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Recipe elect. ex tribus santal. ℥.ß. utatur cum serapiis. Hæc autem repetantur, donec materia planè concocta uideatur. Causos exquisitus septimum diem non excedit, quò dum peruenerit, animaduertendum an natura moueatur ad crisim, & humorum morbum facientium expulsionem. Quæ si moueatur quidem, sed imperfectè, iuuanda est, per eam quidem uiam, qua euacuationem tentat. Si per fluxum sanguinis è naribus, iuuetur setis porcinis. De locis itidem

aliis

liis dicendum, per quos se natura expurgare consueuit. Quòd si natura nihil moueatur, remittatur tamē febris, aut octauo, aut nono die detur medicamentum eradicās, hunc in modum. Recipe rhabar. selecti ʒ.i.ß. cinnamomi gra.v. oxyphœnicωn ℥.ß. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis xii. deinde exprimantur, adiiciantúrq; serapii rosa. laxatiui ℥.ii. rhabarb. puluerati ʒ.ß. hoc in declinatione est addendum, ut membra roborentur. Excipiantur stillatitiis liquoribus intybi satiui latioris, & buglossi, fiatq; potio, quæ hora quarta matutina sumatur.

Aut sic.

Recipe decocti communis ℥.iiii.ß. in quibus macerentur horis xii. corticum myrobalanorum flauarum confricatarū, oleo amygdalarum dulc. ℥.ß. lento deinde igni fricentur, & colentur, adiectisq; cas. recens extractæ ʒ.vi. electar. de succo rosa. ʒ.ii. serapii uiolacei unc.ß. fiat potio. Recipe conseruæ rosa. conseruæ radicis buglos. an. ʒ.ii. Misceantur, & postridie manè sumantur. Febre soluta, ad morbi reliquias educēdas, fricationibus leuibus eliciatur sudor, & potu uini albi diluti. Eliciantur & urinæ hunc in modum. Recipe emulsionis quatuor seminum frig. maiorum ℥.ii. stillatitii liquoris intybi satiui latioris q.s. fiat potio, qua diebus aliquot utendum. Asperitati autem, & nigredini quoque linguæ prospiciendū. Fricetur lingua panno lineo molli leniter, qui aliquando immergatur muccagini psyllii, aliquando uerò malorum punicorum succo. Habeatur interdum in ore nucleus pruni carnis non expers. Os quoque hordei aqua colluatur frequenter, nonnunquam & frigida.

Ad

Ad uigilias.

Recipe serapij de papauere unc.i.ß.stillatitij liquoris lactucæ unc.iij.pul. diamargar.frigid.℈.i.(ut corrigatur mortificatio papaueris)his commistis fiat potio,quæ somni appetente tempore bibatur.Confert & crurũ,brachiorumq; lotio,hunc in modum. Recipe foliorum lactucæ,foliorum cucurbitæ,foliorum nymphеæ, & florũ eiusdem,an.M.i.foliorum salicis,& uitis, ana M.i.ß.Decoquantur in aqua,qua crura,& coxæ uesperi lauentur: habent enim hæ partes magnum cum cerebro cõsensum. Prohibendum præterea magnum cerebri incendium, ne in phrenitidem incidat ægrotans, hunc in modum.

Recipe olei rosa. unc.iii. olei nympheæ unc.i.ß.aceti unc.i.Misceantur,& fronti,& temporibus applicentur, in æstate quidem frigide,in hyeme uerò tepide. Quæ si non contulerint,fiat hunc in modum. Recipe unguenti popul.unc.ij.ol.nympheæ ol.rosa. ana unc.i. Misceantur,& fronti,& temporibus applicentur,deq; his in aures aliquid immittatur.Prohibenda etiam nimia exiccatio partium pectoralium,ne inde respiratio impediatur, & suffocetur laborans, hunc in modum. Recipe olei uiolacei,olei amygdalarum dulc.olei nympheæ,ana unc. i.ß.his commistis inungatur pectus frigide frequenter, fiant & epithemata hepati, & cordi superiùs tradita. Si contigerit hac in febre naturam crisim per fluxum sanguinis e naribus facere, & sanguis plus quàm par sit fluat,sistatur inijciendo in nares bolum Armeniam cum stillatitijs liquoribus rosa. & plantag. aut admouendo cucurbitulas hypocõdrijs,utriusque quidem, si ab utraq; fluat nare sanguis: aut illi tãtùm quod est eiusdem lateris

cum

um nare è qua fluit sanguis. Laudant quoque practi-
i succum stercoris asinini, & porci. Plurimùm ualet
tiam succus lysimachiæ, si inueniatur. Sed hæc fusius
nt tradita Libri primi. Cap. xxxi.

DE FEBRIBVS PHLEGMAticis. Cap. XI.

FEbris phlegmatica duplex est, continua, & intermittens. Continua frequentior est intermitten-, quartana non item.

QVOTIDIANAE FEBRIS PHLEGmaticæ intermittentis, Curatio. Cap. XII.

HAec febris quotidiana dicitur, quia quotidie inuadit, & ferè totum diem occupat. Longißimus pa-oxysmus durat horas xviij. quietis uerò horas sex ha-et, quæ tamen uera quies non est, nam nõ perfecte quie-it, semper enim fit aliqua effumatio, cùm materia sit rassa, & lenta. Paroxysmi nonnunquam breuiores unt, & tunc maior apparet quies. Signa autem uni-ersalia, quibus hæc febris cognoscitur, & distinguitur tertiana duplici, aut à quartana triplici, hæc sunt. Nã ebris hæc cum rigore non incipit, ut tertiana, sed prin-ipiò sentitur in extremitatibus frigiditas quædam, quæ einde per totum diffunditur corpus, perinde ac si gla-ies quædam comprimeret. Nulla est, aut certè minima orripilatio, quoniam materia nec pungens est, nec acu-, nisi fortè esset à phlegmate salso. Frigiditati succedit alor mitis propter pituitam, non autem uehemens, ut tertiana à bile. Nulla, aut per quàm pauca sitis est, uæ alijs in febribus multa esse solet. Os habent hac fe-re laborãtes insipidũ cũ muccagine quadã uiscosa. Co-

lorem uerò liuidum, pallidum, aut plumbeum. Debilitas
uentriculi hanc febrē comitatur ob pituitam, hinc mala
concoctio, & uomitus phlegmaticus. Splenis quoque do-
lor, unde nonnunquā illi Hydriops succedit. Pulsus est
mollis, debilis, tardus, et in principio paroxysmi inæqua
lis, & inordinatus. Quantò phlegma aquosius, tātò mol
lior pulsus est. Quantò uerò magis est uariū, & è diuer-
sis phlegmatibus cōpositū, tantò pulsus inæqualior, &
inordinatior. Cùm uerò febris est à phlegmate salsò, pul
sus nō tā inæqualis, ac inordinatus, nec tā mollis, ac tar-
dus. Vrina in hac febre principiò alba, & tenuis pro-
pter materiā crudam, ubi aūt materia concoqui incipit,
colorata, & turbida euadit. Cū autē concocta est, maior
est eius quantitas, et spißitudo, frigus minuitur, calor au
getur, acceßio prolixior fit. Nā materia concocta, natu-
ra facta fortior maiorē materiæ copiā mouet, hinc fit pa
roxysmus longior. Sudor in hac febre nullus, nisi in sta
tu uniuersali morbi, & declinatione: nā principij uniuer
salis tempore materia nimis adhuc crassa est, & uiscida.
Huius febris principiū uniuersale longū est, durat enim
interdum dies xviij. declinatio quoq; longa est, status ue
rò breuis, omnium uerò longißimum est augmentū. His
igitur signis omnibus, aut pluribus ex eis apparentibus,
non dubitabit quisquam febrem phlegmaticam appella
re, præsertim si in corpore humido fuerit, ut in puero,
aut sene, aut muliere, aut ocioso, & comedone, aut eo qui
se uehementer post cibum exercet, aut qui cibis pituitam
generantibus uictitauit, & hyeme, quo quidē tēpore fe-
bris hæc potißimū inuadit. Aestate enim rarò contingit,
nisi à forti causa. Tam aūt uictus, quàm curandi ratio

sit ad humores incidendos, et attenuandos idonea, magis quidẽ, aut minus pro humorũ natura. Adnitatur hoc in affectu. Medicus magis morbi causam, quàm morbũ tollere, quod non fit in biliosis febribus. In huius febris principio per dies septem, aut octo, uictu utendũ tenui. Vtatur itaq; iure pulli cũ modico panis. potusq́; sit aqua cocta cum saccharo rubro, quod magis ad mellis naturã accedit. In progressu morbi utatur uictu paulò pleniore, quoniã febris hæc longa est. Poterit igitur uti oliuis, capparibus, ouis sorbilibus, iure cicerũ rub. buglosso, betis. Quæ comedet obsonia condiantur cinnamomo & croco. Vino quoq; licebit uti, sed tenui, & oligophoro. Cibus sumatur horis quatuor ante paroxysmum. Vigiliæ, & exercitium magis ex usu sunt, quàm somnus, & quies. In accessionis principio somnus uitetur. Ad iram quoque ægrotum concitare, non est inutile. Curandi ratio potius ab enematis iniectione auspicanda, quàm à lenientis pharmaci sumptione, potissimũ si aluus (ut conuenit) excrementa nõ deijciat. Nam stercus magis abundat in crassioribus intestinis, quàm in alijs, impellitur enim deorsum à materia biliosa, quæ ad duodenum intestinum non fluit. Recipe maluarũ, betæ, linozostidos, an. M. i. furfuris frumenti (ad abstersionẽ muccositatũ intestinorũ) in panno ligati. M. ß. florum chamæmeli, et meliloti, an. P. i. Decoquantur in. s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. i. ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. an. ℥. i. mellis uiolacei. ℥. i. ß. olei com. ℥. iij. salis. ʒ. i. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Postridie uerò detur medicamentum leniens ad tollendas muccositates uentriculi, & superiorum

intestinorū hunc in modū. Recipe cas. recens extractæ.℥.i.serapij adianti.℥.ß.excipiantur.℥.iiij.ß. stillatitiorū liquorū buglossi,& graminis,fiatq; potio,quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum. Prandeat deinde ægrotans siue potio operata fuerit,siue nō, hora nō insolenti. In morbi progressu nō utendū lenietibus medicamentis ex cas.nā hac febre laborantes uentriculo imbecillò esse solent,cas.autem,si quis ea frequentiùs utatur,ipsum nimis emollit. In febris progressu,quoties aluus excrementa(ut expedit)nō deijciet,utendū enemate prædicto,additis hieræ picræ Galen.ʒ.vi. quod tamen in principio fieri nō debet.Hoc etiā enemate, adiecta hiera picra ut licebit solutiui medicamenti loco, si contigerit laborantē adeò debilē esse, ut nō citra periculū solutiuo pharmaco uteretur. In hac febre nō est timendū materiā turgere posse,cùm frigida sit,& immobilis,tanta tamen esse potest,ut eam natura nō posit uincere, metusq; sit, ne ab ea suffocetur. Tunc igitur dandum medicamētum materiam propriam minuens,hunc in modum. Recipe turpeti selecti.ʒ.i.zinzib.℈.ß. (quando materia ualde crassa est,ut est pituita uitrea,zinziberis quantitas augenda,aliâs minuenda,ut cùm est pituita) sacchari.℥.ij. fiat puluis,qui cum stillatitijs liquoribus adianti & buglossi ad auroram sumatur.

Aut sic.

Recipe elect.indi maioris.ʒ.ij.serapij adianti.℥.ß.cōmunis decocti.q.s.fiat potio,quæ ad aurorā sumatur.Horis sex post utrumuis horū medicamētorū sumptū,sumatur lotorium ex.℥.ß.sacchari rub.& ℥.vi.iuris cicerum rubrorū. Nisi materia ualde multa appareat,minuens pharmacum

pharmacum ante coctionem exhibendum non est: nam per medicamentũ minuens sumptũ materia agitata intumescit, & maiores obstructiones parit. Neq; unquã ferè in hac febre fit crisis, neq; materia ad unicã criticã expulsionem seruatur: est enim crassa, lenta, ob id ualde tarda. Quamobrẽ morbi potius solutio fit, ut ait Galen. Dato igitur medicamento minuente, aut non dato, quia nõ fuerit necesse, iuuanda natura ad humorũ cõcoctionẽ attenuantibus, & incidentibus in principio quidẽ debilibus, progressu uerò fortioribus, & ualẽtioribus, gradatim ascẽdendo, hunc in modũ. Recipe mel. rosa. ℥.i.ß. stillatitiorũ liquorũ, adianti, buglos. an. ℥.i.ß. Misceãtur & à ieiuno diluculò sumantur. Repetantur alijs quinq; diebus. Recipe Aromatici rosa. ℥.i.ß. utatur cum serapijs. Die septimo sumat ægrotus alterũ ex medicamẽtis solutiuis paulò antè traditis. Debemus enim partim concoquere, partim euacuare. Deinde ubi dies aliquot quieuerit, materia rursum hunc in modũ cõcoquatur. Recipe oxymelitos simpl. mel. rosa. colati, ana. ℥.i. serapij de duabus radic. ℥.ij.ß. stillatitiorũ liquorũ fœniculi, intybi satiui latioris, buglos. an. ℥.iij. Misceantur, et à ieiuno per triduũ sumantur diluculo. Recipe aromatici rosa. ℥.ß. utatur cũ serapijs. Repetantur hæc tribus alijs diebus. Deinde uacuetur. Recipe turpeti selecti. ℈.iiij. zinzib. ℈.i. sacchari. ʒ.ij. puluerata iure cicerũ rub. excipiãtur, & ad aurorã sumantur. His factis, et nõ ante, sit Medicus solicitus de robore cerebri, uentriculi, et cordis tuẽdo hunc in modũ. Recipe cõseruæ adianti, cõseruæ ros. an. ℥.ß. aromatici ros. in mollis elect. formã cõpositi. ℥.ij. pul. elect. de gemmis (propter cor) pul. diarrhodi ab. an.

℥.i.coralij rub.℈.iiij.facchari.q.s.fiat cõditũ auro coo-pertum,quo frequenter utatur. Aut unguento sequen-ti ungatur uentriculi regio. Recipe ol. absinth. olei nardini,olei mastichini,olei ex cotoneis,an.℥.i.ß. cora-lij rub.galangæ,caryophyllorũ,menthæ siccæ,cardamo-mi,an.ʒ.i.ß.rof.rub.℈.ij.ceræ parum,fiat unguẽtũ,quo uentriculi regio ungatur manè & uesperi antè pastum. Aut uentriculo sequens admoueatur emplastrũ. Recipe emplastri de mastiche,emplastri pro stomacho,ana.℥.i. coralij rub.galangæ,an.ʒ.ij.subigantur cum oleo nardi-no,fingaturq; emplastrum in scuti stomachalis figuram, quod uentriculi regioni ante pastum applicetur.Cæterũ dum cibus ingeritur auferatur,ne prohibeat cibũ in uẽ-triculi fundũ descendere, propter uim astringendi,qua præditũ est.Aut hunc in modũ paretur sacculus,qui uen-triculo admoueatur. Recipe menthæ siccæ , absinthij sicci,sisymbrij,an.M.ß.rosarũ rub.florũ rorisma.an.P.i. coriandri præparati.℥.ß.caryophyllorũ.ʒ.ij. maceris.ʒ. i.insuantur hæc puluerata in panno sericeo raro, & ru-bro,fingaturq; sacculus acu interpunctus in scuti(ut lo-quuntur)stomachalis figurã,qui super uentriculi regio-nẽ deferatur.Rursum ubi ægrotus dies aliquot quieue-rit,humores hunc in modum cõcoquantur, morbus enim est diuturnus. Recipe serapij byzantini, serapij de rad. serapij adianti,an.℥.ij.stillatitiorũ liquorũ,absinthij,fœ-niculi,buglossi,an.℥.iiij.Misceantur,& à ieiuno per qua-triduum diluculò sumantur. Recipe electar.diamoschi dulc.℥.i.utatur cũ serapijs. Repetãtur hæc alijs quatuor diebus.Hac in febre raro fit sanguinis mißio , nisi labo-rans sanguine admodum abundare uideatur , sitq; urina rubra,

rubra, tunc poterit ſanguis in exigua tamen quantitate mitti, cũ lata diductione uenæ. Probatur in huius febris curatione uomitus, ſed non ante ſeptimũ, aut octauũ diẽ, nã ante hos dies materia ualde cruda eſt, quæ nõ euomeretur ſine magno & dolore, & labore. Tutò autẽ poteſt prouocari uomitus, ſignis cõcoctionis apparẽtibus. Poſt igitur ſeptimũ diẽ, præſertim ſi facilè uomat laborans, atq; adſit nauſea, aut apparenti coctionis ſignis prouocetur uomitus, ante paroxyſmum, leuat enim ipſum, & minuit, uel in augmẽto paroxyſmi circa ipſius principiũ, nõ aũt in principio paroxyſmi, nã tunc eſt magnum frigus. Hunc aũt in modũ eliciatur. Recipe ſeminis atriplicis, ſeminis anethi, ſeminis raphani, an. ℥.i. Decoquantur in. ſ. q. aquæ uſq; ad dimidij cõſumptionẽ. Accipiãtur iuris decocti. ℥.vi. oxymelitos ſimpl. aut ſcillini, ſi ualde ſit craſſus humor. ℥.i.ß. Cõmiſta hæc bibantur tepida, ante paroxyſmũ, ut dictũ eſt. Quòd ſi uomitus tẽporibus illis elici nõ potuerit, cibetur æger raphanis et piſcibus ſalitis, & ſumantur prædicta poſt cibum. Vrina quoq; elicienda, per quam aliquid de materia propria morbũ faciẽte euacuari poteſt, id quod efficiet aſarũ, nam aperit. His omnibus peractis, perſeuerante febre, ſi tædeat ægrotantẽ tot pharmacorũ, & ſerapiorũ, utatur ſequẽti apozemate. Recipe quinq; radicum com. maceratarum in aceto, ana. ℥.ß. quinque herbarum capil, pimpinellæ, caſſuthæ, ana. Manip. i. pentaphylli, filipendulæ, abſinth. an. Manipu. ß. bugloßi cum rad. Manip. i. uuarum paſſarum detractis uinaceis. ℥.i. ſeminum apij, aniſi, fœniculi, ana. ʒ.ij. quatuor ſeminum frigid. maiorum, ana. ʒ.ß. cicerum rubr, Manipu. ß. trium florum com. ana. P. i. medullæ

cnici, agar. in pastillorũ formam redacti, ana. ʒ. vi. turpeti selecti. ℥. ß. zinzib. ʒ. i. polypodij quer. ℥. i. foliorũ sennæ oriental. ℥. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ tantisper dũ absumatur dimidiũ. Accipiantur iuris decocti lib. ij. adiectisq; sacchar. & melle, dulcedo inducatur, fiatq; in zulapij modũ, quod depuretur, deinde adiectis cinnamomi selecti. ʒ. iij. iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utatur laborans dies sex appetẽte diluculo. Propter longitudinẽ morbi debilitantur uentriculus, & hepar, hinc & prima, et secunda cõcoctio malè perficiuntur, quo fit, ut & pedes, & crura intumescere uideãtur, immineatq; aquæ inter cutẽ periculũ, cui hunc in modũ occurrendũ.

Recipe corticũ radic. cappar. ℥. i. quinq; rad. com. maceratarũ in aceto, an. ℥. ß. eupatorij, pentaphylli, filipendulæ, absinth. an. M. *ß. quinque herbarũ capil. pimpinellæ, an.* M. *i. asari, casiæ ligneæ, an. ʒ. ij. cicerũ rub. Manip. ß. seminũ anisi, apij, fœniculi, ana. ʒ. ij. quatuor seminum frigid. maiorũ, an. ʒ. ß. florum sambuci, & genistæ, an.* P. *i. ß. trium florum com. an.* P. *i. medullæ cnici (ducit aquosum humorẽ, ob id in maiori quantitate ponendũ est) ℥. i. polypodij quer. foliorum sennæ orientalis, an. ʒ. vi. agar. in pastillorũ formã redacti. ℥. ß. corticum myrobalanorum, cepularum, & empeliticarum, confricatarum oleo amygdalarum dulc. an. ℥. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ donec dimidium absumatur. Accipiãtur iuris decocti lib. ij. adiectisq; sacchar o, & melle fiat serapium mediocriter coctum, quod depuretur, in eo deinde macerẽtur rhabar. selecti. ʒ. iij. quæ horis pòst duodecim exprimantur. Postremò adiectis cinnamomi selecti. ʒ. ij. spicæ nardi, & iunci odorati, an. ʒ. ß. suauiore & odore, et sapore reddatur.*

tur. Eo utetur laborans diebus.v.appetēte diluculo. Porrò quoniã appetitus hac in febre deijcitur, eum hunc in modum excitabimus. Recipe ſerap.de abſinthio.ʒ.iiij. ſumantur ante paſtum per horam manè, & ueſperi duo aut tria cochlearia: aut uinum abſinthile bibatur: & id potiſſimùm in declinatione. Cùm autem ægrotus debilis relictus eſt, et conualeſcit, ut maturius reficiatur, utatur aromatici roſ.ʒ.ij.ß.horis ante prandium & cœnã duabus. Vtatur et pilul.ſequētibus. Recipe pil.alephang. ʒ.iij.agarici in paſtillorum formam redacti.ʒ.i.ß.maſtichis.℈.ß.Excipiantur melle roſa.finganturq; pilul.vi.è drachma, de quibus ſumantur tres per horã ante cœnam bis, aut ter in hebdomada. Et non ſolùm his pilul.utãtur, qui ab his febribus reualeſcunt, ſed & ab alijs omnibus. Si uerò uideatur aliqua caliditas in hepate relicta, quod rarò in febribus phlegmaticis contingit, ſæpe autem in biliosis, addatur prædictis pilul.rhabarb.& oxyphœnicωn, ana.ʒ.ß.

DE FEBRE PHLEGMATICA, IN qua Melancholia admiſta cum Pituita eſt. Cap. XIII.

FEbris hæc inuadit cũ frigore, putatq; ægrotãs oſſa sibi frangi, quod propter melancholiæ grauitatem cõtingit. Signa. Materiæ cõmunes & enematibus, & leniẽtibus medicamẽtis in febre ſuperiore proxima traditis uacuentur. Serapia aũt, & ſolutiua pharmaca nõ ſolùm pituitam concoquant, & uacuent, ſed & melancholiã, procedendo gradatim à minùs incidẽtibus, ad magis incidentia & aperientia. Materia igitur hunc in modũ concoquatur. Recipe oxymelitos ſimpl.ʒ.iij. ſtillatitij li-

quoris buglosßi(propter melancholiam)ʒ.iiij. stillatitij liquoris fœniculi.ʒ.ij.Misceantur,& adiecto cinnamomo ori gratiora reddantur,quibus per biduum ægrotus diluculò utetur: Repetantur & alijs quatuor diebus.

Recipe cathol.ʒ.vi.confect.Hamech.ʒ.i.ß.diaphœnici.ʒ.ij.(plura sunt,quæ pituitam respiciunt, nam nos ponimus eam dominari alijs)mellis rosa.col.ʒ.i. communis decocti.ʒ.iiij.ß.adiectis in eo cassuthæ,florum buglos.et cirsii,an.P.i.sennæ,thymi,& epithymi,ana.ʒ.i.fiat potio,quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe conseruæ rad.buglo.ʒ.ß.pul.diamoschi dul.℈.ß.Misceātur, & postridie manè sumantur.Cùm aūt dies aliquot ægrotus quieuerit,rursum materia hunc in modum concoquatur. Recipe oxymelitos compositi.ʒ.ij. serapij de bugloss.ʒ.i.stillatitiorum liquorum,fumariæ,absinthij,fœniculi,an.ʒ.i.Misceantur, & adiecto cinnamomo sapore suauiore reddantur,quibus ægrotus per triduum diluculò utetur.Repetantur hæc altero triduo.Vacuetur deinde sumpto medicamento solutiuo prædicto.

Aut sic.

Recipe pilul.de agar.℈.ij.pil.indarum.ʒ.ß.Excipiātur stillatitio liquore bugloß.finganturq; pilul.vij.quæ circa noctis dimidium sumantur. Postridiè sumatur bolus paulò antè traditus. Intereà augmenti uniuersalis præsertim,& flatus tempore cor hunc in modum roborandum. Recipe conseruæ rad.cirsii,conser.buglosßi, corticis citri,sacchoro conditi, ana.ʒ.ß. conseruæ rosarum,conseruæ uiolarum,(propter febrem, neque enim est tantopere negligenda,ut nihil non, quod eam respiciat,addamus,quod tamen in minori quantitate esse debet)

bet) ana.ʒ.i.ß.pul.elect. de gem. pul. electarij diamoschi dulc.(quod si desit, eius loco pliris cum moscho) pulueris diarrhodi Abbatis, ana.ʒ.i. fragmentorum pretiosorum communium, ana.℈.i.margaritarum.℈.ij.bracteas auri.x.saccha.quantitate sufficienti fiat conditum, quo sæpe utatur. In declinatione uerò, & non antè, cor hunc in modum roboretur.

Recipe pul.diarrhodi abb.pul.diamoschi dulc.ana.ʒ.i.ß.pul.aromatici rosa.maior.℈.iiij.conseruæ rosa. corticis citri saccha.conditi, ana.ʒ.i.ß.sacchari dissoluti in stillatitio liquore buglossi, quantitate sufficienti fingatur electar. solidum romborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis.ʒ.ij.è quibus sumatur unus, duabus, aut tribus horis ante pastum. Quo deglutito, bibatur parum uini diluti. Post declinationem, ubi reualescere cœperit, ut maturiùs reficiatur, utatur pil. sequentibus.

Recipe pil.alephang.ʒ.ij.agar.in pastillorum formā redacti.℈.iiij.foliorum sennæ orientalis.ʒ.i. Excipiantur serapio de buglosso, finganturq; pilul.vi. è drach. de quibus tres sumat per horam ante cœnam alternis diebus. Robur autem uentriculo hac in febre addatur, præsidijs in febre proxima superiore traditis.

FEBRIS PHLEGMATICAE QVOtidianæ à pituita mista cum bile, hoc est, à phlegmate salso, Curatio. Cap. XIIII.

HAc in febræ materiæ cōmunes uacuētur, et enematibus, et lenietibus medicamētis traditis in febre à bile uitellina proueniente. Concoquant aūt serapia, & uacuent

uacuent solutiua medicamenta non solùm pituitam, se & bilem, magis quidem aut minùs, prout ipsa cũ pitui ta miscetur. Nam si solam pituitam uacuaremus, feru ret, fureretq; bilis, & quoddam aliud febris genus long periculosius excitaret: Si uerò sola bilis educeretur, pi tuita incrudaretur. Itaq; danda sunt mista medicamen ta. Materia autem si multa appareat, non expectata co ctione, detur medicamentum utranque minuens hunc in modum. Recipe rhabar. selecti. ℨ.i. cinnamomi gra. v agarici in pastillorum formã redacti. ℈.iiij. propterea quòd superat pituita bilem, datur agaricus in maiori dosi: macerentur in oxymelite simp. & stillatitijs liquo ribus intybi satiui latioris, & bugloßi horis duodecim: deinde exprimantur, adiectisq; cas. recens extractæ. ℨ.iij. mellis rosa. col. ℥.i. communis decocti. ℥.iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram horis sex, ante lotorium supe riùs sæpe commemoratum.

Aut sic.

Recipe cas. recèns extractæ. ℥.ß. diaphœnici. ℨ.ij. ele ctariũ de succo ros. ℨ.i. pro bilis copia poßumus aut au gere, aut minuere doses. mellis rosa. col. ℥.i. Excipiantur cõ. decocti. ℥.iiij. ß. fiatq; potio, quæ ad aurorã sumatur.

Aut sic.

Recipe pilul. aggregat. respiciunt utranq; materiã, magis tamen pituitosam. ℈.iiij. Excipiantur stillatitio fœniculi liquore, finganturq; pilul. vij. quæ circiter no ctis dimidiũ sumantur. Dato medicamento materiã mi nuente, aut nõ dato, si forte dari nõ expediebat, materiã hunc in modũ cõcoquemus. Recipe serapij acetati sim pli. ℥.ij. mellis ros. col. ℥.i. stillatitiorum liquorũ absinth.

intybi

intybi satiui latioris, fœniculi, an.℥.i.ß.cinnamo. parū, saporis gratia. Misceantur, & à ieiuno per triduum sumantur diluculò. Repetantur & alijs quatuor pòst diebus. Vacuetur deinde sumpto aliquo de solutiuis medicamentis prædictis. Intereà in augmento, & statu uniuersali, partes principes hunc in modum roborentur.

Recipe conseruæ rosarum, conseruæ buglossi, cōseruæ adianti, ana.℥.ß.pul.diarrhodi abb.respicit utranq; materiam.ʒ.ij.manuschristi cum unionibus.℥.ij.pul.elect.de gem.pul.diamoschi dulc.an.℈.ij.fragmentorum communium pretiosorum, an.℈.i.bracteas auri, si sit diues.x. sacchar.q.s.fiat conditum auro coopertum. In declinatione uerò hunc in modum robur eisdem addemus. Recipe pul.diarrhodi abb.pul.diamoschi dulc.ana.ʒ.i.ß. corallij rub.℈.ii.sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosa.q.s.fingatur elect.solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis.ʒ.ii.è quibus sumatur unus duabus, aut tribus horis ante pastum manè, & uesperi. Cùm autem ægrotus dies aliquot quieuerit, materia rursum hunc in modum concoquatur. Recipe serapii intybi lati folii compositi uncias duas, mel.rosa. col.℥.i.ß.serapii adianti.℥.i.stillatitiorum liquorum absinthii, fœniculi, cichorii, an.℥.iii. Misceantur, odorisq; & saporis gratia parum cinnamomi adiiciatur, & à ieiuno per triduum sumantur. Repetantur & altero triduo. Vacuetur deinde sumpto aliquo ex prædictis medicamentis solutiuis. His omnibus peractis, si perseueret febris, & denuo materiam concoquere opus sit, utendum serapiis proximè dictis, mutato duntaxat serapio de intybo lati folio composito in serapium byzantium. Post declinationem febris,

febris, ubi reualescere ægrotus cœperit, ut maturiùs ref ciatur, utatur pilul. sequentibus. Recipe pil. Alephang ʒ.ij.ß. agarici in pastillorum formã redacti. ʒ.i. rhabar selecti, oxyphœnicon, an. ℈.ij. Excipiantur serapio ros laxatiuo, finganturq; pil. vi. è drachma, de quibus sumantur tres alternis diebus per horam ante cœnam.

LIPIRIAE, ET HEPIALAE FEBRIVM (ex Arabum magis, quàm Galeni sententia, ut etiam multa antè dicta) Curatio.

Cap. XV.

HAc quoque febres de genere quotidianarũ intermittentium sunt. Verùm in Hepiala interiora in toto paroxysmo, excepto corde frigent, exteriora uerò calent. In Lipiria contrà est. Fit Hepiala à phlegmate uitreo, quod uel in uentriculo, uel in hepate, uel in liene, uel aliquo alio uiscere interiore, putà in aliquo interiore musculo putret pro parte aliqua sui, pars uerò altera non putret. Vapores autem à parte putrescente in exteriores corporis partes elati, in illis calorem excitant. Pars autem, quæ nondum putruit, agitata, frigoris in interioribus causa est. Ante quàm autem à natura agitaretur, non infrigidabat, quòd ei loco in quo quiescebat, assueta, & familiaris foret.

Causæ Hepialæ.

Lipiria fit à phlegmate quoque uitreo, in interiore aliquo uiscere putrescente: sed phlegma illud crassum nõ est, sed aqueum, & bili permistum, quod in interioribus putrescens, ibi calorem excitat: uapores autem, qui exteriùs feruntur, quoniam sunt debiles, nec multi, citò frigescunt: quo fit, ut exteriora frigeant, interiora uerò caleant. Materiæ cõmunes & enematibus, & lenientibus

Lipiriæ causæ.

ica=

medicamentis traditis in superioribus febribus phlegmaticis uacuentur, dictis quoq; ibidem medicamētis solutiuis utendum. Concoquatur autem materia & uacuetur, ut dictum est, incipiendo à minus incidentibus, & attenuantibus, ut ab oxymelite simpli. stillatitijs liquoribus fœniculi, buglossi, & absinthij, adiecto cinnamomo odoris, & saporis gratia, ascendendo gradatim ad magis incidentia, attenuantia, & aperientia, ut ad serapium de duabus radicibus, postremò ad oxymeli compositum, cum stillatitijs liquoribus prædictis. Intereà sollicitus sit Medicus de robore partium internarum, hunc igitur in modum roborandæ. Recipe, corticis citri sacchraro conditi. ℥.i. conseruæ rosarum, conseruæ adianti, ana. ℥.ß. aromat. rosar. maior. in elect. mollis formam compositi. ℥.ß. pul. diamoschi dulc. ʒ.ij. pul. elect. de gem. ʒ.i.ß. Excipiantur serapio conseruationis corticis citri, fiatq; conditum auro coopertum, quo utatur sæpe laborans & in paroxysmo, et extra paroxysmum. Extrinsecus autem uentriculus roboretur, admotis præsidijs in superioribus febribus phlegmaticis dictis. Porrò quoniam pituita hæc uitrea in intestina nonnunquam decumbit, doloremq; efficit colicum, id si hac in febre contigerit, et hunc in modum medebimur. Recipe maluarum, helxines, florum chamæmeli, braßicarum rubrarum, ana. Man.i. medullæ cnici. ʒ.vi. centauri minoris Ma.i. seminum anisi, anethi, fœniculi, an. ʒ.ij. Decoquātur in. s.q. aquæ, aut iuris omasorum coctorum ad tertias. Accipiantur iuris deco. lib.i. cas. sacchar. rub. an. ℥.i. mel. anthosati. ℥.i.ß. hieræ Gale. aut diaphœnici. ʒ.vi. ol. chamæmel. ℥. iij. salis foßilis. ʒ. i.ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur.

iniiciatur. Agaricus in colico dolore non miſcendus enmatibus, inteſtina enim lædit. Conferet & plurimu: ſequens enema. Recipe gallum unum annoſum, fatigetur, ſæpeq; uerberetur, tandem caput abſcindatur, ſanguisq; effluere ſinatur. Deinde in.ſ.q. aquæ decoquatur adiectis medul. cnici, polypod. quer. an. ʒ. vi. ſemin. aniſi anethi, fœnic. an. ʒ. ii. florum de chamæmel. & meliloti an. P. i. ß. accipiatur iuris decocti lib. i. adiectisq; ſaccha rub. mel. roſa. col. ana. ℥. i. hieræ Gale. ℥. ß. ol. anethi. ℥. iii fiat enema, quod ante paſtum iniiciatur. Intereà uerò diparantur enemata, ſi laborãs ingenti dolore afficiatur, ſequenti fotu foueatur. Recipe altheæ, florum chamameli, & meliloti, an. M. i. ß. ſeminum lini, et fœnogræci, an. ℥. ii. Decoquantur in aqua, qua calida foueatur uenter. poſt fotum ungatur ol. chamæm. & aneth. æquis portionibus miſtis. Hoc quoque mox iniiciatur enema. Recipe olei chamæmeli, ol. aneth. an. lib. ß. fiat enema, quod poſt fotum, & unctionem iniiciatur, poſt hoc, ſuprà dicta ad perfectam curationem addantur.

QVOTIDIANAE FEBRIS CONTInuæ, Curatio. Cap. XVI.

IN hac febre humor intra uenas putet. Victus ratio ſit tenuior, quàm in intermittente, minusq; ad calidum, & ſiccum declinet. Vino igitur non utatur, nec odoramentis. Cibus autem exhibeatur ægroto, quo tempore minus affligitur. Id autem tempus accuratè obſeruandum. Materiarum communium eductio, materiæ propriæ minutio, concoctio, & eradicatio, remediis in Febre quotidiana intermittente traditis fiant, aucta in ſerapiis concoquentibus ſe-

rapij

rapij intybi satiui latioris quantitate. In conditis quoq; diarrhodi abb. & cõseruæ rosa. quantitas augeatur. Pilu. alephang. quæ reualescentibus, ut maturius reficiantur, exhibentur, addantur refrigerationis gratia, ad reprimẽdam aromatum caliditatem myrobalani, aut aliud eadem facultate præditum.

FEBRIS SINCOPALIS AB HVMORE *phlegmatico Curatio.* *Cap.* XVII.

HAec febris sic dicta est, q, in paroxysmo solet superuenire Syncope, & maximè circiter uesperam pituitæ accommodam, si quidem febris intermittens sit: si uerò continua fuerit, in exacerbatione Syncope cõtingere solet. Sunt quoq; hæ febres de phlegmaticarum genere interdum, à multa pituita uenenata, à qua putrescente uenenati uapores ad cor efferuntur, à quibus spiritus læduntur. Hæ autem febres magna ex parte lethales sunt quoniam medicamento solutiuo materia uacuari sine periculo non potest. Medicamentum nanque solutiuum materiam illam uenenatã magis agitaret, quàm in paroxysmo agitari soleat, quare & grauiorem Syncopem induceret. Non sunt igitur danda neque minuentia medicamenta materiam propriam, neq; eradicantia, sed tantùm lenientia aluum, atque enemata ad materiarũ cõmunium uacuationem. Duo traduntur huius febris curandæ modi. Primus à Gal. qui iubet ægrotantem fricationibus ualidis panno aspero per triduum fatigari, excepto somni tempore, qui quidem somnus breuis esse debet. Primùm fricentur pedes, & crura, deinde reliquum corpus ascendendo usque ad brachia, & manus, quæ etiã fricentur, deinde collum, dorsum denique, & pectus. Fri- Causæ.

centur autem, & dorsum & pectus obliquè, latera uersus, ut à corde uapores auertantur: cæteræ autem parte recte deorsum uersus. Pannus autem, quo fricatur pectus, suffiatur caryophyllis, agallocho, & cortice citri siper prunas incensis. Toto autem hoc triduo, quo fricatur, utatur solùm aqua mulsa cum hyssopo: huncq; tenuissimũ uictum, si uires permittant, ad septimum usque diferat. Secundus modus ab Auerroe, & Alexandro traditur, iubentibus hanc febrem curari serapijs incidentibus, attenuantibus, aperientibus, & medicamento solutiuo debili, & forti: quale est turpetum, quod cum zinzibere forte est: si uerò in pauca quantitate detur, debile est. In summa, ægrotantis cubiculum sit lucidum, moderatè autem calidum, ac frigidum. Nam si calidus fuerit, uires resoluet: si uerò frigidius, per ipsum obstructio fiet. Si calidius fuerit, alteretur infrigidantibus superiùs sæpe commemoratis: sin frigidius, temperetur igne facto ex roremarino, iunipero, & id genus alijs aromaticis lignis. Fiat & hic suffitus in cubiculo.

Recipe thuris, masticis. ana ℥.i. corticis citri sicci ℥. ß. styracis calamitidis, agallochi, caryophyl. ana ʒ.iij. ex his leniter contusis suffitus fiat paulò antè paroxysmũ.

Aegrotantis cubiculum ne sit in loco humido, aer enim humidus illi obest. Vtatur uino albo oligophoro à principio, quamuis in alijs febribus non detur, nisi apparentibus concoctionis signis. Cibus sit paucißimus, sed qui sæpe exhibeatur, sitq; concoctu facilis, ut ouorum uitelli, pulli parui, pulli contusum, aut stillatus liquor ex pullo conciso in frustula, & contuso, stillatio rosarum liquore rigato, ac uino albo, caryophyllorum,

rum, ſantalorum, & cinnamomi puluere conſperſo. A principio, aut certè poſt fricationes, cor ſequenti epithemate roborandum.

Recipe ſtillatitij liquoris bugloßi, ſtillatitij liquoris cirſii, ſtillatitij liquoris meliſſophylli, ana lib.ß. agallochi ℥.ij. corticis citri ſicci ℥.i.ß. croci ℥.ß. His commiſtis, fiat epithema cordi panno in chermes tincto immerſo, & admoto. Deinde fingatur ſacculus, qui cordis regioni ſemper adhæreat hunc in modum.

Recipe meliſſophylli, florum bugloßi, florum cirſij, an. P.i.ß. caryophyllorum, cinnamomi, agallochi, an. ℥.i. ß. ſantalorum omnium, ana ℥.i. roſa. rub. ℥.ß. croci. ℈.ij. cocci infector. drach.i. moſchi, ambari. ana ℈.i. Inſuantur hæc puluerata panno ſericeo rubro, & raro, fingaturq; ſacculus acu inter punctus, in cordis figuram, cuius pars auguſtior infrà, latior ſuprà dum cordi admouetur, collocetur. Materiæ communes ſequenti enemate uacuentur. Recipe iuris decocti hordei, & furfuris, lib.i. uitellos duos ouorum, ſacchari rub. ℥.i. olei com. ℥.iij. His cõmiſtis fiat enema, quod ante paſtum infundatur. Hac febre laborantes neque meiendi, neque alui exonerandæ cauſa ſurgant è lecto, ne motus moueat humores, ſyncopeq; mox ſequatur. Prohibeantur à ſomno ſyncopes tempore. Materia eiuſmodi ſerapijs cõcoquatur. Recipe oxymelitos ſimpl. ℥.iij. ſtillatitiorũ liquorũ bugloßi, fœniculi, hyſſopi, an. ℥.ij. Miſceantur, & à ieiuno per biduũ ſumantur. Repetãtur autem & alijs quatuor diebus. Deinde utatur ſequenti medicamẽto ſolutiuo. Recipe turpeti ſelecti ℥.ß. zinzib. gra.vi. ſaccha. ℥.ij. Puluerata hæc ſtillatitio bugloßi liquore excepta ad aurorã ſumantur.

In morbi progreſſu, perſeuerante febre, & conſtante uirtute, utendum ſerapio de duabus rad. & ſtillatitijs liquoribus fœniculi, & buglοßi, ſicq; deinceps aſcendendo à minùs incidentibus ad magis incidentia, attenuantia, & aperientia, ut in ſuperioribus febribus phlegmaticis dictum eſt.

FEBRIS SYNCOPALIS A BILIOSO humore Curatio. Cap. XVIII.

Cauſæ. Fit hæc febris à bile ſupra modum tenui, & uenenata in corpore iuuenili, macro, raræ texturæ, & bilioſo. Signa. Si igitur quiſpiam in paroxyſmi principio Syncopem patiatur, & talis fuerit, qualem deſcripſimus certò à bile eſſe, nõ à phlegmate poſſumus affirmare, idq; maximè ſi tempus anni, aut Aeſtiuum, aut Autunnale fuerit, quibus quidem temporibus in eas temperaturas graſſari ſolet. Adde q, ſi ſit intermittens, tertio quoque die paroxyſmum facit: ſin continua, exacerbationem. Plerunque lethalis eſt, & uix ad quartum paroxyſmum peruenit, quin iugulet. Curandi ratio. Aer cubiculi, in quo decumbit ægrotãs, ad humidum, & frigidum declinet aut natura, aut arte. Prohibeat Medicus quanta poterit diligentia, nimiam euaporationem, quæ multa contingere ſolet in corporibus raris, uireſq; exoluit. Immergatur igitur ueluti in balneo, in ſtillatitio roſarum liquore, aut linteo in ſtillatitio roſarum liquore madefacto inuoluatur: aut, quod conducibilius uidetur, inuoluatur linteo, puluere è roſis ſiccis conſperſo. Cibum ſumat ægrotans paulò ante paroxyſmum. Quòd ſi tunc non licuerit, in ipſius paroxyſmi principio. Cibus autem ſit uitelli ouorum cum omphacio, panis in minutiſsimas partes, ueluti in ſcobem redactus

ctus & coctus (panatam uulgò appellãt) hordei cremor cum malorum Punicorum succo, aut ius stillatitium ex carnibus pulli irrigatis, stillatitijs liquoribus rosarum, oxalidis & buglosi. Vinum bibatur acerbum, & ponticum, dilutũ aqua frigida, aut iure decocti cirsii radicis. Extra pastum utatur aqua hordei cum zulapio rosa. In primis, quanta poterit Medicus maxima diligentia syncopæ occurrat, eiq; hunc in modum medeatur. Recipe manus Christi cum unionibus, & santalis ℥.ij. utatur frequenter. Vtatur & sequenti condito. Recipe conseruæ rosa. conseruæ radic. cirsii, ana ℥.ij. corticis citri, saccharo conditi. ʒ. ij. fragmentorum comm. præciosorum, margaritarum, ana drachm. ß. scobis auri, & argenti, ana scrupul. i. sacchari quantitate sufficienti fiat conditum, quo sæpe utatur laborans. Vtatur & potione sequenti cor mirificè iuuante.

Recipe pul. diamarga. frigid. ℈.ij. corallij rubr. ʒ. ß. compositionis alchermes, compositionis de hyacintho, ana. ℈.i. serapij de acetositate citri ℥.i. excipiantur stillatitijs liquoribus oxalidis, & buglosi, fiatq; potio, quæ syncopes tempore sumatur. Non fiant hac in febre frica tiones, quoniam humores nimium subtiles sunt, & tenues. Vacuentur autem materiæ communes aut balanis, ut superiùs sæpe dictum est, immißis, aut enemate, aut medicamento leniente sumpto hunc in modum.

Recipe maluarum, uiolarum, altheæ, betæ, ana Manipul. i. pruna. xij. foliorum lactucæ Manipu. ß. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. i. caß. recens extractæ. sacchari rub. ana ℥. i. olei uiolacei. ℥. iij. Cõmistis omnibus fiat enema,

quod ante pastum inijciatur. Leniens autem medicamentum huiusmodi sit. Recipe pruna damasc.x.ziziphа. vij.uuarum passarum detractis uinaceis.℥.ß.oxyphœnicωn.℥.i.Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ donec dimidium absumatur.Accipiatur iuris decocti.℥.iiij. mannæ drachm.x.aut cas.recens extractæ.℥.i. serapij de acetositate citri.℥.ß.his commistis, fiat potio,quæ manè horis quatuor ante pastum sumatur,aut per horam duntaxat, si diutius inediam ferre nequeat. Cor deinde refrigerare, & corroborare sequenti epithemate plurimùm conferet. Recipe stillatitij liquoris ros.℥.viij. stillatitiorum liquorum oxalidis, nympheæ, buglossi, ana unc.iij.omnium santalorum, utriusque corallij,ana. drach.i.ß.croci.scropul.ß.aceti unc.ß. caphuræ gran.iij. His commistis fiat epithema cordi,in æstate quidem frigidè,eoq; utendum manè, & uesperi ante pastum. Hoc eodem epithemate testiculos madefacere,atque irrigare non mediocriter conferet.

DE MELANCHOLICIS FEBRIbus. Cap. XIX.

MElancholia multipliciter dicitur.Interdum morbus est,interdum animi symptoma, nonnunquam & melancholicum humorem melancholiam appellamus. Atque hæc duplex est,naturalis,& præter naturam.Naturalis dicitur melancholia fæcalis, & propriæ humor melancholicus,aut melancholicus sanguis. Cùm.n.chylus in hepate in quatuor humores conuertatur, pars subtilior, magisq; cocta in bilem, mediocris substantiæ,& coctionis in sanguinem,minùs cocta, & crassa in pituitam.(Minus quidem cocta dicitur respectu sanguinis,& bilis.

bilis,non ratione sui,nam ratione sui completè cocta est ad nutritionem partium phlegmaticarũ)pars uerò crassior,quæ fæcis instar residet,estq; ueluti fæx aliorum humorum,melancholia fæcalis dicitur. Huius pars humoris ad lienem defertur, pars uerò cũ sanguine per uenas ad nutritionem melancholicarum partium. Est autẽ hic humor frigidus,siccus,& craßus. Quare cum ex eo gignitur febris,propter frigiditatem calefactione indiget propter craßitiem attenuantibus,sed non in principio, ut posterius dicetur : propter siccitatem uerò, quæ in eo excellit,humectãtibus eget. Dum itaque febrem excitat, ad humectandum præcipua Medici cura se cõuertat. Melancholia præter naturam:siue non naturalis est quadruplex . Aut enim fit ex adustione melancholiæ naturalis: aut ex adustione bilis: quæ omnium humorum facillimè aduritur,unde fit melãcholia,quæ atra bilis dicitur,quæ in terram proiecta feruet more aceti fortißimi . Fit & ab adustione pituitæ,quo fit, ut nonnunquam quotidianam quartanam uertatur,pituita in melancholiam conuersa. Fit quoque à sanguine adusto , siue putrescente.

Cæterùm,oritur quartana febris interdum à melancholia naturali,interdum à non naturali,& ab unaquaque eiusdem specie,nempe à melancholia sanguinea, biliosa,pituitosa,& naturali adusta. Et sæpe contingit pòst tertianam, per bilis adustionem.

FEBRIS QVARTANAE INTERMITTENTIS ab humore melancholico,Curatio.Ca.XX.

CVm enim melancholia naturalis in corpore abundat,siue ratione uictus,siue à temperie ab initio comparata, & putret extra uenas, febris oritur Causæ.

quartana intermittens, quæ pura, & exquisita dicitur

Signa. *Dignoscitur primo ut docet Gal. statim paroxysmo solo pulsu. Nam cessante paroxysmo, pulsus minor, ra- rior, ac tardior naturali sentitur, cōtra aliarum febriū naturam. (Nam in alijs febribus post paroxysmum ma- ior est, ac frequentior, quàm sanitatis tēpore) Cuius pul- sus ratio est, grauitas humoris arteriam exiccantis. Præ- tereà in huius febris paroxysmo ante calorem superue- nit primùm horror, deinde frigus, postremò rigor, & confractio quædā, perinde ac si ossa frangerentur, ob gra-*

Victus ratio. *uitatem humoris membra onerantis. Victus ratio, cùm melancholia sit frigida, & sicca, sed sicca magis, ad humi- ditatem magis declinet, quàm ad caliditatem: quæ uictus ratio communis est omnibus melancholicis morbis. Eli- xa itaque conueniunt, non assa. Quòd si carnes elixæ fe- brienti displiceant, in aqua ad perfectam usque coctionē decoquantur: deinde, ut ægroto satisfiat, parùm torrean- tur. Si elixæ non displiceant, illis solis utatur. Sint autem carnes, pulli gallinacei, hœdi, capi, perdices, & similes. A siccantibus omnino abstinendum. In morbi progressu ci- bus attenuantibus utendum, cuiusmodi sunt cappares, & oliuæ conditæ, at non in principio, ne his crassa materia agitetur, & agitata magis obstruat, & febrem augeat. Vuæ quoque aliquantisper suspensæ propter humiditatē cōferunt. Rapæ quoque, quoniam humectant, conueniūt: sed duplici aqua prius leuiter coquantur, tertia deinde aqua perfectè. Victus tenuis non conuenit, quonam morbus chronicus est. Si tamen ægrotans corpulentus, et succulentus fuerit, tribus septimanis prioribus, si uictu tenui utatur, ei plurimùm cōducet. Liberalius deinde nu-*

triatur

triatur cibis supradictis. Huius febris rigori adhibenda sunt remedia. Oleo enim aneth. & chamæmel. in rigore ungenda spina dorsi secundum longitudinem. Aut è pomo colochintid. medulla auferatur, deinde ol. aneth. & chamæmel. impleatur, ac super prunas torreatur usque ad oleorum feruorem, deinde pomum cũ oleis exprimatur, ex oleoq; expresso, dorsi spina secundũ longitudinẽ ungatur. Prohibeatur somnus, & potus usq; ad declinationem paroxysmi. Quòd si à potu abstinere nequeat: aquam coctam cũ saccharo bibat, aut aquam hordei: aut cũ illarũ altera misceatur conditum sequens præsertim in declinatione uniuersali febris. Recipe conseruæ buglossi, conseruæ cirsii an. ℥. i. pul. lætitiæ Gale. uel diamoschi dulc. ℥. i. fragmentorum communium pretiosorũ an. ℈. i. bracteas auri. x. His commistis fiat conditum, quod sitis tempore cum prædictis aquis misceatur, ut dictũ est. Poterit & eo uti sine illis aquis extra sitim ad cordis, et partium internarum roborationem. Medicamẽtis aũt in principio uehementer calidis, aut frigidis abstinendũ, ut compositionibus, quas cõfectiones appellant, nã compositiones calidæ inflammant, crudaq; adhuc materia inflammatur: atque inde febris pessima continuaq; suboritur. Quare à theriaca, & œnosaccharo abstinendũ. Ex usu enim calidorum hæc febris plerunq; transit in duplicem, deinde in continuam, quæ ferè lethalis est, ubi de intermittente, continua efficitur. Nimiùm quoq; refrigerantia uitanda, quoniam materiam incrassant. Nec sunt à principio danda medicamenta solutiua fortia, nam hic humor est omnium maximè expulsioni rebellis, atq; ita agitaretur, non educeretur, aliosq; humores secum agi-

Curandi ratio.

taret, magno febrientis malo. Abstinendum quoque i[n] principio à uehementer incidentibus, attenuantibus, & aperientibus, non enim hæc agerent in humorē crassum sed in subtiliorem, sicq; crassus humor craßior redderetur. Sint in principio serapia, quæ exhibentur, leuiter, & moderatè attenuantia. Præterea solutiua medicament[a] hac in febre magis in forma potionis conueniunt, quàm in forma solida. Si tamen ægrotus potionem auersetur, pil. uti licebit.

Curatio. *Curandi ratio à materiarum cōmunium euacuatione auspicanda, ut in alijs febribus, aut enemate iniecto, aut leniente medicamento sumpto hunc in modum, in quartana pura à naturali melancholia.* Recipe *betæ, maluarum, linozostidos, ana* Manip. *i. florum chamæmeli.* P. *i. ß.* Decoquantur *in sufficiēti quātitate aquæ ad tertias.* Accipiātur *iuris decocti lib. i. ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. ℥. i. mellis uiol. (magis enim lenit, quàm rosaceum) ℥. i. ß. olei communis. ℥. iij. salis ʒ. i. ß. Cōmistis omnibus, fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut enematis loco utatur leniente medicamento sequenti.* Recipe *cas. recens extractæ. ℥. i. serapij de buglоss. ℥. ß. stillatitiorum liquorum cirsij, bugloss. ana. q. s. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastū.* Materijs *communibus uacuatis, si melancholia fœcalis cum sanguine mista uideatur, sanguis mittatur, fiatq; uenæ diductio lata. Si sanguis niger exeat, sinatur exire, pauca tamen sanguinis quātitas detrahatur, sin rubicundus, claudatur mox uena.* Nonnulli *tamen inter medicos non postremæ notæ, censent sanguinis mißionē in morbi progressu, materia iam cocta potius, quàm in principio faciendam.* His *peractis, materia hunc in modū concoquatur.*

oquatur. Recipe oxymelitos simpl.℥. iij. stillatitio- um liquorum cirsij, buglos. lupi salictarij an.℥.ij. Misceã ur, & cinnamomo saporis gratia adiecto, à ieiuno per iduum diluculò sumantur. Repetantur alijs quatuor die us. Et quoniam hæc materia concoctu admodum est dif icilis, si per dies uiginti serapia concoquentia repetan- ur, multò utilius erit. Vacuetur deinde materia medica nento leui hunc in modum. Recipe cathol.ʒ.vi. compo itionis Hamech.ʒ.i. serapij de buglos.℥.ß. communis de- octi ℥.iiij.ß. adiectis in fine decoctionis epithymi ʒ.ij. epithymum coctionem multam non sustinet, siue in se- rapijs, siue in apozemate, siue in solutiuo addatur, mul- ta enim coctione uis eius exoluitur) fiat potio, quæ ad au roram posteriore die quietis sumatur: quo quidẽ die por tio melancholiæ, quæ sequentem paroxysmum factura est, quodammodo mouetur, quæ sic mota faciliùs educi- tur, quàm priore die. Recipe conseruæ buglos.℥.ß. su- matur postridie mane. Transactis deinde diebus aliquot, iterum atque iterum purgandus est, præmißis tamen se- rapijs concoquentibus. Nam in morbis longis partem humorum concoquere oportet, partem uacuare repetitis uicibus. In morbi igitur progressu, rursum sic concoqua- mus humorem. Recipe serapij de epithymo ℥.ij. sera- pij acetati simpl.℥.i. stillatitiorum liquorum cirsii, bu- gloßi, lupi salictarij, ana ℥.ij. Misceantur, et à ieiuno per biduum diluculò sumantur, adiecto cinnamomo saporis gratia. Repetantur alijs quatuor diebus. Aut utatur apozemate sequenti.

Recipe cortic. radic. cappar.℥.i. quinq; rad. com. mace ratarũ in aceto, an.℥.ß. buglos. cũ radice, fumariæ, cirsij, melis-

meliſsophylli, an. Manip.i. quinque herbarum capill. an. Manip.ß. uuarum paſſarum detractis uinaceis. ℥.i. flori genistæ, trium florum communium, ana. P.i.ß. polypod. quer. ℥.i. foliorum ſennæ oriẽtal. ℥.ß. Decoquantur in. q. aquæ, tantiſper dum dimidium abſumatur. Accipiãtu iuris decocti lib.ij. aceti paſſulati. ℥.iij. in fine decoctionis addantur. ʒ.ij. epithymi, adiectisq; ſaccharo, & melle, fiat ſerapiũ mediocriter coctum quod depuretur, deinde cinnamomi ſelecti. ʒ.iij. & ſaporis, & odoris gratia addãtur. Hoc apozemate utatur ægrotus, ſed diebus mane. Deinde in hunc modum uacuetur. Recipe cathol. ʒ. vi. compoſitionis Hamech. ʒ.iij. ſerapij de bugloſ. ℥.ß. decocti communis. ℥.iiij.ß. adiectis foliorum ſennæ, polypodij quer. an. ʒ.ß. fiat potio, quæ die à paroxyſmo ſecundo ſumatur ad horam quartam matutinam. Recipe ther. ueter. ʒ.i. conſeruæ rad. cirſii. ʒ.ij. Miſceantur, & poſtridie manè ſumantur ſex horis ante paſtum. Apparente concoctione, bis deinde ſingulis hebdomadibus duabus horis ante paroxyſmum, & cibum manè theriacam ſumere plurimùm conferet. Ante autem concoctionem materiæ ſequenti compoſitione utatur ægrotus. Recipe ſpecierum diarrhodi abb. ſpecierũ elect. ex tribus ſantalis ana. ℈.ij. pul. diamoſchi dulc. (calidum hoc eſt, ſed cum frigidis in principio dari poteſt) pul. lætitiæ Gal. an. ʒ.i.ß. ſacchari diſſoluti in ſtillatitijs liquoribus roſa. & bugl. q. ſ. fingatur electar. ſolidum in rhomborum figurã, ſint aũt ſinguli rhombi ponderis. ʒ.ij.ß. è quibus ſumatur unus manè, & ueſperi per horam ante paſtum diebus quietis, quando aliud non ſumitur, aut ſumptum eſt. Poſt autem materiæ coctionem utatur electario ſequenti. Recipe

elect.

elect. diamoschi dulc. & lætitiæ Gale. an. ℥. ij. capiat tab. mane & sero per horam ante pastum, quando non sumit aliud.

FEBRIS QVARTANAE INTERmittentis à melancholia per bilis adustionem, Curatio. Cap. XXI.

Cognoscitur hæc febris dupliciter. Primùm si tertiana præcessit, quæ in quartanam conuersa sit. Secundò, si æstatis tempore, aut Autumni, iuuenis biliosus, cibis calidis, & bilem gignentibus antè usus quartana laboret. Medicamenta, quæ ad huius febris curationem adhibentur, ad humidum, et frigidum præsertim in principio declinare debent, quoniam multum caloris in principio habet. In progressu uerò, minuto calore, calfacientibus utendum. Deinde prohibeatur bilis ustio, & quæ iam usta est, si fieri potest, corrigatur. Cibus quoque sit in principio frigidus. Lactucæ ferculis misceantur. Melones, cucurbitæ, carnes suillæ recentes conferunt. Quies motui utilior. Fiant fricationes leues panno molli. Cibus tribus aut quatuor horis ante paroxysmum sumatur, cùm in alijs quartanis die paroxysmi inedia ferenda sit. Potus sit uinum aqua hordei, aut aqua cocta dilutum. Vitanda & ira, & tristitia. Curandi ratio à materiarum cõmunium uacuatione inchoanda, aut enemate infuso, aut medicamento leniente sumpto hunc in modum. Recipe maluarum, uiolariæ, betæ, linozostidos, an. M. i. pruna. x. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. i. ß. cas. recẽs extractæ, sacchari rub. an. ℥. i. ol. uiol. ℥. iij. salis triti parũ. Fiat enema, quod ante pastũ infundatur. Aut enematis loco utendum

Signa.

Victus ratio.

Curandi ratio.

dum medicamento leniente sequenti. Recipe pruna
masc.x.trium florum com.an.P.i.oxyphœnicωn.℥.ß.
coquantur in.s.q.aquæ,donec dimidium absumatur.A
piantur iuris decocti.℥.iiij.cas.recens extractæ,uel m
næ ℥.i.serapij uiola.℥.ß.Commistis omnibus fiat pot
quæ manè horis quatuor ante pastum sumatur.Mate
autem in principio humectantibus, & infrigidantib
hunc in modum concoquatur. Recipe serapij uiola
(infrigidat & humectat) ℥.ij.serapij acetati simpl.℥
stillatitiorum liquorum intybi satiui lati folij, buglos
lupi salictarij,ana.℥.ij.Misceantur, & adiecto pulue
santalorum citrinorum per biduũ à ieiuno sumantur. I
petantur quatuor alijs diebus.Vacuetur deinde leui me
camento,forte enim in principio exhibendum non es

Recipe cathol.℥.ß.compositionis Hamæch.℥.i.ß.se
pij uiolacei ℥.i.decocti paulò antè scripti ℥.iiij.ß.fiat p
tio,quæ sumatur die secundo post paroxysmum manè h
ris sex ante cibum.Theriaca post solutiuum in princip
huius febris est bona.Quiescat deinde dies aliquot,ac in
tereà utatur electario sequenti. Recipe diacorallij ℥
ij.sumat tessellam unam manè,& uesperi ante cibum.
uerò magna appareret in hepate inflammatio,loco dia
corallij utatur electar.ex tribus santalis.Fiat & sequen
epithema hepati. Recipe stillatitij liquoris intybi s
tiui latioris ℥.viij.stillatitiorũ liquorum oxalidis, & r
sarum,an.℥.iij.omnium santalor.an.ʒ.i.ß.aceti.℥.ß.spi
cæ nardi.℈.ß.Commistis omnibus fiat epithema hepat
tepidè ante pastũ.Prohibeatur potus in paroxysmo usq
ad declinationem,si tamen sitim sustinere nõ posset,au
aquam coctam,aut aquã hordei utranq; cũ serapio uio

lace

ceo bibat, aut cũ sequenti condito. Recipe cõseruæ rosa. conseruæ buglos. conseruæ cirsii, conseruæ uiolarũ, an. ℥. ß. manuschristi cũ unionibus. ℥. i. ß. fragmentorũ cõmunium pretiosorum, an. ℈. i. corallij rub. ℥. ß. sacchari. q. s. fiat conditum adiectis auri bracteis x. Et sine aquis prædictis eo interdum utatur ad partium principium uires roborãdas. Vbi deinde dies uiginti, aut ampliùs quieuerit, cõcoquatur humor hunc in modũ, præsertim si multus adhuc appareat calor. Recipe serapij de epithymo. ℥. ij. serapij uiolacei ℥. i. stillatitiorum liquorũ intybi satiui latioris, buglossi, fumariæ, an. ℥. ij. adiecto santalo citrino misceantur, & à ieiuno per biduum sumantur. Repetantur & aliis quatuor diebus. Aut utatur apozemate sequenti. Recipe succi buglos. succi cirsii, ana. lib. i. ß. succi pomorum redolentiũ lib. i. sacchari. q. s. Decoquãtur usq; ad consumptionẽ tertiæ partis, addendo aceti ℥. ii. Eo utatur sex diebus appetente diluculo. Deinde detur solutiuum sequẽs, quod fortius dari potest, quàm in principio, si materia iam cocta sit. Recipe pruna damasce. decem, uuarũ passarũ detractis uinaceis, mixorum, ziziphorũ, an. ℥. ß. trium florum com. an. P. i. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ usq; ad dimidii consumptionem, accipiantur iuris decocti ℥. iiii. ß. in quibus macerentur myrobalanorum flauarum & cærulearum cõfricatarum ol. amygda. dulc. an. ℥. i. manè lento igni fricentur, & colentur, adiectisq; cathol. ℥. ß. compositionis Hamech ℥. iii. serapii uiolacei unc. ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram die secundo à paroxysmo. Hic dari potest theriaca hunc in modum. Recipe theria. uete. ℈. ii. dissoluatur in stillatitiis liquoribus rosarum, & buglossi, & postri-

dis

die manè sumantur horis sex ante pastum. Circa statum huius febris, si laborans corpulentus sit, & succulētus, ac iuuenis, incidi poterit aut iecoraria uena, aut saluatella manus sinistræ. Sanguis autem si crassus, & niger appareat, pro ægrotātis uiribus detrahatur: sin tenuis, & minimè melancholicus, statim supprimatur. In statu uerò sequenti elect. utatur. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diamargar. calidi, uel elect. de gem. an. ʒ.i.ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore buglossi. q.s. fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, è quibus unum sumat manè, & uesperi ante pastum. In febre quartana à melancholia naturali, & à bile adusta, quoniā in utraq; siccitatis multū est, poterit ægrotans ad humectādū corpus in principio ante coctionē aquæ dulcis balneo uti.

FEBRIS QVARTANAE A MELANcholia à sanguine adusto, Curatio. Ca. XXII.

Haec febris si accuratè regatur, alijs quartanis breuior esse solet, ut quæ uix uiginti accessiones superet. Et uictus ratio, & medicamenta ad caliditatem, & humiditatem moderatè declinent: nam hæc melancholia non adeò frigida est, & sicca, quàm aliæ. Curandi ratio ab eductione materiarum communium exordienda, aut enematibus, aut medicamentis lenientibus hunc in modum. Recipe uiolariæ, maluarum, altheæ, an. Manip. i. spinæ albæ Manipu. ß. quatuor seminum frigid. maiorum, an. ʒ. i. Decoquantur in sufficiēti quātitate aquæ ad tertias. Accipiātur iuris decocti lib. i. ß. cas. recens extractæ, saccha. rub. an. ℥. i. ol. uiol. ʒ. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur die quietis. Aut enematis loco, sumat sequens medicamentum

Victus ratio.

Curandi ratio.

camentum leniens.

Recipe pruna damasce. x. trium florum com. an. P. i: oxyphenicωn. ℥. ß. Decoquantur in ſ. q. aquæ donec dimidiũ abſumatur. Accipiatur iuris decocti. ℥. iiij. adiectisq; caſ. recens extractæ, uel mannæ. ℥. i. ſerapij uiolacei. ℥. ß. fiat potio, quæ die quietis manè horis quatuor ante paſtum ſumatur. Materijs communibus eductis, incidatur uena interna dextri cubiti, ſanguinisq; ℥. vi. detrahantur, ſi uires & ætas permiſerint. Poterit & miſsio ſanguinis rurſum fieri inciſa aut mediana, aut iecoraria ſiniſtri brachij poſt paroxyſmum ſequentem priorem ſanguinis miſsionem, niſi quid aliud obſtet. His peractis, materia hunc in modum concoquatur. Recipe ſerapij acetati ſimpl. ℥. ij. ſerapij uiolacei ℥. i. ſtillatitiorum liquorum, intybi ſatiui latioris, adianti, lupi ſalictarij. ana ℥. ij. Miſceantur, adiecto ſantalo citrino, & à ieiuno per biduum diluculò bibantur. Repetantur alijs quatuor diebus. Hac in febre medicamentum ſolutiuum debile admodum ſit oportet, in hunc modum.

Recipe rhabar. ſelecti. ℥. i. ſpicæ gra. iiij. foliorum ſennæ oriental. ℨ. ij. Macerentur in ſero caprino, & pauco uini albi horis xij. deinde exprimantur, adiectisq; ſerapij roſ. laxat. ℥. ij. ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui latioris, & bugloſſ. ℥. iiij. fiat potio, quæ die ſecundo poſt paroxyſmum ad aurorã ſumatur. Quieſcat deinde per dies complures, atque intereà utatur elect. diacorall. quotidie ante paſtum matutinis horis. Si calor uehemens ſit, pro diacoral. utatur elect. ex tribus ſantalis. Vbi dies aliquot quieuerit, rurſum concoquatur materia hunc in modum.

Recipe ſerapij intybi ſatiui latioris ℥. iij. ſtillatitiorũ

liquorum fumariæ, lupi salictarij, buglossi, ana.unc.ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum sumantur. Repetantur & alijs quatuor diebus. Vacuetur deinde materia sumpto rursum medicamento solutiuo proximè dicto. In fine augmenti utatur laborans electar. sequenti.

Recipe specierum diarrhod. abb.ʒ.ij.corallij rubri ʒ.i.margaritarum ℈.ij.sacchari dissoluti in stillatitio liquore buglos.q.s.fingatur elect.solidum in rhomborum figuram è quibus unum sumat manè ante pastum usque ad declinationem morbi. In declinatione autem utatur duntaxat elect.diarrhodi abb.Paroxysmi uerò die utatur condito superiùs tradito in Quartana à Melancholia à bile adusta.

DE FEBRE QVINTANA, SEPTANA, ET NONANA.

Vintana, Septana, & Nonana, curantur eo modo quo Quartana à melancholia pituitosa.

Hippocrates in Epidemijs, ponit febrem quintanam, septanam, & nonanam: asseritq; quintanam esse alijs deteriorem, quãuis sextana, & septana sint longiores, nõ tamen mortales. At quintana mortalis est, non tamen omnis. Hoc intelligendum de quintana quæ præcedit, uel sequitur hecticã. Nam febris erratica quæ migrat in quartanam, & ex quartana in quintanam lethalis est. Talis igitur quintana quæq; prædictas febres sequitur, et præcedit hecticam,

cam, lethalis est corpus incinerando et exsuccando. Quintana quæ sequitur febres erraticas uel hecticam, periculosa est.

Cæterùm, notandum est, quòd in corpore hectici aliquando sunt humores, qui incinerantur et paucificati faciunt quintanam, quæ materia à quartana non differt quãuis materia quintanæ sit paucior & craßior. Prætereà notandum est quòd quartana neq; præcedit neque sequitur quintanam. Potest enim aliquando ita incrassari & paucificari pituita ut quintanam incipientem excitet. Gal. exponens Hippocratem loquentem de Quintana, Septana, & Nonana ualde frigidè exponit.

Porrò sextana, quintana, & aliæ possunt accidere ex errore Medici, uel ægroti, nempe à multitudine cibi. Galenus in Commentarijs quos edidit in Hippocratem ita inquit. Si esset sextana, esset sextus humor, & si esset septana, esset septimus, & si esset nonana, esset nonus humor. Galeno respondere possumus unum & eundem humorẽ excitare quartanã, quintanã, sextanã, septanam, et nonanam: secundũ maiorẽ & minorẽ craßitiẽ: quoniam ut humor moueatur certo die, requiritur certa quædam magna quantitas talis humoris. Proculdubio in aliquibus regionibus quidã morbi dominantur, qui in alijs regionibus non dominantur. Rasis affirmat se uidisse hominem, qui quintodecimo quoque die laborabat febre, et alium, qui semel dũtaxat in mense laborabat febre. Has autem prædictas febres certum est fieri à sola Melancholia pituitosa, propterea quòd humidior est alijs speciebus Melancholiæ, et per consequens sic usta non est quin aliquid de humore retineat.

DE FEBRE PESTILENTIALI.

Causæ febris pestilẽtialis.

CAusæ Febris pestilẽtialis sunt multæ: nempè aer, qui potest alterari multis modis. Potest enim calefieri, siccari, &c. Item potest putrescere: Putredo est uia ad corruptionem. Putrefactio est paßio misti, per quam quatuor elementa separantur, & tandem sequitur corruptio. Sed elemẽtum purum multo modo potest putrere. Verum est quod putrefactione propriè dicta, aer & aqua, non possunt putrere. Aer tamen & aqua dicuntur putrere, quòd uapores aliqui putridi eleuati à locis putridis miscentur aeri, & aquæ, & ita aer & aqua dicuntur putrere, non tamen proprie.

Item Aristoteles quarto Metheororum asserit omnia elementa præter ignem putrere, quod intelligi debet de putredine per mistionem, & non de putredine propriè dicta. At ignis nulla putredine potest putrere propter insignem caliditatem, quæ potiùs assumit quàm putreat.

Item in problematibus Aristoteles aßerit aerem non putrere, quod intelligi debet de aere supernæ regionis: hic enim non potest putrere propter uicinitatem ignis.

Causæ putredinis elementorũ.

Causæ putredinis elementorum non simplicium, aliæ sun propinquæ, ut delatio uaporum putridorum à cadaueribus, qui deferuntur per uẽtos, et attrahuntur per respirationem, & ita excitãt febrẽ pestilentialẽ. Vapores eleuati à cadaueribus corporũ humanorũ magis inficiũt homines, quàm uapores eleuati ab alijs cadaueribus.

Item uapores eleuati à cadaueribus equorum magis inficiunt equos quàm alia animalia. Aer secundum diuersas sui alterationes diuersas febres in nobis gignit.

Putredo quid.

Item Putredo est remollitia quædã cum febre in aere

& aqua. Aer humidus potest generare febres putridas, non pestilētes. Præterea causæ putredinis aeris remotæ, sunt influxus cælestis, qui potest etiam causare pestilentiales, quando simul coniunguntur causæ inferiores.

Nota q̄ Doctores dicunt hanc febrem pestilentialem fieri posse à solo influxu cœlesti, non concurrente inferiori causa, nempe nec putredine aeris, nec aquæ. Hoc tamē rarò fit. Videmus enim aliquādo aerem purißimum esse, & tamen febris pestilens est.

Item à profunditatibus terræ aliquando oriuntur uapores qui inficiūt aerē, & pestē generant, & præcipuè si uapores fuerint longo tempore retenti intra terram.

Item nota quod aer putrens causat pestilentialem febrem perueniendo ad cor, cuius spiritus uitales corrumpit & humiditates quæ sunt in corde, & prope cor, quod est pars maximè sanguinea. Plus enim sanguinis in corde naturaliter quam in alijs partibus est, propterea igitur aer putridus perueniens ad cor corrumpit temperiē spiritus uitalis & cordis.

Re uera febris pestilens quæ fit à putredine aeris, & succendit spiritus cordis est diaria, quamuis spiritus possit putrere, sed statim dissoluitur cùm putret.

Verum quod ut plurimum febris pestilentialis est humoralis ab humore putrido, quia aer putridus putrefacit humores cordis. In febre pestilente illico putret sanguis existens intra cor, secus si habet in alijs febribus in quibus sanguis qui est in corde non primo loco putret. Febris pestilens ut plurimum est synochos putrida, ideo sectio uenæ conuenit in febre pestilentiali: potest tamen esse Causos, si sit multa bilis in corde, rarò fit à melan-

cholico humore, & pituita febris pestilens. In febre pestilenti humores & spiritus cordis corrumpuntur et putresiunt, præcipuè in febre pestilentiali humorali.

Item ut plurimùm febris pestilētialis fit à sanguine, quia sanguis magis abundat in corde quàm alij humores. Corpora ualde imbecilla, ut quæ nimio coitu utuntur, & cacochyma. Item humida quæ utuntur multo balneo, sunt obnoxia pesti. Item corpora pororū dilatatorū sunt obnoxia pestilentiali febri, idq; à natura: corpora densa à causa præter naturam, nempe propter humores obstruentes cutim sunt magis obnoxia pesti, sed corpora densa, naturaliter sunt minus obnoxia pesti, quàm corpora rara.

Signa febris pestilētialis.

Signa febris pestilentialis hæc sunt. Febris pestilens est quieta quoad tactum & caliditatem acrem, et est conturbens interiùs, quia humiditates cordis putrent uenenosa putredine.

Item ægri sunt inquieti, & uolunt mutare locum, propter malignam putredinem, quæ est in corpore quando bilis putret.

Pestilens febris habet caliditatem externā exterius.

Item in febre pestilētiali est eleuatio anhelitus, quia natura conatur euentare cor. Interdum curtatur anhelitus, quia uires multum debilitantur, & ita symptomata statim à principio fortia apparent. Est etiam sitis magna propter uapores, est nigredo linguæ, & siccitas linguæ, & calor immodicus.

Quartum signum est, quod sæpe nausea accidit, quia aliquæ materiæ pergunt ad uentriculum.

Itē est prostratus appetitus ægri. Debent horatim sumere

mere cibũ, quia putredo uenenosa corrumpit statim spiritus, qui citò restaurari debẽt, alioqui moreretur æger.

Item comedunt nolentes ægri, quibus dabimus uinũ.

Aliud signum est quod pustulæ quædam nascuntur in lingua, et partibus oris propter uapores eleuatos acres ad partes oris, tales pustulæ statim hulcerantur. Dabimus lotiones oris.

Item Pustulæ sæpe accidunt infantibus propter lactis acrimoniam, puluis myrtillorũ confert his pustulis.

Item Pustulæ impediunt transglutitionem, & hulceratur lingua, tum folia lauri contusa, & redacta in cinerem, conferunt huic affectui.

Aliud signum, quòd Pustulæ multiplicantur in corpore febricitantibus febre pestil. Pustulas uocant, le rac.

Causantur à uaporibus malignis istæ Pustulæ, quæ sunt nigræ aliquando, nõnunquam uiolaceæ, subalbidæ, & subnigræ: quia subitò liuescunt. Tunc malum signũ est, quia tunc materia uenenosa redit ad cor.

Aliud signum est tensio hypochondriorum: nam propter imbecillitatem caloris innati multiplicantur multi flatus circa hypochondria: unde sequitur tensio hepatis uentriculi & aliarum partium.

Aliud signum est, q̃ tenditur uenter aliquando, ac si laborarent Tympanite, idq; propter multitudinem flatuum, generaliter propter imbecillitatẽ caloris natiui.

Item stercus est fœtidũ, quia aliqua portio humoris putridi symptomaticè ui morbi qui excitat naturã eijcitur: aliquando partes corporis aliquæ eliquescunt sic, ut stercus sit oleaginosum. Sunt.n. fœtidæ urinæ, propter putredinẽ. Finis putredinis et ustionis, est incineratio,

sudores etiam sunt fœtidi in hac febre, propter maligni putredinem, quæ est in uenenositate. Notandum est quòd omnia prædicta signa statim apparent à principio, quia à principio humiditates cordis putrent. Profectò datur aliqua febris pestilens diaria, quæ citius interimit, quàm alia.

Quædam est febris pestilẽs, quæ rarò accidit, de qua tractat Gal. tertio de febribus, & est in qua non sentit æger magnam sitim: neque alterationem pulsus, uel urinarum, & tamen statim æger moritur.

Dubium occurrit quomodo æger non sentit multitudinem caloris? dicendum est ægrum sentire calorem acrem sed non plurimum. Item ista febris contigit rarò, eam tamen uidi. Ista febris citò interficit, quia habet uenenositatem, quæ est occulta qualitas. Notandum est, quòd in hac febre pestilenti pulsus non alteratur magna alteratione, quia febris pestilentialis est, in qua natura non audet inuadere morbum. Sed hæc ratio nõ est bona, quia sequeretur naturam agere cum uoluntate. Altera ratio est, ob quam pulsus non alteratur alteratione magna secundum rationem febris, quia uires sunt imbecillæ. Vel dicendum est, pulsus non alterari, quoniam in humoribus cordis, qui alterantur in hac febre, duo sunt consideranda, putredo, & uenenositas. In hac febre aliquando à principio uenenositas magna introducitur antè quam humores putrescant, & statim symptomata sunt magna, aliquando uenenositas & putredo simul corripiunt humores & tunc calor magnus in initio apparet, aliquando prius putredo incepit in humoribus cordis, aliquando uenenositas, & tunc pulsus in initio parum alteratur,

tur, quia calor non est uehemens. Calor enim putredinis non est uehemens, & tamen uenenositas corripiens humores interficit ægrum.

Sunt qui asserunt hanc materiam uenenosam posse esse in locis remotis à corde, & tunc materia uenenosa distans à corde parum alterat pulsum. Alii asserunt quod accidit aliquando febris materiam concoqui à natura, quia humor uenenosus mouetur ad cor, & ita interimitur æger, & hoc sæpius accidit in alijs febribus. Nam sæpe quando morbus non est periculosus in initio, moritur ægrotus humore concocto, nempe delata maligna materia ad cor, materia mota per crisim à natura.

Cæterùm urina est excrementum hepatis, ideo quia hepar parum afficitur in febre pestilente urina bona, cũ bona hypostasi potest apparere cùm æger moritur. Hepar tamen fungitur suo officio, adiuuante corde facultate uitali, quæ defertur à corde.

Notandum est quòd licet hepar concoquat chylum beneficio cordis adeò ut facultas hepatis deficiat deficiente uitali facultate cordis. Tamen potest esse satis magnum nocumentum in corde non existente proportionaliter nocumento in hepate. Erit tamẽ aliquod nocumentum in hepate, & tamen poterit urina satis esse bona in hac febre. Iudicia Medicorum sunt uera ut plurimùm. In febre omni pestilentiali, quando anhelitus fœtet, statim æger moritur, quia talis fœtor anhelitus procedit à putredine magna existente in corde, dummodo talis fœtor non proueniat ab humoribus putridis, circa pulmones. Aliquando catarrhus putret circa pulmones, & tamen talis humor non est phtisicus.

Sunt nonnulli morbi, ut hectica, in quibus urina est laudabilis, & tamẽ æger moritur. Hæc abundè de signis febris pestilentialis.

Signa febris pestilentialis ab aere in Autumno, quã do apparent in suprema regione aeris ignes diuersimodè propter aerem pestilentialem.

Item isti ignes apparentes in principio Autumni denotant futuram pestem per hyemem & autumnum. Co-

Curatio.

meta sequitur influxũ alicuius maligni astri præcipuè Martis, ideo cometa mouetur ab Oriente in Occidentem cum Marte, ideo cometa significat pestem & febres biliosas futuras. Re uera isti ignes apparentes in aere non sunt causa pestis, significant tamẽ uel influxum malignum syderis, & eleuantur ab infima aeris regione. Ignes isti denotant multos uapores eleuari à terra, & craßi uapores remanent in infima aeris regione, & ita putrefaciunt aerem.

Item nota quòd pestilentia capitur bifariam, propriè nempe pro ægritudine, quæ multos interficit: Alia est pestilentia communiter pro morbo eueniente uno tẽpore, non tamen ita interimente homines, et hoc est quando multæ biliosæ febres, uel caußi regnant in uno tempore, & in eadem regione.

Item nota quòd hyeme, quando Auster multiplicatur, est causa putredinis.

Item quando uentus Subsolanus qui est calidior Austro, flat hyeme, tunc est signum pestis futuræ in hyeme.

Item quando aer turbulentus apparet, et uidetur pluere, & non pluit, tunc est signum pestis hyeme.

Præterea quãdo uidetur uer siccum esse cum aliquali

frigore & non pluit uere, tunc futura est pestis æstate. Nam quando uer est siccum, tunc terra generat & eleuantur multi uapores qui permiscentur cum aere, & sunt cum aere putrefaciente aerem, quia non pluit.

Nota etiam quòd quando non fuerit multum calida, significat aerem pestilentem.

Item quando in æstate uidemus quòd certa hora noctis uiget frigus, & de die est caliditas. Idq; æstate tunc est signum pestis, quia uapores miscentur cùm aere, & reducunt se ad frigiditatem.

Item nota quòd quædam sunt signa communia aeris pestilentis. Nam uarietas in calore & frigore in omni tempore significat aerem pestilentem: unde Autumnus inter omnia tempora est tempus maximum propter eius uarietatem in frigore & calore. Hæc enim uarietas est causa uirium imbecillitatis. Alia signa communia quocunque tempore sunt, quando animalia quæ generantur per putredinem maximè multiplicantur, uidelicet, quando ranæ quæ sunt paruæ multiplicantur in terra, & multi uermes miscentur, signum est aerem esse pestilentem, quando etiam animalia, ut talpæ, quæ uiuunt intra terram, mouentur ad partes externas terræ, tunc est signum aeris pestilentis. Quãdo pestilentia aeris pendet ab astris, animalia quæ sunt in montibus currunt ad ualles, & partes infimas, & aues montanæ relinquunt nidos suos, & contrà quando infectio aeris à partibus internis ut à terra, tunc animalia terrestria à partibus infernis ad supernas fugiunt, & uitant contraria sibi.

HAEMITRITAEI CVRATIO.

HAemitritæos consideratur multis modis. Nam hæmitritæus uerus est febris composita ex tertiana intermittente & quotidiana continua. Fit ubi putrescẽs pituita putrefactæ bili admiscetur.

Non uerus fit ex pituitosa intermittente, & tertiana continua, uel ex utraque cõtinua, uel intermittente: idq; semper secundum Galenum. Quando igitur paroxysmi quotidianæ, & tertianæ simul & semel incipiunt, talis febris est cognitu difficilis, tunc multi sunt rigores. Sed talis febris cognoscitur, quia paroxysmus tertianæ citiùs finietur quàm paroxysmus quotidianæ, quia paroxysmus quotidianæ est longior.

Interdum prædictæ febres nõ incipiunt simul, sed paroxysmus unius febris, ut tertianæ incipit post paroxysmum quotidianæ, & hoc potest facilè cognosci.

Porrò notandum est quòd aliquando sunt duæ continuæ: nempe quotidiana continua, & tertiana continua.

Hæmetritæos est de febribus interficiẽtibus, quia natura est aggrauata propter diuersitatem materiæ. Et aliquando extenditur usque ad mensem: quãuis sit aliquando febris breuis, ut quando materia est pauca, & in uijs ductuum. Sæpe hæmitritæus ducit ad hecticam propter diuturnitatem sui. Aliquando causat hydropem propter obstructionem. Quidam doctor asserit hanc febrem accidere ecclesiasticis, quibus propter labores magnos initiò, multa bilis fuit collecta, deinde multa pituita. Quidam Medici diuidunt hæmitritæum in maiorem, minorem & medium.

Signa hæmitritæi aliqua sunt quæ significant hæmi-

tritæum

tritæum absolutè: primum est quod unus dies est intensior alio die, si hæmitritæos est febris composita ex tertiana & quotidiana, quia tertio die est paroxysmus tertianæ & quotidianæ.

Nota tamen quòd istud signum non est necessarium, nisi sit coniunctum cum alijs signis, quia aliquando sunt duæ tertianæ nothæ quarum unius paroxysmus erit fortior paroxysmo alterius uel debilior: & in tali tertiana duplicata materia putret in diuersis locis et corporibus.

Secundum signum est tale, quando tertiana & quotidiana sunt intermittentes, quòd rigores & frigus multiplicantur, præcipuè quando simul incipiunt, uel quando principium unius sequitur alterius principium, hoc signum hæmitritæi est uerum. Imò in hæmitritæo quando febres simul ueniunt, una particula manet frigida, et altera calida. Cùm igitur nunc frigus, nunc calor apparet in paroxysmo alicuius febris est hæmitritæos.

Hæmitritæos nō definit ad infebricitationem.

Tertium signum hæmitritæi absolutè est quòd nō remanent sine febre ægroti, etiam quando febres constituentes hæmitritæum sunt intermittentes, quia quotidianæ quies nunquam est munda, etiam si sit quotidiana exquisita.

Signum hæmitritæi secundum diuersitatem temporum uniuersalium & paricularium uariatur, quia quādo tertiana & quotidiana simul inuadunt, & paroxysmi simul incipiunt, tunc propter choleram & pituitam tardatur & augmentatur calor uicissim propter pugnā duorum humorum.

Quotidianę qui es non est munda.

Item status in paroxysmo prolongatur magis in hæmitritæo quàm in simplici tertiana.

Item

Itē citiùs aduenit status in hæmitritæo, quàm in simplici quotidiana: idem dicendum de declinatione. Nam in hæmitritæo, in fine paroxysmi exiguus sudor aduenit, multus sudor aduenit in declinatione tertianæ. Quando sanguis est copiosus phlebotomia conuenit, uomitus conuenit quando plus pituitæ est quam bilis, si bilis dominetur, etiam dabis uomitiuum, sed aliud, in principio.

Prouocantia urinam debent esse debilia, & syrupi in initio debent esse parum aperitiui, in principio mel rosatum coctum cum syrupo de endiuia simplici, dabis in processu oxymeli, & Syrupum capilli ueneris, & de duabus radicibus, dabis postremo ordine, syrupos magis aperitiuos procedendo ad maiora, ut ad apozemata bene aperitiua ex asaro facta, quod educunt bilem per urinas.

In declinatione syrupum byzantium ordinabis. Quæ prouocant urinas, prouocant sudores.

Primò educendæ materiæ communes cuiuslibet concoctionis cum caßia & manna. Materiæ cōmunes sunt educendæ, in processu febris per clysteres, quia materiæ ille declinant ad partes inferiores, aliquando phlebotomia conuenit in hac febre, quia est repletionalis, deinde concoquenda est materia primùm & posteà uacuanda, tandem prouocandæ sunt urinæ per apozemata, quando apparent signa perfectæ concoctionis sudores sunt prouocandi. Postremò oportet succurrere symptomatibus.

FINIS.

VENETIIS, Ioan. Gryphius excudebat.
M. D. L I I I.

